Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Hilkhot Rav Alfas

ʿim kol ha-nimtsa be-sifre ha-Alfasi she-nidpesu le-fanaṿ ʿad ha-yom ḥadashim gam yeshanim

Ḥeleḳ rishon me-Hilkhot Rav Alfas

Alfasî, Yiṣḥāq Ben-Yaʿaqov
<יספלא> בקעי וב קחצי

Amśṭerdam, 480 [1719 oder 1720]

ז"שר שוריפ סעו סיסנ וניבר ברה שוריפ סע הכוס תכסמ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10380

Visual Library

סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה גמ' מפרש טעמא ומייתי לה רב אלעסי ז"ל ואסיקנא גרים ערוגין (דף ד) דחלל סכה קנן כלומר דלא מיפסלה סכה אלא ח"ב חללה גבוה מעשרים אמה ולישנא דמתניתין הכי דייק דקתני סכה שהיא הסכך גבוהה

ר"ג פסיקתא לזכור הנס שנעשה לאבותינו בסוכות בהקב"ה המדבר וזכיו ישראל בסוכות במדבר זכיו ישראל בסוכות שלא למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי בני ישראל וגו' :

לשון ריא"ז ב. היה מתקרקעות מד' פסב' שלה יותר מב' אמה פסולה בין סוכה גדולה בין סוכה קטנה אין לומר שהסכך המונח יהא בטל לגמרי ברוב המגולה ויהא כאילו אין לסכך בין אויר מגיעו לסכך כיון דאיכא כל כך מי שיהיל ולית נמיכה כל כך מי שבתב כן דהא אמרינן לקמן בפרק היסן המתניתין נמתקה דלמעה קאמר מכל [אם] למעלה המסוכך והמגולה כי הדדי נינהו כוולא מלמעל בחסקירות מלחתה וכיון דכי הדדי נינהו אין כאן מוצא שיבטל לגבי המרובה אלא מצלקה דלמעה קאמר שהיה בטלה לגבי המקה שהיה מרובה הימנה דאמ"ב הר יהודה בני אמר שיהא הסכך מוצל תחתיו כיון שהוא מבטיחו למעלה מעשרי אמה כדמוכחא בגמ' ומוכח דמתני' דברי הכל היא אם"ה בני ניהא שיהא מוצל וכל שהמקו מרובה מצלתו אין בחצלל וכנ"ל כי לפי של רש"י ז"ל: אי יו היא סכה ישנה כלומר שנחלקו בהג"ה וזיק הלל כל שעשאה קודם לחג ל' יום כלומר שלא עשאן בחוקן שלשים יום שלפני החג בנפנהו אפילו ב"ש מודו דכשרה דמסקמ' לשם חג עשה אלא כשעשאו קודם לחוקן ל' יום הוא דפסלי ב"ש ולאו לפרוסי מילתיהו הכ"ש קנא הכי אלא כדי שלא תאמר לכי מבשרי ב"ה חוקא כשעשאה [חוך] ל' יום שלפני החג אבל מקמי הכי לא קא משמע לן דהכי אתי נוקא אמי לב"ש כשרה ולא מפלי אלא כשעשאו קודם ומינה דאמי' הכי אתי נוקא לב"ה כשרה אבל ליכא למימר דהכי קאמ' אי ון היא סוכה ישנה דמבשרי ב"ה כל שעשאה קודם לחג ל' יום בלומ' שעשאה בחוך שלשין ודורשין בהלכות חג אבל מקמי הכי אמי'

לב"ה פסולה דאיכא נמי נעו סכה לשם החג דהא ליקא דכיון דמבשרי בה סכה בנמ"ך ודקב"ש בדאיקא בגמ' אלמא לא נעו סכה לשם החג כלל ומשום הכי קאמי דאם עשאה לשם חג אמי' מתחלת הבנה כשרה לומר דמשום דסכה [ישנה] אינה לשום חג בפלי ב"ש ומילא דב"ה לא נעו סכה לשם חג כלל מיהו גרסי' בירושלמי קני צריך לחדש בה דבר חדש אמרי שבת ר' יוסי אומר כל שהו כלו' דאמ"ג דסכה ישנה מבשרי ב"ה למעוט מן המוכחר צריך לחדש בה דבר : גמ' אמר רבה אמר רב אמר למען ידעו דורותיכם אמ"ה למען ידעו דורותיכם מיותר ליה דהוה ליה למיכתב בסוכות תשבו כי בסוכות הושבתי ובהכי הוה סבי דמשמע ומדכתיב למען ידעו דורותיכם משמע הכי קאמר עשה סוכה שתהיה ישיבתה נכרת לך ולמעלה מכ' אמה לא שלטא ביה עינא שאינו רואה אם הסכך וסכה הייו סכך כשאה : **וסוכה** שהיה בגבוה מעשרים אמה פסולה ורבי יהודה מכשיר בגמ' מפרש פלוגתא דמתי : ושאינה גבוה עשרה מפרש טעמא בגמרא : שלש דפנות בגמ' יליף לה: ושחמתה מרובה כי המינו בעל ברוב והרי הוא כמי שאינו ועל שם הסכך קרוי סוכה : גמ' למען ידעו דורותיכם עשה סוכה שישנה נינרת לך דבתיב למען ידעו : כי בסוכות הושבתי לויתי ליסב : ולא שלטי ביה עינא שאינו רואה הסכך סוכה היינו סכך לשמ': ושוכה תהיה לצל : מסמע אין סכך אלא הכשר לצל : אלא בצל דפנות שהצלנין מגיעין זה לזה מקוך נוכחן של דפנות וא"ל סכך: שנבה ימים סוכה של שבעה וחו לא דהיינו ערלי ולייה במחיצה קלוב: למעלה מעשרי אמה כסול שריך לעשות יקיזוקיה ומחיצוקיה קבעות וחוקים שלא הבטל : ונא

רש"י

סוכה שהיא גבוה מעשרים אמה פסולה ורבי יהודה מכשיר בגמ' מפרש פלוגתא דמתי : ושאינה גבוה עשרה מפרש טעמא בגמרא : שלש דפנות בגמ' יליף לה: ושחמתה מרובה, כי המינו בעל ברוב והרי הוא כמי שאינו ועל שם הסכך קרוי סוכה : גמ' למען ידעו דורותיכם עשה סוכה שישנה נינרת לך דבתיב למען ידעו : כי בסוכות הושבתי לויתי ליסב : ולא שלטי ביה עינא שאינו רואה הסכך סוכה היינו סכך לשמ': ושוכה תהיה לצל : מסמע אין סכך אלא הכשר לצל : אלא בצל דפנות שהצלנין מגיעין זה לזה מקוך נוכחן של דפנות וא"ל סכך: שנבה ימים סוכה של שבעה וחו לא דהיינו ערלי ולייה במחיצה קלוב: למעלה מעשרי אמה כסול שריך לעשות יקיזוקיה ומחיצוקיה קבעות וחוקים שלא הבטל : ונא

שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה ורבי יהודה מכשיר ושאינה גבוהה עשרה טפחים ושאין לה שלש דפנו' ושחמתה מרוב' מצלתה פסולה. סוכה ישנה בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירי' אי' זו היא ישנה כל שעשאה קודם החג שלשים יום ואם עשאה לשם החג אפילו מתחלת השנה כשרה : גמ' מנא הני מילי אמר רבה דאמ'קרא למען ידעו דורותיכ' כי בסוכות הושבתי את בני ישרא' עד עשרי' אמה אדם יודע שהיא דר בסוכה למעלה מעשרים אמה אין אדם יודע שהוא דר בסוכ' מאי טעמא כישום דלא שלטא ביה עינא רבי זירא אמר מהבא וסוכה תהיה לצל יומם מחרב ונומר עד עשרי' אמה אדם יושב בצל סוכה למעלה מעשרים אמה אין אדם יושב בצל סוכה אלא בצל דפנות מגיעות לסכך בין דשלטא ברו עינא אף ע"ג דגבוהה מעשרים אמה כשרה ולרבי זירא דאמר למעלה מכ' אמה אין אדם יושב בצל סוכה אלא בצל דפנות אי אית בה יתר מארבע אמות כיון דרויחא איכא צל סוכה וכשרה ולרבא דאמר למעלה מעשרים אמה אין אדם עושה דירתו דירת עראי אלא דירת קבע לית ליה תקנתא אלא בין דפנות מגיעות לסכך בין אין דפנות מגיעות לסכך בין יש בה יתר מארבע אמות ובין אין בה יתר כד' אמות כיון שהיא גבוהה מעשרים אמה פסולה איבא

לבן רבינו יפה' אחרון

וסוכה שהיא גבוהה מעשרים אמה פסולה גמ' מפרש טעמא ומייתי לה רב אלעסי ז"ל ואסיקנא גרים ערוגין (דף ד) דחלל סכה קנן כלומר דלא מיפסלה סכה אלא ח"ב חללה גבוה מעשרים אמה ולישנא דמתניתין הכי דייק דקתני סכה שהיא הסכך גבוהה שעשאה לאותנו מבוטלים בהקב"ה המדבר וזכיו ישראל בסוכות בהקב"ה המדבר וזכיו ישראל בסוכות שלא למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי בני ישראל וגו' :

ושאינה גבוהה עשרה עטחים בגמ' מפרש טעמא : ג' דפנות נמי בגמרא יליף לה : **ושחמתה** מרובה מצלת' כתב רש"י ז"ל המוצ' בעל ברוב והרי הוא כמי שאינו ולא רצה בין סוכה גדולה לגמר שהסכך המונח יהא בטל לגמרי ברוב המגולה ויהא כאילו אין לסכך בין אויר מגיעו לסכך כל כך מי שיהיל ולית נמיכה כל כך מי שבתב כן דהא אמרינן לקמן בפרק היסן המתניתין נמתקה דלמעה קאמר מכל [אם] למעלה המסוכך והמגולה כי הדדי נינהו כוולא מלמעל בחסקירות מלחתה וכיון דכי הדדי נינהו אין כאן מוצא שיבטל לגבי המרובה אלא מצלקה דלמעה קאמ' שהיה בטלה לגבי המקה שהיה מרובה הימנה דאמ"ב הר יהודה בני אמר שיהא הסכך מוצל תחתיו כיון דאמר לא מצלתו אין בחצלל וכנ"ל כי לפי של רש"י ז"ל: אי זו היא סכה ישנה כלומ' שנחלקו בהג"ה וזיק הלל כל שעשאה קודם לחג ל' יום כלומ' שלא עשאן בחוקן שלשים יום שלפני החג בנפנהו אפילו ב"ש מודו דכשרה דמסקמ' לשם חג עשה אלא כשעשאו קודם לחוקן ל' יום הוא דפסלי ב"ש ולאו לפרוסי מילתיהו הכ"ש קנא הכי אלא כדי שלא תאמר לכי מבשרי ב"ה חוקא כשעשאה [חוך] ל' יום שלפני החג אבל מקמי הכי אמי' לב"ה פסולה דאיכא נמי נעו סכה לשם החג דהא ליקא דכיון דמבשרי בה סכה בנמ"ך ודקב"ש בדאיקא בגמ' אלמא לא נעו סכה לשם החג כלל ומשום הכי קאמי דאם עשאה לשם חג אמי' מתחלת הבנה כשרה לומר דמשום דסכה [ישנה] אינה לשום חג בפלי ב"ש ומילא דב"ה לא נעו סכה לשם חג כלל מיהו גרסי' בירושלמי קני צריך לחדש בה דבר חדש אמרי שבת ר' יוסי אומר כל שהו כלו' דאמ"ג דסכה ישנה מבשרי ב"ה למעוט מן המוכחר צריך לחדש בה דבר : גמ' אמר רבה אמר רב אמר למען ידעו דורותיכם אמ"ה למען ידעו דורותיכם מיותר ליה דהוה ליה למיכתב בסוכות תשבו כי בסוכות הושבתי ובהכי הוה סבי דמשמע ומדכתיב למען ידעו דורותיכם משמע הכי קאמר עשה סוכה שתהיה ישיבתה נכרת לך ולמעלה מכ' אמה לא שלטא ביה עינא שאינו רואה אם הסכך וסכה הייו סכך כשאה : **וסוכה** שהיה בגבוה מעשרים אמה פסולה ורבי יהודה מכשיר בגמ' מפרש טעמא ומייתי לה רב אלעסי ז"ל ואסיקנא גרים ערוגין (דף ד) דחלל סכה קנן כלומר דלא מיפסלה סכה אלא ח"ב חללה גבוה מעשרים אמה ולישנא דמתניתין הכי דייק דקתני סכה שהיא הסכך גבוהה מעשרים אמה בחלה דאי לא הוה ליה למתני סכה שהיא גבוהה מעשרים אמה בחלה בה"ש כל בנין לבוליעלמא בת שש כדאיתא בגמ' מיהו הכי אמרינן דסכה מלמעלה אינה כלום' דחוקות וכבי איקא גרים ערוגין (שם):

ושאינה גבוהה עשרה עטחים בגמ' מפרש טעמא : ג' דפנות נמי בגמרא יליף לה : **ושחמתה** מרובה מצלת' כתב רש"י ז"ל המוצ' בעל ברוב והרי הוא כמי שאינו ולא רצה בין סוכה גדולה לגמר שהסכך המונח יהא בטל לגמרי ברוב המגולה ויהא כאילו אין לסכך בין אויר מגיעו לסכך כל כך מי שיהיל ולית נמיכה כל כך מי שבתב כן דהא אמרינן לקמן בפרק היסן המתניתין נמתקה דלמעה קאמר מכל [אם] למעלה המסוכך והמגולה כי הדדי נינהו כוולא מלמעל בחסקירות מלחתה וכיון דכי הדדי נינהו אין כאן מוצא שיבטל לגבי המרובה אלא מצלקה דלמעה קאמ' שהיה בטלה לגבי המקה שהיה מרובה הימנה דאמ"ב הר יהודה בני אמר שיהא הסכך מוצל תחתיו כיון דאמר לא מצלתו אין בחצלל וכנ"ל כי לפי של רש"י ז"ל: אי זו היא סכה ישנה כלומ' שנחלקו בהג"ה וזיק הלל כל שעשאה קודם לחג ל' יום כלומ' שלא עשאן בחוקן שלשים יום שלפני החג בנפנהו אפילו ב"ש מודו דכשרה דמסקמ' לשם חג עשה אלא כשעשאו קודם לחוקן ל' יום הוא דפסלי ב"ש ולאו לפרוסי מילתיהו הכ"ש קנא הכי אלא כדי שלא תאמר לכי מבשרי ב"ה חוקא כשעשאה [חוך] ל' יום שלפני החג אבל מקמי הכי אמי' לב"ה פסולה דאיכא נמי נעו סכה לשם החג דהא ליקא דכיון דמבשרי בה סכה בנמ"ך ודקב"ש בדאיקא בגמ' אלמא לא נעו סכה לשם החג כלל ומשום הכי קאמי דאם עשאה לשם חג אמי' מתחלת הבנה כשרה לומר דמשום דסכה [ישנה] אינה לשום חג בפלי ב"ש ומילא דב"ה לא נעו סכה לשם חג כלל מיהו גרסי' בירושלמי קני צריך לחדש בה דבר חדש אמרי שבת ר' יוסי אומר כל שהו כלו' דאמ"ג דסכה ישנה מבשרי ב"ה למעוט מן המוכחר צריך לחדש בה דבר : גמ' אמר רבה אמר רב אמר למען ידעו דורותיכם אמ"ה למען ידעו דורותיכם מיותר ליה דהוה ליה למיכתב בסוכות תשבו כי בסוכות הושבתי ובהכי הוה סבי דמשמע ומדכתיב למען ידעו דורותיכם משמע הכי קאמר עשה סוכה שתהיה ישיבתה נכרת לך ולמעלה מכ' אמה לא שלטא ביה עינא שאינו רואה אם הסכך וסכה הייו סכך כשאה : **וסוכה** שהיה בגבוה מעשרים אמה פסולה ורבי יהודה מכשיר בגמ' מפרש טעמא ומייתי לה רב אלעסי ז"ל ואסיקנא גרים ערוגין (דף ד) דחלל סכה קנן כלומר דלא מיפסלה סכה אלא ח"ב חללה גבוה מעשרים אמה ולישנא דמתניתין הכי דייק דקתני סכה שהיא הסכך גבוהה מעשרים אמה בחלה דאי לא הוה ליה למתני סכה שהיא גבוהה מעשרים אמה בחלה בה"ש כל בנין לבוליעלמא בת שש כדאיתא בגמ' מיהו הכי אמרינן דסכה מלמעלה אינה כלום' דחוקות וכבי איקא גרים ערוגין (שם):

איכא מאן דאמר הילכתא כרבה דהא כל מילי כרב עביד ואגן מסתברא לן דהילכתא כרבא דקיימא לן סוכה דירת עראי בעינן ורבי יהודה דמכשיר סבירא ליה דסוכה דירת קבע בעינן ולית הילכתא כותיה ואי הוו דפנות מגיעות לסכך כל שכן דהויא ליה דיר קבע ועוד דהא סוגיין בענין סוכה על גבי סוכה כותיה דרבא שיכא: היתה גבוהה מעשרים ובא למעטה בברי וכסתו לא הוי מיעוט ואף ע"ג דבטלינהו בטלה דעתו אצל כל אדם רבן וביטלו דהוי מיעוט וכל שכן ²עפר וביטלו: היתה גבוהה מ"כ אמה והוצין יורדין לתוך כ' אם צלתן מרובה מהמתן כשרה ואם לאו פסולה היתה גבוהה עשרה והוצין יורדין בתוך עשרה סבר אביי למימר אם המתה מרוב מצילתה כשרה אמר ליה רבא הא דירה סרוחה היא ואין אדם דר בדירה סרוחה היתה גבוהה מעשרים אמה ובנה בה איצטבא כנגד דופן האמצעי על פני כולו אם יש בו הכשר סוכה ²כשרה ואם לאו פסולה מן הצד אם יש משפת האיצטבא ולכותל ד' אמות פסולה ואם לאו כשירה דית' גבוהה מעשרי' ובנה בה איצטבא ²באמצעית' אם יש משפת איצטבא ולכותל לכל רוח ורוח ארבע אמות פסולה ואם לאו כשירה דאמרינן דופן עקיבה משתי רוחות הית' פחות' מעשר' וחקק בה להשליבה לעשרה אם יש משפת החקק ולכותל שלשה טפחים פסולה פחות' משלשה כשרה: °ושאין לה שלשה דפנות תנו

ריש"י

ונח למעט ל'מעט של חלל'מעשרים אמה ומתן בקרקעיתו כרי' וכסתו' להניחן לא הוי מישוע שתין סיפו להניחן שם כל שבעה מפני הפסד ממטונתם על גב דבטלינהו כל ז' בטל' דעתו אצל כל אד' ואין בישולו בטול: קבן ובטלה בפיו שבעה: והוצין יורדין מן הסכך ראשיהם קליין אם מילקח של הוצין מרוצין מחמתן אי הוי מקלקה ליה לסכך ראשיהם הבליונים כסירה דמגינן מכן מעשרים לאמה: ובנה בה איצטבא כנגד דופן האמצעי על פני כולה ראשי האיצטבא לאמי לדרין ואיצטבא כניין אכני' ושיש: ואם יש באיצטבא ²כשר סוכה קטנה שבעת טפחים ומשו דהיינו ראשו ורוחו ושולחן כשירה כל הסוכה אפי' מן האיצטבא הלאה מן רוח האיצטבא ולמעלה דנמלא דופן האמצעי כלו כשרה ודפנות הלדרין נראה האיצטבא הוכשרה כדאמרי' לקמן סוכה קטנ' כשירה ואמרי' לקמן בפסל היוצא מן הסוכה גדון כסוכ' ומפרשי' אם יש בכשר סוכה ביחד ומשם ובלאה בפסל היינו שכך בעשוי בכסול' בגורניק שהו ברבו לעשו' ביולא מהכשר סוכה שתין לה הכש' דפנות נדון כסוכ' הילכך כל הסוכ' כשו שהוא גדולה כשרה: מן הלד אם בנה האיצטבא על פני אחת מן הלדרין אם יש משפת האיצטבא לכותל השני שהרחיק ממנו ד' אמות פסולה' לא הוכשרו האיצטבא' זו אלא שהי דפנות אותן שסמוך לו ולאמצעי שרא אם האיצטבא מגיע לו: פחות מארבע אמות כשיר' שאם הוא הוכשרו על ידה דקיימא לן הלכה למשה מסיני ומקבריגן וכל ידי עקיפת דופן עד ארבע אמו' חסר משהו ורוחין אתסכך העליון המחובר לדופן הרחוק מאו מן הדופן עצמו לעקום עד כנגד שפת האיצטבא ומודדין אם נוגעו משפת האיצטבא ולמעלה אם' משתחקיו נמשך כלפי הון הוליל ורחבו אינו רלה עד כאן זה גוב' הלה כאן והרי נתמעט החלל מתחתין: סבר אביי למימר כיון דבנוגה לא ממעטינן הכשיר הינא דחמתן מרוחה מצילתן כמוהה נמי לא ממעטי' למטול ואם המתה מרוחה מצילתה כשירה: וחקק בה בומה בחמעטיתה כדי להשליבה לעשרה כנגד הנומה ובתוקה נומה הכשר סוכה בתורך ורוחב: פחות משלשה כלבד דמי הלכה למשה מסיני והו כאן החקוק לנוד ומניב עד הכותל לנוד לגיף דבר שמריכין אותו על ידי גניפין וקאמר בגמרא מאי שנא הכא דקאמר פחות משלשה ומאי שנא הכא דקאמרת פחות מארבע אמות גבי איצטבא וגבי הכא דאיתיה לדופן דלף על גב שיש גבוהה מעשרים מכל מקום שמו דופן דכל דופן יוקר משערה שמו דופן ואמאי נגוה עד לרקיע הילכך עד ד' אמות הסר משהו אמריגן דאמצע למשה מסיני דופן עקומה אם פחות מעשרה אין שם דופן עליו אלא הבקה הוא דבעינן לגוויי דופן הילכך מי שאינו דופן לא אמריגן דאמצע למשה אמי דופן עקומה ואמאי לאו דופן הילכך פחות מלשה עפחים דבכל דוכתא אמריגן לגוד שפיר דמי ואי לא לא: שמים

ר"ת מעוה

ליה דירת קבע בעינן מי' כתב זה משום דמוגין בטלה מבלתין דבלונתיהו דר' יהודה ורבנן בדירת קבע ודירת עראי קליין מדאמרינן בגמרא בפרקין מוכר ליכן בטילת חתנים נסכה אע"פ שיש לה גג ואע"פ שבנוהה עשרה כתלין כרבי יהודה לאחר דירת קבע בעי' ולא אתי דירת עראי ומבטל דירת קבע וכרים פרק היכן נמי מסקינן ואינגיית אינא רבי יהודה לטעמי' דאמר סוכה דירת קבע בעינן הוא דאיתא ליה מעה דיר' עראי ולא אתי דירת עראי ומבטל דירת קבע ואכי נמי אמר בפרקין רבי ורבי יאשיה ורבי יהודה וכו' טולהו סגיאה לו סבה דירת קבע בעי' והני כרבא אתיין דאלו לרבא ולרבי דירת לא מתגיין להו בטולל מבלתין לר' יהודה בדירת קבע בעי' ודבר זה מסורת בידינו מן הגאונים ז"ל דק"ל סבה דירת עראי בעי' ר' יהודה דמכשי' סביר' ליה דירת קבע בעינן כי' כתב זה משום דמוגין בטלה מבלתין דבלונתיהו דר' יהודה ורבנן בדירת קבע ודירת עראי קליין מדאמרינן בגמרא בפרקין מוכר ליכן בטילת חתנים נסכה אע"פ שיש לה גג ואע"פ שבנוהה עשרה כתלין כרבי יהודה לטעמי' דאמר סוכה דירת קבע בעינן הוא דאיתא ליה מעה דיר' עראי ולא אתי דירת עראי ומבטל דירת קבע ואכי נמי אמר בפרקין רבי ורבי יאשיה ורבי יהודה וכו' טולהו סגיאה לו סבה דירת קבע בעי' והני כרבא אתיין דאלו לרבא ולרבי דירת לא מתגיין להו בטולל מבלתין לר' יהודה

רבינו נסים סוכה שהיא גבוהה פרק ראשון

בדפנות דסכי נמירי נעיגן שיהיו דפנותיה סמוכות לה בפחות משלשה כדי שיהיו נראות כאלו אכל לענין ר"מי גרשום מיוחד ואחין סרגיס בוקעין בו סני היולך כל שהות מוקף מחיצות ליכא לאיסלוני בין סמוכות לאוסלנות : גרסינן גגמרא היקה בגוהה מעכרים אתה דנגה בה אלעגת בגגד דוקן האמצעי על פני כולה אם יש בה הכשר סכה כשרה פירוש אתם סכה בתם אלא דפנות והרביעית בקולה על פני כולם ובסכה בה אלעגת הייגו בגין אכנים ויש בגגד דוקן האמצעי נמלאו רחבי האיגעגת הייגו בגין אכנים מגיעין לתחי דפנות הלדדין ונאלאת אינעגת מוקפת אלא מחיצות ומשום הכי אם אם יש באלעגת' שיעור הכשר סכה קטנה הייגו שבעה על שבעה כדי ראשו וגרוגו ואלאתו כשרה :

וכתב רש"י ז"ל הכל הסכ'כשר' אפי'מן האינעגת והלאה מדקאמרינן לקמן פסל היולת מן הסכה נדון בסכה : ומפרשי' לה אם יש הכשר סכה ביחד ועוד יש בסכה מעם והלאה פסל היגו סכ השעו בפסולת נורן ויקב שכ דרכו להעשות ויולת מהכשר סכה שאין לה הכשר דפנות נדון בסכה אילכך כל הסכ' כמות שהיא גדולה כשרה אלו דברי ר"ל ונראה לי שהחקה לומר כן משום דאי להכשיר ע"ג אינגעגת בלבד פסיגע'אין דברין בוחין אלאלי בלית לן לאכשורי משום פסל היולת מן הסכה אלא חד מהני בוני דמקאמרי נגמ' בסוף פרקי' אבל בנוגע אחרינו לאיכ לאמרי ביה בלא עדיף כהגהו לא לפי' נראה לי דדוקא בתקו' אינעגת בלאוד בשרה אמי ה"ל דבין באמצע ובין בחוצע על מסת הגג פסוקים :

הדרשי אנשי שם

מהר"ם א לשון רש"י באיר מסכ' נתקם כאלו הוא מן הדוכן מבחוץ ובן סרים לתוך הסוכה סרחיון מסכך מן הדפנות בגיר ויהיו אלו ר"ל ב ובן בתקב בגיר כאלו נתקם לתוך בגים ברבור ומ"ה ר"ל מה ר"ל אם יש בין כפר לגבר מה הכפלן בחמה כי הוא אלו הכולה מה הכפלן בחמה כי הוא אם יש תחת הכפלן תחן מתקת שני הכפלן בחמה דבשרי ר"ש ר"מ כתב לתקן ותחת מעכרים לא יהן מעשה תחת אכפלן כגר פ"ל דוכן מחוקם ותן בחמרי בכולו נרלים מתכשר תחת דוכן בתוקם לתקן נגי פירי בוכל בשלאם ומסכך מכול בד"כתב ר"ל אם יש כיבך בכול מעכרים ונאחר אבל בכתה הכשר בוכב ואחרות מר' עד הדוכן לאחוצני בכל כגר בה בה בין פ"ל דוכן מחוק ולא"ם שהני רואין את הכבך בתוך ולא"ם שהני מקום בהכשר בתוכו' מ"מ לא בכבל בגר ת בגבל אם אבל"ל ב"ם ובמה גם בתחרי אם הכשר תחת הכפול ולא אוגרך לגר ומכו שנתק ונפס אבל בתחת הכשר מכ' מקו' מרחה כדי לכשרם בו לגבו דבכול לא מלבתם בו מלבתו הנגון אחר בתחת בתחת ויאמר גם ומכו שהם הקוסמים לכפול תחת בכפלים ובמה גם רש"ו מורה בדברי ולא הבבריך לגר אין מחלוקת בגג :

ב בתב בגר אם יש לה מתי דפנות מ' הכל ל' מ' בשם מרבנו מנשה מרבינו בחתת מוסם מה מן בכתבי ר"מ מ"ר קנם בגגד מקן בכולל בכ' ויש ם ם עבי ועל בפחת הכרה ומחר לבלבל בם מבינו בבגד בבמו מחתה לבגין מוכה מחוק :

מחוקם בבגין מבגן :

ב בתבכרת ש"ל גרסינן בגגד בגגד דקמרמין בגו גן ויקב ומכו עד ח בגיא לבן בחמבע בגג מחוקת הכל בגגד בגגד דבגי בכל בשרה אבל מן מחלוקת ביקב ובין דבכגן בתיקו שבדיגן מחוקר בגגד בגגד ומכו ומחלוקת דרב נחמן ולבריבם מ"ם דרב מרבי מחלוקת ביקב ובין בגגד בגגד ר"ל בגגד ר"ן נחמן ז"ל בתב דרבי מרבי נחמן לא נראים לחכמים לבו אלא בחמבע בגגד בגגד מחלוקת הכל בגגד בגגד דבגי בכל בשרה אבל בגגד בגגד ר"ל בגגד ר"ן בגגד בגגד בגגד

סתום דפתח שיש לו צורת פתח פתיחה מעליא היא בפרקא המא דעירובין וזהו טעם שאמרו חכמים ומדברי ר"ל נראה לי שאין צורת פתח מתיר בשתי
דמעות של סוכה אע"פ שהוא מתיר לשנה ולכלאים כדאיתא פ"ק דעירובין (דף יח) אלא אומר כן להתי לישנא קמא דרבא מאי קולא דדוקן שלישית
לאמרי הא אפילו טפח כיון שיש בה צורת פתח פתח על פני כולה אי הכי אפילו בשתי דמעות הוא מתיר אם אתה אומר בדוקן סוכה כדוקן שבת לענין צורת
פתח ולא לשנה בהרא דרבא נמי דאמר ונריכא נמי צורת פתח בעומר שריך לה עטף שוחק בעפרא מ"ל מרבנא אם אתה אומר לגור פתח
מתיר בכל דפנות הסוכה דהוה ליה

רש"י

ונריכא נמי צורת פתח משמע דרוייהו בענין טפח אבל היולת וקנה בווי שבנגדו וקנה על גגיהן מטפח זה לקנה של חבירו: סכך על גגי מבוי שיש לו לחי כארה בשבת ולא בחול דמיבו דהוי דוקן לשבת לאיכוי ר"מי מדאיריתא לחייב הוצרך מר"ם לחוכו ולפעו' המבנים והוצרך מחוכו לרשות היחיד הוי דוקן לענין סוכה:

פסי

וצריכ' נמי צורת פתח [פירו'] אם היתה' הסוכ' בשתי דפנו לרבא לישנא דאמרת אינה נתרת אלא בצורת פתח לא איכפת לן בטפח בין ישנו בין אינו ולהך לישנא דאמרת ונתרת נמי בצורת פתח ניתר באהד מהן או בצורת פתח או בטפח שוחק ולהך לישנא דאמרת וצריכא נמי צורת פתח אינה ניתרת ארא בשניהם בצורת פתח ובטפח שוחק והלכתא צריכא לצורת פתח וטפח שוחק דאמרינן רב אשי אשכחיה לרב כהנא דעביד ליה טפח שוחק באמצע ועביד לה צורת פתח אמ' ליה לא סבר לה כמר לרא דרבא דאמר וניתרת נמי בצורת פתח א"ל אנא כאידך לישנא סבירא לי דאמר וצריכא נמי צורת פתח ראמר רבא סיכך על גבי מבוי שיש לו לחי כשרה ואמר

נריאה לעמוד בה דלת של קשין והשנינו ליה התם בסתום בין לענין שבת בין לכלאים ורבא בעי הכא כליבא קמא הני טפח מכלן ולבי דמ"ל דאיכא בה דלת של קשין והא בכל קרנות הסוכה פתחים דכיון דבעינן שתי דפנות דעריבן ונסוכ' העשויה כמגבו נמי על ידי פס אריבעה הא תיכ' שתי דפנו' דעריבן וכבר בתבנו שאין צורת פתח מועיל לסוכה משום דוקן אע"פ שמועיל לשבת וכלאים נמצא שבשים פתחים בד' דפנותיה ליכא שתי דפנו' דעריבן וכן נראה מפה שבתב הרב אלברצילוני ז"ל בספר העתי' ונסס נאון שאין צורת פתח מ ביל להכלאים שיעור דוקן בשתי דפנות הסוכה וכר מן דין לריך ליתקר לפי פירוש הרב אלפסי ז"ל בהגהות לתמרינן כפ"ק דעירובין צורת פתח שבשאה מן הצד לא עשה ולא כלום אע"פ שאין פירושו מחוור כמו שהתיב בסמוך בס"ד: לריך ליתמה לתיבה נתרת אלא בצורת פתח לא איכפת לן בטפח בין ישנו בין אינו פירוש לא איכפת לן אי הוי עשה שוחק אבל לא שבה לא בלא עשה לא בצורת פתח לא איכפת לן אי הוי עשה שוחק אבל לא שבה לא בלא עשה לא בצורת פתח הלכך בעינן עשה שוחק שיעמידנו בפתוח משלשה ומאן דבעי עשה בצורת פתח מיהו איכא מאן דאמר דהוק' בשיש בהלכתן דסבי ליה בעשה שוחק הוא דבעינן צורת פתח אבל בסוכה העשויה כמבוי דעריבן בה פס ר' הונא נמור הוא וכו לא בעינן בה צורת פתח וכי קיתא ס"ל דיכי מסקינן בגיטין בסוכה העשויה כמבוי היינו שעשאה מאו' דמעיקרא שקלי ומריבן בעשה דשתי דפנות דעריבן ביכא בעיר ליה ובתר הכי שקלינן ומרי בסוכה העשויה כמבוי אי הכי הא מלי דסבי בסוכה שיש בה שתים בהלכתן ואיכלינן בה ובתר הכי אתר דלסוכה המתרת בעשה ולמוס בלונ תיכו דהנך דסבי בעשה שוחק אבל בעשויה כמבוי דבעיא פס ד' לא אבל הר"ם ומו"ל כתב בפ"ב מהלכות סוכה דלסוכה העשויה כמבוי נמי בעינן צורת פתח ומיהו כל היכא דעביד [שלש] דפנות של שבבה טפחים הו לא בעי צורת פתח אחיב בסוכה: גרס' בפירקא קמא דעירובין (שם) אמר רב חסדא צורת פתח שעשאה מן הצד לא עשה ולא כלום ומירש הרב אלפסי ז"ל שעשאה בגלגל כוחל דבקרן זוית ופתחא בקרן זוית לא בעבי אינשי ולא נהיגא דבי אמרינן הכא שאין מבלי רוחות אבל מרוח אחת לא ועוד דבי אמרינן הבי הני מילי אבל בדון הפרלה בפתח אבל שעשאה צורת פתח מצד משמש דאמרי' בקרן זוית אבל בלוס מעוש ולא כלום ומיכן ומכאן ובכי הוי בגוה לא עשה ולא כלום מעוש דלא מיקרו פתח אלא בשהשקוף על שתי המזוזות וכל היכא דאיכא שאין שם פתיחה תחת השקוף לא ולפיכך צריך ליזהר בסוכה הבא לבעיא צורת פתח שלא לעשות הצורת פתח בענין זה וכמו שנהגין לקשר הקנה שעל גגיהן בקשים שמכאן ומכאן: גרס' בגמ' אמר רבא וכן לשבת תנו דהויא דוקן לענין סוכה הויא דוקן לענין שבת אע"פ דלענין שבת פירוש אע"ג דלענין שבת לשוויה רשות היחיד בעינן שלש מחיצות גמורות בשבת של סוכה מוקר לשמוך על מחיצות של סוכה אם עשאה נר"ה סמוך לפתחו לסכנים ולהוציא הימנה [לביתו] בכלה ואע"ג דבשאר שבתות לא בשאר מחיצות שאינן של סוכה אע"פ לשבת של סוכה שריא דמנו דמהני לענין סוכה לאהול ליתן בסוכה מהני אמי לשבת דסוכה לענין שבת איכא מוה לטלטל בכלה וכי תימא דנינן לאיקקא דדוקן עליית טפח בפתוח משלש ולורת פתח מהני אמאי לוצריכי מנו לענין לאסורא דאוריית' הא דוקן מעליא היא כמי לענין שבת ולכא מאן דאמר לא אבי לענין שבת בשלש מחיצות מדאוריתא לא דוקא הוא דאיכא בוני דבר אבל לדאוריתא בגון פרוכה על הסומר דשרי בסוכה ולא אבי בשבת בדאיתא בגמ' לוק ותשבה ונגון שבוקן מוריתא לרוכה הרבה שהיא מוקרת בסוכה בגגר כל אריבה בדאמרינן בסוף פרקין בגמרא שבשל הוצלא מן הסוכה ניהון בסוכה ובשבת אינה מוקרת אלא בגגר בוני לריכין מנו אמי' לדאוריתא ומדרבנן ודאי בסיעת אלא אבי בלא מנו הא בעירובין אבי בתוכן רביעית או פס אריבה בתר או לחי או קורה ממבוי בדאיתא בעירובין והרב אלפסי ז"ל לא בתבה לה דרבא בהלכות ולפיכך דתקו לומר דבא דבא ליתא אלא שבוייה ר"מי לחייב הוצרך

ואמר רבא סיכך על גבי פסי ביראות כשרה דמינו דהויא דופן לענין שבת והויא נמי דופן לענין סוכה וצריכא דאי אשמעינן מבוי שיש לו לחי דאיכא שתי מחיצות מעליאתא אבל פסי ביראות דליכא שתי מחיצות אימא לא צריכא ואי אשמעינן פסי ביראות דאיכא שם ארבע מחיצות אבל מבוי שיש לו לחי דליכא שם ארבע מחיצו אימא לא צריכ: ישחמתה מרובה מצלתה פסולה: ת"ר חמתה מחמת סכך ולא מחמת דפנות רבי יאשיה אומר אף מחמת דפנות אמר אביי רבי יאשיה ורבי ורבי יהודה ורבי שמעון ורבן גמליאל ובית שמאי ור' אליעזר ואחרי כולהו סביר להו סוכה דירת קבע בעינן ר' יאשיה הא דאמרן ר' מאי היא דתניא רבי אומר כל סוכה שאין בה ארבע אמות על ארבע אמות פסולה רבי יהודה דתנן סוכה שהיא גבוהה מעשרים אמה פסולה ור' יהודה מכשיר רבי שמעון דתניא ב' בחלכתן ושלישית אפי' טפח ר' שמעון אומ' ג' בחלכתן ורביעית אפי' טפח רבן גמליאל דתניא העושה סוכתו בראש העגלה או בראש הספינה רבי גמליאל פוסל ור' עקיב' מכשיר בית שמאי דתנן מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית ב"ש פוסלין וב' הלל מכשירין ר' אליעזר דתנן העושה סוכתו כמין צריף או שסמכה לכותל ר' אליעזר פוסל מפני שאין לה גג וחכמים מכשירין אחרים דתניא אחרים אומרים סוכה העשויה כשובך פסול

לפי

ר"שי

פסי ביראות' כ"פ ר"ב דעיר וכן דהקיר חכמים מסוס שולי רגלים לעמוד לביראות' כ"ר ה"ר פסין כמין דיומדין ורוחין כתלים ים מחילה סקומה מזה לזה ונמצא סביב מוקף במחיצות וממלאין מקומו לה"ך המחיצות ואם סיכך על גבן כשרה לסנה דסוכה מהיו: דמינו דסי הוקן לסב' הוי דופן לסוכה ואע"ג דבעינן שתים בהלכתן: פסי ביראות היכא שם ר' מחיצות דהיינו עמוד לחרגע רוחות: ממקה מחמת סכך פוסלת בה ולא מחמת דפנות: גבראם הספינ' סבי' בנוס מלר בספינות הים שהן גמולות וכרות בתוך ומוקרה ברחם העגלה לנייר' מקחוות כי ערלי: כמין צריף דגנה וכפנוקיה בתוך כתחל כמין כוורת שהין סגן מגר לגד והלפנות לגד: או שסמכה לכותל ורחבו אחד מעמה על הכותל ורחבו אחד על הארץ דגנ' ורחבו ר' שתין לה גג ואין נאה לדירה: כשובך עגולה: שקי

לפי

ת מפקן ר' קוברים בחיצה מסוס מבוי אלא כך אני אומר שכיון שהקורה פירסה מחיצותיה של סוכה ואי אפשר לשנעת ימי סוכה בלא שבת ואלו לא נתן להכשירה בשבת ימים בלבד והשניה שלה תכא נריכה יותר שאין מדרכה של קורה שתקן הכשר שאינו מסייק לגל ואין שאם"ם שבשבת שלה תהיה נריכה הכשר בגזול כ"כ [כמו בגזול] שהרי סכך על גבי מבוי שיש לו לחי כשר אין בכך כלום שמכל מקום הכשר שהירשה בה קורה לגל ימים הוא מם מסיק ישאין אפשר למחיצה שתהי' לחלאין מבוי דהויא דופן לענין שבת ומתקה אפי' בסוכה שאם' לעלעל בה מלאוריתא כגון שהרון שלה מרינה על הגות לו שתחת ממחיצותיה תרוכה הרבה בר מעצות

ר"שי

ר"ש ר"ל: כגון ד' מחודים שלה' ויש עוד כיוצאה זמכוך הל נגן פסולה לפי שאין מחיצות שתחת הגג ראשונים לסוכה עד שיהו שלשה דפנות גמורים על הגג ר' שמעון אומר כדי שיהא מה שבתוך הפסים רשות היחיד ויהא מוקר לשתוה מן הכור כדי רב בנו עד שיהו בו שנים ים ראוים חצר יא ר' מחיים מבר זה שהיון מסוס ב' לרבנו בתוכו דגן אם ראוי לרוח בתוכו עד שיהו שבעיותיו שיעור רוחות ערוחה ערוחה כל אם ופס שני אמו' כמין גם אמה לגאן ואמה לגאן וגם עושין פסין מירשו כמה ריוח יהא ביניהם ויהא מוקר למלאת מן הכור ולהניח על שפתו דאיכא שם מרגע מחיצו' ראלים נמי לא הוחרו אלא לבסחקה אבל אחם מעשה ומלה אומשם מוכר בינינו שאם דר' מחיצות מיה' אינה מחנות סוכה הרוחן אלא לבטל בשבת הסוכה זכ"ב ר' ז עתות ז"ל מחוקר בשלמא בה מידי דהוי אפסי בהלכתן ושלשת אמי' אפי' אחרים ר"ל בתב ואפילו לא ניתנו לבתר בירחות כגון ליכא מגו ורתה שהרב אלבסי ז"ל סוגר שעל גבי פסי בירחות לוקח אלא אפילו כגון פסי בירחות הקירון דכיון דמדינא פסי בירחות רש"י בתורה אלא שאסור לבטל בה מדבריהם על דין הוכה כדי אלא יאמנו לעבות לרגל ה"ב לוקחת אדון קורה כדי שיהא סכך ביד כל אדם לוכן: במלוה זו ואין זה מחוור אלאי דא"ה סכך על גבי מבוי שיש לו לחי ועל גבי פסי בירחות לא שייכי [אהדדי] כלל ונגמ' לא מצרכינן לה ואי אפשר אא"כ נדחוק כזה: ושחמתה מרובה פסולה רבי יאשיה אומר אף מחמת דפנות הם"ל דסוכה דירת קבע בעינן ולפיכ' נריך שיהא הדופן עבה: אבר אבי ר' ורבי יאשיה וכו' כולהו סבירא להו סוכה דירת קבע בעינן כל היכא דאמרינן ר' פלוני ופלוני אמרו דבר אחד הם סוים בדבריהם לגמרי וכל אחד מורה לדברי הבירו ויש מי שאומר דבי הלי נוגא לא הסיבה שבה ואפשר דהויא הלכתא בוחיהו אבל כל היכא דאמרי' רבי פלוני ורבי פלוני כלהו סבירא להו כי הכא הוא שבה שהיא קבלה ביד הגאונים ז"ל דליה הלכתא בחד מניהו מבני שבע"פ סתולכים בשבה אחד אין כל דבריהם שוין ואין מודין זה לזה כי הא דאמרן דאמרי' כולהו ס"ל ופליגי אהדדי דב"ש בהכשר סוכ' בכדי ראשו ורובו ושלחנו [ריש] ור' בני ר' אמות כל ר' אמות ור' שמעון בני שלש דפנות ורביעית אפי' דקתני ושאין לה שלש דפנות מהלא פליג עלה דרבנן בריש' והכי נמי משמע דאמרינן בם' הקשה רבה (דף נג) רב הונא בר' ורב בר' ר' יצחק חייא ר' ר' יצחק בר' מאיר ר' מאיר בר' אליעזר בן יעקב ור' אליעזר בן יעקב בר' עקיבא כולהו ס"ל אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ואלו אינם שוין דר' יצחק חייא לא אמרו בפירו' שאינן בטל' לגמרי אלא שלא הניחן לו אחרים עדין ור"מ אמרה בכל פירושה קל אע"פ שלא נתן לעולם' כלל ור"ח לא אמר אלא בגון שחק ואנם בלאיקה בפ' האומר בקדושין (דף סג) ולפי שאין מודין זה לזה וכלל חד מינייהו פליגי דרבנן עליה הוי כל חד מינייהו יחיד וכעל בפיעו' ובגין אב שבכולן שמתנו למדו הגאונים ז"ל שאין הלכה כשבה בפ' אינו בשלה (דף פט) דאמרינן ודילמא רב עליה בגיר הוה ואמר ר"ב הלכה כר' יוסי והלכה כרב"ג ח"ל שבה אלמר דאי לא קימא הכי הלכה למה לי לימא הלכה כרבי יהודה דמיקל בכולהו אלא ס"מ שבה איתמר ואתם נמי אי מודו אהדדי וכל כה"ג מסקמא ליה הלכתא בחד מינהו אלא היכא דפסק תלמודא בהדיא בחד מינייהו אז דמוכר הכי ומפיק לה מבשה כיהא דאמרינן דפסק רבא הלכה כב"ש בהלכתא בריש פירקין נגמ' וקי"ל נמי בדבי אלעזר כמו שכתב הלבסי ז"ל בסמוך וכמו שנפרש בם"ד אבל מסקמא ליה הלכתא בחד מינייהו: רבי אומר כל סוכה שאין לה ד' אמות על ד' אמות פסולה הם"ל דבעינן דירת קבע בעינן וכפירן דרבנן אשורו ד' אמות בגיר הכי פעור מן המחוה ומן המעקה ומכל דיני בית רבי יהודה מכשיר דקסבר דירת קבע בעינן וכפירן דרבנן דאוקי בריש פירקין פליגתיהו דר' יהודה ורבנן בהכי ר"ש אומר אלא כהלכתן ורבי יאשיה אמר' עשה ומדבעינן ד' דפנות אא"ה ס"ל דדיר' קבע בעינן: העושה סוכתו בראש הספינה מפ' בגמרא בפר' היכן לחי אינה יכולה לעמוד אמילו בכני רוח מנויה דיבשה דברי הכל פסולה יכולה לעמוד ברוח שאינה מנויה של יבשה ואינה יכולה לעמוד ברוח שאינה מנויה הים כ"ע לא פליגי דסוכה מעלייתא היא כי פליגי דיכולה לעמוד ברוח מנויה ביבשה ואינה יכולה לעמוד ברוח מנויה הים ר"ג סבר סוכה דירת קבע בעינן וכיון דיכולה לעמוד ברוח מנויה הים לא כלום היא ורבי עקיבא סבר סוכה דירת עראי בעינן וכיון דיכולה לעמוד ברוח מנויה הים כשרה: בית שמאי דתנן מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושלחנו בתוך הבית ב"ש פוסלין וב"ה מכשירין מי' מסוס לבנגמ' אמרי' בריש פרקין דפליגי בסוכה קטנה והיינו פחות מטבעה שפחי' ופליגי בסוכה גדולה ואחסורי מחסרא ובכי קתני מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושלחנו בתוך הבית ב"ש אומרים לא יצא וב"ה אומרי' יצא ואינה מחוקק נמי כדי ראשו ורובו ושלחנו ב"ש פוסלין וב"ה מכשירין ושעמת הל"ש בסוכה קטנה מסוס דלאו ראויה לדירה הים ואינה נקבי ליה לאחיי דסבירי ב"ש דסוכה דיר קבע בעינן: כמין צריף שרחבה למטה ומצטמצם למעלה מאני לדיר עד שאין לה גג למעלה כלל אז שסמכה לכותל שסתך הדופן למעלה לכותל ונמצא שאין לה גג רבי אליעזר פוסל מפני שאין לה גג ואינו נאה לדירה:

לפי

לפי שאין לה זויות ואין דרך דירת קבע בכך: דקי"ל דמתני' יחידאה היא ובריתא איכא תנא ירית הלכת כחד מיניהו הב' איכ תרתי מיניהו דהיינו הד' העויש' סוכתו כמין צריף דקי"ל מתני' יחידאה היא ובריתא איכא תנא ר' אליעז' מכשיר וחכמים פוסלין ואי משום דסברי רבנן סוכה דירת קבע בעינן אלא היינו טעמ' דפסלי רבנן דסברי שיפועי אהלים לאו כאהלים דמו ור' אליעזר סבר שיפועי אהלים כאהלים דמו ואידך שהיה ראשו ורובו בסוכה ושלחנו בתוך הבית דקימא לן דהלכתא בהא ככית שמאי ולאו טעמיהו דבית שמאי משום דבעינן דירת קבע אלא טעמיהו משום דגזרינן שמא ימשך אח' כשולחנו א"ר ליי משום רבי מאיר שתי סיכות של יוצרים זו לפני כמזו אינה סיכ' וחייב במזוזה והחיצון סוכה ופטורה מן המזוזה ותהא החיצון כבית שער לפנימי ותתחייב במזוזה משום דלא קביעה תנו

ר"ש"י

שתי סוכות של יונתן כך היה דרך של יונתן כלי הרס נימיהם עושין לפניהם שתי סוכות זו לפנים מזו בפנימית הוא דר ומונעיב קרירותיו ותחיצונה עושה מלאכתו ומונעת קרירותיו לגמרו: הפנימי' חיב' סוכ' אם בא ליסב בתוכ' בתב לשם סוכה אלא מינכרת מילתא לשם סוכה הוא דהא כל ימות השנה הרס דייר שמ' נמי ורוב תשמישו ושעורכו ושכרו שם: וחיינא במזוזה לעולם' מכוס דכל דירתו שם: חיצונה סוכ' ואין יכי חובתו לתין כרי למוקר' לעשות לשם חג בכ"ה ומשו' דהיכיר' דמצוה ברוך אינה לומר דכולה שתא לאו בכא דייר והשתא דייר איכ' שיכר: ומשור מן המזוזה לעולם אלא אינ' בשויה לא לגמ' ולבא דרך שם ולהנניים שם קבוע: ותיכוו כניה שכר הכנימית דקי"ל בגמרא בהקומן דחייב במזוזה מדרבנן: בית שער פיר"ק בלע"ז שלפני הבית: משום דלא קביעה לא זו ולא זו דבר קבועה ואין הפנימית רחוקה להיות לה בית שער: סוכה

לפי שאין לה זויות אע"ג דקיימא לן דכל כי האי גונא שבה היא ורית הלכת כחד מיניהו הב' איכ תרתי מיניהו דהיינו הד' העויש' סוכתו כמין צריף דקי"ל מתני' יחידאה היא ובריתא איכא תנא ר' אליעז' מכשיר וחכמים פוסלין ואי משום דסברי רבנן סוכה דירת קבע בעינן אלא היינו טעמ' דפסלי רבנן דסברי שיפועי אהלים לאו כאהלים דמו ור' אליעזר סבר שיפועי אהלים כאהלים דמו ואידך שהיה ראשו ורובו בסוכה ושלחנו בתוך הבית דקימא לן דהלכתא בהא ככית שמאי ולאו טעמיהו דבית שמאי משום דבעינן דירת קבע אלא טעמיהו משום דגזרינן שמא ימשך אח' כשולחנו א"ר ליי משום רבי מאיר שתי סיכות של יוצרים זו לפני כמזו אינה סיכ' וחייב במזוזה והחיצון סוכה ופטורה מן המזוזה ותהא החיצון כבית שער לפנימי ותתחייב במזוזה משום דלא קביעה

עשבי טבחים וחיירן בגון שיש כיולה קטנה סמוכה ואין בכל אחת עשה וכבר הקשו בתוספות היכי מסקינן התם דשפועי אהלים לאו כאהלים דמו וקרלו דלענין סוכה לאו כאהלים דמו אבל לענין שבת כאהלים דמו אבל אחה רוחב ברור לפי זה דשפועי אהלים לענין שבת אהלים נינהו [והיינו ערלי' ודבוחיה אמר בסוכה לאו כאהלים דמו] ולאו כמו שכתב הרמב"ן ז"ל ואחי' תאמר שאין אוהה הבריסא עיקר הרי אני רואה מפורש לפי דברי הרב אלפסי ז"ל דאהל מסופש ערלי הוא ואסור לנעוצו בשבת שהוא ז"ל כמ' בפרק הולין ח"ב כרך עליה הוא לו מסייהה בדאיקתא התם ומדברי אתה למד שהוא סובר דשפועי אהלים אינ' אלא כמחוק מב' סמוך לבנה ואם לא יסור אבל אלא אסור בשאין בנגה עשה ואין בפחות מב' סמוך לבנה עשה ואין בפחות מב' סמוך לבנה עשה ולפי דברין הא דמנקיע התם אחיי ואחי כילה לא יעב' ואם עשה פטור אבל אסור בשאין בנגה עשה ואין בפחות מב' סמוך לבנה עשה ולא בשאין בנגה עשה ולא בפחות מב' סמוך לבנה עשה הרי זה אהל כילות לא זכר הם דברי הר"ם נמו"ל בפ' אבי מהלכות שבת סכך בתב כל אהל מסופש שאין בנגה עשה ולא בפחות מב' סמוך לבנה עשה הרי זה אהל ערלי' והעושה אותו לכתחלה בשבת פטור: כילת התנים שאין בנגה עשה ואין בפחות מב' סמוך לבנה עשה ומוחר לפרקה ומעתה לא שעה הר"ז הלני ז"ל אבל כך ראוי לומר לחיני סבר דלמאן דמכסר אהל ערלי' בשבת אבל אם אינו מכסר ולקמן דאסקינן כר' אלעזר סבירא לן דאפי' מאן דבעי דירת ערלי' שפועי אהלים לאו כאהלים דמו לענין סוכה דסכך אחר רחמנא ואיכא כך נ"ל: ואם דרך מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושלחנו בתוך הבית וכו' אלא שעשה דירתו משום דגזרי' שמא ימשך אח' שלחנו זה לשון הרב אלפסי ז"ל ואין דברי מוכרחין אלא אפי' מאן דאוקא בשבת גדולה הוי שעשה דירתו משום דגזרי' שמא ימשך אחר שלחנו ובסוכה קטנה מש' אלא חוץ לדירה מקום לעשר סעיר דהלבה בכ"ם [ואפי' מש' דאכנו דמוקים לה בשבת ס"ל דשעשיהו משום לדירה קבע בעי' דאין בדירה בסוכה [מסוק] בוקיהו אלמא סבירא לן דאפי' לא"ר דבכנה ס"ל דשעשיהו משום לדירה קבע בעי' דאין בדירה בסוכה קטנה ומש' אלא חוץ לדירה מקום דהלבה בכ"ם [ואפי' מש' דאכנו דמוקים לה בשבת ס"ל דשעשיהו משום לדירה קבע בעי' דאין בדירה בסוכה [מסוק] בוקיהו אלמא סבירא לן דאפי' לא"ר סוכה דירת ערלי' בעינן כל שאינה מחזקת רחבו ורוחבו ושלחנו אפי' לדירה ערלי' לא חוץ ושל אכנו מוה בפ' הוסן בפ"ר: ישראל סוכות של יונתן כך היה דרך של יונתן כלי הרס נימיהם עושין לפני שתי סוכות זו לפנים מזו מלאכתן ומונעת קרירותיו: הפנימית אינה סוכה אם בא ליסב בתוכה בתב לשם סוכה אינה יכולה לבא בבית ואינה מש' מעשה ולא מן המעשה כלומר: הפנימית אינה סוכה אם בא ליסב בתוכה בתב לשם סוכה אינה יכולה לבא בבית ואינה מש' מעשה ולא מן המעשה כלומר ולא מדבר בעשוי לאחר ולדירה אלא בגלל לחמרי בסמוך והוא שעשייה לגל ולא לאחר ולדירה: וחיינא במזוזה דהוא לה בבית: בחיצונה סוכה שאינה עשויה אלא לגל: ופטורה מן המזוזה לר' יהודה דאמר בפ"ק דיומא (דף יח) דסוכה בתב בתב חיינא במזוזה שמו' דם"ל דסוכה דירת קבע בעי' כי אמרי' הכא פטורה מן המזוזה היינו בשאר יומם הבנה הון מן בתב ולרבנן אתיא בכשנה שפטורה מן המזוזה לעולם אפי' בתוך הב' מש' דלא קביעה לא ודלא זו דבר קבוע ואין הפנימית רחוקה לדירה: ותהרו היונה בבית שער לפנימית ותתחייב במזוזה דקי"ל במנחות (דף לב) דבית שער חייב במזוזה מ' מדרבנן ובבית נמי בתם בפ' הקומן רבה (דף לב) בית שער לבבדה ומרפסת חייבין במזוזה ואילו בסיבה דיומא (דף יח) אמרי' יכול שאני מרבה בית שער לבבדה ומרפסת ה"ל בית מה בית אינה שהוא מיוחד לדירה אף כל שהוא מיוחד לדירה יצאו אלו שאינן מיוחדין לדירה הרי הלני ז"ל דבית שער דבתים חייב במזוזה ובתם הכי קאמרי' יכול שאני מרבה בית שער של אכסדרה ומרפסת והוא הדין לבית שער של אחר בין שאינו בית שער לאקוש דירה פטור ולא נהירא דאי בית שער של אכסדרה ומרפסת קאמר לאתוה ליה למימר יצאו אלו שאינן מיוחדים לדירה דהא כולי בית שער של אכסדרה ומרפסת הדא מילתא היא ומה ליה למימר יצא זה שאינו מיוחד לדירה ועוד דהא תניא בפ' הקומן רבה בית שער אכסדרה ומרפסת חייבין והרב אלפסי ז"ל הרי דהכי דמוכח דבית שער חייב במזוזה בשפתות לבתים והכא דיומא דמוכח דבית שער פטור במזוזה בשפתות לבבה ובילה בה ומיהו משמע בפתות לאחר בשפתות לבתים וחייב כדאמרי' בפרק הקומן רבה בית אחרוני חייב בשתי מזוזות ואמרי' מאי אחרוני בית שער הפתות לאחר ובתים בתוחים לבית שער אלמא דבית שער הפתות לאחר חייב במזוזה דאי תאמרי' לא מיחייב אלא בפתות לבתים בתוחים בית אחרוני אתה בשלמא בתוחים לבית שער אלמא דבית שער הפתות לאחר חייב ומדחייבינן ליה בשתי מזוזות ש"מ בית שער הפתות לאחר חייב ונקוסשים הירלון הוא הנכון דמדאחרוניה אחילו בית שער אכסדרה ומרפסת של בתים ואחרים פטורין בין שם עלמן אין מיוחדין לדירה בשטת דפרקה קמא דיומא דרוחק הוא לפרש יצאו אלו שאין פאתין לאקוש דירה דבריהן הא קמא דקתני וכל בית שער אכסדרה ומרפסת בשמעת וכי אמרי' בכל אחר אכסדרה ומרפסת בשמעת דבתים בית שער אכסדרה ומרפסת חייבין היינו מדרבנן שבני שפתותין לאקוש חייב הוא מיהו בהוה אשרי עייהו' וסברי מדיעות ונך בראין בגרייהו"ז"ל:

מלחמת ה׳

המאיר הקטן — מסכת סוכה

פרק סוכה שהיא גבוהה כתב הרי״ף ז״ל אין מסתברא לן דרכה דקיימא״ל לן סוכה דירת עראי כבי רבי יהודה מכשיר דסכיכה

ליה סוכה דירת קבע כבי׳ לית הלכתא כוותיה ים מתמיהין על הרי״ף מה ראה לפסוק דלא כר׳יהודה כין כנוכה סוכה כין כיפון תחת המטה כסוכה כין כיפון כבילה כסוכ׳ תשום דקשיא לה״ה דדרש רבה בר רב הונא משם ר׳ כיפון כבילה כסוכ׳ תש״ם ים שם לה גג ותא״ם שבנה עשרה ואוקימנא כר׳יהודה דאחר סוכה דירת קבע כבי׳ אלא אתי אוהל עראי ואבטל אהל קבע ובר׳ לה״ה לסתוך על הגיגית דרבה משו דאחרי׳ עלה ולית הלכה כר׳יהוד׳ אלא מתני׳ סתכה כמאן דלפסיקא בהדיא הלכתא כר׳יהודה ולי נראה כדברי הרי״ף ז״ל ודסיא דדרש רבה בר רב הונא דחויא היא מהתם עובדא דאחרי׳ לא אתי לא נראה לגמרא בסוכ׳ תשו׳ וכן מדמיעטריב׳ ליה לרב יוסף לדחייה לתתני׳ דאמרי׳ אלמא ליתא לדר׳יהודה כל עיקר דאלו ליתא לדר׳יהודה אפי׳ כבילה שיש לה גג היה כולל כיון ותא״ם שבנה עשרה וכל סכן בכילת אתני׳ שאין לה גג ולא הוכרך לומר שיפוני אוהלי׳ לאו דאהלים דמו אלא ודאי דליא ליה דר׳יהודה ועוד דרבה דהוה בתרא דסרא ליה לרב לחיגגה בכילה בסוכ׳ תשו׳ בקי דשמעית מינה דאי לאו תשום בקי אסיר ליה לחיגגה בכילה בסוכה אלמא ליתא לדר׳יהודה ומדדרש רב נתן בר מניומי תשמיה דרבה בר חנוכה אסיר לחגגה בכילה תעבדי׳ אתה פסולה בסוכ׳ וכמבוי שאינו אתי לישתא לדר״י ובכל מקו״ל דתעשה רב ועובדא דרבה ואמתני׳ עדיפי לאסתוך עליהו ודיחוד אתקו׳ דבי׳ מדחיית בכל מקו אזלכך מדחי׳ לי׳ אסיא דלדרב רבה בר רב הוא ולא אתני׳ עלה ובודאי דשמעת׳ דרבה בפירוש דתתני׳ עדיף מנו דכתר׳ הוא ואפי׳ אכי דלקמן אליה הם קבליה לשמעתי׳ מדאסכתן ליה לאכיי דת״ר ור״מ ור״ר יהודה וכו׳ כולהו ס״ל דאחנו סוכה דירת קבע כבי׳ ומיב׳ שמעת דשמעתיה דרבנן מנו דבבי׳ סוכה דירת עראי ותא״ם דאחנו לה רבנן לקום ס״ת דאכיי דאמרי׳ כולהו רבנן לא אתרי מנו׳ קומי׳ דאכיי דאמרי׳ אסכתן לי׳ לאכיי נוביים דהוה מריה דקשיא דקבליה לשמעתיה דרב׳ כדאמרי׳ אינכו דרבא עדיף ואינה אתכונן אכל מה שכתב הרי״ף ז״ל דסוגיין בעניין סוכה על גבי סוכה כותיה דרבא הוא דלא לתתווי׳ לן מפיר מתני׳ קא מתחייש רבא מההוא סוגיא אי מנו׳ דת״ר ירמוה פעמים שאתיכן בברות פעמי׳ שאתיכן בפסולות וכו׳ אלא אלא כין מדבעית מגיעות לסכך בשאין מגיעות הם לא סייעת׳ הוא דלא מעיל א״ר׳מי׳ בפיש בפנגתיה דלתתווי׳ דמפרש לה לתתני׳ כל חד וחד בשעתי׳:

ואנו תמהים על הרי״ף ז״ל על מה שהשיגו מלבותם בתקוותה שתשבו זו של ר׳ירמיה וכיון דלא אתרי׳ לה מר׳ירמיה ולא מתני׳ עלה בגמ׳ פשיטא הוא אתקיף דתכרך בריכ׳ לא אתווי׳ פסלינהו אתחת עצמו לא אתחת גבוהתו ולא מיקרי סכך אמר׳ נכה ב״ג וכן הבשרים מלבתו׳ בתקו׳ זה תכן ואין עתיד לבטולו ועבר אתם מתלוקת ר׳יוסי ורבנן וה״ה לבטר ואין עתיד לבטולו שברכן דהשיגו כרוזות ואין הפרס כין עבר לברזות שנאסתם בריך ביטול כך בריך ביטול אפי׳ כשבלה בדשתו שאין בלבו לבטולו אלא אסור אתיאו לכל הרוצה לבטולו שיבטלו ואלו דנקט עבר אתם לאודישך כהו דר׳יוסי דאסתם שאין ידוע אם יש בלבו לבטולו אם לאו הרי הוא בטל והלכתא כרבנן וכן אמרינו הרי״ף ז״ל תלבתות היתה נבוהה מעבדי׳ אתה ובנה בה אלמנה בגגד דוקן אתחתונה או שבנה בה עתוד הבל כתו אתכונה בגתות כולן הלכות גדולו׳ן וכן הא דתנו רבנן בנין אחרבע קונדיסין ואסכך אבל בנן ר׳יעקב מכשיר ואחמיר׳

פוסלים וקיימא לן כרבנן כין בתחנה הגג כין על שפת הגג:

אותו טפח היכן מעמידו אמר רב מעמידו בגגג היוצא פיר׳ כסוף הדופן אחתת שיהא דופן

קבוע בגגד אחרוכה בהיות דאחרי׳ אתם מגר לו מגד אחד אחרוך ומגד מ״ קבר אף כאן

הקבר הוא לטפח ואחרוך הוא היוצא ואף הת״מי אקשו ליה רב בהבו׳ ורב אסי ויקב׳ בגגד ראש

אתור בדאקשו ליה הבא ובתרוייהו אתיין לאו ולאו תנו׳ דאקבלה מיניה לא אמר׳ לא אם ליה ים

מי אפי׳ אקבלה רב ואין נראין לנו הדברי׳ ואבדה דשו׳ ואפרוש׳ אתחלפין בשנוש׳ ואם אמנו

אומכין עליו כזה או׳ כי׳ אלמה ז״ל ים מן הגאוני׳ ז״ל מי אפי׳ בחילוף לומר אם אה אתחרנו

כו בגגד היוצא הוא בגגד ראש אור וזה שאנו אומרי׳ כי בגגד ראש אור הוא בגגד היוצא ים מי

אסתם׳ על דרב בהבו׳ ורב אסי לומר שהלכ׳ כמות׳ ופסרב דברי רבא בגות אתקבדוקן אל רב

בהבו׳ ורב אסי ולא נר׳לנו כן וכזה נראין דברי הרי״ף ז״ל אלא הגיר כלל דברי רב ולא דברי

רב בהבו׳ ורב אסי ואתקד לו על ר׳שמון מ״ר יהושע בן לוי והבי אתסב׳ אעובדא דרב אסי

דאשבחי׳ נרב בהבו׳ דעביד ליה טפח שוחק ועבדי ליה טרת פתח ולא אתנה בכל האמוש׳ כולה

טפח שוחק אלא בדברי רי״ל בלבד ובסיבה העשויה כמין גותא היא תעשה זה אל רב בהבו׳ ולא

בסוכה העשויה כתנוי ובין דקר״ל בכל מקו׳ תעש׳ רב עדיפא דרי״ל בו ובתיה קי״ל בין סוכה

העשוי׳ כמין גותא ובין סוכה העשוי׳ כתבני ובסוכ׳ העשוי׳ כמין גותא נריכ׳ טפח שוחק ונריכ׳

נתי טרת פתח כאותו דופן אלא אי׳ אתוך לטפח בתעשה דרב בהבו׳ ובדופן רבינא לא נריכ׳ ולא

מידי וכל מה שתלמה בעניין זה בדברי הגאוני׳ ובפרי׳ איהן חון מזה אל אתוך בהם כי ים דברי׳

הרבה תרבים הבל וה״לאונות האחורו׳ כגגד׳ אתמיה דרבא פ׳ בהן ס״ר אתוא ז״ל אלא פירושין

לומר אשלתן אלוקות זו מזו כי הלשון הראשון אתת׳ אתי׳ נתרת אלא בגורת פתח בלו׳ אחי בלבו

מבאן ואחי טפח מבאן ונקנה על בגיהן בגור׳ פתח באותו טפח עצמו דופן אלא אי׳ ואלשון אחת׳

ונתרת נתי בגורת פתח בלו׳ אלא טפח אלו בגורת פתח בדופן אלא אי׳ ואלשון אחת׳ ונריכ׳ נתי

בגורת פתח בלו׳ טפח אלא בדאם היוצא ואתוך לו בגורת פתח קבע מבאן ונקנה על

בגיהן ובכל ספר הערוך פ׳ כי כ׳ לשונות של רבא אחרונו׳ פי׳ הם לשון הראשון פי׳ מ״ת אשבחת

בתרא אמרינן ובתיה עבדינן מתעשה דרב בהבו׳ והא דאחר רבא ובן לשמת תנו דהויא דופן

אבוכה הוא דופן לשמת אל אחר דאחרי׳ תנו אפי׳ אקילתא לתתרבתא הלכה הוא ואם

הוכיח ז״ל: ותהו

פוסו אכלפי נמין ואוף הטפח המחוזן זה בגגד זה אאם יעמידנו אחוך לדופן. דרוחו ובחלה אחרוך בגגד קבר לדשת רב אם היה אותו טפח אאם בגגדו ואחדה בשעמיה דאת׳ אלא קבה אחרוך הלא בגגד קבר ורב בהבו׳ ורב אסי אקשו ליה ויעמידנו בגגד ראש אור ריתר בגגד ראש אחר ויקב׳ בגגד ראש אחר

דברייהם אתין תשמיד בהלכתן ובתרוייהו דברי רב עד שבא רבי שמעון וחלק ואמר שתעמידנו בפחות משלשה בפחות משלשה אחוך לדופן ותתיר כל אחוך אחרוך אחתר שים בקבר אחוך בגגד ראש אחר ויקב׳ בגגד ראש אחר

דאתיתי הלכתא ובגרשתיה לשיטת ואקישתה אחבי׳ והא הבירוש הגאון וכך פירשו רבינו אברהם ורבינו אלי׳ אחר אותה בל שפת בריכה

שתהא אחוכה הן הבותל אחר אחר אפי׳ תיתא בנוסה כמה הוחלן לאותה כמלי׳ היא יונה בהבו׳ ואיתי אם אתה בשלה

בתוך אלבה כלאים ופירושו בדרך דרב אסר בריך לדרחוק אותה בל שפת הן הבותל שבנדו הוא יונה ואחוכ אחר אם לו הוא בנוס אחנו הרבה והא אחוך

לבותל שבנדו דאחון אותו כאו הוא נאחוך ויונה בן לוי בשמעתא בגמרא דילן ואוכלן לאחנו המורים אחו אחלקותם ואתן בגגד הוא בגגד אחוכה

שמוחל אחלב אם הגמרא אלנו אמתיה דלוי וכן דרבן אחיר בחלי׳ כזה בכל מקום: **ועוד** ואיהו אחלב בגגד אחוכה הוא אם בגגד אחוכה

מרב״ה אם בית שער אבסדרה ואתרבסת ת״ל בית וכו׳ ו״ל בית שער של אבסדרה ושל מרבסת אתני בית שער בית דבית לבולם חייב בחוזה:

אמר הבותב ומה יעשה בחותה הבריתה שבקשה רבינו הגדול דאתני בית שער אבסדרה ואתרבסת אתני בית שער אבסדרה ואתרבסת אתני בית

בהיות אם בית אחוכה בדרים יבאו אלו שאין אחוכן אחוכה ואם כי שער של אבסדר ושל מרבס אם כי שער של אבסדר ואם כי שער אבסדר ואתרבסת אתני בית

אלא בית שער זה אלא ודאי אישנתה לאבסדרה ואתרבסת נמי הוא וכן אישנתו אותן לענין ערבי הלאחה בחסכת אחרת אחרת אחר

[illegible] כד מתכסדרה דומיתא וכולהו מהבוה קרא דמתמטטא אכל רבי׳ הנחמיה ז״ל קיים את סתיכו ופה ואחר דכי קתני התם בחבלות חייבין כמזוזה בשמתי׳ פתוחין לתוכן ובי קתני התם
ל״ל דיוקא פטורין בשאין פתוחין לתוכן והוי יודע שלא כת רבי׳ ז״ל אלא לאמתו בית שער הפתוח לגנה וכיוצא בו שהוא פתוח לתוכו׳ פטור אבל כתוח אחר חייב שלא בדברי בעל התחוד ז״ל
בפרק הקומץ רבה ה״ר רחבה מ״ר יהודה בית תריקי חייב בשתי מזוזות מאי בית תריקי חייב בשתי מזוזות שבת מיכה בית שער הפתוח לחצר חייב בתמזוזה
[illegible] חייב בתמזוזה כאותו פתח שבינו לחצר מדתיבינו׳ ליה בשתי מזוזות שמע מינה בית שער הפתוח לחצר חייב וכן הדין נותן שהרי שערי חצרות חייבי׳ ובל שפתוח לחצר חייב ואפילו שערי

המאור הקטן

[illegible] מיכונה בבית שער לפניהם ואחייב בחזוזה ובמסכת יומא בפרק ח׳ גרס׳ יבמי
תרב׳ אף בית שער אכסדרה ומרפסת ת״ל בית ובו׳ וי״ל בית שער של אכסדרה ומרפסת הרי אי בחצר אם חייב חייבין אם
קתני דפטור׳ וה״ה לבי׳ שער אל חצר אבל בית שער דבית לשול חייב בחזוז׳ : אמר אבי רבי
ור׳ אחאי זר׳ יהוד׳ ובו׳ כולהו ס״ל סוכה דירת קבע בעינן ובו׳ כת׳ עלה הרי״ף ז״ל אף על גב
דבל כה״ג מיטה היא ולית הלכת׳ כחד מיניהו הכא איכא תרתי מיניהו דהלכתא כיניהו ובולה וכולה
בדבתיבנא בהלכות ודברין ז״ל דיבים נבוני׳ ובדורי׳ בתקון׳ הוה בקתמה דלאו מבו׳ דסברי רבנן
סוכת דירת קבע בעי׳ אלא היו שמעיהו דפסלי רבנן דקא סברי פשוטי מהלים אלא׳ אמר כתהלים דמו
והיא הנותנת תה טעם שפשוטי מהלים לאו כתהלי׳ דמו תמו׳ דבעי׳ סוכה דירת קבע ובה״ג ג״ל אף
דירת קבע הוא : ובן הביא דמי סביה דתמו ודוכו בסוכה דקו״ל בב״ ז״ל ואמתר הרב ז״ל
דטשמיהו דב״ס מבו׳ דגרמי׳ שתא דתשך אחר שלמנו הבינתא אלא בסוכ׳ גדולה אבל בסוכ׳ קטנ׳
ודאי טשמיהו דב״ס מבו׳ דירת קבע הוא שבר אין לו שלמן בתוך הבית שמשך אחריו וקו״ל
דבתרתי פליגי ב״ס ור״ה ובסוכה קטנה אי בסיקה אבל בהבית ב״ס בדבר שתמו׳ בר ואחר
אמ׳ רב הונא אבל נריב׳ שתבה מחזקת ראשו ודוכו ושלחנו ובינו סוגין בבולה מסבתא מיעוד
סוכה קטנה ז׳ שתמי׳ ראו לב״ה בסר׳ בבל דהיא מחזקת ראשו ודוכו בלבד ובבה ליתא הלבתא
בתיהנו אבל בסוכ׳ גדולה קי״ל בתיהנו דלא מסבתן אחר דבחר ליה וב״ס בתקו׳ ב״ה אינה מבנה
ומסוכה קטנה לסוכה גדולה לא נתמרינן דהא טעמא לחוד והא טעמא לחוד ולא תניא חדא
בחברתה הילכך הבל כב״ס בסוכה קטנ׳ וכב״ה בסוכה גדולה ותא״ג דבל תנאי טשמיהו
תנו דבעי׳ סוכה דירת קבע אינה מיעוה בהלכת׳ ואינו דלא בהלכת׳ לפי שיש לקביעות
סוכה דרבים רבים ובל חד וחד מהני תנאי אינה לאתיתר דלא ס״ל דחבריי׳ לגבר לא בסוכה דירת קבע
קבועות בהבי ולמר אית ליה קבועות בהבי דבה בין לרבי בין לב״ס בסוכה דירת קבע
בעי׳ ואחר אית ליה שעור סוכה בל׳ אמו׳ ואחר אית ליה בבדי שתבה מחזקת ראשו ודוכו ושלחנו
דהיינו שבבה שבתים זר׳ ואחבן בסוכה הבמיה בבבבן ס״ל דר׳ ולא ס״ל דאחרי׳ אלא לא תלו
טשמיהו בהדי הדדי הילכך תלן דאית בהלכת׳ בתיה עבדי׳ בתיה בגון ר׳ שעור בסוכה בתין
גרי׳ ובגון ב״ס בסוכה קטנה ואינה יחידתי׳ ניהו ולא עבדינן בותיה : וב״ח ליתיה דרב
יהוד אחר רב תנו מיתרא דשמעו דבסיפא נקט לה והרבה בתתו בתלמוד דנקט ריבה תחום
סיפא תדע דתסיפא תקשי דקא אמרי אלמא בעינן טויה לעמה הבי בעי שעייה לעמה אלמא
דתשמוטל מקשי אלא תדרב והר אלמה ז״ל בתב בפירושו אמא לא נרסינן אלא ס״ל תן הסוגין
בסולה בעי טויה לעמה ודב נתי שעייה לעמה בעינן אלא בתא פליגי רב סבר תן הקונים ותן
הגרדין ותן הביתין בין בסבן תלויין בבגד ולא נתלו בה בשום ניני׳ אלא שעייה לעמ׳ הוא אבל
תן הסוסין שהן בקשיו׳ בסר׳ הוא׳ ובשמתו בבגד בשום ניני׳ נתלו שעיי׳ לעמה בעי׳ אלא
הוא שעייה ולא הטויה ושמו׳ סבר אף הטויה שבי׳ הוא ובעי׳ לעמה הוא ובעי׳ לעמה ס״ל דבעי׳
עשייה לעמ׳ ופי׳ קונין וגרדין ונתנין לדברי רבי׳ אלמה בך הוא תן הקוני׳ חוטין שבתקו׳ בשפי
וקושרי׳ אותו ותלוין ראשיהם בבגד לאחר שנתרב וקרי׳ לה קונין בל שם שבולנין בקונין תן
הנתנין בגו׳ שתפרו הטני׳ אי שעשו בה אחר בחר׳ ואחשי׳ התפיר׳ תלוי׳ בה תן הגרדין חוטין
שתלנין בסוף הטלית המותר האחיבה וגדל הנתנין מינה ובה אי דברי ה״ר אלמה ז״ל והגאוני׳
ז״ל לא בך פירשו וכך דאיתי בתוסבה אלה אע״ג דסוגיין בעלת בתיסודי בלב׳ ברב קא אמרי
רבנן הבל הלבת׳ בשתיא שבגיות תן הסיסין אבלה דקא תקשו׳ מינים בסוכה הינון בטשמיה
ומסקינן בקראי אינים פי׳ תן הקונין בבתלתן רוכבת בתן הגרדין ובל האחדין הנתלה בינים׳ תן
הנחר זה הוא תן הקונין תן הנתנין בין בתר הרב נתנין קבין בל שבר ותן הגרדין בגון תה
שאורגו מותיר ונורד תוחו עם עשה תתן נינים בסולין אלו דברי הגאונים ז״ל והם תקונים
על הר׳ אלמה ז״ל והרי״ף בת׳ בריתא דנינן והב בהלבות תפילין ולא בסק הלבתא בתתן אי
בבבגדין אי בבב״ס בג ובשם הקונין והגרדין והגיתין בהם בסולין לדברי הגאונים אינה אינה דרב
תשו׳ דבעי׳ נינים הבבף תן בבף ותן ג׳ נינים אלו אמרן לעשות תתן בגד בשם בסולת אמתר
ותן בגד נשבה תבמותן ובינן שבסקו הגאונים דבעי׳ שייה לעמה בתתו בתתו ותתם נתי בתבתות
אוקימנא בשמו׳ בבב״ס בג דבעי׳ שבוד לעמה בשתינן מינה הבלבת׳ בבב״ס ובסבק בגתר הדין
אוקימנא נאמרי ובבה בהאומרב בגד לתת בפלגות דבבבן ובב״ס בג ובבר שתו׳ תפרם אבי׳ בב״ס
בי הינו בתשיב לבבבן ר׳ שתמן בן בתליל שיבוד לעמה תשיבה ליה לאבי׳ נתי לעמה בתתבה לתתבה
בתיבתא היא ובבה בבבבן הזמבה לאו מילתא היא ושיבוד לעמה נתי לא בלום הוא ואחד לעמה
ואחר אלמ׳ לעמה בסברין זה הוא מי׳ דבינו אלמה ז״ל ואין פי׳ זה שולה לדברא הגאוני׳ ים מחבתי
בבבת מפרשין בחילוף אבי׳ בבבבן דאתרי לא בעי׳ שיבוד לעמה אלא בשולבה בלאו׳ סגיא
דבתבה תילתא היא מ׳ דאתבה לעמה בעי׳ בין בתפילין בין בנינים ובבה בב״ס בג דבעי׳ שיבוד
לעמה ובל הבתבה נרתבה לא אתבי דבתבה לאו מילתא היא ותורב בגד לתת בבתבה בבתבה הוא לא
דמי לשבוד לבבות דבבות שבבתבות ים בהן בבבמן תפות בבבה אם אין בן בבגד בתת אין בו
מבה אלא בתבר אם אתת בבתיבתו ובל מה שבשה בו בדם לבן הינו אלא הבתבה בתלמה
ואינו בתבר בה דה״ה לבבבות אל תפילין אם בה לבעתן אחר שבינבד לבבבן שתבבה בבבבן
הראות בינו אתין נתמיות בבתבה אף אם בל מי שבבן בתן הבפי הה בבן הוא ובלה לדעת
הגאוני׳ בשם בתלב בבב״ס בג דבעי שיבוד לעמה בב הלב בבבבת דאתי׳ הבתבה לאו מילתא הוא :
ובשבתי בי בתבת בפירוש ר״ח ז״ל בתם׳ סנהדרין לבן הה וי״ל דב״ס בג אית ליה תבשה לדי
לבשם תובך בתה בליני רבנן דפליני עליה דרם בב ורב : ואבי

[illegible] הבלה לעולם בחד מיניהו וה״ר שמו׳ דותרוני ז״ל בפירושה סיון הבלה בעולם בחד מיניהו וה״ר שמו׳ דותרוני ז״ל בתב שם בבתרה דבבל תקוים
דבבבן בבבבן ובולהו בולהו בבבבן לא תקוים בל בבבבן בבבבן בבבבן

ר׳חננא בסדיא טויה לשתה אכל היכא דלא ר׳ בינינו עשייה לשתה והיינו טעמא דסוכה ומחלא
ודעינן דסמוך דתה׳ אפי׳ לרבנן והדרינן לכללא דנקיטין דיחיד ורבים הלב׳ כרבים ולית׳ לדר׳
שמעון כן גמליא והוי יודע פוס בתמלוקות בעל התאור ז״ל מחלוקת רבן שמעון בן גמליא ורבנן
ברטיות תפילין אינו נכון ר׳כולנו לות׳כו שהוא סכום גחור שהרי רבוטו׳ לא הוכרו בכל אותה
בריתה אלא לדברי מי שנרשם אע״פ שלא עבדן לשמן ועד שיעבדם לשמן אתפלין גופיהו קאי
ולדברי הנוסחאות המדוקדקות שנרשמן אע״פ שלא עבדו לשמן ועד שיעבדו לשמן אשר טלאי
קאי בסדיא ולהו בתפילין גופייהו קא אירי כלל ואיתיתכן לות׳ הטיל עליהם שיר בסה׳ כפרות
אפ״ש שלא עבד התפילין לשמן תפילין מאן דכר שמייהו דקתני להו בקף על פי וכל שכן ליעבא
דתילתיה דרבן שמעון בן גמליא דלא מיתני ספיר ותשו׳ דקיימא׳ כן כת״ק דשור טלאי אינו נריך
עבוד לשמן אפי׳ עבוד לעבמו אינו נריך דאפי׳ רבן שמעון בן גמליא נמי לא מצריך ליה אלא תשו׳
דלעביד בים בגופיה הטם׳ לשמן ולהו עבוד דעביד דהא לאו מקו׳ כתיבה הוא דלבעי עיפון אלא
עבוד כל דהו לשמן הוא לתנא קמא דליא ליה לשמו לא נריך כלום וזהו סברינו הגאונים
לעשותו בעבור מצוה וכל זה סבר דאיתי אמין אלא״כ ברבן שמעון בן גמליאל מעבדן תפילין שלמן
נמי נרא״לי שלדברי כל הנוסחאות נמי אין נריך עבוד לשמן שהרטיות והטלאי וקלף הכתיבה
עצמה דינן שהי אחרי כתוב בהן בעבור ובלשתתר בס׳ כתב מדליקין ושו׳לדנרים׳ בתמצות בסדר
התכלת ת״ר תבלת אין לה בדיקה ואינה נקחת אלא מן המוחתה ספרים יש להם בדיקה ואינם
נקחין אלא מן המוחתה תפילין ומזוזות ע״פ לקן בדיקה ונקחין מכל אדם וזו נרסת רבינו הכל ספרי
הגאונים ז״ל ופי׳ רבינו אלמה יש להם בדיקה בחסרות ויתרות אע״פ כן אינם נקחין אלא מן
המוחתה היודע לעשות בהן עבוד לשמן ונקחין מכל אדם ולא כבי עבוד לשמו ואמרי׳ נמי מיבה
שהספרי׳ צריכין עבוד לשמן ותפילין אינן צריכין עבוד לשמן וכן בכתיבה עצמה אלו צריכים
ואינן נקחים ואלו אינן צריכין ולפי׳ ניקחי מכל אדם וזהו שאחרו בתנך שוכרי דבנין בספר
תורה לאלעבדתים לשמן אבל אבן קשה לנו בסברא זו שהרי שניהו אין בין ספרים לתפילין ומזוזות
אלא שהספרים נכתבין בכל לשון וכו׳ הא לשמן ועבו ד ובתיבה לשמן בה הה׳ ון ״ל ת׳ אומרי
דתפילין ומזוזות אינו קולי לא קתני וכן זו שחזרו עליה בגמרא הא לתפרן בגידין ונטחה את
הידים זה וזה מוים לאחר שכל כ״ד ספרים צריכין גיד ן ומטחתין את הידים בתפלין שסיבו
בהן שהם מטחתין את הידים ולפי׳ קבלת ושאר הסיבים תדע מלה אחרת עלה שבוד ונקחים
מכל אדם וכה״ג מתרגינן בגמ׳ כפ׳ מקום שהבנו בתתבת תלין כן דאתרי אחרי קדקי ובו
דייקת בהסיא דתתני׳ דתנגלה כולה אחרי דחר לד קתני אלא דתרויהו והעינן הזה תעשה יפה מן
הטהם שפירש לתעלה דבתפלין ומזוזות לא מיחר בהו קרוי לכתוב לשתה ולאו בספר תורה
כתיב כתבו לכם והיינו לשם הוכתבם והיא אחר רבם מטה לכתוב ומצאו בכתיב בחבו לכם
הבית מכתבו כפר׳ ובבי מלך בתי׳ וכתב לו ודרשינן לשמו אלא יתבאה בכל אחרים לשתי תורות
בדליתא בסדרק בהן גדול מכל הדברים אין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל דאחר עד ס״ שבדנו
לשתן והיית לאחרי׳ בפרק בנחר הדין מנאי היה לבבי הוה לחתרבה ולהו תנאי ת״ק ורבן שמעון בן גמליא לא אחלביל לקי דמוחיב בגמרא עליה דאבבי מדתבא עשה לתיק בל ספר עד אלא בשתם
בהן קדם מוחר לשמתם בהן חול אלמה הזמנה לאו מילאה היה ואחרה לשמתם בהן בגמליאל מיבה דקאי בקבנני רבן שמעון בן גמליאל עבוד לשתה ובעוד שיהיו לאחריה ובעיית תיק בספר ולי״ ד הזמנה לאו מילאה היה ומחרה לשמתה בהן אלמה דבר דאחל תשיל כהו אלא״ה טור דאחל תשיל כהו אלא ה״ נמי הזמנה מילאה היה ולאו בבי עיכוב לאחריה בבי עיכוב תשיב דתתה לאו כתר אחל כלל אלא כתר אחל כדפרסי שעמה אלא מנינו מקום פחות מאחרבי׳ כל שאינה לא אחרבנה שפחים בבים וכשתות תנא לא אמר דיורין אית ליה לשקבלינהו
ולא עוד אלא לדידהו אפי׳ רבי יהודה נמי לא בבי רמוויה לקבל בבים וכשתות אלא בהא בלינא ע״ל סבר נבוה אר עבה נמי פסולה ורבי יהודה סבר אם אין רמוויה לדירה אתחתונה בפרה ואינו מוד
בגון דלא נגיהא שפרה ולית להו הא לאחרי׳ כמערב׳ דאסיא כדאמרא שיבא דקפיד בדאחרה לדאמרא לרבנן אינו׳ ר׳ יהודה דקאמ׳ אחתר וכו׳ מכלל דת״ק סבר אם״ל
פחינה רמוויה לדירה פסולה כי אתא רב דימי אחר אחרי כמערבא וכו׳ אתא לתרוצה לדאמרא לאחתר ים בגרסת הגאונים שהי׳ אסיק אוקה אינה רמוויה לדירה אם הדרה על ידי הדחק
דעשרה טפחים דירה על ידי הדחק הוא ומכל מקום הא דמערבא כדאמרא אתיא ושוה דבמערבא נמי שיבא דר׳ יהודה אינה אחר לא אם בבסר סוכה בשיעורים ורבי יהודה
דקפיד בבורין אלא אמרא הוא דבבי לקבל בבים וכשתות ע״י הדחק הוא ומכל מקום הא דמערבא כדאמרא אתיא ושוה דבמערבא נמי שיבא דר׳ יהודה לא קפיד אלא בבסר סוכה בשיעורים ורבי יהודה
פסר אע״ג דאינה רמוויה לקבל בבים וכשתות ע״י הדחק דאחר אמרא כהבסרה כך פסולה בבורים אבל ל״ל תנינו בבל דברי ר׳ יהודה דקאמ׳ אין דיורין ולקבל בבים וכשתות אין דיורין
לדירה תרוויהו אבל רמוויה לדירה על ידי הדחק דשרה שפחים דירה ע״י הדחק היא ואין אחר דאחרבה כמערב׳ כל שאינה רבה בבים ולקבל בבים וכשתות ואם אינה הבה ואם אחרה אתם לדירה
ואבא לקבל על ידי הדחק ע״פ ואין אנתפרה לך זה תשמע לפי הנעתה של שנשה דרב סוכה ורבה ורב חסד׳ אפי׳ לר׳ יהודה נמי לא בבי רמוויה לקבל בבים וכשתות בדק״ם דבתרין מעיקר אלא
דידהו ומערבא כמתא סבירא לה וכשמעיה שיבא והלכך כמתא בדיפה בתיבה ותה אחרי דשיבא מיתתא דידהו דבסא כמתרא דידהו בבי אבבה המתלגנן המתבה ארבעה לא אלא
ולא כתיבה כלל דהתם סבר פסול אחם לאו תנא דבבי אחם לאו תנא דבבי דורים בבי אחרי׳ אין מוסלגנן טמא אפי׳ אם נגיעה דיורין בבים וכשתות אין דיורין ולא אמרינן אין דיורין
אבל הבא אשם דירה קאמרי׳ אמר אמתא דבבי הבה עשרה נבי פרם סדין בתחתיה אפני הגאר בי בבי שיבא אם הפרש אחרבה כבאין בינינו הפרש שיבר סבר פסול ופסול אלא ולאי אין זו דומה
לזו כלל הילכך הלכתא כמתא וכדאמרינן מערבא וכן אפקי הגאונים ז״ל אמתא סוכה כתוב סוכה בשים בה עשרה אם אבדאחרי כמערבא :

ועוד

ועוד אין אין בתחתונה יכולה לקבל כרים וכסתות עליונה בסרה וכתה וכתה יכא כן סבר לשיב ואיכא בתחתונה פסולה אבל אחתונה בלאחרי בה ומסתברא בדב חסדא ורבה בר רב הונא עד בבל
זה נדיף תלמוד אע״פ אלא הוכרו הרי״ף ז״ל : אבר הכותב כיבי תפים חוטרא בתרי דיורין בבים וכסתות בדק״ם דתנינו בבים ולקבל בבים וכסתות
בל תחתונה לחינהו לאו בתר דירה לזולא בבל אלא בתר אחל כדפרסי שעמה אלא אם אחרבנה שפחים בבים וכסתות תנא לא אמר דיורין אית ליה לשקבלינהו
ולא עוד אלא לדידהו אפי׳ רבי יהודה נמי לא בבי רמוויה לקבל בבים וכסתות אלא בהא בלינא ע״ל סבר נבוה אר עבה נמי פסולה ורבי יהודה סבר אם אין רמוויה לדירה אתחתונה בפרה ואינו מוד
בגון דלא נגיהא שפרה ולית להו הא לאחרי׳ כמערב׳ דאסיא כדאמרא שיבא דקפיד בדאחרה לדאמרא לרבנן אינו׳ ר׳ יהודה דקאמ׳ אחתר וכו׳ מכלל דת״ק סבר אם״ל
פחינה רמוויה לדירה פסולה כי אתא רב דימי אחר אחרי כמערבא וכו׳ אתא לתרוצה לדאמרא לאחתר ים בגרסת הגאונים שהי׳ אסיק אוקה אינה רמוויה לדירה על ידי הדחק
דעשרה טפחים דירה על ידי הדחק הוא ומכל מקום הא דמערבא כדאמרא אתיא ושוה דבמערבא נמי שיבא דר׳ יהודה לא קפיד אלא בבסר סוכה בשיעורים ורבי יהודה
דקפיד בבורין אלא אמרא הוא דבבי לקבל בבים וכסתות ע״י הדחק דאחר אמרא כהבסרה כך פסולה בבורים אבל ל״ל תנינו בבל דברי מערבא מכלל דתנא קמא
סבר אע״ג דאינה רמוויה לקבל בבים וכסתות בבים בבים בבים

סבת גנבך גרישוקא דסני מסו׳ דלאו בני חיובא נינהו ואפ״ה כשרה ואמרי׳ בגמ׳ מ״מ דקני לאיתויי רקב״ם דמתני בחיוב דריי׳ דתרמי מקניאתא
ניסנו בגמ׳ ובכל חלק קנה מ״מ לאיתויי בגנבא דמיקניא בחיוב דריי׳ אמר רב חסדא ומוה שעשאה לגל כלומר שלא הבא עשויה לדירה ואוהר
ולאמוקי הלי גוזמא הוא דקנה ובלבד שתהא מסוככת כהלכתה דאלו לענין כל ואחר דיני סכוך פסיונא : סוכת רקב״ם גרישוקא דהני מסוס דלא קניבי
אתין עוסין סוכה אלא לשבה : קיינין אומרי קיישות הטעוהו בזמה הטעוהו בזמה לינס : גורגנין אומרי הטיר ומולן ישראלי׳ וקנה מ״מ בכך בריי׳ לאיתויי גנב״ך

ר״ש׳ י

ת״ר סוכת גנב״ך סימן סוכת כותים סוכת נשים סוכת בהמה סוכת כותים סוכה מכל מקום כשרה ובלבד שתהא מסוככת כהלכתה א״ר חסד ורוא שעשאה לצל וכן סוכת רקב״ש סימן סוכת רועי׳ סוכת קייצי׳ סוכת בורגנין סוכ׳ שומרי פירות כשרה ובלבד שתהא מסוככת כהלכתה ורוא שעשאן לצל : סוכה (הישנ׳ ב״ש פוסקיוב״ה מכשירין) מאי טעמיהו דב״ש אמר קרא חג הסוכות שבעת ימים לה׳ עשה סוכה לשם חג וב״ה ההוא מיבעי להו לכדרב ששת דאמ׳ רב ששת משום ר׳ עקיבא כמנין לעצי סוכה שאסורין כל שבע׳ ת״ר חג הסוכות שבעת ימים לה׳ ותניא רבי יהודה אומר מנין שבשם שהל שם שמים על החגיגה כך חל שם שמים על הסוכה ת״ר חג הסוכות לה׳ מה חגיגה לה׳ אף סוכה לה׳ : מתני׳ העוש׳ סוכתו תחת האילן כאילו עשאה בתוך הבית סוכה על גבי סוכה העליונה כשר׳ והתחתונה פסול ר׳ יהוד׳ אומר אם אין דיורין בעליונה התחתונה כשרה : גמ׳ ובמה

ר״ת

תוס׳ אור

מיקני׳ בחיוב דריי׳ : סוכה ישנה וכו׳ עשה סוכה לשם חג דכתי׳ חג הסוכות לשם מצות המלך : על התגיגה שלמי חגיגה שם שמים חל עליהן לאסרן עד לאחר הקרבת אמורין דזכו בהו בתר הני שבולהן נבוה כעבד הנוטל פרס מרבו ואיכא למיקם דהכא משמע דעני סוכה לאסורי׳ מדאוריי׳ מדרשא דחג הסוכות דנגמ׳ מוכח דדרשא גמורה היא ולאו אסמכתא בעלמא ואם כן׳ גמ׳ מליקיון (ל׳ כב) מטמ׳ דמתסרי מעשו נוויי מצוה ובפרק בירה (דף מה) מטמע דמתסרי מעשו מוקלא לאיכא למימ׳ דקלתא דיני מינהו עלי סוכ׳ גופיהו מתסרי מדאוריי׳ כל שבע׳ מדרשא דהא הסוכות לאיתא׳ בשמעתין אבל בין׳ שמיני שבעה ומן מצוה לא מתסרי אלא מעשו מוקלא דמנו דאיתקלאי לבין הסעמו מתמה יום שבעה איתקלאי לבולי יומא ובכר בתבתי זה בי״ם ב׳ מתני׳ העושה סוכתו תחת האילן כאלו עשאה בתוך הבית דפסולה בדתניא בברייתא בגמר׳ ואתי׳ דוא מסוככת כהלכתה אלהה מרוכה מתמתה מעלמה אלא לירוף דאילן אתילו הכי פסולה ולישנא דמתני׳ הכי לאיך דקתני העושה סוכתו דמשמע סוכה כשרה כראוי : גרסי׳ עלה בגמ׳ אמר רבה לא שנו אלא באילן שאלהו מרוכה מתמתו מירום וכיון שכן נאלה אל אל סכך זה מתמת אילן אבל המתן מרוכה מאלהו כשר׳ ורייש׳ לקיש לה בגמר׳ מדקתני באילן העשה בסוך הבית מה בית שאלהו מרוכה אף אילן שאלהו מרוכה : מתני׳ העושה סוכה

רבינו נסים סוכה שהיא גבוהה פרק ראשון

רש"י

וכמה יהיה בין סוכה לסוכה' ותפסל התחתונה אמר רב הונא טפח ושמואל אמר עשרה' רב חסדא ורבה בר רב דהונא אמר עד ד' והלכת' כרב חסדא ורבה בר רב הונא דדיקא ממתני' כוותייהו דקתני רבי יהודה אומ' אם אין דיורין בעליונה ופרשינן אם אין ראיין לדירה מכלל דתנא קמא אע"פ שאינה ראויה לדירה ומאי היא דרית בה ' התחתונה פסולה הילכ' ליתא לרשמואל ודרב הונא : מתני' פירס עליה סדין מפני החמה או תחתיה מפני הגשר או שפירס על גב הקינוף פסול אבל פירס היא על נקליטי מטה : גמ' פי קינופות הן ארבעה וכשהוא פירס על גביהן סדין נעשית כסוכה בתוך סוכ' ולפי פסולה ונקליטין שנים וכשהוא פורס עליהן סדין אינ'נעשית כאהל לפי שאין לה גג ולפיכך בשדה ונרסינן בירושלמי שכן היא עושה הלל באצילי ידיו פירוש כשם שאם הגביה אדם שתי זרועותיו כשהוא שוכב תחת הסדין ונעשית הסדין עליו כאהל אין בכך כלו' כך אלו שני הנקליטין שבאמצע המטה כמו זרועותיו הן חשובין ואין בכך כלו' : מפני הגשר אמר רב חסדא לא שנו אלא מפני הגשר אבל לנאותה בשר' ת"ר סיכה כהלכתה ועיטרה בקרמון ובסדינין המצויירין ותלה בה אגוזים שקדי'ורמוני אפרסקין ופרכילי ענבים ועטרות של שבלים ויינות שמני'וסלתות אסו'להסתפק מהן עד מוצאי יום טוב האחרון של חג ואם התנה עליהן הכל

וגרס' עלה בגמ' וכמה יהא בין סוכה לסוכה ותפסל התחתונה אמר רב הונא טפח שכן מצינו בהלכ' העומדה עפח ורב חסדא ורבה בר רב הונא דאמרי תרויהו ד' אלא מצינו מקום חשוב פחות מד' : ושמואל אמר י' כסכרה כך פסולה : ולענין הגבה מסקנת הלכתא כשמואל דהא רב דימי מסייעה דבני מערבא מס' מקניתין אינהי בגמ' ולא עוד אלא אפי' תימא דהא דרב דימי מומרת בלבי נכסה היא אמי' הכי כיון דמסקינן דבעינן דבגמ' שקפה יכולה לקבל כרים וכסתות ע"י הדחק מכלל דבעינן שתהא ראויה לדירה ובלתו גבוה י' אי אפשר ומה"ר אלעזר ז"ל אזרבנה אקרי רבינו דפסק כרבה בר רב הונא ורב חסד' דאמרי תרוייהו ופסק כרב דימי שהא' יכול' לקבל כרים וכסתות והא לא אפשר שקבל כרי' וכסתו' בל' שפה' בגוה ובגוה ז"ל הגיה ראיה לדברין לפסיק כרבה בר רב הונא ורב חסד' דאמרי תרוייהו מדקתיפת לן בסמוך מוי סוכה המוקפת ממנה תרבע שהיא פסולה כרב חסד' ורבה בר רב הונא דאמרי תרוייהו בחד עעמא שייכי : והא ולאי ליה' דמה ענין זו אצל זו הא כיון דמוקפים מן הסכך תרבע הכיבי נאמי נפשייהו הילכך ממעטי תוריה לו פסלי מצו' סכך פסול אבל הכא דמסכלא לתחתונה מצוה סוכה שתהא סוכה דילמא נעשה סני ליה לעליונ' כאהלי עומאה כדאמרינ' הונא לו דנעי ' דבהדיה כך פסולה ובלאמר שמואל הילכך לא שייכי אהדדי : ונהי דבהכיא דההם קי"ל כוותיהו מצוה דרב נמון דפלי עליהן יחידאה הוא אם"ם נהא הכא קי"ל כשמואל ונטעמא דאמרי' : וגרס' הו גמר' בענין סוכה ע"ג סוכה אמ' רבה פעמי שסקיפן כרוח פעמים שסקיפן פסולה פעמים שהחתונה כשר ועליונ' פסולה פעמי שעליונה כשר והחתונה פסול ומפרש' לאנך בזוני בגמרא ואמרי' עליהו פסיעה והדרי' התחתונה כשרה ועליונה פסול' אינעריב' ליה וכנון שהחתונ' נלקה מרוב' מחמתה ועליונ' שמקה מרובה מלקה וקימא שהחתונ' בתוך כ' פי' לבינון דעליונ' חמת מרוב' מלקה לא שמה סוכ' ולא מפסלא החתונ' משום סוכה שקפת סוכה הילכך כיון דקימא שהחתונה בתוך כ' אמ' ב' קימא עליונה למעל' מכ' כשרה ואמרי' עלה דאלעזר לאשמועי' הכי דלא אמרי' הא קא מצערא סכך פסול שהא למעלה מכ' נהדי סכך כשר של סוכ' קימא עליונה למעל' מכ' כשרה ואמרי' עלה דאלעזר לאשמועי' הכי דלא אמרי' הא קא מצערא סכך פסול שהא למעלה מכ' כיון שאין פסלותו מחמת עצמו אלא מחמת עצמו לא אמרי' שעקר הסכך שהוא למעלה מכ' אמה יצערל לפסול זה הסכך של הולין ואע"פ שלאחו מרובה מחמתו כ"ש בהא דר' ירמיה שמחמה מרוב מלקה ונמסב עירובין פ"ק נמי אמרי' מקלת סכך בתוך כ' ומקלתו למעלה מכ' כשרה אלא סוכה תקן ומצערא נמי להכשר הולין וסוכה לא תקן הוא דעל כרחין הוא לה ללקה מרובה מחמתה כדמפרש התם ואי הוה מיקרי סכך פסול הויא לה כהדלה עליה לא תקן הגבן שפסולה הא לאדנו שכל למעל' מכ' לאו סכך פסול הוא ואינו מצערא לפסול ופעמים שמצערא להכשר : אבל יש לרש"י ז"ל גירסא אחרת כאן שהא בורס היכי דמי בגון שהתחונה נלקה מרובה מחמתה ועליונה חמת' מרובה מלקה וקיימי תרוייהו בתוך כ' שהא ז"ל סוכר דאי קימא עליונ' למעלה מכ' אמרי' הא מצערא סכך פסול בהדי סכך כשר כדאמרי' במחובר והא ז"ל בורס תחתונה כשרה ועליונה פסולה אינעריך ליה מהו דקימא בגובר דילמא מצערא סכך פסול בהדי סכך כשר קמשמע לן ופירס דאע"ג דתרוייהו סכך כשר נינהו כיון דתרוייהו בתוך כ' מהו דקימא דנגוזר ונפסלינהו דילמא הויא עליונה למעלה מכ' דמצערא פסול בהדי סכך כשר קמשמע לן דלא גזרי' ולפי דבריו ז"ל הא דלא אמרי' בהכיא דמ"ק דעיטונין המקלקס סכך למעל' מכ' ומפסיה לעליל הכולין יורדי' לצערא סכך פסול בהדי סכך פשר [לפסול] הקשה היינו טעמא משום דאם סכך הוא אבל בהדי אמרי' דמצערא סכך פסול בהדי סכך כשר ואין סכך אלא היה גורם ברב המקבל שומאה הוא ופסול לסכך בדלקמן ואומ' ר"ה ז"ל דסוכ' שהיא מפוכפכת כאלבה שב אינה כסכלת אפי' מצו' סוכה שתהא הילכן דמוכח לה מדקתן לקמן דמוכה הילכן הדלה עליה לא הנכן ולא הדלעה ולא הקיסוס וסכך על גבה כסולה דמשמע דדוקא בשקדם הילכן לסוכה אבל קדמה סוכה לילכן הו לא מיפסלא ולפיכך פירס אתני' דכהא דפירס עליה סדין כשהסדין מפייע לכבש הסוכ' ולגיב למיתר דמקני' בשהמתה מרובה מלקה מיירי דא"כ מאי ק"ל דעוד דזומיא דפרס ע"ג הקנוף קתני למיירי בשלקה מרוב' מחמתה לפי' הוא ז"ל כפי' פירס עליה סדין כדי שלא תקיבס מפני החמה ותהא תחתה מרובה מלקה ונעלא קיימה והכסרה ע"י הסדין שלאו מניחה להתיבש וכן תחתיה מפני הגשר היינו שלא יפלו הגלין ותהא תחתה מרובה מלקה אבל הולקין עליו ומפרשין אתני' דהכא בסוכה אע"פ שאין הסדין מפייע להכשר סוכה אלא שפירסה עליה כדי שלא תכנס בה החמה אפי' כשי פסולה וכשי מוכה בגמ' והכיא הדלה עליה לא הנכן ולא הדלעה ולא מכרעת וכמו שלקחנו עליה אלא שמרב

הכל לפי תנאו והוא דאמר איני בודל מהן כל בין השמשות דלא חיילא קדושה עליהו כלל: תנא נויי סוכה אין ממעטין בסוכה אמר רב אשי ומן הצד ממעטין בסוכה: מנימין עבדיה דרב אשי איטמיש כותנתיה במיא שטחא אמטללתא אמר ליה שקלה דלא לימרו קא מסבך בדבר המקבל טומא' והא קא חזו לה דרטיבא היא לכי יבשה קאמינא לך: איתמ' נויי סוכה המופלגין ממנה ארבעה רב נחמן אמר כשרה רב חסד' ורבה בר רב הונא אמרי פסילה וקימא לן דיחיד ורבים הלכה כרבי אמ' רב יהודה אמר שמואל מותר לישן בבילה בסוכ' אע"פ שיש לה גג והוא שאינה גבוהה עשרה ואם בינן עליה הישן בבילה בסוכה לא יצא ידי חובתו ופריק הכא במאי עסקינן בגבוהה עשר' וכן הלכה ואם אין לה גג אע"פ שהיא גבוהה עשרה מותר כדבעינן למימר קמן בהעושה סיכתו כמין צריף: מתני' הדלה עלידה את הגפן ואת הדלעת ואת הקיסום וסבך על גבן פסילה ואם היה הסבוך הרבה מהן או שקצצן כשר זה הכלל דבר שאינו מקבל טומא' ונידולו מן הארץ מסבכין בו: גמ' אם היה הסבוך הרבה מהן איקימנא כשהבטן דאי לאו הכי קא מצטרף סבך פסול בהדי סבך כשר ופסיל: או שקצצן כשר וצריך לנענע כדי שיהא מעש' לשם סוכה ולא אמרי קציצתן זו היא עשייתן וכן לענין קציצת נמי היכא דתלאן ויקשרן ואח"כ פסק חוטין שלהן פסולין ולא אמרי קציצתן זו היא עשייתן דתניא תלאן ואח"כ פסק חוטין שלהן פסולין: זה הכלל דבר שאינו מקבל טומאה וכו': מנא ה"מ אמר רבי יוחנן אמר קרא חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים באספך מגרנך ומיקבך בפסולת

הכל לפי תנאו וכגון דאמר איני בודל מהן כל בין השמשות דלא חיילא עליהו וכסי מוקמיין לשיפוקא דיליה בהבנית נבגר כתבתי שם שלטי הגבורים ז"ל הרב אלבסי ז"ל אמילו נעבי סוכה נמי כי אמר איני בודל מסם שרי לאסקמוטי בהו בחולו של מועד או כי"ע אם נפלה אבל ים שם דעם אחרים דבסוכה לא מהני קנאה כלל אבל מגיין מהני ומיהו דווקא באומר איני בודל אלא בעלם לגבי מקנה ואומר אבל אם נפל לבסוכה אעלם אבל מקנה ואומר אבל אם נפל לבסוכה אעלם לא מהני לגין דבעלן בעם אחת לגבי סוכה הוו להו בסוכה ולא מהני בהו קנאה ועלי סוכה דאשכרי אף דמעות בכללם אף בעם לגרוכות להכשר סוכה ומיהו אם אחר שעשה הסיעור הגריך מן הסבלות ונפלם הכשר בסוכה אחר כך הוסיף הוסן מעמע דלא מקשר אבל עשאן לאדבעתן סתם כולן

תוספות ומוקמות:

כנימין עבדיה דרב אשי איטמיש כותנתיה במיא שטחא אמטללתא אמר ליה שקלה דלא לימרו קא מסבך בדבר המקבל טומא' והא קא חזו לה דרטיבא היא לכי יבשה קאמינא לך: איתמ' נויי סוכה המופלגין ממנה ארבעה רב נחמן אמר כשרה רב חסד' ורבה בר רב הונא אמרי פסילה וקימא לן דיחיד ורבים הלכה כרבי אמ' רב יהודה אמר שמואל מותר לישן בבילה בסוכ' אע"פ שיש לה גג והוא שאינה גבוהה עשרה ואם בינן עליה הישן בבילה בסוכה לא יצא ידי חובתו ופריק הכא במאי עסקינן בגבוהה עשר' וכן הלכה ואם אין לה גג אע"פ שהיא גבוהה עשרה מותר כדבעינן למימר קמן בהעושה סיכתו כמין צריף: מתני' הדלה עלידה את הגפן ואת הדלעת ואת הקיסום וסבך על גבן פסילה ואם היה הסבוך הרבה מהן או שקצצן כשר זה הכלל דבר שאינו מקבל טומא' ונידולו מן הארץ מסבכין בו: גמ' אם היה הסבוך הרבה מהן איקימנא כשהבטן דאי לאו הכי קא מצטרף סבך פסול בהדי סבך כשר ופסיל: או שקצצן כשר וצריך לנענע כדי שיהא מעש' לשם סוכה ולא אמרי קציצתן זו היא עשייתן דתניא תלאן ואח"כ פסק חוטין שלהן פסולין: זה הכלל דבר שאינו מקבל טומאה וכו': מנא ה"מ אמר רבי יוחנן אמר קרא חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים באספך מגרנך ומיקבך בפסולת

רש"י

הכל לפי תנאו. כגון דאמר איני בודל מהן כל בין השמשות. בודל מהן כל אבל אם רצה יוכל רשאי ולא חיילא קדושה עליהו וכסי מוקים לה בשפכה בגילה בתמנית וקנאה אחרינא לא מסבי בהן: אין ממעטין בסוכה קרמי. פפרוסים למעלה למי אין ממעטין בגבוה מעשרים להכשיר ולא מעוס דסכבה נינהו לפי סכך הוו מפסלי מהו דבר המקבל טומאה: ומן הצד ממעטין לא מטיעור שנע שמחיים דהא אינה מחוקה ראשו ורגלו ושולחנו: חישמים ברויה בטיעורא קא חזו דרטיבא שהיה לה דמוכחא מילה דלגבי שטחה ולא לסכך: לכי יבשה קאמינא דהשקלה: מוי סוכה קרמי. וסדינין הפרוסין תחת הסכך סכה סמ"ג לגוי פסולה מעוס אהל מבסיק ואיסקבה ולא בני בסוכ' ולרב נחמן כיון דלגוי ס"כה יהבי בעליה לגב: כילה. פברוסה פניהו המע"ז אע"פ שיש לה גג שאין גג מעופש כשל נקליטין אלא עוס כשל קימוסין: והו שאינה גבוה מעשרה דבריר לא אכלא הוא: מתני' הדלה הריס ופשט עליה כעין לית שקוטין שראילא: קיסום עבה המקפשט מאד ומרסים בחילן וקורין לו אייר. ומתפס ועולה על המחוטין: פסולה מע' מחוגר ואם מר באספך מגרנך בפסולת גורן ויקב הכתוב מדבר: מרוכה. מהן כשירה דמבטלו ברוב: אם שקצצן לאחר שסיכך בהן כשירה ולא אמרי קחילקה בפסול ופסול: גמ' בשקצצן הבסי' מעניין למע' עם הסבך והרי הן מעורני' עם הסבך דמרי כשר ואינו נראין בעין וסבך כשר רבה פליג ומבטלו דמלאוריתא כל מילי בטלה ברוב: ולריך לנענע קצת [לאחר] שסיכה מחוגר לאחר שקצצן להודיע דהא דמי לעשייתן ואי לאו פסולה אעם תעשה ולא מן העשוי דהכי משמע סוכות תעשה כשאתה עושה סוכה קצת רשויה לסוכה ולא מן העשוי דפסול אין ראוי לסוכה ואתה מתקנה בתיקון מועט כי אתי דמכשיר ליה בקנינ' ולא הדר סתר לה ומיהו נענוע קרוב לסתירה היא שמגביה כל ח' לבדו ומניחו: פסולת

תוס' ר"ש מס' סוכה פ"ד מ"ג. מס' מ"ד מ"ב. מס' מ"ד מ"ב. מס' מ"ד מ"ב

בפסולת גורן ויקב הבקר מדבר דנהיג בלסקר מגרנך סאיתה לוסמו ומוטלו מן הגורן הבורן הוא האוכל ומה שלקה מוסף ונורר מהנו הוא
הפסולת : נלו הדר פסוק הוא בגור' לעשות סוכות ולא הזכיר כאן אלא דבר שאינו מקבל טומאה ונדולו מן הארץ : היינו הלם היינו
עץ עבות מהו זה ומהו זה לה ביר שניהם בתקרה אלא אחד הם שהלם הוא עץ עבות על שם שעליו מורכבין זה על זה כמו עבותיו ומרשיו : הלם
סוטה שאינו כשר לגולב שאין עבותיו עשויה של שלשה עלין : מתני' חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדין ובדין עצים שאינם ראוין לאכילה :

תורת אמת

בפסולת גורן ויקב הבתים מדבר רב חסד אמ'
מרבא צאו הדר והביאו עלי זית ועלי עץ שמן
ועלי הדס ועלי תמרי ועלי עץ עבות לעשות
סוכות כתוב היינו הדס היינו עץ עבות אמר רב
חסד הדס שיטה לסוכה ועץ עבות לולב :
מתני' חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדי אין
מסככין בהן ר"א מתירין בשרות וכולן בשרות
לדפנות : גמ' אמר ר חייא בר אבא אמר רבי
יוחנן מפני מה אמרו חבילי קש וחבילי עצים
וחבילי זרדים אין מסככין בהן לא מפני שהן
אסורין לסיכוך אלא פעמים שאדם בא מן השדה
וחבילתו על כתפו ומעלה ומניחה על גבי סוכ'
ליבשה ונמלך עליה לסיכוך והתורה אמרה
תעשה ולא מן העשוי אמר רב יהודה סככה
בחוצים בוכרים בשרה בנקבות פסולה דבית
קבול הוא ואע"פ שהוא עשוי למלאת שמיה
בית קבול : אמ' רבה בר רב הונא אמ' רב סיכס'
דבאניצי פשתן פסולה בחוצני פשתן בשרה
פי' הוצני כיתנא דלא דייק ולא נפיין דעדיין עץ
הוא אמר רב יהודה' הני שוצי ושיצארי מסככין
בהו אביי אמר בשוצי מסככין בהו בשוצרי לא
מסככינן מאי טעמא כיון דסני ריחי' שביק להו
ונפיק אמר רב חנן בר רבה הני היזמי והיגי
מסככין בהו אביי אמר בהיזמי מסככין
בהו בהיגי לא מסככין כיון דנחרין טרפידהו
שביק להו ונפיק: אמר רב גידל אמר רב
האי

רש"י

פסול גורן קטין פסולין ויקב ומורי
לאסבולות דיקנין : הבר פסוק הוא
בבר עורה ולא הזכיר כאן אלא
דבר שאינו מקבל טומאה ונדולו מן
הארץ : היינו הלם היינו עלי
עץ עבות מה הוא לו לגזיר שניהם
אלא הלם הוא עץ עבות על שם
שעליו מורכבין זה על זה כמו
עבותיו ומרשיו : הלם שוטה
שאינו כשר לגולב שאינה עשויה של
ג'עלין : כתני' זרדין מין קנים
הוא שעושין זרדין ואי"לם בלשון
ומורדין אותן ונעוזן לתין בתמ'
אוכלין ולכשיגמר שומרין ליסק
ואין מסככין בהן בסכך קטורין
ובגמרא מפרש טעמא : ובלן מיסלין
שבינו נסכך בסדרין לדפנות דלון
סוכות הכתוב סכך במשמע דלון
לא איקרי סוכה : ג. סיכס' אלא
מן העשוי בסלולה שנסכך שלא
לשם סכך ואינו בלל אלא לייפס אין
שם סוכה עליו הילכך נזר רבנן
שלא יסכנו בחבילין אבי הין מעילין
עליה לשם סוכות הוא גזירה עשוי
חבילין הכל הבאה ראיה מן הסולה
דספק לאוריתא : בחיצים וכרים
כגון ביש יד של חצי אתוריין פנו"ק
וכרים בכין שלא שתוכנין אותו
בגיה קבול של הן כדרה דאע"ג
דכלים ניעבו מטוטי כלי עץ נינהו
ואין מקבלין טומאה : נקבות שיש
נקבים ברחשיה והתן עשוי כמרלע
וכנגם לתוך הגרה וכיה קבול לשם ורחוין לקבל טומאה : ואע"ג שהו
עשוי למלאות מילוי טולס שלא להתרוקן עוד : סיכסה בחוצני פשתן
לאחר שתקנו במסרק שקורין לינין ופשתן אונין שקורי' רי"טש : שולי
ושולרי הן ירקות ועלי שלהן רחבים וגדל ביערים : מסככין בהן
שאינו מתכל אדם לקבל טומאה : דסני ריחייהו מבאים ריחם : היזמי
והיגי מיני קולים : דנחרי טרפיהו מוטרין עלין שלהן :
אפקוקא

ל"ה בשבת והקונים והמחבר
ואיטרמלאה שלו שתהן לאכול
לא לעשות סוכה ויש מרבנן
מבלבלין בתנאי ומשמלה
ס"ל אלא לאכול ולו מסכנין
אבל בכל זה הנאה לה מתר
לאחר מלאכה אלא בכלים
ג אבל הבילה מסולה לגמרי
ומתנך קל ה לסכוך מסכנל
מן הקורים בתב הרא"ש
מסקר אלא בר כם בעבוי
ו"ל אלא זמן בתרת מסקר
ומסקבת מבריאה בעבוי :

לשון ראב"ן

ג הבי נקבו סלים הן
בקנין לסכנה בהן זכלין
בגרמא מפלין לסכך שבל
עלי עץ שם לו מין קנול
אחר לקבל שומאה ת"ל
שאינו קבול עתי לסקבל
ובגרמא בגרמא עד מלא
מלאכתו בריא הוא בכל בלי
קבול ויש בהן בגזל בגרמ
בשינו מלא סיכרים מסולים
ומכלים מחוקה בק בם
ע"ב בגרמא בעבוי בק בם
בראשון :

לשון ראב"ן

ד אלאים של מסחן בסרים
לסכוך מפאר שסכ' אלא ר"ק
אינן אלא בהבן הוא שבר אינן
מוא בדרך מסור בהסחן
אם"ם שלאדת אות קראלאי
מסק בתלמי יסחיקו לאחרי
לאי מסם מרי מלא בדאחרי
בהסחן הראלי לעמו בעבוים
אל מאר בו אל אין מסר בגון
בחר נהן ובקבוק אלא בסרא
אחרן בהבן אין לאיסם בחרק
שומאה בכלב ובסרי לסכוך
ואיר"ם אינו אלא אלם מסם בחוס
מוחל ולבי ראיה אין ראיה
בין מסחלקבים ובחר נגון
ולאין מסם בסלאיד בחרגיל
ובמאלה בחוטרים בראחת
אמנת בחוריה בדברה הבלי
אל הסחן בסולים לסבורים
מיבלבלה בסולאלבלך בחל
מחבאל בקלאוב ארץ ישראל :

ד אלאים של מסחן בסרים
לסכוך מפאר שסכ' אלא ר"ק
אינן אלא בהבן הוא שבר אינן
מוא בדרך מסור בהסחן
אם"ם שלאדת אות קראלאי
מסק בתלמי יסחיקו לאחרי
לאי מסם מרי מלא בדאחרי
בהסחן הראלי לעמו בעבוים
אל מאר בו אל אין מסר בגון
בחר נהן ובקבוק אלא בסרא
אחרן בהבן אין לאיסם בחרק
שומאה בכלב ובסרי לסכוך
ואיר"ם אינו אלא אלם מסם בחוס
מוחל ולבי ראיה אין ראיה
בין מסחלקבים ובחר נגון
ולאין מסם בסלאיד בחרגיל
ובמאלה בחוטרים בראחת
אמנת בחוריה בדברה הבלי
אל הסחן בסולים לסבורים
מיבלבלה בסולאלבלך בחל
מחבאל בקלאוב ארץ ישראל :

בבסולת גורן ויקב הבתים מדבר רב חסד אמ' מרבא צאו הדר והביאו עלי זית ועלי עץ שמן ועלי הדס ועלי תמרי ועלי עץ עבות לעשות סוכות כתוב היינו הדס היינו עץ עבות אמר רב חסד הדס שיטה לסוכה ועץ עבות ללולב : מתני' חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדי אין מסככין בהן ר"א מתירין בשרות וכולן בשרות לדפנות : גמ' אמר ר חייא בר אבא אמר רבי יוחנן מפני מה אמרו חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים אין מסככין בהן לא מפני שהן אסורין לסיכוך אלא פעמים שאדם בא מן השדה וחבילתו על כתפו ומעלה ומניחה על גבי סוכ' ליבשה ונמלך עליה לסיכוך והתורה אמרה תעשה ולא מן העשוי אמר רב יהודה סככה בחוצים בוכרים בשרה בנקבות פסולה דבית קבול הוא ואע"פ שהוא עשוי למלאת שמיה בית קבול : אמ' רבה בר רב הונא אמ' רב סיכס' דבאניצי פשתן פסולה בחוצני פשתן בשרה פי' הוצני כיתנא דלא דייק ולא נפיין דעדיין עץ הוא אמר רב יהודה' הני שוצי ושיצארי מסככין בהו אביי אמר בשוצי מסככין בהו בשוצרי לא מסככינן מאי טעמא כיון דסני ריחי' שביק להו ונפיק אמר רב חנן בר רבה הני היזמי והיגי מסככין בהו אביי אמר בהיזמי מסככין בהו בהיגי לא מסככין כיון דנחרין טרפידהו שביק להו ונפיק: אמר רב גידל אמר רב האי

ומסכנים בהן מסוס גורה ומזוכה בגמרא
אלא מקריא חבילה לחגור בם הך
גורה בפתוח מ"ג ואפי' רבי יהודה
אליה ליה בזירה אקרה בחיקא
לקמן בשתיתין דמסכנין בגפרים
הכ"הך גורה דחבילה מוהה דהא
שביחא והיא לא שביחא אלא עביל
חינים ליבש בסוכ"אקרה של נפרים
שבנתן לביתו ולסוחן אלא מעוזב'
וזה הקירן בסרו"דבין אלא אפירי
אלא מסוס בזירה דחבילה ובסחיקן
אלא מיחלפי שאין אדם מינם חבילה
מוחר"ובולן בסרוה לדפנות ובולן
הפסולין שבינו לסכך בסרו"לדפנו'
בכל סוכות הכתוב סכך במשמע
דלבולן לא איקרי סוכה ונפקי לן
בגמ' דפנות מנסוכ' נסוכה בם בית
מיקורי דקרתי יכפי' ולא מתשמש'
הילכך סוכות העשה לך מגרנך
ומיקבך אסכנה הוא דקאי :
גמ' פעמים שאדם בא מן השדה
על יומות החמ"ג ומניח' על גבי סוכה
שיש לו כל יומות הסנה למקנהו
ומניח החבלין שם ליבשן ולא לסכך
וכשמגיע החג בזור רבנן שמא נמל'
עליהן לסכוך והתורה אמר' תעשה
ולא מן העשוי בפסול מה שנסכך שלא לשם סכך אבי' עיל אלא ליבש ואין
שם סוכה עליו הילכך נזר רבנן שלא יסכנו בחבילין אבי' מעילין עליה
לשם סוכות החג בזירה מש' חבלין הכל הסנה ואינה מתן לאחר דאע"ג
דאסור לסכך בתחלה בחבילין אפ"ה חבילה שסניחה ליבש אם נעוצה
כדרה כדמוכח לקמן גבי נפרים דאע"ג דלכתחל' אין מסכנין בנפרים
אפ"ה בסוכה שהיא עשויה כבר שני ליה בפקפוק הכיון דמתחזר עליה
לבטלה ליבא לאיזנר שמא יסר בסוכה של תקרה אחרת שהיא עשויה
כבר : [וזה פרש"י]: אמר רב יהודה סכבה בחוצים בית יד של חצי:
וכרים כעין שלנו שתוחנין אותן בגיה קיבול של אין : בשרה דאע"ג דכלים ניעבו מטוטי כלי עץ אינן מקבלין טומאה ואע"ג דאינה פסוטי כלי עץ
שמקבלין טומאה מדרבנן הני לא מקבלי טומאה אפי' מדרבנן וכבר בתבתי בפ' המוכר אם הביא מה הן אותן מטוטי כלי עץ שמקבלין טומאה מדאוריתא'
ומה הן אותן שאין מקבלין טומאה אלא מדרבנן ומה הן אותן שטהורין לגמרי : בנקבות פסולה שיש נקבים ברחשיה והתן עשוי כמרלע וכנגם לתוך
הגרה והוו לה מקבלים שבכלי עץ ורחוים לקבל טומאה ואע"פ שהוא עשוי להתמלאת מלוי עולם אלא להתרוקן עוד שייה קבול : מכנה בחוצני פשתן
פסולה פרש"י ז"ל שבן רחוי לטמא בנגעים כדאמרינן בפ"בתה מדליקין (ד' מו) אותן של פשתן מטיילבנו ומירה אוצי לאחר שהן מתוקנין נמסרק
ונקראים סירי"ם אלמא דם"ל שהפשתן עצמו משמא בנגעים קודם שויה ולפי' אחיה שאעתן כר' יהודה דבלתחת היא בגמ' בנגעים פ"ר"ח ומייתי' לה
בפ"בתה מבליקין (ד' מו) דהבן שתי וערב מטמא בנגעים מיד דברי ר' אחיר רבי יהודה אומ' בשתי שיטלה והערב מיד והאונין של פשתן שאינבנו
אבל הדבר קשה היאך פשתן מטמא בנגעים לשם תבת והא שתי וערב כתיב ושוב דא"כ נמצא ר' יהודה מיקל שפי מדר' אחיר בשתי ומחמיר באונין וכי
קומא באונין לא בלא ומטעתין בכולי עלמא אחיה אבי אחיה קאי דמאחר שרלה לטמא בנגעים בשתן [שאינו נטווה] מטמא בנגעים לפיכך נראה כאן שמטורם בערוך דאונין מטוה של פשתן ושתי וערב
דקאמר ר' יהודה היינו בלאר שנכר בן מהו שתי ומהו ערב שזה שוה כלפי היד וזה שוה כלפי הגוף יד אבל בפשתן הכל שוה ואינו נכר ומשום הכי קאמר באונין
של פשתן מטיילבנו ולאמרי כ"ק דע"ק (ד' יז) לאיתו ליה לר' אליעזר קרי קיטורי ולמרי ליה הי דשקיל וכי דערבא בכל לאר היה שבתבר ניכר אל
אמר שלנקי בגון רבן של ערמים אם בפשתן הוא ניכר בין שתי לערב ואונין פשתן דקאמרי' כגון דהיינו שוה בלאמרי' בגמ' בגרים
(ד' סו) בפ' מוחתין שאל אבר' אלא דומה לאונין פשתן ומשבתי' מי מוכחת הכי דמשבקת לן בגמרא כתיר ולא דייק ולא נפין מבלל דדיק
ונפין פסיעת ליה דפסולה דהיינו אונין פשתן ואע"פ שאינן מעמלים בנגעים בהיל וקרוב הוא לעותן גורה כהו רבנן לכסלן לכסך בתחבכתן
לקמן בגמ' דאיכא דפסיל נסרין מעופין מעוס גזרה כלים ואפי' מאן דמכשר הם מלי פסיל הבא וכר"ס בגמ"ל בפ"ה מהלכות סוכה כתב דהיינו שבמ'
דפסולה אפני שהפשתן בשלגיה גורתו ובאלו אינו מבגלי קרקע ובהסב עליו הראב"ד ז"ל עשם אחר יש לנו בזה אפני שאונין פשתן ראוין ליתן אותם
בגרים ובסוחן ולרי הן מקבלין טומאה על ידי דבר אחר ולא בראי מבגלי בגדים : ביתנא דלא דייק בתבתשה ולא נפין בסרק ואע"ג דבגמרא
מסקבקא לן בל הבא דאייר אע"ג דלא דייק ולא נפין כיון דמדרבנן בעלמא הוא ובדבתבנא נקיט לה הבי אלבפסי ז"ל לפסיקא ולקולא : ובוצי
ושולרי מיני עשבים : מסככין בהן שאינו מאכל אדם לקבל טומאה : דסני ריחייהו מבאים ריחם וכיון דמשום הכי הוא מסקבקא דאף לדמ' פסולין :
היזמי והיגי מיני [סנה]: דנחרי טרפיהו מוטרין עלין שלהן :

רש"י

אמקום דליכא מונח הקל כשמו סמיך לקרקע יוצאין בו דוקרנין הרבה סניני: ואם אינו לחבירו שמהוברין הענפים יחד ולמי להניחים לחמרי אין מסכיכין בהן: ואם אינו לא הדר אינו לכו שמחמ' אלא הענפים מלמעל' כלי לסכיכין מכני שמקפלין לכאן ולכאן ומקפלי למעלה: אבל אחד לא שמיה אבל הלובנו בפני עצמו אינו אבל על שיהן בנה אחר עמו ולובנים יחד: מיסוריתא דסורא חבלי קני' שהיו עושים למכור בשוק שמוכרים אותן במין: מסכיכין בהם ואין בהם משום גזירת אוכר הבנך כל ומלת בשנה אין דרך להכניע' בחבר אלא למנוי' בעלמא תגדיבו עד שיסבר הלוקחן ליבשן מתיר אבנן הילכך אחסכך בהם לשם סוכה אין צריך להתיר אבנן: צריפי במין כוך עגול כמנע ונתכלים בתוכו לשידי פירות: לחורבני עשוי בענפי ערבה וגזלין אותו מתחתיו פיו רחב ולמעלה קוטרין ראשי הענפים נתכל נקשר אחד במין כלי עלוות שלהן בהם דנים שעשין שמין נוטה שקורין גונבי' לחיים אבל אין בענפי שלם: נתיו אורנבה ואתרבה כמו שיש למעלה: ראשי מעבדים קשר בעליון כמו הקשר מעבדות בימה: מתקתי לגר פין הוא קלוב: דשרי לבן מתיר ראשי הוטו שהוא קלוב ואין צריך להקריב הקליפ' שאינו עשוי לטלטול בגון זה שהתיר קשר העליון אם אחה מטלטלו ניתר מאליו אתין לו עוד אלא פיי קלוב במין גדול לאחוז אחת הענפים: כיתני' מסכיכין בענפים בשלמא מערב פלוגתייהו: נתן עליה נסר שהוא ארבע אצבע' מערב מתן קתני לה: ובלבד שלא יהיו לאחתיו לנסר רחב אתרבה סכך פסול הוא ועיקר הסכך כשר וכגון דיסיב אבל לוחן וסכך פסול אינו פסול מן הנר אלא בתרבע אמות לאמרינן לוחן בקרוב: גמ' מחלוקת בנסרים שיש בהן אתרבע ברוב אמות אחרי מאיר לסכיל אחת לגזירת הקרה אי מכשיר בהן אלו מה לי לסכך בהלו מה לי לשבת אחת תיקרת ביתו שאף היא בנסרים מקורה והיא פסולה מלאוריתא דסוכה אמר רחמנא ולא ביתו על כל יומות הבשה אבל בנסרים שאין בהן אתרבע שאין בין הקרות משיעור מהן לא גזרו בהו: בשאין בהם אתרבע ורבי מאיר חייס למיעוט שיש מיעוט בשעתן הקרה מהן אמ"ב דאין בהם אתרבע: ואפי' מחוק מטלטם בקמיה מא קנים נמלאת ניהו וכשרין לסכך: דברי הכל פסולה מ': שיעור מקום ובו דאין רוחב הנוח מאתרבע ולא גורינן משום הקרה אלא חשיבי לעשות הקרה מהן: כיון

הא' אפקיתא דדיקלא מונח הקל כשמו סמיך לקרקע יוצאין בו דוקרנין הרבה סניני: ואם אינו לחבירו שמהוברין הענפים יחד ולמי להניחים לחמרי אין מסכיכין בהן: ואם אינו לא הדר אינו לכו שמחמ' אלא הענפים מלמעל' כלי לסכיכין מכני שמקפלין לכאן ולכאן ומקפלי למעלה: אבל אחד לא שמיה אבל הלובנו בפני עצמו אינו אבל על שיהן בנה אחר עמו ולובנים יחד: מיסוריתא דסורא חבלי קני' שהיו עושים למכור בשוק שמוכרים אותן במין: מסכיכין בהם ואין בהם משום גזירת אוכר הבנך כל ומלת בשנה אין דרך להכניע' בחבר אלא למנוי' בעלמא תגדיבו עד שיסבר הלוקחן ליבשן מתיר אבנן הילכך אחסכך בהם לשם סוכה אין צריך להתיר אבנן: צריפי במין כוך עגול כמנע ונתכלים בתוכו לשידי פירות: לחורבני עשוי בענפי ערבה וגזלין אותו מתחתיו פיו רחב ולמעלה קוטרין ראשי הענפים נתכל נקשר אחד במין כלי עלוות שלהן בהם דנים שעשין שמין נוטה שקורין גונבי' לחיים אבל אין בענפי שלם: נתיו אורנבה ואתרבה כמו שיש למעלה: ראשי מעבדים קשר בעליון כמו הקשר מעבדות בימה: מתקתי לגר פין הוא קלוב: דשרי לבן מתיר ראשי הוטו שהוא קלוב ואין צריך להקריב הקליפ' שאינו עשוי לטלטול בגון זה שהתיר קשר העליון אם אחה מטלטלו ניתר מאליו אתין לו עוד אלא פיי קלוב במין גדול לאחוז אחת הענפים: כיתני' מסכיכין בענפים בשלמא מערב פלוגתייהו: נתן עליה נסר שהוא ארבע אצבע' מערב מתן קתני לה: ובלבד שלא יהיו לאחתיו לנסר רחב אתרבה סכך פסול הוא ועיקר הסכך כשר וכגון דיסיב אבל לוחן וסכך פסול אינו פסול מן הנר אלא בתרבע אמות לאמרינן לוחן בקרוב: גמ' מחלוקת בנסרים שיש בהן אתרבע ברוב אמות אחרי מאיר לסכיל אחת לגזירת הקרה אי מכשיר בהן אלו מה לי לסכך בהלו מה לי לשבת אחת תיקרת ביתו שאף היא בנסרים מקורה והיא פסולה מלאוריתא דסוכה אמר רחמנא ולא ביתו על כל יומות הבשה אבל בנסרים שאין בהן אתרבע שאין בין הקרות משיעור מהן לא גזרו בהו: בשאין בהם אתרבע ורבי מאיר חייס למיעוט שיש מיעוט בשעתן הקרה מהן אמ"ב דאין בהם אתרבע: ואפי' מחוק מטלטם בקמיה מא קנים נמלאת ניהו וכשרין לסכך: דברי הכל פסולה מ': שיעור מקום ובו דאין רוחב הנוח מאתרבע ולא גורינן משום הקרה אלא חשיבי לעשות הקרה מהן: כיון

לשון רש"י

אמקום דליכא מונח הקל כשמו סמוך לקרקע יוצאין בו דוקרנין הרבה סניני: ואם אינו לחבירו שמהוברין הענפים יחד ולמי להניחים לחמרי אין מסכיכין בהן: ואם אינו לא הדר אינו לכו שמחמ' אלא הענפים מלמעל' כלי לסכיכין מכני שמקפלין לכאן ולכאן ומקפלי למעלה: אבל אחד לא שמיה אבל הלובנו בפני עצמו אינו אבל על שיהן בנה אחר עמו ולובנים יחד: מיסוריתא דסורא חבלי קני' שהיו עושים למכור בשוק שמוכרים אותן במין: מסכיכין בהם ואין בהם משום גזירת אוכר הבנך כל ומלת בשנה אין דרך להכניע' בחבר אלא למנוי' בעלמא תגדיבו עד שיסבר הלוקחן ליבשן מתיר אבנן הילכך אחסכך בהם לשם סוכה אין צריך להתיר אבנן: צריפי במין כוך עגול כמנע ונתכלים בתוכו לשידי פירות: לחורבני עשוי בענפי ערבה וגזלין אותו מתחתיו פיו רחב ולמעלה קוטרין ראשי הענפים נתכל נקשר אחד במין כלי עלוות שלהן בהם דנים שעשין שמין נוטה שקורין גונבי' לחיים אבל אין בענפי שלם: נתיו אורנבה ואתרבה כמו שיש למעלה: ראשי מעבדים קשר בעליון כמו הקשר מעבדות בימה: מתקתי לגר פין הוא קלוב: דשרי לבן מתיר ראשי הוטו שהוא קלוב ואין צריך להקריב הקליפ' שאינו עשוי לטלטול בגון זה שהתיר קשר העליון אם אחה מטלטלו ניתר מאליו אתין לו עוד אלא פיי קלוב במין גדול לאחוז אחת הענפים: כיתני' מסכיכין בענפים בשלמא מערב פלוגתייהו: נתן עליה נסר שהוא ארבע אצבע' מערב מתן קתני לה: ובלבד שלא יהיו לאחתיו לנסר רחב אתרבה סכך פסול הוא ועיקר הסכך כשר וכגון דיסיב אבל לוחן וסכך פסול אינו פסול מן הנר אלא בתרבע אמות לאמרינן לוחן בקרוב: גמ' מחלוקת בנסרים שיש בהן אתרבע ברוב אמות אחרי מאיר לסכיל אחת לגזירת הקרה אי מכשיר בהן אלו מה לי לסכך בהלו מה לי לשבת אחת תיקרת ביתו שאף היא בנסרים מקורה והיא פסולה מלאוריתא דסוכה אמר רחמנא ולא ביתו על כל יומות הבשה אבל בנסרים שאין בהן אתרבע שאין בין הקרות משיעור מהן לא גזרו בהו: בשאין בהם אתרבע ורבי מאיר חייס למיעוט שיש מיעוט בשעתן הקרה מהן אמ"ב דאין בהם אתרבע: ואפי' מחוק מטלטם בקמיה מא קנים נמלאת ניהו וכשרין לסכך: דברי הכל פסולה מ': שיעור מקום ובו דאין רוחב הנוח מאתרבע ולא גורינן משום הקרה אלא חשיבי לעשות הקרה מהן: כיון

לשון רש"י

כל אחד שאינו עשוי לטלטל כאחדו אינו אחד אבן דרך לים שאחדיון אחד לים אחד אבל לים אחד אבל לים אחד אבל

רבינו נסים סוכה שהיא גבוהה פרק ראשון

ומר סבר כיון דנפיק מתורת לבוד גזרינן לא אתי להאי פירושא שביר דהוא ליה למימר מר סבר כיון שאין רוב תקרות בכך לא גזרינן ומר סבר כיון דמיעטו מיניהו גזרינן בסבי למיכך נראה שהוא לתין דרך סוכה לא בעי־אי ולא בנסרין שים בהן ד' טפחי דגזרי בהו גזירת תקרה ומ"ה אמרינן דמר סבר כיון לית בהו מיעוט מקום דרך הוא לסבר בהן דבר־אי הוא דאמ"ג דר' יהודה ס"ל דגזרת קנבוס כסיכון אמ"ה אין דרך לסבר אלא בזכר קל ומ"ה אלעזריך להאי טעמא ומר סבר כיון דנפקא מתורת לבוד אין דרך לסבר בהן כדי לעשות היכיר אין סוכה בנים הילכך גזרינן:

תניא כותיה דשמואל וכו' מודה ר"מ שאמילו יש בין נסר לנסר כמל' נסר שמניח פסל ביניהן וכשרה מי' אי בנסרים שיש בהן ל' אמה' שפיר דכל שיש ריוח ביניהן כמותן ומניח פסל ביניהן דהיינו פסולא גורן, ויקב הכשר לסבר מ כשרה כל הסוכה כלאמרינן לקמן בהמקרה שאכזו נשטרים לו בתרומה אמה' אמה' בנסרי' שים בהן ר' כגון ליסיב נסר ופסל מהאי ניסא ונסר ופסל מהאי ניסא דהוו להו שני פסלים באמצע ומשקריא מהוא לוקן עקומה לסבר פסול מן הלל אינו פוסל אלא בד' אמות ובהאי גונא אוו ניב ר"מ ורבי יהודה: ובוורה רבי יהודה אע"ב דאיכו מיקל בשאין בהן ד' אמה הוא בנסר רחב ל' אמה שהוא נקבו מן הלל בסוכה שהיא פ' מסיח בסר' על ידי לוקן עקומה לא ייבן אחקיע ואתהני אמאי נקבו מן הלל אלו דלינא דלוקן עקומה [אמא בכא לאמשוינן ובאתני' מי אמאי קתני לה בכא דבא דינא דלוקן עקומה] לקמן קתני ליה בסתנו' בני' שנחתא וכ"ל דרבנא אמאי אמרי' דם"ב אמיכא כי גזרי' גזירת תקרה ה"מ בסוכה שכלה נסרים ומפסלא כולה דלמיא לתקרה אבל סוכה שים בהו שיעור הכשר סד"ח לא גזרינן ביה גזירת תקרה ויבא מוקר ליסן אחת הכשר קמ"ל: אתמר הפכן על ציהן לתני נסרין שים בהן ברב' שסכך בהן ולא הטיל רחבן על הסוכה אלא הסכיבן על חוצן סכוה אחות אב' פסולה כדמפרש לקמן דכיון שים שם פסול עליהן נעשו כשפודין של מתכ' שפטלין אם הכשר דעשאת מהו גזירת תקרה: כיתני' תקרה שאין עליה מעזיבה שים בהן ל' מעזיבה רבא אומר משום בית הלל מפקפק ר' יאו נוטל אחת מבנתים וב"ש אומרים מפקפק ונוטל אחת מבנתים ר"מ אומר נוטל אחת מבנתים ואינו צריך לפקפק: טעמיהו דב"ה משום תעשה ולא מן העשוי הילכ אי מפקפק עבי' הלי' מעש' ואי נוטל אחת מבנתים עביד ליה מעשה וכן הלכה: מתני' המקרה סוכתו בשפודין או בארוכו המטה אם יש ריוח ביניהן כמות כשר:

הדיוטט

ר"ש'י

כיון דנפקי מתורת לבוד שאם הייה תליר במקום אחת מהן ולא יהני לאמור לבוד הייני לאיתה דוחות להקרה וגזרינן: מודה רבי מאיר בין שים בהן ד' בין שאין בהן לרבנן שאם יש בין נסר לנסר ולקמן מוקי לה בסוכה בת ח' אמות מלעלמה דבי יהיו נסר וכסל עד אמצעתי מהאי ניסא דאחר ומתחיל מנסר הייני ומוקן נסר אחלה ואח"כ פסל וכן עד אמצעה הוי ליה שני פסלין באמצע וכן של שאנה עפרים ואינ' הכשר סוכה ונסרים שנה לא פסל' לה לאחר מוקן עקומה עד הפסלין שבאמצע: פסל פסולא גורן ויקב דהוי סכך כשר: ומודה ר' יהודה אע"ב דהוא מיקל בשאין בה ד' אמה הוא בנסר אחד וגו' ד' שאם נתנו סוכה מן הלל אע"פ שהוא כשר ע"י מוקן עקומה לא ישקפתיה: הפכן על ציהן נסרים שים בהן שהיה בהן ד' שסיכן בהן הלל הטיל רשבן על הסוכה שלא הסיכון שהוא בחוט מג': פסולה כדאמר לקמן דכיון שים שם פסל עליהן נעשו כשפודין של מתכ' הפסלין לסכך בכל עניין שהבאן: כשרה דעשאת מהו גזירת תקרה וכי אתי גזל לא עבדי אינשי תקרה: אמר לבני רב חסדא תולי ולבא אמרו בדבריה: מתני' תקרה שאין עליה מעזיבה שהם תקרה נסרי' שים בה ל': מעזיבה רלפת ביש ודומה לו במקרא ויעזבו את ירושלים עד החומה נספר עוזרא מלאום עמר מחוצו לחוייב החומה: ר' יהודה אומר בית שמאי ובית הלל נחלקו בדבר זה: בית שמאי אומרים אם נא ליטב חתיכה לשם סוכה: מבקפק סוחר ומנענע כלו ואחר כך נוטל אחת מבנתיה ונותן פסל במקומה ולקמן אמרה לפה לי תרתי: ובית הלל אומרים מבקפק מהוא תעשה ולא מן העשוי אם הפסול: פסל: המקרה סוכתו רחבו שאנו עושין שמסדר קלנסו' אחלה בסכך ונותנין פסל עליהם: ארוכות אינסונדא בלבו ונגזרת פרי הא מקבל טומאה: אם יש ריוח ביניהם כמותם בין שמוד לשפו' על פני כולה ויקן שם הפסל ובן על פני כולה ונגמ' אמר' לתין הכשר מרובה על הפסול: נלא שיך

שאין

יאמרו בדבריה: מתני' תקרה שאין עליה מעזיבה שהם תקרה נסרי' שים בה ל': מעזיבה רלפת ביש ודומה לו במקרא ויעזבו את ירושלים עד החומה נספר עוזרא מלאום עמר מחוצו לחוייב החומה: ר' יהודה אומר בית שמאי ובית הלל נחלקו בדבר זה: בית שמאי אומרים אם נא ליטב חתיכה לשם סוכה: מבקפק סוחר ומנענע כלו ואחר כך נוטל אחת מבנתיה ונותן פסל במקומה ולקמן אמרה לפה לי תרתי: ובית הלל אומרים מבקפק מהוא תעשה ולא מן העשוי הילכ אי מפקפק עבי' הלי' מעש' ואי נוטל אחת מבנתים עביד ליה מעשה וכן הלכה: מתני' המקרה סוכתו בשפודין שמסדרין כלונסות

המעב

לשון רש"ו

מעזיבה רלפה ודומה לו בלשון מקרא ויעזבו את ירושלים עד החומה נספר עוזרא מלאום עמר להחויב החומה ונזקק נקט שאין עליה מעזיבה שאם היה בה מעזיבה לא הוה כני במפקפק דמעזיבה ועפר סכך פסול ניכו דלאו בגזלי קרקע הן רבי יהודה אומר ג"ש ובית הלל נחלקו בדבר ר"ש אומרי' מפרשינן בגמ' דה"ק אע"פ שמפקפק אי נוטל אחת מבנתים אין לי לא אמנם לבית הלל אם בסכן אחרעבה בשני אם סכך כבר אבל בני בקרת ניכו ולא בסכך אחלא אמר אם הכשר אמר אמר אמ

רש"י

*החיטטו בגדיש לעשות לו סוכה אינה סוכה:
: גמ' אמר רב הונא לא שנו אלא שאין שם חלל טפח במשך שבע' אבל יש שם חלל טפח במשך שבעה וחטט לשם סוכה הרי זו סוכ':

מתני' המשלש דפנות מלמעלן למטן אם גבוהין מן הארץ ג' טפחים פסולה מלמטן למעלן אם גבוהין מן הארץ י' טפחים כשרה ר' יוסי אומר כשם שמלמטן למעלן עשר' טפחי' כך מלמעלן למטן עשרה טפחים הרחיב את הסיכוך מן הדפנו' שלשה טפחים פסולה: גמ' אמר רב חסדא אמר אבימי מחצלת ארבעה ומשהו מותרת בסוכה משום דופן היכי עביד תלי באמצעיתה פחות משלשה למטה ופחי' משלשה למעלה דכל פחות משלשה כלבוד דמי א"ר אסי פס ארבע ומשהו מתי' בסוכ' משו' דופן מיקים לה בפחות משלשה סמוך לדופן מאי קמ"ל הא ק"מל דמשך סוכה קטנה שבע' טפחי': מתני' בית שנפחת וסיכך על גביו אם יש בין הגבוה לסיכוך ד' אמות פסולה פחו' מד' אמות כשרה וכן חצר המוקפת אכסדרה סיכ' גדולה שהקיפו' בדבר שאין מסבבין בו אם יש תחתיו ארבע אמות פסולה: גמ'

שאין שם חלל עפח שמקחל' שבגדי' לא היה עפח גובה שבגדים במשך תורת ורוחב ז' טפחים כשיטו' מוכה וזח"כ הבגדים כל הבגדים לאוקו חלל דבעכין נעשה כבר מלאין ולא היה עליו שם סכך מהחלה: אבל יש חלל עפח תוכל הוא נמצא שם סכך על אוקו נגדים דכשחוטט אוקו מלמעה למעלן עד שמגני' החלל שיטו' נגנו' זו היא עשייתן שהרי אינו מקבן אלא הדפנות ובדפנות לא אמרינן תעשה מעצי' ואקר גם והשלים' לעצר': מתני' המשלש כל מלמעלה למטה קרי ליה שלשו: מלמטה למעלה שהחיל לאורוג בערב סמוך לקרקע ומגביה ומולך כיון שהגביה עשרה כשרה ואפי' אין מגיע לסכך: ר' יומי אומר כשם שמגמע' למעל' ר' אחריב' י' ואפילו גובה הרבה מן הארץ כשרה דקסבר מחילה קליה אחר: הרחיק הסכך מן הדפנות לא גובהה קא מר אלא בתשבה: פסולה לאויר מוסל גב מן הגג ומכאן אני אומר ומפרש הא דאמרי' בסכך פסול שמן הגג דופן עקומה לכבשיר עד הרב' אמו' היינו דהשיגן לסכך פסול הכל מן הדופן ונעקר ונכפף למעלה דאחור ליבא למיאר הכי ויש מפרשין שרואין הדופן כאלו הוא עקו' והולך תהא הסכך פסול ומגיע לסכך כבר ומגיעא אף הכשרה אלא מן הכוכה אלא אינה אלא בהירא לא הרחק הדופן ומחרק בסוכ' באויר בפחות מג' סמוך לקרקע וכגון שאינו גבוהה הכוכה אלא י' אלומנטין: פס ד' ומשהו מתי' בסוכה אם גובה עשר ורוחבו ד' ומשהו ומוקי לה בפחות מעלה סמוך לדופן ומקטע וכי אמרי' לבוד איכ דופן ז' ווהו מבך סוכה קטנה כדי ראשו ורגלו ושלחנו: מתני' בית שנפח' ב' וסיכך על גביו כל הגג הנפחת בלמעלה רחוק מן הסכנות לכל לד וסיכך ע"ג הסכך בלמעלו ונמצא הקר' הניח שוח פסול מסוח הפשוי ומפסיק בין הסכך כבר לבמעלו אם מן הסיכוך ולמטה ל' אמות פסול דבארבע לא נאמר אלא לעשה מעשי דופן עקומה אבל בפחות מארבע כשרה ואלה לעשה מעשי כל הגר שבתלמוד לפני הבנים הוא והבנים פחותין לו ואחר זו מקבת בנים מקוב' ופחותים לו סביב מג' רוחות ולפני הבנים' כשו אכסדרות סביב לג' רוחותיה ואכסדר' פחותה היא ואין לה מוכן לגד החגר וסיכך כל אחרי' של כל הגר ואין מוכן לסוכה זו אלא מחיצו' הבנים המסיקות בין בנים לאכסדרה ונמצאת הקרה מפסקת האכסדרה בין סכך לבמעלה אם יש ברוחב ד' אמות פסולה פחות מד' אמות כשרה דאמרי' דופן עקום דומה לדבר קלוס "טרא בלעו של מיני האמות שיש לה לוחר שיש בה שבני' והיקף האכסדר' סביב לו: שהקיפוה סביב לה סמוך לדפנות בדבר המקבל טומאה ונמצאת נתן מכך בשר אם יש בחתם בסכך פסול ד' אמות פסולה אף תחת הסכך בשר אפי' שאין לה מחיצות פחות מכן כשרה ואמריק דופן עקומה: מן

ומשהו נסוג' עשויה כמגני מיירי דאי בפחות לפחות דעריבן אפי' בעפח שוחק ולרת פחת אני בעפח שוחק ולרת כפס הרגע ומשהו דאיכא לאוכמא: שיעור דאוי אבל בעפח ומשהו ומוקים ליה כי מיגעי פחות מלשה להך ניסא ופחות מג' להך ניסא ודאי לא אני וכיון דליכא בשומה שיעור דאוי דאם איתא דאני לשמעי' כא והוי רבוקא שפי אלא ודאי כדאמרינן: מתני' בית שנפחת בחמאנו ונמצאת הקרה הניח שיש פסולה מאום תעשה ולא מן העשי מעפקת בין דפנות בשאינו בשר: אם יש בין הכוהל ולסיכוך ארבע אמות פסולה דבארבע אמות אינו דופן עקומה אבל בפחות מארבע כשרה אלבה לעשה מעשי דופן עקומה אבל בפחות מארבע כשרה אלבה לעשה מעשי כל הגר שבתלמוד לפני הבנים הוא והבנים פחותין לו ואחר זו מקבת בנים מקוב' ופחותים לו סביב מג' רוחות ולפני הבנים' אכסדר' אכסדרה שיש אכסדר' לאכסדרה ובפנות אחגר רחוקות מפי הקרה היינו של אכסדרה: סוכה גדולה שהקיפוה בדבר שאין מסבבין בו כגון שהוא מקבל טומאה וכולהו הני לקח כחד שעמא שייכן ובגמרא מלריכין להו:

רבינו נסים סוכה שהיא גבוהה פרק ראשון סוכה

גמ' אמר רב הונא אמר שמואל סכך פסול באמצעיפוסל בארבע פוסל בד' אפות ורב אמר בין באמצע בין מן הצד בארב' אמות והילכתא כהא כשמואל דהא רבנן דבי רב כוותיהו סבירא להו והני מילי בסוכה גדולה אבל בסוכ' קטנה בין באמצ' בין מן הצד בשלש' טפחים אמר אביי אויר שלשה בסוכה גדולה ומיעוטו בין בקני' בין בשפודין הוי מיעוט בסוכ' קטנ' בקנים הוי מיעוט בשפודין לא הוי מיעוט: למעלה באמצע פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר יש לבוד באמצע וחד אמר אין לבוד באמצע והילכתא יש לבוד דקיימא לן דבכל דתורה כולה רב אחא ורבינא רבינא לקולא והילכת' כותיה: איתמ' סכך על גבי אכסדרא שיש לה פציימין דברי הכל כשרה אין לה פציימין אמ' אביי כשרה ורבא אמ' פסולה אביי אמר כשרה אמרי' פי תקרה יורד וסותם ורבא אמר פסולה לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם והילכת' כרבא והאי דאמרינן על גבי אכסדרה לאו על גבי ממש אלא בסמיך לה כדתני' יעלין מטה מנש' ומתרגמינן ודשרון סמיכין עלוהי וזו היא צורתה:

רב אשי אשכחי לרב כהנא דמסכך
על גבי אכסדרה שאין לה פציימין
א"ל לא סבר לה מר יש לה פציימין
כשרה אין לה פציימין פסולה אחי
ליה נראה מבחוץ ושוה מבפנים ויש
אומרים נראה מבפנים ושוה מבחוץ:

מתני'

גמ' אמר רב הונא אמר שמואל סכך פסול באמצעיפוסל בארבע פוסל בד' אפות ורב אמר בין באמצע בין מן הצד בארב' אמות והילכת' כהא כשמואל דהא רבנן דבי רב כוותיהו סבירא להו והני מילי בסוכה גדולה אבל בסוכ' קטנה בין באמצ' בין מן הצד בשלש' טפחים אמר אביי אויר שלשה בסוכה גדולה ומיעוטו בין בקני' בין בשפודין הוי מיעוט בסוכ' קטנ' בקנים הוי מיעוט בשפודין לא הוי מיעוט: למעלה באמצע פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר יש לבוד באמצע וחד אמר אין לבוד באמצע והילכתא יש לבוד דקיימא לן דבכל דתורה כולה רב אחא ורבינא רבינא לקולא והילכת' כותיה: איתמ' סכך על גבי אכסדרא שיש לה פציימין דברי הכל כשרה אין לה פציימין אמ' אביי כשרה ורבא אמ' פסולה אביי אמר כשרה אמרי' פי תקרה יורד וסותם ורבא אמר פסולה לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם והילכת' כרבא והאי דאמרינן על גבי אכסדרה לאו על גבי ממש אלא בסמיך לה כדתני' יעלין מטה מנש' ומתרגמינן ודשרון סמיכין עלוהי וזו היא צורתה:

רב אשי אשכחי לרב כהנא דמסכך
על גבי אכסדרה שאין לה פציימין
א"ל לא סבר לה מר יש לה פציימין
כשרה אין לה פציימין פסולה אחי
ליה נראה מבחוץ ושוה מבפנים ויש
אומרים נראה מבפנים ושוה מבחוץ:

מתני'

תוס' אור ר' פצוה

ריש"י

מן הצד בד' אמות אבל פחות מכן כשרה דמסלקינן להו בפחות מכן ע"י זוטן עקומה ובלבד שיסתייר הכשר סוכה בכשר אבל ל' אמות לא תיתכר בהו: זוטן עקומה: ורב אמר בינאמצע בו שזוטו מיעורה לבטול: הוי מיעוט דכשירה ולא מיעוט אויר יש ולאו שיעו' סכך פסול יש: בסוכ' קטנ' שמיעורה מלומצע: בקנים הוי מיעוט דאמרי' לבוד ואין כאן אויר: בשפודין לא הוי מיעוט ופש"נ דלא מזה יש אויר ולא מזה יש מיעור לפסול מיהו כיון דאיכא ג' עמודים כי הדדי נפקי מהכשר סוכה הרבה בתרי' בכשיזהו ולא מצערי' בהדיה לשיעורה דסוכה וליקיה לשיעורה דסוכ': סיכך ע"ג אכסדרה שיש בה פציימין כגון הגר המוקפת לאכסדרה כדמפרש גמתני' וסיכך בתיר' של הגר ומתך הסכך על שפת הגירוי של אכסדרה ואין מחיצות הפציימין מגיעות לתוכה ליש בתיקרת האכסדרה יותר מד' אמות אבל לגד הסוכ' יש לאכסדרה פציימין עומדין כמין חלונו' וגיניהם פתוח מג' כשירה דאמר בהו לבוד: אמרי' פי תקרה יורד וסותם כדמפרש מכל לר: רבא אמ' פסולה לא אמרי' פי תקרה יורד וסותם כדמפרש טעמא לקמיה: פי תקרה עניין של גפרי בחוזן וזן עוני רחשיהן [סכלה] לגד הסוכ': רב אשי אשכחיה לרב כו' סוכה זו שהיה כהלכה' היה לה דרום ומזרח והשליטי' סמוכ' לאכסדרה ולא היה עושה בה שפת שתמרו הכמים ואחוי ליה שהיה בה פלי' שהיה בו שפת הדום ומזרח לאחורי הסוכה לאורך שהאכסדרה עודף על הסוכ' ואינו [נראה] בסוכה אלא שומד [נראה דרום] בסוכה ושוה שבפנים שלאוזן העומדין בכאכסדרה [מבפנים אינו נראה אבל נראה] בחוץ כמו

ועוד ונקליטין דנכסי עפרה פסולין וקטופו נמי מע״ג דלא נגיעי עפרה כיון דקביעי : **אמר הביתב** אכל מה נעשה לדברי רבינו סנלון ז״ל שפסל קטופות סתם ומשמע מע״ג דלא נגיעי עפרה ונכסר נקליטין סתם תפתע מע״ג דנגיעי עפרה ולפי דעתי שהות דוחה ברייתא זו דקתני ונלכד מלא יהו בהם מלאכה דמשמע דקביעי לן פשעי אילים לאו כמחלוקת דמו ואפי׳ כאהל ערהי דלא קביע נמי לא הוי מדאריתא ליה גבי סכת כדכתיב לעיל ומע״ג דהתם לא חזיק בהיתר אלא כולת חתנים דלא קביע אי״ר שיעון אילים דלא קביע נמי הוי ולכאורי אפי׳ כאהל ערהי דלא קביע בכלל דאפי׳ אסור דהתם אפי׳ אוהל שאינו גבוה עפרה ולא קביע ונם דמי נמי לאהל אסור בסכת דהיינו משתמרת ומחזקת ונייד ושלית סמולה וכ״ל דלא שיים לה נג שאפי׳ אינן נבוהין אלא טפח אסורין כדמוכח בדוכתא אלא שתע מינה דפשעי אילים לאו כאהלי׳ הם כלל כין קביעי כין לא קביעי ומה דהא סוכ״ל דעשיי׳ כמין גרוף דאיכא׳ תתם דלישוייה סוכה פסולה הכא לשוייה אילים אילים הוי אוהלא כי אינה לאתיתר דכי מני׳ דקטופו דלא נגיעו עפר דבל אחיו נבוה עפר כתו אהל הוא כין לענין טומאה כין לענין טומאה כין בכל דבר ובפסולו סוכה שאינה נבוה עפרה תמ״ר ליתי׳ דאמרינן לה דלא אפשי׳ ליה אהל הילכך נמי קטופות כיון דקביעי נעשו אהל סוכה כמו שכתו ואינו שייתר בכל סוכ״ל וכי לא קביעי כגון מטה וכולה עיקר אהל סוכה הוא ולא אתי אהל ערהי שאינו קבו׳ כלל ונתבטל אהל סוכ״ל אבל בפשעי אילים שאפי׳ כין בהם דיינין בפנטרין של מלכי׳ ואפי׳ קביעין פסולין אפשי׳ שאינן כאילים אין לחלק כין לא יתלה מנה כהבדרן כך בפסולן בהם שאינן אילים לבסוך כך אינן אילים לפסול חו סברת נסוכה ודב״ל ואתקבל והמדרש מוכיח עליה דקאמר ליה אביי לרב יוסף דנני כבית אחנים כמתלן כרבי אישור ואמר בריתא אפסי׳ תניא ואפי׳ ס״ל דלא אמרינן בהא בהבכ״כך פסולה אפילו כרבי אישור אמתי׳ דהיינו הכנן דאיתא לה אתא דעד כאן לא אמרינן לאו כאילים דמו הלא שאינו כאהל קבוע שיהא ראוי לסוסה אבל לשויי׳ אילים הלא הכי נמי דיהוי אהל וח״ת אפשי׳ בילת אחנים דלא קביעי ח״כ אפי׳ כדברי אבל נמי אתיא דאי מקל לאם כלא נראתי דין שעשי אילים קבועים לבסוך סוכ״ל דין שפשעין אינן קבועין לאיהוי אהל הא אדרבא אינ׳ אמריתי דבי אמריתן שפשי אילי׳ כאהלי׳ ומסיארנן סוכה שבאיים כמין גרוף ח״ת בדקביעי אבל לא קביעי נראינו מיאר אילי׳ ואפי׳ אהל ערהי לא הוי בהאמרינן כאמתיתא כתנ׳ שאינ׳ נבוה עפרה וכבר״ל דלמו הוי אהלא לענין זה וקטופות דקביעי הוי אהלא אלא ח״ת דלמתן דאחר שפשעי אילים לאו כאהלי׳ דהו כין קביעי כין לא קביעי לא הוי אילים כולל הילכך דרב יוסף לא תתפקא תדר אישור וסוגיין דמקבל כר יהודה אמ׳ שמוא מברית׳ דנקליטין ואתרן ליה שאינ׳ נקליטין דקביעי בודאי הוי יכול לאתויי בנת׳ הבאין כרבנן ומשוא דאמ׳ בר אישור דאתיי׳ דבסר שפשעי אילים לאו כאילים דמו וכריא״ איפכא תניא בולא כפירוש דרב יוסף אלא סוגיין דלא כאמרי׳ ורב יוסף דהשתא מיקל בכולה לדברי המאור אלא דקביעי׳ ולא הוי אהלא אבל דהא לא דוקי׳ בכך ניבא דרב יהודה אמ׳ שמוא כתלן בר אישור אלא לבולי עלמא אתריבן ורב יוסף מוקי בפשעי כתלן דאחר שפשעי אילים לאו כאהלים דמו דבין קביעי כין לא קביעי ליה לאו דין אילים בכל והטעם מוסיין לפי שבן בדופן שקופה ואין לבם סדר כמו שפירשנו למעלה ומזה הטעם מסתיינין דברי רבינו הגדול ומתיסנן ופה ונכר׳ כתב הכל בפסנה ״ומכיתין דקטופות אסורין בעולם ונקליטין מותרין נעשלם כין בנוהין כין שאינן נבוהין וכבר הריתי נרמ״אנים בחמוריהם שהם ז״ל חלוקים כזה ובודאי שהם יסוגין בוחר דסוגיין דבילה שאין לפ נג כליבנא בחרת דרב יהודה ובר אישור דאמתי׳ דאמ׳ כדמוקי ר״יוסף בפשיה ובכרם דנמר׳ הוא דבר אישור דאמתי׳ דאמ׳ שפשעי אילים דבנין כגון סוכה דקביעה לא הוי סוכ״ל שפשעי אילי׳ שאינן קבועי׳ בגון כילה לא הוי אהלא כלל הא שפשעי אילי׳ קביעי בגון נקליטין ונחרי הוי אהלא הוא פשט הסוגיות אלא חש״ס דבר דבריו ז״ל יותר נראין מדוקדקין כעיקר טעם הפשוטין שהן מתחילות וכן לענין בנת כמו שכתבנו ומה שכתבו ז״ל בכילה בתרתי לענין דרב יהודה אמר שמוא דאמ׳ בר אישור דאמתי׳ דאמר דבר אמ׳ אמ׳ אמ׳

רבינו נסים סוכה שהיא גבוהה פרק ראשון

מודו נמי דכשרה כגון שהוא כתוק מסלבה אבל הרב אלפסי ז"ל לא פרקה בהלכות ולא עשה לה אלא שני פלימין מסמא דסנירא ליה ז"ל דאמילו אביי לא אכשר אלא בסוכה שיש לה שתי דפנות ושל זופן שלישית בלבד הוא סומך על האכסדרה לאביי בשרה כיון שאין אלו לריכין לומר מי תקרה יורד וסוק' אלא מרוח אחת ולרבא פסולה דסנירא ליה דאמי' מרוח אחת לא אמרי' ליה ולפי שטה זאת כי אמרי' יש לה פלימין לאו בסמוכין פתוח מסלבה בסקיבן בדרך רש"י ז"ל אלא בשיש לה פלימין באוסרו רוח שלישית אסר מכאן ואחד מכאן אכיון שיש לה פלימין אמרי' מי תקרה יורד וסוקס על ידי הפלימין

גר בגוה

שנפרלס מרוח אחת דאמרינן מי תקרה יורד וסוקס בדאיכא חפוסי אבל בדליכ' חפוסי לא וכי תימא כיון דסנירי ליה לאביי דמרו' אח' אמרי' מי תקרה יורד וסוקס שלשים אמו' טפח דנעשין בסוכ' למה לי לימא מי תקרה יורד וסוקס לאו פירכא היא אלא אמרי' הכי אלא בגון אכסדרה שסוף בגין קבוע אבל בסכך דסוכה דבריאי בעלמא הוא לא : ויש לתמוה על מה שכתב הרב אלפסי ז"ל דסא דאמרי' על בני אכסדרי' לא על גבה ממש אלא בסמוך לה והוא תימא דבגמרא אמרי' דאין הסוס אלא קרוין בלומר שהסוס את הסכך לתקרה האכסדרה ולא אמרי' בה מי תקר' יורד וסוס' ואמרי' לה פלימין פסול' כיון שאין מי תקרה נמוך מהסכך שיהא נראה אבל אמר' שהרב אלפסי ז"ל הר"ל על בני אכסדר ממש בגון עליי שעל בני בית אלא בסמוך לה ומיהו לא הסוס את קרוין אלא תקרה האכסדר' נמוכ' מעט מהסכך הסוכה כי היכי דנימא בה מי תקרה יורד וסוקס : גרסינן בגמ' תניא בסל היוצא מן הסוכה נילון בסוכה מאי בסל היוצא מן הסוכה אמ' אביי אלא קני' היוצאים מאחורי הסוכ' כלומ' הון לנוכן אמצעים שהיא אחריה של סוכה יוצאים קנים מן הסכך

ורבינו בלה והא בעינן הכשר סוכה כלומ' דאמי בסכה היא מובדלת מאוהה שבכנים ומפרקינן דאיכא והא בעינן שלש דמנית דאיכא והא בעינן אלהה מרובה מאמתה דאיכא ת"ה מאי למימרא אמר דהיינא הכי דמנית לגואי מעינן לגראי לא מעינן בלומר שהוכן האמצעי זה לא נעשה לכך ומה שבכנים הוכן האמצעי לתוכן שראה שהיה דיים בכך ואם"ם כיון דבעינן לגלהו לא צריך ורבנן ורב יוסף מוקמי לה בקנים היוצאים לפני הסוכה כלו' ברוח הרביעי' הפתוח ומשכח ואולא הד הוכן בהיהו ואם"ם בשרה דמן הסוכה היאוהוי כשתים בהלכתן ושלישי אמי' עפח דאמ"ב דלא אמשכא בחיבר בשרה ורבנן נמי אמרי לה בסוכה שרוחב בלהה דמאמתה ומיעוטה אמתה מרובה מגלהה מהו דהיינא אלא קא משמע לן כיון דבגלה מרובה מאמתה בשרה בולה אמי' תחת אותו סכך שאמתו מרובה מגלהו ומיהו אפשר דהוקא בסוכה : שאינה אלא שבעה על שבעה אבל בסוכה גדולה הרבה דיים בה ז' עפחים אם יוקר שאמתו מרובה מגלהו צריך עיון אם נכשיר אותו מפני לירוף שאר הסוכה ור' אושעיא מוקי לה בגון דאיכ' סכך בסול פחות מג' בסוכה קטנ' דכיון מג' נתון בסוכ' ואתקיף לה רב הוסשיא לא יהא אלא אויר פחות מג' כלומ' שסוף אמור בשיעורו מסכך בסול בסכ' גדול' ואם"ם כי הוו פחות מג' [לא] מיפסיל בסוכה קטנה ואפילו ליה רבא זה מצטרף ושנין החתיו וזה מצטרף ואין ישנין החתיו ואיכ' מ"ד דהכי פירושא דאויר כיון שהוא בלבד ובשהוה מסכך בשר שבגדרין ישנין החתיו אבל סכך בסול אין ישנין החתיו ואין זה נכון דהא אמן פריכינן לא יהא אלא אויר דחמיר עבי ואם"ם שרי ואל שכן בסכך בסול אלא חמי' כולי האי וכיון שכן היכי מהדר לי אויכ' לסכך בסול חמיר עבי דאי הכי כי אמ' נתון בסוכ' ליתי אלא לענין לירוף ואתקשו אין לא יהא אלא אויר ואפשר דהכי קאמר ליה לאו בהקא אלקא דעתיך דסכך בסול קיל טפי דאדרבה חמיר עבי לענין ליטב החתיו ואם"ם קא משמע לן דנתון בסוכה להצטרף ומיהו ליטבא דנתון בסוכה לא משמע הכי ועוד דכירושלמי אמרינן בהדיא דבאויר אין ישנין החתיו לפי עיקרו של דבר כדברי רש"י ז"ל דסכך בסול מצטרף וישנין החתיו וטיינו דאמרי נתון בסוכה לגמרי אבל אויר אין ישנין החתיו ומיהו מסתברא דוקא בשיש בו כדי ליתן בלומר שעומד ראשו או רוחו החתיו אבל כל שאין בו כדי ראשו ורוחו מסתברא דישנין החתיו שאינו חייב לעשות סוכה כמין בית וכהכי נמי מוכחא הא דאמר רבא בר בר חנא אמר רבי יוחנן דסוכה שרוחב בלהה מאמתה ומיעוטה אמתה מרוב' מגלהה בשרה ומשמע דבשר' בולה ליתן החתיו ואמרי' דסכך בסול מצטרף וישנין החתיו דעם הר"ו הלוי ז"ל דה"ה בשאין מתרגש בסוכה גדולה דישנין החתיו ואמרינן עליו לומר דאפי' בסוכה גדולה דוקא בשאין מגלה מוקר ליתן החתיו אבל ג' לא ובכר בתנאי זה למעלה : מתני' העושה סוכתו כמין צריף כוך של ליידין שתורגין בו את העזכות ומעזי בכוורת שמסמס, והולכ' מגנו וקירוקיו אי' שסמכה לבותל ראשו הרחבי בהני בולה ולאתן בסני על האדן לפי שאין לה גג שאינו ניכר מהו הגג ומיהו הבותל : גמ' אביי אשכחיה לרב יוסף דנני בבילא אתכיס בסוכה אמר ליה כמאן כר' אליעזר פי' דבילא אתכיס בלא קביעא מוקר ליתן החתיה בל שהיא בענין סוכה שהיא ניולא לה קבא פסולה דבל כי האי גונא לא מבעלה לה לסוכה ומשו' אכי אמר לה לעיל בל שאינה נבוסה או שאין בגגה עפח : ברייתא איכא תניא מלאתי בריתא מסנייה בפוך בשעתן ר' אליעזר מבשיר וחכמים פוסלין לפי שאין לה גג : יחידאה היא דתני' העושה סוכתו כמין צריף כוך של ליידין שתורגין בו את העזכות ומעזי בכוורת שמסמס, והולכ' מגנו וקירוקיו אי' שסמכה לבותל ראשו הרחבי בהני בולה ולאתן בסני על האדן לפי שאין לה גג שאינו ניכר מהו הגג ומיהו הבותל : גמ' אביי אשכחיה לרב יוסף דנני בבילא אתכיס בסוכה אמר ליה כמאן כר' אליעזר פי' דבילא אתכיס בלא קביעא מוקר ליתן החתיה בל שהיא בענין סוכה שהיא ניולא לה קבא פסולה דבל כי האי גונא לא מבעלה לה לסוכה ומשו' אכי אמר לה לעיל בל שאינה נבוסה או שאין בגגה עפח : ברייתא איכא תניא מלאתי בריתא מסנייה בפוך בשעתן ר' אליעזר מבשיר וחכמים פוסלין לפי שאין לה גג : יחידאה היא מתני' דקני מכיר בתנאי חכמים שבהון הכך בשיטתן רבי אליעזר מבשיר וחכמים פוסלין לפי שאין לה גג : יחידאה היא מתני' דקני מכיר נתן קתני לה דהוא יחידאה אבל חכמים שבהון היו חולקין עליו ואומרי' ר' אליעזר מבשיר וחכמים פוסלין :

אסקה

מתני' כמין צריף כוך של ליידי' תורגין בו עזכות שאורגי בוכוכו העזכו' ומעזי בכוורת שמסמסת והולכות שגנו אי' מי' וקירוקיו אחד : אם שסמכה לבותל הנה ראשי הקנים על הבותל דאם מסופא לאו אהל הוא : מחצלת קנים קטין הן ראין נוחה למסכנה : שאלה לשניה הוא אל ויחזוהו לכך נעשה כלי ומקבל טומאה ואין מסכנין בה : לסיכוך בו ואין מקבלת טומאה ולאו כלי הוא : גמ' בבילא הקנים לפי שאין לה גג : ת' אמר' ליעזר דאמ' אבל מסופא לאו אהל הוא : ובריתא איכא תני מלאתי בריתא שבמנים הכך בשיטתן רבי אליעזר מבשיר וחכמים פוסלין לפי שאין לה גג : יחידאה היא מתני' דקני מכיר נתן קתני לה דהוא יחידאה אבל חכמים שבהון היו חולקין עליו ואומרי' ר' אליעזר מבשיר וחכמים פוסלין :

אסקה

רש"י

מתני' כמין צריף כוך של ליידי' תורגין בו עזכות שאורגי בוכוכו העזכו' ומעזי בכוורת שמסמסת והולכות שגנו אי' מי' וקירוקיו אחד : אם שסמכה לבותל הנה ראשי הקנים על הבותל דאם מסופא לאו אהל הוא : מחצלת קנים קטין הן ראין נוחה למסכנה : שאלה לשניה הוא אל ויחזוהו לכך נעשה כלי ומקבל טומאה ואין מסכנין בה : לסיכוך בו ואין מקבלת טומאה ולאו כלי הוא : גמ' בבילא הקנים לפי שאין לה גג : ת' אמר' ליעזר דאמ' אבל מסופא לאו אהל הוא : ובריתא איכא תני מלאתי בריתא שבמנים הכך בשיטתן רבי אליעזר מבשיר וחכמים פוסלין לפי שאין לה גג : יחידאה היא מתני' דקני מכיר נתן קתני לה דהוא יחידאה אבל חכמים שבהון היו חולקין עליו ואומרי' ר' אליעזר מבשיר וחכמים פוסלין :

אסקה

גמ'

גמי אמקה רב פפא דנקטינה כ"ע לא פליגי דסתמא לשביבה דאין דסתמא לשביבה הוא דקטנה כדי שביבה ואין דסתמא לשביבה הוא דאיכא לקבל טומאה לכשיגדל דהוה ובזמן שכן אף מעתה אינו ראוי לקבל טומאה אין מסכנין בו: כי פליגי בגדולה קנה קמא סתם גדולה לסכוך ואינה ראויה לקבל טומאה אינו יושב בה הוה המיוחד לשביבה [בעינן] וא"ק הכי קאמר מחללת קנים בגדולה עשאה לשביבה מקבלת טומאה ואין מסכנין בה הא סתמא לסכוך וכיפא דקתני לסכוך מסכנין בה ואינה מקבלת טומאה בקטנה תיירי ומשום הכי קתני דזוקא כשעשאה נמי לסכוך מסכנין בה הא סתמא לשביב' ואין מסכנין בה ור' אליעזר אומר דאחת גדולה ואחת קטנה סתם עשייתה לשביבה עד שיעשנה בפי' לסכוך: והלכתא כתנא קמא דסתם גדולה לסכוך: כיחצלת של שיפה ושל נמי גדולה מסכנין בה דאמ"נ דרבי ניגהו סתם גדולה דזקנו לסכוך הילכך אינה מקבלת טומאה ומסכנין בה: בודיא ואם יש רה קיר אין מסכנין ואף ע"ג דקא שקיל לה לגרגפ"א מסכנין בה מידי דרוה אבליות של כלים שאין מסכנין בהן:

סליקו להו סוכה שהיא גבוהה

הישן תחת המטה בסוכה לא יצא ידי חובתו אמר ר' יהודה נוהגים היינו שהיינו ישנים תחת המטות בפני הזקנים ולא אמרו לנו דבר אמר ר"ש מעשה בטבי עבדו של רבן גמליאל שהיה ישן תחת המטה אמר להן רבן גמליאל לחכמים ראיתם טבי עבדי שתלמי' חכם הוא ויודע שעבדים פטורין מן הסוכה ויושן לו תחת המטה ולפי דרכנו למדנו שהישן תחת המטה לא יצא ידי חובתו: גמ' תרגמא שמואל במטה גבוהה עשרה טפחים דכיון דגבוהה עשרה שהוא שיעור סוכה בתוך סוכה ולפיכך לא יצא ידי חובתו:

מתני'

רש"י

אמקה רב פפא דנקטינה כדי שביבה ואין דסתמא לשביבה הוא דקטנה כדי שביבה כי פליגי בגדולה דאיכא לקבל טומאה לכשיגדל אינו יושב בה הוה המיוחד לשביבה [בעינן] וא"ק הכי קאמר מחללת קנים בגדולה עשאה לשביבה מקבלת טומאה ואין מסכנין בה הא סתמא לסכוך וכיפא דקתני לסכוך מסכנין בה ואינה מקבלת טומאה בקטנה תיירי ומשום הכי קתני דזוקא כשעשאה נמי לסכוך מסכנין בה הא סתמא לשביב' ואין מסכנין בה ור' אליעזר אומר דאחת גדולה ואחת קטנה סתם עשייתה לשביבה עד שיעשנה בפי' לסכוך: והלכתא כתנא קמא דסתם גדולה לסכוך: כיחצלת של שיפה ושל נמי גדולה מסכנין בה דאמ"נ דרבי ניגהו סתם גדולה דזקנו לסכוך הילכך אינה מקבלת טומאה ומסכנין בה: בודיא ואם יש רה קיר אין מסכנין בה מידי דרוה אבליות של כלים שאין מסכנין בהן: אמקה רב פפא דנקטינה כדי שביבה ואין דסתמא לשביבה הוא דקטנה כדי שביבה כי פליגי בגדולה דאיכא לקבל טומאה לכשיגדל אינו יושב בה הוה המיוחד לשביבה [בעינן] וא"ק הכי קאמר מחללת קנים בגדולה עשאה לשביבה מקבלת טומאה ואין מסכנין בה הא סתמא לסכוך וכיפא דקתני לסכוך מסכנין בה ואינה מקבלת טומאה בקטנה תיירי ומשום הכי קתני דזוקא כשעשאה נמי לסכוך מסכנין בה הא סתמא לשביב' ואין מסכנין בה ור' אליעזר אומר דאחת גדולה ואחת קטנה סתם עשייתה לשביבה עד שיעשנה בפי' לסכוך: והלכתא כתנא קמא דסתם גדולה לסכוך: כיחצלת של שיפה ושל נמי גדולה מסכנין בה דאמ"נ דרבי ניגהו סתם גדולה דזקנו לסכוך הילכך אינה מקבלת טומאה ומסכנין בה: בודיא ואם יש רה קיר אין מסכנין בה מידי דרוה אבליות של כלים שאין מסכנין בהן:

תוספות

אמקה רב פפא דנקטינה כ"ע לא פליגי דסתמא לשביבה הוא דקטנה כדי שביבה ואין דסתמא לשביבה הוא דאיכא לקבל טומאה לכשיגדל אינו יושב בה הוה המיוחד לשביבה [בעינן] וא"ק הכי קאמר מחללת קנים בגדולה עשאה לשביבה מקבלת טומאה ואין מסכנין בה הא סתמא לסכוך וכיפא דקתני לסכוך מסכנין בה ואינה מקבלת טומאה בקטנה תיירי ומשום הכי קתני דזוקא כשעשאה נמי לסכוך מסכנין בה הא סתמא לשביב' ואין מסכנין בה ור' אליעזר אומר דאחת גדולה ואחת קטנה סתם עשייתה לשביבה עד שיעשנה בפי' לסכוך: והלכתא כתנא קמא דסתם גדולה לסכוך: כיחצלת של שיפה ושל נמי גדולה מסכנין בה דאמ"נ דרבי ניגהו סתם גדולה דזקנו לסכוך הילכך אינה מקבלת טומאה ומסכנין בה: בודיא ואם יש רה קיר אין מסכנין בה מידי דרוה אבליות של כלים שאין מסכנין בהן:

תוספות אנשי שם

מר"ם א כל המשתמש בכלי חבור מוכה מחוסר כלים לא מטלטלין בו ומה יכול לסוכה לסוכה רב הסדא ורב לא רב כהן תחדיר ד' טפחים. ליכרי כמל ביעורי ריחתרב ור' ר' שלו וכמה ר' יוחנן ר' אחא ר' אחא ר' אחא

רבינו נסים חושן פרק שני

מתני' הסומך סוכתו בברעי המטה כשרה ר' יהודה אומר אם אינה יכולה לעמוד בפני עצמה פסולה: גמ' אמר אביי לא שני אא"כ אבל סכך על גבי המטה כשרה: מתני' סוכה רמובללת ושצירתה מרובה מחמתה כשרה המעיב במין בית אע"פ שאין הכוכבי נראין מתוכה כשרה: גמ' מאי מדובללת רב אמר סיכה עגייה ושמואל אמר קנה עולה וקנה יורד רב סבר מאי מדובללת מדולדלת ורבא קתני ס"ה מדולדלת שצילתה מרובה מחמתה כשורה ושמואל סבר מאי מדובללת מבולבלת ותרתי קתני סיכה מבולבל ושצילתה מרובה מחמתה כשרה: שצילתה מרובה מחמתה כו' מעמא דצלתה מרובה מחמת הא כי הדדי פסול ותנן בפרקא קמא ושחמתה מרובה מצלת פסולה דא כי הדדי כשרה לא קשיא כאן מלמעלה כאן מלמטה אם הרחב והצל שוין מלמטה כשרה שבידוע שהצל מלמעלה רוא מרובה ואם הרחבה פלמטה מרובה שבידוע שהרחבה פלמטה מרובה

מתני' הסומך סוכתו בברעי המטה כשרה ר' יהודה אומר אם אינה יכולה לעמוד בפני עצמה פסולה: גמ' אמר אביי לא שני אא"כ אבל סכך על גבי המטה כשרה: מתני' סוכה רמובללת ושצירתה מרובה מחמתה כשרה המעיב במין בית אע"פ שאין הכוכבי נראין מתוכה כשרה: גמ' מאי מדובללת רב אמר סיכה עגייה ושמואל אמר קנה עולה וקנה יורד רב סבר מאי מדובללת מדולדלת ורבא קתני ס"ה מדולדלת שצילתה מרובה מחמתה כשורה ושמואל סבר מאי מדובללת מבולבלת ותרתי קתני סיכה מבולבל ושצילתה מרובה מחמתה כשרה: שצילתה מרובה מחמתה כו' מעמא דצלתה מרובה מחמת הא כי הדדי פסול ותנן בפרקא קמא ושחמתה מרובה מצלת פסולה דא כי הדדי כשרה לא קשיא כאן מלמעלה כאן מלמטה אם הרחב והצל שוין מלמטה כשרה שבידוע שהצל מלמעלה רוא מרובה ואם הרחבה פלמטה מרובה שבידוע שהרחבה פלמטה מרובה

רש"ג

מתני' כברעי המטה מעשה שלים ליה יהודה אמר לו שמעתא מה"נמ שלין בוכה שיר לה קנה שמטלטלת על גב המטה ורבי יהודה לשעמיה דאמר סוכה דירת קבע נעשין: גמ' אבל סוכה על המטה ולא סמך כרבי אלא ע"י יחיות על כל דופני סוכה כן מי מיחיה מעות כשרה: סוכה מדובללת כגון מיה מ"לה: גמ' סוכה עגייה נסכך קנים מעבו ויש בה לויר הרבה אלא שאין בו גב כיחד: ושמואל אמר קנה עולה וקנה יורד שלא הסנו אלא לסכך להסכיב לה הקנים זה אצל זה אלא אחד למעלה ואחד למטה ואמשיגין מתני' דאמרי' רוחין כאן הן סוכין כשום: ורב תני חדא מדובללת שצילתה מרובה מחמתה וכשרה: ושמואל אמר קרי חדא מדובללת והדא שצלתה מרובה מחמת': כאן מלמטה כאן מלמעלה' הא דאיתי כי הדדי פסולה קאי כשים בין קנה לקנה כמו' קנה אחי' מצומל' פסולה לפי שמחמת לויר נראין בארן הרב' מצל של סכך והא דאיתא כי כשהחמה ומצל שוין בידוע שסכנים כזוח

מתני' הסומך סוכתו בברעי המטה כשרה ר' יהודה אומר אם אינה יכולה לעמוד בפני עצמה פסולה: גמ' אמר אביי לא שני אא"כ אבל סכך על גבי המטה כשרה: מתני' סוכה רמובללת ושצירתה מרובה מחמתה כשרה המעיב במין בית אע"פ שאין הכוכבי נראין מתוכה כשרה: גמ' מאי מדובללת רב אמר סיכה עגייה ושמואל אמר קנה עולה וקנה יורד רב סבר מאי מדובללת מדולדלת ורבא קתני ס"ה מדולדלת שצילתה מרובה מחמתה כשורה ושמואל סבר מאי מדובללת מבולבלת ותרתי קתני סיכה מבולבל ושצילתה מרובה מחמתה כשרה: שצילתה מרובה מחמתה כו' מעמא דצלתה מרובה מחמת הא כי הדדי פסול ותנן בפרקא קמא ושחמתה מרובה מצלת פסולה דא כי הדדי כשרה לא קשיא כאן מלמעלה כאן מלמטה אם הרחב והצל שוין מלמטה כשרה שבידוע שהצל מלמעלה רוא מרובה ואם הרחבה פלמטה מרובה שבידוע שהרחבה פלמטה מרובה

אמר על הצל

פדלי כשרה נקט שיעורה מלמטה רחבים מן סתיר ;

נו מיסלי מלמעלה הילכך כשלו להכא מדין סוכה שאתה סוכה נסקה : ואין לנריר ז"ל ברורי' מלגי אח"ס הוא לן לאיתר כבי לגי הוכי הוסוכ'סאקוק הסיכה לא מיפלגה לכמוק מי אע"ג דקלוגים קטוקה ס"ג אהכל שהתחת הסוכה לא יפסול בכמוק מי לא"ם דקלוגים קטוקה אמי'כלסוק מי לא בסלי ולא נ בפי' לא בכיל' מסים דלא קנינים עשוים ולפי' ערלה דפסולא לפר מפני שיושב תחת האהל ולא תחת הסוכה אלא דבל אהל קרוי זולר דמשמע לא מבטל סוכה בסקוק מי : מתני' הסומך סוכתו בברעי המטה כשרה ר"ג מעשה

ר"ש"ג

מתני' כברעי המטה מעשה שלים ליה יהודה אמר לו שמעתא מה"נמ שלין בוכה שיר לה קנה שמטלטלת על גב המטה ורבי יהודה לשעמיה דאמר סוכה דירת קבע נעשין: גמ' אבל סוכה על המטה ולא סמך כרבי אלא ע"י יחיות על כל דופני סוכה כן מי מיחיה מעות כשרה: סוכה מדובללת כגון מיה מ"לה: גמ' סוכה עגייה נסכך קנים מעבו ויש בה לויר הרבה אלא שאין בו גב כיחד: ושמואל אמר קנה עולה וקנה יורד שלא הסנו אלא לסכך להסכיב לה הקנים זה אצל זה אלא אחד למעלה ואחד למטה ואמשיגין מתני' דאמרי' רוחין כאן הן סוכין כשום: ורב תני חדא מדובללת שצילתה מרובה מחמתה כשרה: ושמואל אמר קרי חדא מדובללת והדא שצלתה מרובה מחמת': כאן מלמטה כאן מלמעלה' הא דאיתי כי הדדי פסולה קאי כשים בין קנה לקנה כמו' קנה אחי' מצומל' פסולה לפי שמחמת לויר נראין בארן הרב' מצל של סכך והא דאיתא כי כשהחמה ומצל שוין בידוע שסכנים כזוח

כגון שיעשה

כגון שיעשה

ת כתב הרא"ש ז"ל ומיהו אע"ג דמשמע מלמעלה מ"מ אם אינו מעשה שלים ליה לא יהא סוכה אפילו בלא מחיצות אלא אם כן יהא מלמטה ומלמעלה ומיהו אם אינו מעשה שלים ליה א

אמ' רב פפא היינו דאמרי אינשי כזוזא מלעיל כאיסתירא מלרע : מתני' העושה סוכתו בראש העגלה או בראש הספינה בשר ועולין לה ביום טוב בראש האילן או על הגמל בשר' ואין עולין לה ביום טוב שתי בידי אדם ואחת באילן או שתי באילן ואחת בידי אדם בשרה ואין עולין לה בי"ט שלש בידי אדם ואחת באילן בשרה ועולין לה בי"ט זה הכלל כל שאילו ינמל האילן ויכולה לעמוד בפני עצמה בשרה ועולין לה ביום טוב העושה סוכתו בין האילנות והאילנות דפנות לה בשרה שלוחי מצוה פטורין מן הסוכה חולים ומשמשיהם פטורין מן הסוכה אוכלין

רש"י

כזוזא מלעיל ואיסתירא מלקחת כסהנקה רחב טיעו"ז חמת' רחבה למט כטיעור סלע: מתני' העגל' הענ' ד"ש ד"ש סוכתו ברא"ש. העגל' אע"ג דמשלטל' ולא קביעה: וברא"ש הספינה שהוא מקום גבוה של ספינה וטיס גבוה מאד ואין הברי' מקיפין אותן וברו' עולטה סם ועוקרקה כשיר' דברים ערוכי פני ליה: ועולין ליה בי' עו' משו' דבני למיהני כיפת ואי' עולין קבא ריש עוגין: ברא"ש האילן איקון מוסכו ברא"ש ועשה סם מחיצות וסכך כשירה בחולו של מועד ואף בי"ט אם עבר ועלה יוצ' ידי חובתו ואין עולין לה בי' ע' דגנו' רבנן דאין עולין בי"ט ואין מסתמסין בו שמא יתלוש: בין האילנות בארץ ולא שמבה עליה' אבל דפנותיה בין באילנות יכול לעמוד ברוח אעפ"י שברוח אין מוליכה ומביאה כגון באילנות קיים: אוכל

הרושי

אנשי שם

מה"ר א ויפה יחיק לאמרי

וכיון מלא בחיב בסם סיב ר' ומעיים ז"ל ברשי ד"ה אינ' ערי ורמי כיון שעשר לפיך מרכבי מלי שבב לאשם מתפשבו :

ולא מיהו שתי מעבעות הן של טרי ושל מדינ' ובכלא' מלו' ים סלעי' ווזיים וסלע של טרי הוא ל' ווזיים של לורי וסלע מדינה ארבעה זחיים של מדינה בכל מעבע בדול מאד מזויים שבו ומ"ה אמרי' בפרק קמא דקדושין ובנכורו' בדמייתי הא דתקון התוקע להברו טתן לו סלע ואמריגן לא קשיא דאסתירא ולאי איינו סלע בשון מעבה כדאמר בנכורות בני חמש סלעים שלעים שלמדין הכן חמש אסתירי לפדיון לא מיהו שתי מעבעות הן של טרי ושל מדינ' ובכלא' מלו' ים סלעי' ווזיים וסלע של טרי הוא ל' ווזיים של לורי וסלע מדינה ארבעה נאמא הסלע בכל מעבע בדול מאד מזויים שבו ומ"ה אמרי' בפרק קמא דקדושין ובנכורו' בדמייתי הא דתקון התוקע להברו טתן לו סלע ואמריגן לא קשיא דאסתירא ולאי איינו סלע בשון מעבה כדאמר בנכורות בני חמש סלעים שלמדין הכן חמש אסתירי לפדיון דזוזא של טרי והיינו סלע מדינה שסלע מדינה אינו אלא שמוניה שבסלע טרי והיינו דאמריגן התם לענדי אינשי דקרו לפלג דזוז' לוזרי אסתירא של מדינה אבל בשאינם מעבע אחד אסתירא ומעו דבר ברור שאסתירי' גדול מן הזוז והיינו דאמריגן הכא בזוזא אלעיל כאסתירא מלקחת אבל רמ"ם סובר דכי אמריגן הכא דזוזא אלעיל כאסתירי' מלקחת איינו שהזוז גדול מן האיסתירא וכשבטה דהיינו דקדושין ולפי' פי' רמ"ק כאן מלמעלה כאן מלמעה' כלומר ולאי קושטיה דמילקה דבל כי הדדי כשרה וכרב פפא דאמר פרון כעומד מוקר ות"ה קאמר שאם רוחה אוקם מלמעלה כלומ' החמה והבל שהם שוים כשרה דבני אי נוגע לא שני בשיעוריה אבל בשהוא משער אותה מלמעה שהם פטולה שאם"פ שנראין מלמעה שאין האויר מרוחב מלמעלה אלא ע"י הרחקה מקמעע ואע"פ שהוא גדול נראה בקטן ולפי פי' זה נ"ל שהאויר מקמעע יותר מן הסכך לפי שאין בה אויר נתפס בו וע"ל ג' דבי אמריגן בלקה מרוחב מחמקה מלמעה כשרה דוקא בשוכה שאינה גבוהה אלא שיעורה מטמנם שהרי הדבר ידוע שלפי גובה הסכה מעל העמוד ואם היה גבוהה הרבה יהא אפשר שאע"פ שמלמעה נראה לו שקאה אלקה מרוחב מחמקה למעלה הוא חמקה מרוחב מעלקה אלא ולאי כדאמרן ומ' הרב לפסי' ז"ל עיקר א: מ' ג' הטוה סכתו נראה העגלה אע"ג דמשלטלא ולא קביעה וברא"ש הספינה שהוא מקום גבוה של ספינ' והוא גבוה מאד ואין הברים מקיפין אותו וברוח עולטה סם ועוקרקה כשרה דדירת ערוכי פני ליה דינשה פסולה דאפילו דירת ערוכי לא הוה ושולין לה בי"ט משום דבעינן למהני פיפא ואין עולין לה בי"ט ריש קבא ועולין לה בי"ט ברא"ש האילן או על גבי גמל כשרה לאותו של מועד ואף בי"ט אם עבר ועלה ולא ידי חובתו ואין עולין לה בי"ט משום דאסור להסתתם בי"ט בתחומר ובכלי חייס ואמרי' בגמרא אתני' מני רבי מאיר היא דקנין העושה סכתו על גבי בהמה רבי מאיר מכשיר ורבי יהודה פוסל ואיכא מ"ד דתר אמרי' אתני' שבי ר' מאיר היא משמע דליתה לשתני' דלכבי גבי הלמודא דר' יהודה פליג עליה לומר דר"מ ור' יהודה הלכה כרבי יהודה והילכך ליתא לאתני' וכן פסק הרב רבי יצחק אבן גיאת ז"ל בשמיהו דרבנאם' ואיכא אחריני דאמרי דבי אמרי' אתני' מני לבנוי פלוגתא אתא ומיהו סמכינן אכללין דסתם אתני' ואתלוקת בברייתא' הלכה בסתם אתני' : ש"ים בידי אדם ואחת באילן מדקתני עולין ואין עולין משמע דקרקעית הסוכה גבוהה מן הארץ ונסמך באילן ובתים בידי אדם ואחת באילן אמאתי רוחות הסמוכה כגון עזרה ודרום קרקעית הסוכה נסמך על הקונדסין הקבועין בארץ בידי אדם ומרוח ג' נסמך על האילן ובתים באילן ואחד בידי אדם כל שהיא נסמכת על שתי דפנות אבן אין עולין לה בי"ט שהרי הוא נסמכת על האילן שאלו יעבל האילן לא היה יכולה לעמוד ולאמרי' כשרה היינו שעמדת אבני שהסכך מסוך בקונדסין הנשוכין בקרקעי הסוכה ואינו סמו[גגיבהו] של אילן הכין לאילן לא חזי לסכוך אחרו הבמי' להעמיד סכך בו כדי שלא יבאו לסכך בו כמו שבקה למעלה ואע"פ שעבשו הקונדסין בסמכין באילן כולו אלא לא בוריגן כיון דמסקי הקונדסין בין אילן לסכך : ג' בידי אדם ואחת באילן כשרה ועולין לה בי"ט דמסקמת דייה בשלם שבידי אדם ואינה ברוכה לרביעית שבאילן והדר קתני זה הכלל שאם יעבל האילן וכו' לאתויי שאם אוקם לפנות שבן בידי אדם אין סמוכות כגון שמוכות מזרח ומערב או לפון ודרום ויכול לסמוך סכבה באותן דפנות עד שאם יעבל האילן הסיכ יכול לעמוד עולין לה בי"ט : גר"ש בן גמרא עשה לבהמה הוקן לסוכה רבי מאיר פוסל ור' יהודה מכשיר וקי"ל כרבי יהודה :

מתני' העושה סוכתו בין האילנות בארץ ולא שמבה עליהם אבל הם דפנותיה : שלוחי מצוה' פטורין מן הסכה פרש"י ז"ל אפי' בשעת הנייתן ואכי' משמע בגמרא דאמרי' הולכין לדבר מצוה פטורין בין ביום ובין בלילה ומשמע אע"פ שאין הולכין אלא ביום אולי ביממת ובלילה אפילו לדבר הרשות נמי פטורי כדקתני בברייתא : ואיבא למיזק אם יכולין לקיים אם שיהן אמאי פטורין לאשו מי שיש לו לצלים בגגו ונפלו ונראשו מי מעבר מעבר מעלה הא ולאי לא ובכי נמי מוכח פרק אין בין המודר דאמרי' אתם. המודר הנאה מחבירו אחיר לו אבנתו אע"ג דמחבי ליה פרוטה דרב יוסף משום דלא שבחה ואי כל זמן שאבנה בידו שאבנה מפטר מליתן ריפקא לענות הא ולאי שבחה אלא על בדמין לא מפטר אלא שבה שהוא שוקה בה בגון טליה של אבנה שבשה' לגרכה או בהמה שנוהן לפני מזונות לא שבחה שבה ינא ענני ואשאל ממנו לסיכך הבלו בתוקות שבה אלא פעורי אלא היכא שאם יקיימו אוקם שבה יבטלו ממעשיהן ואמרי' בגמ' לרב הסדא ורב' בר רב הונא בר הנו עילאי לבנתא לריגל' לבי ריש גלותא אלא דרקה' דסורא ואמרי' אבן שלוחי מצוה אבן ופטריגן בבי הא' גוג' נמי הוא לאי מערדו בקיום מצוה שבה הנו מפטרי ממצוה ולא ג"ל בן דפסט' מילקה לא משמע בן וה"ב אמרי' בגמ' דרב הסד' ורב הונא אקלבי לבי ריש גלותא ואגנינהו בטוכה שמוקלבין בטיה מתנה ד ואמרי' ליה אבן מצוה אבן ופטירין ובכרש"ו ז"ל להקביל פניו של ראש גולה דחייב אל' להקביל פני רבו ברבל ולא אהדרו ליה דסכה כשרה לדעתייהו בלל דהא אמר להו רב נחמן ה דריקו בבו משמעיהו

אוכלין ושותין עראי חוץ לסוכ׳מעש׳שהביאו לו לרבן יוחנן בן זכאי לטעום את התבשיל ולרבן גמליאל שתי כותבות ודלי של מים ואמרו העולם לסוכה וכשנתנו לו לרבי צדוק אוכל פחות מכביצה נטלו במפה ואכלו חוץ לסוכה ולא בירך אחריו: גמ׳ אמר רב אחא בר יעקב כל °מחיצה שאינה יכולה לעמוד ברוח מצוי׳ אינה °מחיצ׳וכן הילכת: °שלוחי מצוה פטורי׳ מן הסוכה כגלן דת״ר בשבתך לעשות

רש״י

אוכל פחות מכביצה מאכל פחות מכביצה: נטלו במפה נקיות דקסב׳ פחות מכביצה אין צריך נטיל׳ ידיים ואין צריך סוכה וז״ל בן רבינו המון אחרון דדרים כרבי יהודה דאמר ואכלה ושבעה וברכה אחילה שיש בה שביעה והיינו כביצה אבל לפנין אמרי׳ כל דהו נעי ברכה: גמ׳ לעוסק

אוכלין ושותין עראי. אם אינו מקיים מצוה ומי שאכלה אלגלו אע״פ שהוא מקיים מצוה אינו עוסק בה אלא בשעה שמברכה לעניין אע״פ שאינו מקיים אלא בשעה שמברכה אבל אם אינו עוסק בה אלא בשעה שמברכה אינו מקיים

בשבתך בביתך פרט לעוסק במצוה ובלכתך בדרך פרט לרתן א"ר אבא בר זבדא אמר רב אבל חייב בסוכה פשיטא מהו דתימא הואיל ואמר רבא מצטער פטו מן הסוכה ס"ד אמינ' האי נמי מצטער הוא קא מ"ל ה"מ צערא דמזמילא אבל הכא אידהו קא מצער נפשיה דמיבעי ליה לאותוביה דעתיה א"ר אבא בר זבדא אמ' רב הרתן לרהשישבינין וכל בני חופ' פטורין מן הסוכה כל שבעה : ת"ר הרתן והשישבינין וכל בני חופה פטורין מן התפלה ומן התפילין וחייבין בקרית שמע משום רבי שילא אמרו הרתן פטור והשישבינין וכל בני חופה חייבין תניא רבי חנינא בן עקביא אומר כותבי ספרי תפילין ומזוזות הן ותגריהן ותגרי תגריהן וכל העוסקים במלאכת שמים לאתייי מוברי תבלת פטורין מקרית שמע ומן התפלה ומן התפילין ומכל מצות דאמורות בתורה לקיים דברי ר יוסי דגלילי שהיה אומ' העוסק במצוה פטור מן המצוה : ת"ר דהולכי דרכים ביום פטורין מן הסוכה בין וחייבין בליל הולכי דרכי בלילה פטורי מן הסוכה בלילה וחייבין ביום והולכי לדבר מצוה פטורין בין ביום בין בלילה כי הא דרב חסדא ורבה בר רב הונא הוו עיילי לשבתא דרגלא דבי רייש גלותא הוו גאנו ארקתא דסורא אמרי שלוחי מצוה אנן ופטרינ' : ת"ר שומרי העיר ביום פטורין מן הסוכה ביום וחייבין בלילה שומרי העיר בליל פטורין מן הסוכה בלילה וחייבין ביום שומרי גנות ופרדס פטורין בין ביו' ובין בליל וליעבדו סוכה התם וליתבו אמ' אביי תשבו כעין תדורו רבא אמר פרצה קורא לגנב מאי בינהו איבא בינהו דקא מינטר כריא

רש"י

לעוסק במצוה שאינו חייב בה"ם מ"מ : פרט לתתן על גב דהוא נמי טרוד במצוה אילטריכי קרי קראי לאי הוה כתיב הך כיון דתתן לאו בהניה כתיב בקרא הוה אמינא לא פטר אלא עורח ועושה מלאכת מצוה בידי' אי מהלך למצוה אבל תתן עכוד נמחסכת בעיל לא לסבי אילטריך קרי קראי : פטורין מן הסכל' דבשו כוונה : ומן הקפילין מצו' דכתיב ס'כרות וקלות ראש : וחייבין בק"ש במצות כוונה אינו אלא פסוק ראשון ויהוליס לייסב דעתן שעה קטנה כדי פסוק ראשון : תתן פטור דטרוד ושאר כל בני חבורה חייבין לבים לאו [לבני תגאי] העוסק במצוה פטור מן המצוה : קריהן לעקה מהן למבור להמליתן לעור לבם : מוברי תבלת לעיניים : הולכי דרכים ביו' פטורין מסוכה ביום לבתיב בסוכת תשבו כעין ישיבת ביתו כב' שיהיה ביתו כל ימות השנה אינו נמנע מלבת בדרכים בסחורה כך כל ימות החג שאינו י"ט לא בגרילו הבתו למנוע: הולכי דרכים של מצה פטורים ביום ובלילא"פ שאין הולכין אלא ביום משום טרידי ולחוגים במחשבת מצה ותקונתיה פטורין מן המצה : שלוחי מצו' אבן שבתנו לשמוע הדרש ולקבל פני הרבים גולה : תרקתא על שבת הנכר : שומרי גנות ופרדיסי אין זמן משם : כעין תדורו בדרך שהוא דר כל השנה בביתו הוקיקו שבתוב לבניית דירתו ולמור בסוכה עם מעטו ובלי קבמיהו ומלעיתיו הוא אינו יכול לבניים שם מבני הטורת : פירלה קורלה לגנב מבל פדיון הוא כשהגנב רולה לוקח יוסב בסוכה בלילה הוא נכנס לגנוב פירות לרוח אחרת : כריא

בשבתך בביתך פרט לעוסק במצוה שאינו חייב בקרית שמע ובלכתך בדרך פרט לתתן ואע"ג דאינו חייב הוה בכוונ אמר לה דכיון דתתן לא כתיב בהניה בקרא הוה אמינ' לא פטר הכתוב אלא עורח ועושה מלאכת מצוה בידים אבל תתן אבל תתן שהוא עסוק אלא עורח בחסכת בעילה לא פטר הכתוב משום הכי אלטריך קרא יתירא לאשמעינן דפטור מקריית שמע משום לטריח בחסכת בעילה : אבל חייב בכל מצות האמורות בתורה חוץ מן הקפילין שכתוב בהן פטר מפקי' לה בגמ' מדאמר רחמנא ליחזקא פתרך הכתוב עליך משמע דאין הוא דמיחייבא לכל כ"ע פעירי ואע"ג דמיהא נפקא לן אמילו הכי לריבוכא למימר טעמא דנאמר בהן פטר כי היכי דלא נימא גילף מינה הכי היכי דמפטר מקפילין כך יהא פטור מכל המצות כלן ואמרי' לים' דקפילין שאני לפי שנאמ' בהן פטר ואין ראוי לאבל שיבהן פטר : וס"מ בינ' ראשון ואם תאמר והא תמרינן בפרק ואלו מגלחין אבל כ' ימים הראשונים אסו' להניח הקפלין אמצו ושני בכלל מוקר משמע מיהת דמקנת ג'אסור אלא שמקנאו בכולו ואבא אמרינן ס"מ ביום ראשון י"ל דבבא ה"ק וס"מ דמפטר ביום ח' דמפטר בולה אבל בשאר ימים לא מפטר בולה ומאי לאמי' במקנת שני חייב אלא שמדברי הרב אלפסי ז"ל נראה דלא מחסר ביום כ'כלל ואף הרמב"ם ז"ל כתב כן ונראה הרמב"ן ז"ל בס'תור' אחר' לאפסר דהיינו טעמא לפי שאין מניחין תפילין בלילי לילה לאו זמן תפילין היא ואמילו הכי עולה הוא למקנת הבית ומאלא שאינו אסור אלא פעו' מלהניח תפילין אלא יום אחד בלבד שהרי ביום שני בשחרית חייב בהן ובעינן אין זה מחוור לי שאי"כ לא הוה ליה לימר אבל שני ימים הראשונ' אסו' להניח תפילין: ת"ר והשושבינ' פטורים מן הסוכה מצו' דשושקין בתנו' הן ובנמ' מרבי' אלה ואחאי ולינלו בסוכה ולישחו בסוכה ומרבי' אין שמח' אלא בחוש' פי' אחי' בחוקה אלר עלמה כי הכא לפטורין מן הסוכה שהמא קאמרינן אע"פ שהסוכה בחלר שהרי' בה אמילו הכי אין שמחה אלא בחוקה : וכתבו בתוס' דמיהא שמבינן שאם יולא הבן מחופתו אמילו בלילה עמו והולכין לאכול בבית אחר אין מברכין שהשמחה בחשונו ולא ברבה הבית אין שמחה לא בחוק' ומשמע דאפי' בחוקה אלר עלמה וכדבתיבנ' ובוראי שהשמחה בחשונו אומרין אותה אמילו אלא בחוקה דהא מבי רמו שהרי בתוספתא אמרי' ליה לבית חופה

וכיון שכן י"ל דאפי' שלא בחקו' חופה מברכין ברבה חתנים דהא ברבה אע"ג דמשום שמחה קא אתיא בחופה והכא הכי קאמרי' דעיקר שמחה ליתא אלא בחופה וכך נוהגין היום לברך ברבה חתנים בכל אחת מבתי החתונה כל זמן שהחתן או הכלה הם שם אבל מ"מ יש לחוש לדברי רבותינו הראשונים בעלי הסוס' : ת"ר וכל הסושבינין וכל בני חופה פטורין מן התפלה משום דבעית בונה ומן התפילין משום דשכיחת שכרות וקלות ראש : וחייבין בק"ש משום דמצות כונתו אינו אלא פסוק ראשון ויהוליס ליסב דעתן שאר בני חופה חייבין ולית לבו לאבי תבאי הטעמא דפטור מן המצות ואם אתפילין ומן התפלה ומן אק"ש דבני בונה ולאו בני בונה ניהו כדבתיבנ' זו היא שעת רש"י ז"ל ובי תימא והא אבל לאו בר בונה הוא ואפ"ה חייב בכל המצות אתאמרות בתורה משום דאיבעי ליה לאיקומי דעתיה י"ל דאיפסר לאבל מאי פטורא בתפלה ובקפלין ואין זה מחוור לי מדאמרי' הון מן הקפלין מ' בהן פחר אלא הא לאו הכי אמילו הכי אין לן לאחוביה אבל איפסר לי לרחוק ולומר על דעת רש"י ז"ל [דלא] סבירא ליה דעשוק במצוה פטור מן המצות אבילו הכי כיון דברבה מצוה הוא לא מחמרי' עליה לאיקומי דעתיה אבל בתבל דרשות' גדיבה הוא מחמרי' לא בהיבה לאי לאיקומי דעתיה אבל בתבל דרשות' גדיבה הוא מחמרי' לא בהיבה לאי לאיקומי דעתיה דבק"ש לליכא שיבתא כלל ולא מיתסה ביהוה ומשום הכי נמי בכל אלא בעל אחתן פטו' דטרייד אפי' מק"ש לאחר בעילה חייב אע"ג דאחתן ובני חופה בחר נשואין ובעילה לא מיקרו עוסקין במצות ואיהפטירי מסבה משום המצטערין הן בל היבא דלא אתו בהני אחתן בלו ז' ומשום הכי חייבין בל שאר המצות הון מן התפלה ותפלין דליבא סברות ונראה שזה היה דעת הרב אלפסי ז"ל שהניחה בהלכות שלו לדברי רש"י ז"ל דלא בהלכתא היא : הן וקבריהן הלוקה מהן כדי למכור ולהמליתן לגריך להן : מוברי תבלת לעיניים : הולכי דרכים ביום פטורין מן הסוכה ביום דבתיב בסוכת תשבו כעין ישיבת ביתו בסם שבל ימות השנה אינו נמנע ללבת בדרכים בך ימות החג שאינו י"ט לא הגריגו הבתו למנע מלאבת בדרך : וחייבין בלילה בשבתו לייסב הא לאו הכי פטורין : הולכי דרכים לדבר מצה פטורין ביום ובלילא אע"פ שאין הולכים אלא ביום משום טרידי וחוגים במחשבת המצה ותקונה : שלוחי מצה אבן שבתנו לשמוע הדרשה ולהקביל פני רבים גולה : תרקתא על שבת הנכר : שומרי גנות ופרדסין אין זמן משם : אבל אמר אביי תשבו כעין תדורו כדרך שאדם דר בביתו בל השנה הוקיבו הוה אינו יכול לבניין מבני הטורת רבא אמר ליבא למבטריה משום הא טעמא דבעין תדורו הוא בין שבל השנה הוא דר בתוכן [הבתים] שבגנות ובתוכן בלים אלא פרלה קורלה לגנב

שאם יבא בסוכה בשיראה הגנב שהוא יוסב שם יגנוב הפירות : אינה בינהו דקא מנטר כריא

רבינו נסים הישן פרק שני

כריא דפירי כרי של פירות שהוא תמיד לפניו ויכול לשומרו מתוך סוכתו ואין זו פרילה קורלה לענב : מתוס נאתי יתושים : פרחת הנרגוסת קרקע לענב שהיו עותין בהן קרקשות הסוכה ולא שיהא ריחה מתוס לכל לאי הכי מיפסלה סופה כלאמת לעיל הני שולי ושוכרי אין מסכנין בה לדיין לפני ריחיהו שניה לה ונפוק אלא הכא במצטער אינו לחוליה פסקינן : כל טעים בר בירכו ויאיל לבלה בנקר בשהלכין בנין המרגס ונזרוא שמא ומשכנו הסמוכות ושומם מלא מיון ושוקה : אמר רבא לפי שאין קנע לשינה אין בה חלוק בין קנע לארעי לענין סוכה שפעמים שאינו מנמנם כי אם מעט ואינו בכך הילכך לענין סוכה שפעמים שאינו מנמנם כי

גר מצוה — תור אור — רש"י

כל שינה מקרינן שינה קבע : גמרא קני חדא ישן אדם בקפליו שינה פראי אכל לא שינה קבע וקניא אידך לא קבע ולא ערלי וקניא אידך בין קבע בין ערלי לא קני הא דנקיט להו ביחד הא למנתי בריסיה כא דפרי סודרא עליהו וכמה שינה פראי קני דמי בר יחזקל כדי הלוך מאה אמה וכדי פירוסה דבי נקיט להו ביד לא קבע ולא ערלי שמא יפלו מינו דמנתי בריסיה ערלי מוקר קבע אסור שמא יפיה : דפרים סודרא עליהו וכניהן אצל מר חסונקיו בין קבע בין ערלי א וכת' הר"ז אלוי ז"ל דהכי קיומ"ן אמ"ם סברב אלמסיו ז"ל לא כת' ברייתו' כללו בהלכותיו ורחיקי לאחד מחכמי הדור שבקר דלא סמכינן על כל הני מתניתא אלא מר יונתן סמכינן דאמ' תפלין ציריכין גוף נקי באלינם בעל כנפים ובלכרים אבי ורגל אלא יפיה בהם ושלא יהן בהן וכל שינה נמשמע בין קבע בין ערלי עד כאן : ובקב עליו הרחב"ן ז"ל החכם מהכמי הדור שבקר דאדרבי יונתן סמכינן דאין ישנין בהם אלא בהם כלל יפה כמ"ל אלא פירס כל ציריכו והעמם לבי שאין אנו יכולין לשער כדי הלוך מאה אמה הילכך אין ישנין בהן כלל כשהן ברחבו וכ"ם כשהן בידו אבל דפרים סודרא עליהו ומנחי בלבן מוקר לשן כל שינה בדאיתי בברכות מניחן בין כר לכסה אלא כנגד רחבו ולא חייבינן שמא מתוך שינה יפיה רחבו עליהן ודבר זה בכר הזכירו הרב בברכו ואין עורך לאו הבריתו ועוד אני אומ' דרבב לאמ' אין קבע לשינה אלא בא לסתור דברי ר' יוחנן שהעמיד בריתא דתפילין במניח רחבו בין בדבון ואי לאו הכי אסור לבי שהערלי הוא קבע מעתה אין לנו בתפלין אלא אלא יישן בהן לא קבע ולא ערלי אלא ת"כ מניח רחבו בין בדבון לפיכך לא כתב הרב ז"ל בריתא בתשעעים ב וכתב

לשון רש"ו

אוכלים ושותין ערלי הון לסוכה ואמר אבל מת בעיים ערלי זו אכילת ערלי מתחיל בתב הרחאות - אמילה קבע שבאות יותר מכב' ימים אוכל אלא בסוכה ב"ה בתת לו בתיבו תרגומת מכן מיני קטניות ומיני פרפראי אבל פירות אים ם מתבלן אכילת קבע ואם"ם מתבל מתוב עם אכילת ערלי ואוכלין הון לסוכה מתוכתר בכן הרחאות ואם כא אדם לסתור של בתתו אלא לשמש דבר הון לסוכה מתחיר ואין חשש

מוסרי מרחב בוקמיכר :

ב ואם אם ידע בחיים לא יפלרבו בנסים ומו כו מתבלל בם כמ' דגן יבא אם ב"ג דשיש אכילה אלא סוכה כמה בבית אמרי לבל הרחבן הוכם שסי ואמרו לא כמי לאוכל אלא כשאם אסור לאוכלו הוכה לא אילבך ובלא כו בחוי ידי חובת סוכה :

לשון רא"ו

בשם שחבו לאכול מוכה בלילי י"ם הראשון בבל בבית בשבת בסוכ' בלילי י"ם הראשון אם לא תב ובראם בשיטי סבריך לאכול שם אכול בבית שלא מת אם לו מל מוכי הרעוות בתבוחר בקנאשרים הרחיות :

חדושי אנשי שם

מר"ן שפירא

א כא דלא מפרש בפסוק משום דאי כדי בל הראשו בדין אמר מסו' שמא יבאים ואי כאם ליש בידים בדין אמור משום שמא יבלו מידו ואי מבא לבו בבית ל"ל לאת בוריה בלישנו אלא דאיירי בנוקמים אחת הרחאות בנוקמים שאינו סוכה בלישנו ובלישנו אבל מרחאות ובמו

ב בשינו בריתא הראשונה דמקחלק בין בבא לתרלי מוחמת שאינ מתבריאים קרו ליש מנצעות וק"ל :

כריא דפירי לאביי פטור ולרבא חייב והילכתה כרב : תולים ומשמשיהן פטורין מן הסוכ' ת"ר חולה שאמרו לא חולה שיש בו סכנה אא אפי' חש בעיני ואפי' חש בראשו אמר רש"בג פעם אחת חשתי בעיני בקיסרי והתי' לי ר' יוסי ב"ר לישן לי ולמשמשי חוץ לסוכה רב שרא לרב אחא בר אדא למיגני בבילה בסוכה משו' בקי רבא שרא לרב אדא ברדלא למיגנא לבר ממטללתא משו' סירחא רבא לטעמי' דא' רבא מצטער פטור מן הסוכה והא אנן תנן חולים ומשמשיהן פטורין מן הסוכ' חולי אין מצטער לא אמרי חולה הוא ומשמשיו פטורין מצטער הוא אין ומשמשיו חייבין : אוכלין אכיל' עראי חוץ לסוכה מאי אכילת עראי אמר אביי כד טעי' בר בי רב ויעייל לכרה ת"ר אוכלין אכילת עראי חוץ לסוכה ואין ישנים שנת עראי חוץ לסוכה מ"ט אמ' רבא לפי שאין קבע לשינה אמר רב חסדא אסור לישן ביום יותר משינת הסוס וכמה שינת הסוס שתין נשמי אביי הוה נייס כמיזל מפומבדיתא לבי קיבי קרי עליה ר"י עד מתי עצל תשכב מתי תקום משנתך : מתני' רבי איעזר אומ' י"ד סעודות חייב אדם לאכור בסוכ' אחד ביום ואחד בליל' וחכ"א אין לדבר קצב' חוץ מלילי י"ט הראשון בלבד ועוד א"ר איעזר מי שלא אכל בלילי י"ט הראשון ישלים בלילי יום טוב האחרון וחכ"א אין לדבר תשלומין ועל זה נאמר מעות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות : גמ' וחכ"א אין לדבר קצבה וכו' דגמרינן ט"ו ט"ו מחג המצות מה חג המצו' ליל' הראשון חובה דכתי' בערב תאכלו מצו' מכאן ואילך רשות אף כאן לילה הראשון חובה מכאן ואילך רשות תניא ר"א אומר אין יוצאין מסוכ' לסוכה ואין עושין סוכ' בחולו של מועד וחכמים אומרי' יוצאין מסוכה לסוכ' ועושין סוכה בחולו של מועד ושוין שאם נפל שחוזר ובונ' אותה בחולו של מועד תניא אמר ר' אליעזר אומר כשם שאין אדם יוצא ידי חובתו ביום טוב ראשון של חג בלולבו של חבירו דכתיב ולקחתם

כדי לעיזר אומר י"ד סעודות חייב אדם לאכול לאכול הסוכה מפרש טעמא בגמרא דאמר קרא (ויקרא כג) בסכות תשבו שבעת ימים תשבו כעין תדורו מה דירה אחת ביום ואחת בלילה אף סוכה אחת ביו ואחת בלילה ורבנן אמרי כדירה מה דירה אי בעי אכיל ואי בעי לא אכיל אף בסוכה אי בעי אכיל ואי בעי לא אכיל כלל אי נמי דלא אכיל אף דבר ג' שאכלו מוכה לחייב אדם לאכול עטמא מעום דאכלה דחוכה היא מחוירין אותו בב"ח בקבלה מחוירין אותו בב"ח אין מחוירין אותו ואמרי' דהיינו דלא אכיל כ"ל ולא אכיל אף בעי אכיל ואי בעי לא אכיל אין מחוירין אותו ופרכינן אלא מעבה שבתות וי"ט דלא סניף דלא אכיל כ"ל ולא אכיל אף בעי אכיל אי בעי אכיל אי בעי לא אכיל אלא דוקא דאי בעי לא אכיל כלל שהרי אסור להתעסק בהן אלא ודאי אי בעי לא אכיל אף דמיחייב בברכה המזון קאמרי' ומינה דבשבתות וי"ט לא סגיא דלא אכיל אף דאחתך הוא לומר דכי אמרי' אתם דבשבתות וי"ט מחוירין אותו איינו דוקא בלילי י"ט האחרון אלא בתוך זה בתוס' דאם אמר אם אינו אלא אכיל אף בעי אכיל ואמטע דבכולהו קאמר בר מ' דמה אחדם הבקוה בלילי י"ט הראשון של פסח מלבקב בערב אבל אמות אינו לחיינו בדין מלה דאויה דאלו מדין י"ט יוצא בכל שבות פק אפי' במלה עשירים וכי' ט הראשון של סכות גמרי' כמי דמיחייב לאכול שיעור שבות חייב לאכול מדין י"ט שני ליב לאכול כבילה ערלי חוץ לסוכה דגמרי' מחג המצות דמיחייב לאכול שיעור המחוייב לאכול בסוכה ולמי' גר' שבות חייב לאכול יותר מכבילה אלא שיש אומרי' כך דבין דגמרי' מחג המצות לגמרי מינה מה בחס בכוים אף בכוים ואף ע"ג דבשאר ימות החג בוים ערלי הוא ורשאי לאכלו חוץ לסוכה אפ"ה בלילה הראשון כיון שבבקוה בבשאו אכילת קבע ואחרים אומרי' דלבבי גמרי' לילי י"ט הראשון של חג מחג המצו' לומר שאפי' ירדו בשבוס חייב לאכול בסוכה אע"ג דמבקר בה בשאר יומי : גמ' תניא ר' איעזר אומר אין יוצאין מסוכה לסוכה לאכול בזו ולישן בזו אף ביום בזו ולמחר בזו : ואין עושין סוכה בחולו של מועד מי שלא יסב בסוכה יום טוב הראשון ותקמ' בגמ' טעמא דרבי אליעזר דבקיב שבעת ימים ושמעינן דאין עושין סוכה בחולו של מועד דאינה בשבעה ובן שמעי' דאין יוצאין מסוכה לסוכה דת"כ דאנן דתמרה דמנה עבה סוכה בהנ : לכם

ולקחתם

חבירו דכתיב

רש"י

לכם מעשה לסוגיא לא הסשול ולא בגזול: כל הלוקח בישראל ישנו בסוכה המשמע בסוכה אחת. וכל ישראל ישנו בה זה אחר זה: כל סניטור ואינו קורא כלום אינו כרוך אחריה לקרוקה ולשנות עד שתכלה אין: קורא ולא שומע לא צריך לאמו: קבע לביתו כל דירתו בה: ומשנן בסוכה למגרס הקרי ומקרי לקרא מקרא שבכתובים ולשנות מסנהדרין הערוכות ושנויות ושגורות בפיו: בר ממטלולא קלמוד שיש בו עורה לשנות וכן שמעתא דלמורלי שאינו בתות אלא מכלל דקדוק שהן לעדין מתוך דברי תשבה המעמי מילתא למילתא בר ממטלולא אם ירגלה המצעב הוא ופטור מן הסוכה

ולשון יפה להרמיב דבקו לפנוק

ריק' כנ' ולקחתם לכם משלכם כך אין אדם יוצא ידי חובתו בי"ט הראשון של חג בסוכתו של חבירו דכתיב חג הסוכות תעשה לך משלך והכפים אומרים אע"פ שאמרו אין אדם יוצא בלולבו של חברו בי"ט הראשון של חג אבל יוצא הוא ידי חובתו בסוכתו של חברו בי"ט הראשון של חג דכתי' כל האזרח בישראל ישבו בסוכות כלומר שכל ישראל ראויין לישב בסוכה אחת: מתני' מי שהיה ראשו ורובו בסוכ' ושולחנו בתוך הבית בית שמאי פוסלין וב"ה מכשירין אמרו להם ב"ה לא כך היה מעשה שהלכו זקני ב"ש וזקני ב"ה לבקר ר' יוחנן בן החורונית ומצאוהו שהיה יושב ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית ולא אמרו לו דבר אמרו להם בית שמאי משם ראיה אף הם אמרו לו אם כן היית נוהג לא קיימת מצות סוכ' מימיך: גמ' אמר רב שמואל בר רב יצחק הלכ' צריכה שתהא מחזקת כדי ראשו ורובו ושולחנו אמר ליה רבי אבא כמאן כבית שמאי ולא כמאן ואיכא דאמרי א"ל רבי אבא דאמ' לך מני בית שמאי היא ולא תיזוז מינה מתקיף לה רב נחמן בר יצחק ממאי דבסוכ' קטנה פליגי דילמ' בסוכה גדולה פליגי וכגון דיתיב אפומא דמטללתא ושולחנו בתוך הבית דבית שמאי סברי גזרינן שמא ימשך אחר שלחנו וב"ה סברי לא גזרינן ודיק' נמי דקתני מי שהיה ראשו ורובו ולא קתני מי שאינו מחזיק ראשו ורובו בית שמאי פוסלין וב"ה מכשירין ולא מאי בסוכה גדולה פליגי בית שמאי פוסלין וב"ה מכשירי' בית שמאי אומרים יצא וב"ה אומרים לא יצא מיבעי ליה ולא קשיא מי שהיה ואסיקנא דבתרתי פליגי פליגי בסוכ' גדולה ופליגי בסוכה קטנה וחסורי מיחסרא והכי קתני מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית בית שמאי אומרי' לא יצא וב"ה אומ' יצא ושאינה מחזקת כדי ראשו ורובו ושלחנו בית שמאי פוסלין וב"ה מכשירין והלכ' כב"ש בתרוייהו דהד טעמא נינהו וכמה כדי ראשו ורובו ושולחנו שבעה טפחים על שבעה טפחי': מתני' נשים ועבדים וקטנים פטורין מן הסוכה יוקטן שאינו צריך לאמו חייב בסוכה מעשה שולדה כלתו של שמאי הזקן ופחת את המעזיבה וסיכך על גבי המטה בשביל הקטן: גמ'

מתני' מי שהיה ראשו ורובו בסוכה מקנה מקנה ונשכיל שנשתתף בו לא נרע: להכירו כשהוא יוצא בו על מנת להחזיר המקנה על מנת שלא יהיה שום מקנה ונשכיל שנשתתף בו לא נרע: ושולחנו בתוך הבית בית שמאי פוסלין וזיק הלל מכשירין בגמרא מפרש במאי פליגי: אמרו לו אם כן היית נוהג לא קיימת מצות סוכה מימיך לאו דוקא דהא מדרבנן הוא דמיפסר שמא ימשך אחר שולחנו אלא הכי קאמר לא קיימת מצות סוכה כראוי וכרבנן הכמים ובלתקנן בפ' ערבי פסחים כל מי שלא אמר מדרבנן הוא דמיפסר שמא ימשך אחר שולחנו אלא הכי קאמר לא קיימת מצות סוכה כראוי וכרבנן הכמים ובלתקנן בפ' ערבי פסחים כל מי שלא אמר ג' דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו כלומר שלא קיים מצותן כראוי: גמ' אלבה גריבה שהיא מחזקת כדי ראשו ורובו ושולחנו: ופסק הרב אלפסי ז"ל כב"ה בתרוייהו וחלקו עליו ונהי דבקטנה אפשיקא הלכתא כב"ש דאמרי לעיל גריבה שהיא מחזקת ראשו ורובו ושלחנו אבל בסוכה גדולה משמע דקיימא לן כב"ה דב"ש במקום ב"ה אינה מסנה ליה לן למקנע הלכתא כב"ש אלא נמאי דאפשיק' בה בהדיא הלכתא בהדי בתרא דמשמע דלא אפשיק ה דרינן לכללין וגקשינן כב"ה ועוד דמשמע דקרי עעמי דפליגי נינהו ונכוכה גדולה הא אתפרש עעמיה דב"ש בגמרא דמשום הכי אמרי' לא יצא שמא ימשך אחר שלחנו וכסוכה קטנה לאו מהאי טעמא פסלי אלא משום דסגירא להו דירה קבע בעינן וכדאמר' בפרק לעיל אמר אביי ר' ור' יוחנן ורבי יהודה וב"ש כולהו סבירי להו סוכה דירה קבע בעי' ונהי דקיימא לן כרבנן דאמרי סוכה דירה כראי בעי' אמילו הכי ק"ל בהא כב"ש דקאמר בעי' שהא מחזקת ראשו ורובו ושלחנו דאי לא דירה ברוחה היא הילכך סוכה גדולה וסוכה קטנה תרי טעמי נינהו ואע"ג דאפשיק' הלכתא כב"ש בסכה קטנה בסכה גדולה הדרי לכללין וגקשינן וכב"ה דמכשרינן ועוד דאפילו קמלא לומר דמחד טעמא פסלי ב"ש בסוכה קטנה הויא שמא ימשך אחר שלחנו ואגי דמני לעיל ב"ש בהדי הנהו קנאי דסגיר להו דסוכ' דירת קבע בעי ה"נ קאמר דבעינן סוכה הראויה להיות בה קבע שאין כותיה ס"ל דטעמיהו דב"ש בסוכה קטנה נמי משום שמא ימשך והד טעמא הוא בהדי סוכה גדולה אפ"ה אינה לאמר שהיא כן לפי לה לתנא למיגר שמא ימשך בסוכה קטנה שלו אפשר למשוך שולחנו אצלו ממלי דאיכ' לאיזה לדבר שאינו כן לפי ליה לתנא לאמר שמא ימשך בסוכה קטנה שלו אפשר למשוך שולחנו אצלו ממלי דאיכ' לאמר אבל אם אינו כן לפי ליה לתנא לאמר שמא ימשך בסוכה גדולה הדרי לכללי וגקשינן וכב"ה דמכשרי וזהו דעת מקלת מן הגאונים וכרב ר' יצחק אבן גיאת ז"ל והר"ר אלעזר ז"ל משמע דסגירא ליה כיון דקנו בהי הדרי כי הדדי נינהו וכיון דאפשיק' בהדי' בסוכ' קטן' כב"ש נקטינ' דעת הר"ם במו"ל בפ' המלבו שופר וסוכה ולולב: מתני' נשים ועבדים וקטנים פטורין מן הסוכה קטן שאינו צריך לאמו חייב בסוכ' מי שמתלוקן וכו' ופרכינן בגמ' מעשה לסתור ואמרי' חסורי מיחסרא והכי קתני ומאי מתמיה כלומר לחייב בתנוך אמי' קטן הגרי' לאמו כיון דאיתיה' ומהו לכתי' שכן הדין בכל מצות לחייבו בתנוך כל זמן שאינו בר' ולא הדרנן סגרו דכיון שאמו פטור' מן הסוכ' אינו רשאי לתנו' סוכ' כל שהוא גרי' לה ב

גמ'

ר"ש ז"ל מס' סוכה פרק ג' מצ' ע"ב

היכי דמי קטן שאינו צריך לאמו וכו' ומדרבנן הוא דכי האי גונא הגיע לחנוך קרינן ביה לענין סוכה וכל קטן שהגיע לחנוך חייב מדרבנן ואין
החנוך סוף בכל מקום אלא כל חד וחד לפי ענינו דהכא הליקן באין צריך לאמו וגבי רחיה ביכול לבטלה וכו' וגבי לולב ביודע לנענע וגבי ציצית
ביודע להתעטף וגבי קורא ביודע לדבר כדאית בסוף פרק לולב הגזול ומשמע דאין צריך לאמו היינו מכן שש ומשלה מדאמרי בפירורין דקטן הצריך
לאמו יוצא בעירוב אמו ופירשו התוס [להיינו] עד כן שש שנים : מתני' כלו' המיסר אדם עושה סוכתו הקטנה לאיזה כה : מתיקתי מוקר

ר מנחה

גמ' היכי דאמי קטן שאינו צריך לאמו אמרי דבי רבי ינאי כל שנפנה ואין אמו מקנחתו רבי שמעון בן לקיש אומ' כל שניעור משנתו ואינו קורא אימא אימא : מתני' כל שבעת הימים עושה אדם סוכתו דירת קבע ואת ביתו עראי ירדו גשמים, מאימתי מותר ליפנות משתשרה המקפה משל למה הדבר דומה לעבד שבא למזוג רבו קיתון של מים ושיפך לו קיתון על פניו : גמ' ת"ר כל שבעת ימים עושה אדם סוכתו קבע ואת ביתו עראי כיצד היו לו כלים נאים מערן לסוכה ומצועות נאות מערן לסוכה ואוכל ושותה בסוכה וכטייל בסוכה מנא הני מילי דת"ר בסוכו' תשבו שבעת ימים אין תשבו אא בעין תדורו מבאן אמרו היו לו כלים נאים מערן לסוכ' אוכל ושותה בסוכה ומשנן בסוכה והני מילי לרמגרס אבל לעיוני בסברא לבר ממטללת' אמר רבא מאני משתיא במטללתא מאני מיכלא בר ממטללתא שרגא אמרי ליה במטללתא ואמרי לה לבר ממטללת' ולא פליגי דא בסוכה גדולה הא בסוכה קטנה : ירדו גשמי מאימתי מותר לפנו משתשרה המקפה : תאנא משתשרה מקפה ישל גריסי' אביי רוה יתיב במטללת' קמיה דרב יוסף נשב זיקא וקא מיתי ציבתא אמר ליהו רב יוסף פני לי מאני א"ל אביי והא אנן משתשרה המקפה תנן אמר ליה לדידי כיון דאינא דעתאי כמי שתשרה המקפה דומה לי : ת"ר היה אוכל בסוכ' וירדו גשמים וירד אין מטריחין אותי לעלות עד שיגמור סעודתו היה ישן בסוכה וירדו גשמים וירד אין מטריחין אותי לעלות עד שיעור משיערה עמוד השחר : משלו בו משל למה הדבר דומה וכו' : איבעיא להו מי שפך למי תא שמע דתניא ושפך לו רבו קיתון על פניו כלומר אי איפשי בשימושך :

סליקו להו הישן

ח ויל כתב פתחמלל רפא מתקלל בסוכה רפה מתקבל
תון לסוכה :
לשון ר"ג
וכן כתי' בשני מסקנילה פרייס בגמ' יכול לתקבלה ח"ן בסוכה הכל ק"ה קרית בסוכ' ויש היה לו בית הכנסת בעיר ואני מסכתו וסלק לו בכ"ה שכן בשאר יומות הסוכה מוכיח דיוקו וקרית ק"ש
כ"ה :
ב מי זכות נ בתנו מוס ירדו שמות לאוך בסוכ' שאם ירדו אוך המקפה ומקלקל ואמרי אין לו תקנה אל מקלקל יכול לנתח ריל שכאן שירד שיעור כדי שיקקלקל ואמרינו אין לו תקנה אל מקלקל יכול לנתח ואחין מוסתם כן מדלא אמר בדי שתשרה המקפה אלא משתשרה נמשכים מתפרש מוסם :
רשון רש"ו
ירדו גשמים בסוכה עד שרגיל מקלקל מקפ' של גריסי' שבומדת שם שרה זה שאור לו לירד מן בסוכה ובכמו כלו ומשם ואדם נכנס לאוסמים ומנשיר אמנו ברות המנסת כרי זה רשאי לירד מן בסוכה :

גמ' היכי דאמי קטן שאינו צריך לאמו אמרי דבי רבי ינאי כל שנפנה ואין אמו מקנחתו רבי שמעון בן לקיש אומ' כל שניעור משנתו ואינו קורא אימא אימא : מתני' כל שבעת הימים עושה אדם סוכתו דירת קבע ואת ביתו עראי כיצד היו לו כלים נאים מערן לסוכה ומצועות נאות מערן לסוכה ואוכל ושותה בסוכה וכטייל בסוכה מנא הני מילי דת"ר בסוכו' תשבו שבעת ימים אין תשבו אא בעין תדורו מבאן אמרו היו לו כלים נאים מערן לסוכ' אוכל ושותה בסוכה ומשנן בסוכה והני מילי לרמגרס אבל לעיוני בסברא לבר ממטללתא אמר רבא מאני משתיא שרגא אמרי ליה במטללתא ואמרי לה לבר ממטללת' ולא פליגי דא בסוכה גדולה הא בסוכה קטנה : ירדו גשמי מאימתי מותר לפנו משתשרה המקפה : תאנא משתשרה מקפה ישל גריסי' אביי רוה יתיב במטללת' קמיה דרב יוסף נשב זיקא וקא מיתי ציבתא אמר ליהו רב יוסף פני לי מאני א"ל אביי והא אנן משתשרה המקפה תנן אמר ליה לדידי כיון דאינא דעתאי כמי שתשרה המקפה דומה לי : ת"ר היה אוכל בסוכ' וירדו גשמים וירד אין מטריחין אותי לעלות עד שיגמור סעודתו היה ישן בסוכה וירדו גשמים וירד אין מטריחין אותי לעלות עד שיעורה משיעורה עמוד השחר : משלו בו משל למה הדבר דומה וכו' : איבעיא להו מי שפך למי תא שמע דתניא ושפך לו רבו קיתון על פניו כלומר אי איפשי בשימושך :

סליקו להו הישן

מתני' וליפנות ולירד משתשרה המקפ' מתקלקל המקפ' מתקנת לא קלקלה הוא משל לעבד : וסכך קיתון של מים על פניו בגמ' מפר' מי שפך עמי : גמ' של גריסין ומתפרש להתקלקל. מעט מגמים : ליקנא קיסמים של סכך מסיר על המתכל ורב יוסף מאניני הדעת הוה כדתני' בפסחים שלשה חייסן חיסם הרחמנין והרגנין ואניני הדעת אמ' רב יוסף מולבו חיסנו ניזדי אניני הדעת כלומר שאינו יכול לסבול דבר מלוס : וירד מן הסוכ' לגמור סעודתו בגיחו ומשיב פסקו גשמים אין מטריחין אותו להפסיק ולעלות עד שיגמור : עד שיעור משיעלה עמוד השחר ולא תפוקי אם הקין משנתו בלילה אין מטריחין אותו ואם עלה עמוד השחר ולא גיעור אין מקיצין אותו : מי שכך למי עבד לרבו וה"ק מאל לעבד שסיה עוס לרבו עבדו שאינו מקובל שאין עובדו בהונו כך בידוע שאין ישר' עובדין אותו בשור' אם דילמא הכי קאמ' ושכך לו רבו קיתון על פניו לומר לא מלבני דלי אפשי בשמושך ויריד הגשמים הוא שביקה הקיתון ות"מ סימן קלה הוא ומיאו פירוש דמתני' לן שביקה הקיתון מאי היא ישיבת הסוכה אן ירידת הגשמים :

סליקו להו הישן

לולב כף תמרים והדר מני' הדס וערבה ולקחתם לכם מאכלם : גזול פסול דכתי' ולקחתם לכם מאכלם אי נמי מטום מצוה הבאה בעבירה כדמפר"ש לקמן : יכם דכתיב בתקרא פרי עץ הדר ויכם לאן הדר הוא וילפינן שאר מינין מתקרוב והתי יכם היינו ביכם רוב עליו אבל אחרים אומרי' דלא מיפסיל עד שתיכם רוב שדרו ורוב עליו ולא מיתחזי ומיהו בתיכה ליכא לספוקי שאין הדבר מצוה שיהיה שדרו ביכם והיינו הטעין רוב עליו לחין ושיעור רוב ליכא מאן דקאי אי"ב הדס כדאמרי' לענין חרגלים וזנין של כותים דלחין כל י"ב חדש ולא מסתבר שאין הגדון חומה לרחיים ושוב דבנא' אמרי' ובא רוב עליו ונשתיירו ג' כרין עליו לחין

לולב הגזול ליהיבש נפסול של מצוה הוא לבל הטעין ולבל לאמיר נמי בנגי ריחה שאין דרכו של לולב בכך וכבר ידע נגרך בנפורן ושוב דלולב כיון הטליב ביה אוירא לא בעינן ביה שיבש נגרך בנפורן כדאמרי' נמי בנגי מקום בנפורן כדאמרי' שהבדר תלוי בחומר מרחיק השון בשבשתה מרחקו לעזבן מצד יבשות והרי הוא כעין יבש : **וגרסי'** בגמ' עלה דמתני' קח פסיח ותני לא שבש בי"ש ראשון לא שבש בי"ש שביעלמא יבש בעינן הדר וליכא אלא שבש בשלמא י"ש ראשון ולקחתם לכם מאכלם : בזול פסול אב' ולקחתם לכם מאכלם : יבש בעינן מצוה מהודר כדכתיב ותנינו : של

רש"י

לולב הגזול ליהיבש נפסול של מצוה הוא לבל הטעין ולבל לאמיר נמי בנגי ריחה שאין דרכו של לולב בכך וכבר ידע נגרך בנפורן ושוב דלולב כיון הטליב ביה אוירא לא בעינן ביה שיבש נגרך בנפורן כדאמרי' נמי בנגי מקום בנפורן כדאמרי' שהבדר תלוי בחומר מרחיק השון בשבשתה מרחקו לעזבן מצד יבשות והרי הוא כעין יבש : **וגרסי'** בגמ' עלה דמתני' קח פסיח ותני לא שבש בי"ש ראשון לא שבש בי"ש שביעלמא יבש בעינן הדר וליכא אל

המאור הקטן

תמצא לי כיטול אחת מכתבים עבור ליה תמצא ואין צריך לומר מחסכך כהם לכתחלה
יהודה איבא בית שתתי ת"ל לר' מאיר איבא דדברי הכל כיון דאית ליה תקרה אין
כהן לכתחלה וכדאיבעי לה סבי ליה בפקפוק אלא כיטול אחת מכבתים והיא היא
הדין הא דקתני
לר' מאיר אחתי קא מסרת בנרים וכו' ולישנתיה דשמואל דב"ש סתם מסכבין כהן לכתחלה
כ"ש בית ג' ג' נזדרת תקרה דלמה אתי לאתוכי בתעבר סכוך התקרה יפנה הנשאר נמי
אכל כדיעבד פליגי בכיטולי תקרה חד סבר בהכי בטלה כהן בתחקפק כין כיטול אחת
וכין שתתחר עליה לכטלה לא אתי לאתבר מינה סיכוך בלא מלא מלך תקרה
הנשאר לשם בית ליסב אתי' שהרי ידע הוא שהקירה תריה עליו תמצא ולא תן הנשאר
שהוא אחור עליה לבטלה ותר סבר לא בתחקפק אלא כיטול אחת הבית' ודם הטעם היה
ז"ל לכתוב מל מסכתינו אחתר מסכת חלכתא כאחתל ושעיה דדיריה תבר' בטוני תקרה
היה לו לכתוב מה שכתב טעמיהו דב"ה תמצא תמצא ולא תן הנשאר אילכך לא תפקפק אלא
תמצא לי כיטול אחת מכבתים עבור ליה תמצא דהתם נטמתי לא אתי אלא תלינה דדב
הנכתה בוה' אלו היה טעם זה עיקר היה מותר לסכך לכתחל לשם סוכה בנרים' ש"ש בנ
כרב אינא דר' יהודה אחוה היה בשנגה אחר לך דבר הנהנה בריה דרב הונא בריה דרב יהודה אתי כמותן בבבל
והא ת"ל לנתנם שיאלה את כל הריחה אבין אבוד לשפוד ואוקיר אחנה מתעדיף הכסל שלו
הבסודין ת"ל מנתן הלנו אתי והלנו ערב אתנה הריחה שבעיקן בנבנים ויולא שאות אלא
ונמצא שוחד תרוכה על הפרון ויש חילוף בפירושו רבי אלעזר ז' ושנים בגרשו מתקון
ורבי' ז"ל לא הזכיר מזה כלו' לפי אלא הוא צריך תלת דאיסוריא הלכתא בדרים מתקון
עירוכין כרב פפא נתנא ת"ל מתניתו בפשוטה והא דתניא אבל הוא לא תן הסוכה בדין בסוכה
הזכירה הרי"ף ז' ואמנם כ' הגאה הוא ובירושה בגמרא תרבעא פירושי ובכולהו נקיטינן
פליגי לה דדרי ולית לן לדחויי חד מינייהו הילכ' הוא לתנא נסר אחות לתקנה
בסוכה קטנה ובייל תלתא ותפיק חד סבולה וסכך בסול פחו' חג' ומטרף בסוכה קטן
תחתיו ותחר פחות מאלשה מטרף ואין יסיים תחתיו ונמחה בדברי הגאונים פירו' בחיבו
ולא כר' נמו' לא כתו מתתנו וכן כי' ה"ר שלמה ז"ל וכן נתנה בברכות ירושל' בפרק שנים
תנינן אתן הריחיק את הריחיק את הסכיך תן הדפנות אלשה שפתי' פסולה הא פחות חיוב
תמו ליתן תחתיו התיב ר' ינחק בן חלישה הרי טיט בדוק הבלי' בתקון ואין מטבל
אף הכא נמי תאלי' בסוכה ותחור ליתן תחתיו :

פרק הישן תרנגה

שמואל בחטה עבר' כתב עלה הרי"ף ז"ל דכיון דנטוה
סתום מיעוד סוכה נעשית בסוכה בתוך סוכה וכן פי' בכלה
רשתן ואין לשון פירושו בזה כנון וכך הוא לו לומר כיון שנטוה ערבה ה"ל לוהל בתי
ואין זה שוחד בכל סוכה אלא בכל לוהל החטה :

ובסוכך סוכתו בכרעי הסיטה כתב עלה הרי"ף ז"ל שמעת דאחרי דאת' לא סבו אלא
וכו' ובראלה ובדברי אבלה בר' יהודה ולי נראה שהלכה בדברי חכמים ובדברי
המהבלכלת פלינא רבי ובאמנו בפירושה ובשאר עדיבא מנו' דאחרי ראמ מפרשי לה לנמשה
ויהלכתא כרבה : **לא** קבלה כתן מלמעלה כתן מלמטה פירשה הרי"ף וכרבינו לברכה בסוכה
וברא' מדברי אחסתרת גדולה מזה ויש מחכמי הדור פפירשו בחילוף כלו' מתן אשיר נמי
עיבו מלמעל' קרוב לסכוך כזה אחתר' כי הדדי בארה ותחתיה ברא פפא דאחר פרון בשנה
מותר הסלכת כמיה כתן אשיר מרחוק בחסתכל מלמטה לתעבה לפי שהרחקת עיבו
הגיון שלוש בחויר ל"ב וכל שנראה לו כי הדדי הפרון מרוכה על השוחד ואסולה וכן ודאי
מאסתירת כדאחר בשלא לעמוד ברוח מנוי' וכמ' כדברי אחיבי דקרו לפ"נה דוחה אסתירת עשאה לנכתת דוחן לשם
וכו' לא אזכיר הרי"ף ז"ל ואין מן הדברי' שהנים מנבי אחנן מחניין אלא לפרקים ואסתר
רחוקים כדאמרן' בגמרא דעביד ליה בהנאה ודפנה ותתיחה בחאלי מלעלי וכל כה ל"ב קיימת
רבי מאיר ורבי יהודה אלכה כרבי יהודה : עמו

אבר הכותם והלא ידוע דכל היאה הקלי וטרא אחרתי בכי אלי נוטה אלינה דחד תנא אלכה
בותיה וכי הניה לאחרינן בתוספת שבת תדקה מתרן ר' יוחנן אלינה דר' יהודה אלכת כותיה ואפי' אחים אחתר אלכה בדברי חכמי :
הרי הסוכה בכי נמי אנחרי' בסוכה לא תסכך כפסול רוכה הא מי כי הדדי תרוייהו מתרין מע"פ שהוא הסוכה מיהו אין פסולה רבה על הסוכה אבל מותר
ת"ל אין לומר כן שכיון שהם הם אין מלא אלה אחתר רבה מלמטה הרי נמרן רוכה הסוכה בגבל אלה לה רחמנא ולא יתום אחתר בהרי אלה אלמשה ותכוכה אחתר
סוכה ותשום הכי בבי' סוין מלמטה וכיון לאחר רב פפא כי הדדי מלמעלה בפסולה הייבו שעמה תשום דבוחה אלמעל כאסתירת מלמטה ואוזה רב פפא לשמעתיה הוה דבר בכון וכדור אם"פ שנ
בו דרבים וכן כתב ה"ר אברהם ז"ל ומה שכתב בעל המחור ז"ל שנראה' בגדול חזון מדברי רבינו לא נמלנו מפורש שם לומר שבל הגל אחרי כל חבל בעלי אלמת הגל
כל הגאונים פירשו כדברינו ואחרי כן דבל אחשת בוחה אלעל כאסתיר מלמטה ואחת הוא לשעות בו דבכל מקום אסתירת כלאסנא דנגרת הייבו אלנו חוזה דנגרת הייבו דקן
ואלנו ד' דינרין הוא ואסתירת דהוא אלנו אלנה אלרבע אזו הייבו אחרי' כפרק קתא דקדושין ובכלהרות דאנן הייבו אלנו לא תתוה אלו אחר אלנו אלנו אלנו

רש"י

של אשרה ולא עיר הנדחת פסול נקטם ראשו נפרצו עליו פסול נפרצו

ואם איתא דהי"ע שני כשר לדברי הכל מה ראיה יש מזה אם היו מוריסין לולביהן לגניהם שיהא כשר כיו' ראשון שאת בשביל יום ב' היו עושים אם לא יאמלו לחיים שיהיו יוצאין בהם מיום ראשון ואילך לא ש"מ שיהיה היו הכמי' מוסלין אותו כל שבעה: והרמ"בן ז"ל דחה ראיה זו ואמר דודאי ר"יהודה לא מן הירוש' הביא ראיה לדבריו שהרי נחלה מתמשכת עד סוף כל הדורות והולכין עם שאר כל הנכסי' היו נוחלין ומנחילין אותן ושאת כדי לעשות מהן הגלין וקופו' ולבנה בהן את הבנין היו עושין אלא ר' יהודה ס"ק מעשה בנני ברבוס שהיו מוריסין את לולביהן לגניהם והם נוטלין אותם ויוצאין בהן בחג ואמרו לו שעת הדחק היה ודאי אחסר להם גלחים נוטלין היבשין למלוחן [לזכר אלא תזכח מלות לולב] אלו דבריו ז"ל ואינ' בדורים אלו דודאי רבי יהודה לא מנטילהן הבנין ראיה שהרי אי היו מברכין עליהן אז לא אם תאמר לא היו מברכין עליהם מה ראיה הבנין ר' יהודה לדבריו הרי על הדחה לזכר בעלמא היו עושין כן בשביל שעת הדחק ולא שהי' כשר וא"ת מברכין היו עליו היאך אמרו לא אין שעת הדחק ראיה דודאי בשביל שעת הדחק אין מברכין על לולב שהוא פסול מן התורה ר' יהודה ודאי אם יבא בנטילתן כבר ידע אם

נפרצו

נפרצו

היו מברכין עליהן אלא של ברחין מירושלם בלבד הבנין ראיה שמא תאמר לעשות חבלים ומשיחות הרי אין דרך לקיים הלולב כמו שהוא עד הזר שליטי לעורך הבלים והאיך יוריאום לבני גניהם בשביל כך שמא תאמר כשם שידע ר' יהודה מירושלם כך היה יכול לידע בנעילתן לא כי שאם"ם ר' יהודה מכשיר בינם מודה הוא לאנשי המשחר לא בעינן ואתכי ברבוס הין מוריסין אותן לבני גניהם שאם לא יאמלו לחיים יצאו בהם פליכן משמע ודאי בינם פסול אחי' נ"ש שני של דבריה כדברי הרא"ש כל ז"ל: ויש לר"יה ה"ל דעת אחרת כאן שהוא פוסק כשמואל דבי"ע שני מתוך שיצא בשאול יצא כמי בגזול משום דרב אחי מפרש מתני' איבה ולדיון לאים לן הרי יומי של י"ע משקנרת דכל הפסולין בי"ע ראשון פסולין בשני דאם ע"ב דיבה' דיבה אם"ה הרי אנו חוסס' אותו כאלו היה ספק אצלנו מפני מנהג אבותינו אבל יש מי שאומר שאין הפסולין הנוהגין בי"ע ראשון נוהגין בי"ע שני בזמן הזה לבנין ולדעתן בקנוב' דיבה ואין לנו בקדושת יום שני אלא לזהר בעמה' אבותינו בלאי' קמא דבילה אין זה אלא להחמיר בקנוסתו אבל להחמיר בעלו' המוגות ביו' ראשון אין לנו שבל דין שתחלתו להחמיר ומומו להקל אינו דין שהרי אם לא מצא הזר יוצר ובטל ממנה של דבריהם ובין שאין לנו ראיה מברכת לאשור אין לנו להפשיר מזה ולא ל"ל דבריו דודאי אין לנו להפשיר מנטילתו אלא הרי אנו בזמן הזה אבותינו אלא היו בקיאין בקנוב של הדם ואינם ואין פסולי ראשון בשני בטלינן אבל ברבוני אבל מברכינן: ל' אשרה ולא עיר הנדחת פסול מוקמינן לה בגמרא באשרה דמשה בלום' אותן אשרות שאלאו ישראל בתרן דהון ע"ח דישראל הלים להו בעול בדבקיה ואבריהם תפרשן באש הבתוקי מיבתה שעוריה דבל העומד ליפרש בשרוף דמי אבל באשרה דבותי לא ישול ואם בעל בשר וא"ם בלא בין שבא ליד ישראל ובכה בו הוה ליה אשרה דמשה וכ"ם בשנשלו בשאלה אלא לזמנו בו הא לא קיימא ביה לבם מעלבם תירן הרא"ב ז"ל דבאשרה ומשמשן עסקינן דמייתי שבע"ח ביד בותי וכיון שכן הוא קיימא לשריפ' דק"ל בותי שבעל ע"ח בעל מבשמה: ומאתא שתבסר לשמשן שיבותו לבלל היבר ואין זה בדור דילמא כי אחרי דבותי שבעל ע"ח בעל מבשמה בוקא בשהמשמשין בראשו אבל מבשמין שוכה בהן ישראל אבסר שאין להם בעול לעולם אבל ע"פ שבעל בותי ע"ח אלו לפי' נראה דבי מבשמין אשרה דבותי היינו בשאול אלא זכה בו ישראל דבוון שיש לו בעול לא מיבתה שיעוריה ובי"ע שני עסקי' שהוא יוצא בשאול אבל בי"ע ראשון פסול ממה נפשך דאי לא זכה בו ישראל הוה ליה שאול ולא קרינא ביה לבם ואי זכה ביה הוה ליה אשרה דמשה דבותי מיבתה שעוריה ובי תוקימנה מתני' באשרה דמשה היינו משום יום שני דאלו באשרה דבותי יוצא הוא בשאול וש"ה אמר רבא בגמרא דלולב של ע"ח לא יטול ואם בעל בשר ואם דרבא אפילו קודם בעול מ"ח לא יטול לאחר בעול אבל לבתחלה נמי דבוון דשרי להיות לא מתים למעלה אע"ב דרש לקים מבשיח ליה הקם בפרק בל הלולבים (דף מז) רבא פשיטא ליה וכו' כמו שבתבתי שם ר"ל ועמ"ד ולא משום דמאות לאו להנות נתנו ואע"פ שמקבל עליהן שבר אין זה אלא גרמא בעלמא בעבין שאמרו המודר הנאה ממעין שובל בו ביומות הבשמים כיון שאינו נהנה בנוף המים ואע"פ שגרמא לו עבילה זו לעלות מעומאה לטהרה ומבטיחתו לבמה דברים ליה לן בה ובלאמרי' נמי בשבל אל ע"ח דלא בחלון ואם לן בה: נקטם ראשו פי' הרא"ב ז"ל דראשו של לולב היינו ראש שדרו שבלולב הוא השדרה והוא עבומו זה נקרא לולב ואין עבין אלא בעלי הדדם שאינו בפסל מבוש קשיות הבעלין דהא תנן בהדם נקטם ראשו פסול ולאי מבוש הבן קאמר מדאמרינן עבה ראש עלקה בו תמר כשר ואין האמרה עולה אלא בבן עבמו והקשו עליו לולב סתם בהדי עלין משמע ולאי לדבר ממאי דאפליגו ר' יוחנן ושמואל לקמן בשיטרו של לולב דשמואל אמר דשיטרו בהדי עלין קרינן ליה לולב סתם ור' יוחנן דאמר ליה לבד מעלין מפרש דאמר שדרו של לולב אלמא לולב סתמא בהדי עלין משמע ועוד שאם אתה אומ' שאין העלין מבלל הלולב איתך נחלקו בו אם העלין מן הבלל או לא והרי כיון שאינן מעלמו של לולב אין ראוי שיהיו נבללות בשיטרו ואין אלו הסוכות אלו דולאי שמואל הכי ס"ל [דלולב סתמא בהדי עלין משמע אבל ר' יוחנן דק"ל בוותיה ס"ל] דסתם לולב לא משמע אלא שדרו דהא תנן בתחלי' לולב שיש בו נ"ע עמתי' לכדי לנענע בו ובריות' נמי תנן לולב אחבשה ומפרש להו ר' יוחנן לבד מעלין אלא משום דשמעיה רבי יוחנן לשמואל דאמר לולב אחבשה בהדי עלין הוצרך לפרש ולומר שדרו של לולב אע"ב דלדידיה לולב סתמא שדרו משמע ושמואל נמי אע"ב דס"ל דסתם לולב בהדי עלין משמע אבסר דמודה נקטם ראשו שדרו קאמר דבר הלמד מעניינו הוא מנקטם ראשו של הדם וש"מ ראייתו מדנקע' ראשו של הדם אינה מכרעת לאבסר אא בלאיתא ואם בלאיתא שמבני שמעלין של לולב מגופו הם בשנקטם עלהו הבעלין הוי נקטם ראשו אבל עלי הדם מחוץ שאינן מגופו לא מקרי נקטם סתם אלא בשנקטם עלו ולפיכך יש לאחמיר ולבסול בקטיעתם עליו אלא שם אומרי שאינו בפסל בקטיעה עליו אלמעבייס שלו בלבד אלא שנקטעו רוב עלין שלו ואין זה בתשמש מדקתני נקטם ראשו ולפי' יש לבסול בקטיעתם ראשו בכל שהוא וכן מה שאמרו בברייתא בגמרא לולב הכפוף בזה בעבה זה אמרו ומשמע דמפסלי' בכל הן לפי שעשו ראשו של לולב בחוטמו של אתרוג לאמרי' בגמ' דאמי' כל שהוא פסול בו: נפרצו עליו פרש"י ז"ל והרב אלבסי ז"ל שנטלו העלין ממקום חבורו בשדרה ולא מחוור דגבי הדם דתקני ביה נפרצו עליו ליבא לפרושי ביה הכי שאם נתקו העלין מן הענן מיד הן נוטרין ואין אלבד מעמידן כעלי הלולב שהן תרוכין ושוין תלמודי' בגא' אמר רב פפא נפרצו דעבי' כחופיי ובפ' הגזול משמע דחופיי' היינו בשהעלין נחלקו לשנים דאמרי' אתם הרי אתן דבול ולבבלא חופי קני כלומר שנקב את העלין ממנו קנה בול הוצין ובבדינהו חופי' קני והיינו שחלק את הבוליא דהיינו העלין לשנים ולבלם ואע"פ שהתם הרא"ן ז"ל בול לולבא ובבל חופי היינו שחלק הלולב בשנים בשדרתו והוציא ובבלא חופי' היינו שבול חני לולבא ונתק העלין ממנו אין זה בשמשע לפי' נראה כמו שפי' הרא"ב ז"ל דנפרצו עליו היינו שנחלקו העלין לשנים לאחרון כדרך שעושין האומנין לעשות מהן קושות והעלין נקראין הוצי' ובשחלקין אותן לאחרון נקראו חופי' הבי אוכמ' בירושלמי דאמרי' אתם נפרצו עליו נעשה כמי שנחלקה הבימת אלמא בשם שחלוק הבימת הוא בתקום המקומות כך נפרצו עליו שנחלקו בתקום הראשון לאחר לשני לאחרון שאלו לפי' אל רש"י ז"ל ודרב אלבסי ז"ל מה ענין נחלקה הבימת לנפרצו שבלעין שהעלין שלמי' אלא שנתקו ממקום חבורן ודינם לא הזכר לפי שהוא פשוט שבל שנתקן ממקום הבורן פסול אע"פ שעומדי' ע"י אבר ומיהו בוקא ברוב עלין אבל בשיעור משמע דבשר זומיה דערבא ומיהו בוקא בשדרו של לולב בשהוא מבוסה בעלין הא לאו הכי פסול אפי' בשיעור דבשבינן ביני הר הברזל כל שאין ראשו של זה מגיע לעד עקרו אל זה ופסול וחב ג"כ שנפרצו עליו לפי הרא"ב ז"ל כיון דקלי בעלין משמע שאינו פסו' עדשנפרצו רובן ורוב כל עלה ועלה והכי איתי' בתוספתא דהדיא אם נפרצו רב עליו וכן בדין ולא גרב מגזרו מקלם עליו שהו' כשר מומי' דערבה לתקן נגרו מקלם עליה כשרה ונדא' שהמינין הללו סוין בפסולין בדקבלהו נקטם ראשו נפרצו עליו פסול אלא שמוסיף בכל המין הפסול המיוחד בו בגון חוזיה ונעלה פעמה ונקבו וחבר כל שהוא בתקרון ובענין מרובין מעלין בהדם ולפלפה בערבה הא לא הכי כל מאן דכשר בחד כשר בתרך עד דפסיל ליה בהדי' ומשו' דנשיר עלין שביה בערבה עפי' הבא לה בערבה והוא הדין לולב וכשו שבינו בה שהמוסה כשרה והוא הדין לשאר מינן בדתני' וכולן בתוסין כשרין ותנו אותה בתשבה בערבה מפני שמלוי בה יותר הילכך משמע דהוא הדין לנפרו מקלם עליו הלולב שהו' כשר דבהדם היינו שעמ' דפסול מבוש דבעינן ביה עבות ולפיכך אין ללמוד בה לזה מערבה כמו שאין ללמוד ג"כ לולב מתנו בנפרו מקלם עליו בל שבשאר כשרה מבולה דהיינו אופסא: נפרצו

נפרדו עליו כשר שנפר דין לבאן ולכאן כענינו אילן דאמ"ב דכתיב כפות ללמדך שהאם כפות כיון שראוי לכפותו אין כפיקה מעכבת בו אבל הרוח שאינו ראוי לכפותו כפיקה מעכבת בו וכדר' וירא ורבי יהודה דאמרי יאגדנו מלמעלה היינו מעוה דנעשין כפות מאם ולא אלי כפלונתא דלולב צריך אגד דהשם היינו לאגדנו עם ההדס וערבה וסכ' שיהיו עליו מחוברין ולא פרוזין : צ"ינו הר הברזל דקלים קנים הנלין בהדיס: כשרים לולבים שבהן ואמ"ב ר"ל שבלים שלהם קטנים מאד אפילו הכי כיון שמגיע ראש עלה זה נגד עקרו אז כדמוקמינן לה בגמר' כשרו: כל לולב שיש בו שלשה שפחים כדי לנענעו מפרשי' לפו נגמ' דהכי קאמר כל לולב שבדרגו ג' שפחי' בנגד עקרו של הדס והבדרה עולהסת עוד שפח כדי לנענעו כש': ולקמן מפרש הא נענוע דהוי מוליך ומביא מעלה ומוריד כדי לעצור רוחות רעות ועליי' רעים : גמ' אמ' רב הונא א"ר חנינא לא שאנו אלא נקטם ראשו אבל נסדק כשר ואי נסדק יד עביד כי המנק פסול והוא כלי שיש בו שני ראשים וזהו צורתו ◆ תני' לולב בווין קבוין כפוף סדוק עקום דומה למגל פסול הרו פסול דומ' להרו כש' עקום דומה למגל פסול אמ' רבא לא אמרן אלא כולפניו אבל מלאחריו ברייתי' הוא וכשר ואמ' רב פפ' ולצדדין כלפניו דמי ואמרי לה כלאחריו דמי הילכך עבדינן לחומר' וכלפניו דמי ופסול אמר רבא האי לולב דסליק בחד הוצ' בעל מום הוא ופסו' : נפרדו עליו כשר אמ' רב נפרדו עליו דאיפרוד איפרודי נפרצו ליעלין דעבדי כהיפא פירוש נפרצו עליו בנון שנתרו מן השדרה והן תלויין בה. וזהו דעביר כי היפא שהרוצין כשנתבין מן השדר' נקראין היפי' בדגרסינן בהגוזל קמא הוצין ועבדינהו היפא והו' כעין שבירה נפרדו שנפרדו הרוצין כעין פתיחת החרוי' ולא ניתק אחד מחברו ולפי כשר : בעי רב פפא נחלק' התיומת מהו ת"ש דא"ר יהושע בן לוי נחלקה התיומ' נעשית כמי שניטלת התיומ' ופסול פירש התיומת ינבא דהוצ' דמתיי' להו לשני צידי העלה ומשיו להו חד כי כל אחת ואחת כפולה לשנים ותאומת מנבה וא' נפרדו ההוצין זה מזה ועמד כל אח' ואחד כשהוא כפול לב' התיומת שלהן קיימת כשר ואם נחלקה התיומת דהרי הוא כאילו נפרצו העדין ופסול : ציני הר הברזל כשרות אמר אביי לא שאנו אלא שראשו של זה מגיע לצד עיקרו של זה אבל אין ראשו של זה מגיע לצד עיקרו של זה פסולות : לולב שיש בו שלשה טפחים וכו' אמר רב יהודה' אמר שמואל שיעור הדס וערבה שלשה ולולב ארבעה כדי שיהא לולב יוצא מן ההדס טפח אמר ר' פרנך אמ' ר' יוחנן כדי שיהא שדרו של לולב יוצא מן ההדס טפח ואקשינן והא תנן לולב שיש בו ג' טפחים כדי לנענעו בו כשר אימ' וכדי לנענע בו כשר ודאי דאמרי' הוא דלא ליהוי פחו מדאי שיעור' אבל אי הוי טפי ביה מדאי שיעורא כשר דק"ל לולב אין לו שיעור למעלה אבל יש לו שיעור למטה : מתני'

נר מצות

נפרדו עליו כש' ר' יהוד' אומ' יאגדנו מלמעל' ציני הר הברזל כשרות לולב שיש בו שלשה טפחי' כדי לנענע בו כש': גמ' ◆ ראשו שקטם אמ' רב הונא א"ר חנינא לא שאנו אלא נקטם ראשו אבל נסדק כשר ואי נסדק יד עביד כי המנק פסול והוא כלי שיש בו שני ראשים וזהו צורתו ◆ תני' לולב בווין קבוין כפוף סדוק עקום דומה למגל פסול הרו פסול דומ' להרו כש' עקום דומה למגל פסול אמ' רבא לא אמרן אלא כולפניו אבל מלאחריו ברייתי' הוא וכשר ואמ' רב פפ' ולצדדין כלפניו דמי ואמרי לה כלאחריו דמי הילכך עבדינן לחומר' וכלפניו דמי ופסול אמר רבא האי לולב דסליק בחד הוצ' בעל מום הוא ופסו' : נפרדו עליו כשר אמ' רב נפרדו עליו דאיפרוד איפרודי נפרצו ליעלין דעבדי כהיפא פירוש נפרצו עליו בנון שנתרו מן השדרה והן תלויין בה. וזהו דעביר כי היפא שהרוצין כשנתבין מן השדר' נקראין היפי' בדגרסינן בהגוזל קמא הוצין ועבדינהו היפא והו' כעין שבירה נפרדו שנפרדו הרוצין כעין פתיחת החרוי' ולא ניתק אחד מחברו ולפי כשר : בעי רב פפא נחלק' התיומת מהו ת"ש דא"ר יהושע בן לוי נחלקה התיומ' נעשית כמי שניטלת התיומ' ופסול פירש התיומת ינבא דהוצ' דמתיי' להו לשני צידי העלה ומשיו להו חד כי כל אחת ואחת כפולה לשנים ותאומת מנבה וא' נפרדו ההוצין זה מזה ועמד כל אח' ואחד כשהוא כפול לב' התיומת שלהן קיימת כשר ואם נחלקה התיומת דהרי הוא כאילו נפרצו העדין ופסול : ציני הר הברזל כשרות אמר אביי לא שאנו אלא שראשו של זה מגיע לצד עיקרו של זה אבל אין ראשו של זה מגיע לצד עיקרו של זה פסולות : לולב שיש בו שלשה טפחים וכו' אמר רב יהודה' אמר שמואל שיעור הדס וערבה שלשה ולולב ארבעה כדי שיהא לולב יוצא מן ההדס טפח אמר ר' פרנך אמ' ר' יוחנן כדי שיהא שדרו של לולב יוצא מן ההדס טפח ואקשינן והא תנן לולב שיש בו ג' טפחים כדי לנענעו בו כשר אימ' וכדי לנענע בו כשר ודאי דאמרי' הוא דלא ליהוי פחו מדאי שיעור' אבל אי הוי טפי ביה מדאי שיעורא כשר דק"ל לולב אין לו שיעור למעלה אבל יש לו שיעור למטה : מתני'

רש"י

כשרו עליו מחוברין הן בשדר' אלא שלמעלה הן כפרלין לבאן ולבאן כענפי אילן נפרדו עליו יאגדנו למעלה אם נפרדו עליו יאגדנו שיהו עולין לולב בשדרה כאחר לולבין : ציני הר הברזל מפרש בגמרא אמ"ש שעלין שלהן קטנים מאד ואין עולין עם אורכ' של שדר': כדי לנענעו בו בגמ' מפרש לה : שלש טפחי' לאגד שדר' כנגד אורכו של הדס ועפה יותר כדי לנענעו לנפי' ניענו' כלולבין מוליך ומביא מעלה ומוריד כדי לעצור רוחות רעים ועליי' רעים : גמ' נסדק נסדקו ראש העלין : כפוף דומ' לאיש גיבן ראשו כפוף כתמון : קוין שיולאין בשדרה שלו עוקלין כמין קוצים : עקום דומה למגל חדש מילתא היא : חרוש קשה ב' שנעשה חריות שכך דרך לולב עליו ולא מוארין בימות הגשמים מתקשה ונעשה עץ : דומה לחרות בתחילה להתקשות ועדיין לא נעשה עץ : כי המנק פייש"ר עלמו כגרזל של סיפרים שיש לו שני ראשים שראשו מסולם כך לולב בגדל בתוך ב' שדרות מקלח עלין לבאן ומקלח עלין לבאן : מאחריו הנעקם לצד השדר': מלפניו לצד שנגגד השדרה עשוי בשדרה של בתמה שהגיע והגלגו מחוברים מכאן ומכאן ולא עלין מכאן ומכאן ומאמצה עולה כמקל : ושליך בחד הוצא שכל עליו מלב אחד : כי הוציא פיש"ר קוצא בלבו שמכנגדן לא הגיע ועושין אותו מעלין של לולב הלולשין מהשדרה ומוגבין בה הרבה ביחד : לאיפרוד מיי' ע"ו מיי' מיכם מ"ו ומיי' מ"ד ומיי' מ"ה לאיפרודו רשיהן נפרדים בענפי אילן ולא מעומלמין בשדרה עם העלין שלמעה מהן : קיומה לפי שהן דבוקין בהתומין : נחלקו התיומת שני עלין הפלגונים תאמגיים ששם בשדרה כלה נחלקו זה מזה : ענבין

מהן שתים כדי

ת כתב הר"ם ז"ל נקטם ראשו לגמרה נראה לי דרש בשמי מלים הלמגיי' לאיגלין מרחש הדרה ונקטם בגוף דקלין רי בל בשלה הפיות שבמל יכן חוזן שני עלין בהתמצאי' ואת חפילו בנקטם בסלו ה"ם כגיטלו לגמרי ת"ל דיקטם בראשו מחרי בנקטם רחש רוב שעלין ורחשו של כל עלה ועלה קלוי' ולכאן דחוק ויש לומ' דעלה תיבשרוך רי"ל לאמתחי' דסד"ל לאמר הדר אחר מנקטם לו נמי בגמ' אחת מן הקוצות דבנקט לא מיסבל לא כאלין ובדת"כ ז"ל כתב בנקטם לו לו יש קוח ראשו אם כוח בעלינים חש"ם אבל אחר מן הדרה כלו אם לו שמת לא נקר ראשו אלא רחש הדרה ואין בדרם ובן בערבה ובכ"ח כי קיום ואת אמרי' דערבי כגי ר' אלא כי שהל קוצים רבי אבן יכיים מיכלו מוכו מה כן זה לנקטם זה הדור אם לאינו הדרי כי בלמו כי הקוצות בעלינים בלבנון ובכן אין יכולים בעלינים בהיכוב ובלא בהם אינן בין ומדקאמר נמי מה כן זה לקוים אלמת דאמר' כי אלו פסול ולא כבי הפרין בדר' אבא שם בגמ' אמרו אבאי בלבד פסול ולא דלינוקין אבל נסדק כשר הוא בחמצב הבלה לאדכה אבל נסדק במקום הקיום נחלק שנו ופסול] ומחמירין עוד לומר דבל שנחלק הקיום אפילו במיעוט פסול וכי שריג' נסדק בלא עביד כי המנק היינו כשנסדק לרחבו ואין זה נמשך אלא מראלו לחוס ולהחמיר ואחרים פירשו דנחלקה הקיום לאו בעלה אחמלני בלחוד קאמר אלא הפלגון בכפולי יש לכן בנגן דבר שמתבר בקיומן ראשו אם כוח בין הקיומת לגדם לו שיחבר לוקן ומה בן בדרם ונסב ליש מדקתני עולה בדרם בקנם ראשו ובעלה כם קמדרם כשר אלא ראשו דקאמר בוקן בירושלמי דאמרי' נמרלו בעלין בעשה בדרם לקאמר שאם בנשירת כפלי בלאמר' לאחר קאמר כיון ליש לומ' בקנם ראשו אלא בעלים הוא דומיא דנמרלו עלין דבלה כו בעלים אלא ס"ם מדקא מנמי לכו לחלרי : וכן פירש הרב אלפסי ז"ל נסמוך ולפי זה שיעלה בו תמרה לבעלים רוכו לו מלו של הבריון בכד ועוד דאמרי' לא אם כן עביד עלה אחמלני בכר אלא בעלים כי המנק ומקילין עוד לפי זה ולומ' דכי בפלגון בדעביד כי המנק היינו שבלולב עשוי כך מחחלנו כעין שני שדרות מקלה עלין כאן ומקלה עלין כאן אבל נסדק ראש העלין בהשדרה ויכולים לאמרו כי אלו נסדק מיקרי וכתר : תניא לולב

נר מצות

קוין שעשוי קמעים. קמעים כל אמרינן בחולין בני כל שחקנו וכוון : קוין שיש בו קוצים : פדוק דפביל כי המנק : יש שבורסין בנרים כפוף שראשו מר לגין יבאו כוכן וכו' כפוף כתמון : חרות שהוא קשה ואינו יכול ליכפף דומה לחרו שהתחיל להתקשות ולא נתקשה לגמרי : לאחריו שנעקם לצד השדרה : לפניו לצד שבנגד השדרה שדרה שדרה וכו הלב העשוי כשדרה של בתמה שהתליים והלבנות שהוברו בה מלבן ומכאן ולא העלין הפולין מכאן ומכאן חלק ושולה כמקל : ושליך בחד הוצא ושליך בחד הוצא ומכאן ומכאן מלבן ומלמעלה מלמטה : שפסולו מגופו ופסול כל שנעה אחי' בזמן הזה יש אומרים שאין פסולו אלא מפני שאינו הדר ובזמן הזה אין בלבד פסול : נפרדו לענין כחוטיא פרשיה : נחלקו בהקיומת שני עלין הפלגונים תאמגיים ששם בשדרה כלה נחלקו זה מזה : ענבין

מהן שתים כדי

נסדק מיקרי וכתר : תניא לולב

מהן שתים כדי לנענעו בו כשר אימ' וכדי לנענע בו כשר ודאי דאמרי' הוא דלא ליהוי פחו מדאי שיעור' אבל אי הוי טפי ביה מדאי שיעורא כשר דק"ל לולב אין לו שיעור למעלה אבל יש לו שיעור למטה : מתני'

רש"י

כשרו עליו מחוברין הן בשדר' אלא שלמעלה הן כפרלין לבאן ולבאן כענפי אילן נפרדו עליו יאגדנו למעלה אם נפרדו עליו יאגדנו שיהו עולין לולב בשדרה כאחר לולבין : ציני הר הברזל מפרש בגמרא אמ"ש שעלין שלהן קטנים מאד ואין עולין עם אורכ' של שדר': כדי לנענעו בו בגמ' מפרש לה : שלש טפחי' לאגד שדר' כנגד אורכו של הדס ועפה יותר כדי לנענעו לנפי' ניענו' כלולבין מוליך ומביא מעלה ומוריד כדי לעצור רוחות רעים ועליי' רעים : גמ' נסדק נסדקו ראש העלין : כפוף דומ' לאיש גיבן ראשו כפוף כתמון : קוין שיולאין בשדרה שלו עוקלין כמין קוצים : עקום דומה למגל חדש מילתא היא : חרוש קשה ב' שנעשה חריות שכך דרך לולב עליו ולא מוארין בימות הגשמים מתקשה ונעשה עץ : דומה לחרות בתחילה להתקשות ועדיין לא נעשה עץ : כי המנק פייש"ר עלמו כגרזל של סיפרים שיש לו שני ראשים שראשו מסולם כך לולב בגדל בתוך ב' שדרות מקלח עלין לבאן ומקלח עלין לבאן : מאחריו הנעקם לצד השדר': מלפניו לצד שנגגד השדרה עשוי בשדרה של בתמה שהגיע והגלגו מחוברים מכאן ומכאן ולא עלין מכאן ומכאן ומאמצה עולה כמקל : ושליך בחד הוצא שכל עליו מלב אחד : כי הוציא פיש"ר קוצא בלבו שמכנגדן לא הגיע ועושין אותו מעלין של לולב הלולשין מהשדרה ומוגבין בה הרבה ביחד : לאיפרוד מיי' ע"ו מיי' מיכם מ"ו ומיי' מ"ד ומיי' מ"ה לאיפרודו רשיהן נפרדים בענפי אילן ולא מעומלמין בשדרה עם העלין שלמעה מהן : קיומה לפי שהן דבוקין בהתומין : נחלקו בהק

לקמן כרבי טרפון דאמר אפילו שלשתן קטומין הילכך לא שנא עלתה בו תמרה ולא שנא לא עלתה בו תמרה כשר: או שהיו ענבין מרובות מעליו פסול אמר רב חסדא דבר זה רבינו הגדול אמרו המקו יהיה בעזרו לא שאנו אלא שתורות אבל ירקות מיני הדס הן וכשר ואמר

רש"י

מתני' "הדס הגזול יוהיבש פסול של אשרה ושל עיר הנדחת פסו' נקטם ראשו נפרצו עליו או שהיו ענביו מרובין מעליו פסול ואם מיעטן כשר ואין ממעטין אותן ביום טוב: גמ' "ת"ר "ועניה. עין עבות עין שהוא עבות שענפיו חופין את עצו הוי אומ' זה הדס ות"ר עין שהוא קלוע כמין קליעה ודומה לשלשלת וזהו הדס ר"א בן יעקב אומר ענף עין עבות עין שטעם עצו ופריו שוה הוי אומר זה הדס תאנא עבו כשר ושאינו עבות פסול היכי דמי עבות אמר רב יהודה כגון דקיימא תלתא תלתא בחד קינא רב כהנא אמר אפילו תרי וחד רב אחא בריה דרבא מהדר אתרי וחד דואיל ונפק מפומידה דרב כהנא אמר ליה מר בר אמימר לרב אשי אב'לרהדו'הד' שוט קרי ליה ת"ר נשרו רוב עליו ונשתיירו בו מיעוט כשר ובלבד שתהא עבותו קיימת ומשכחת לה באסא מצראה דקיימי ז' ז' בקינא דאע"ג דנתרי ארבע מינה דאינון רוב' פשו לרוו תלתא בקינא והוה ליה עבות וכשר ת"ר נישבו רוב עליו ונשתיירו בו שלשה בדי עלי לחים כשר אמר רב חסדא ובראש כל אה' ואחד: נקטם ראשו תני עולא בר חנינ' נקטם ראשו ועלתה בו תמרה כשר ואיפסיק'הילכת' ואמר

מתני' עכנין פרי שהומה לענב: אין ממעטין בי"ט מפני שהומה לתקן כלי ומכשירו: גמ' תלת'ערסי בקינא חדא אלש בעין בגד אחד ואלתן חוך עוקן אחד: קרקי וחד שני עלין בעוקן אחד ועלה אחת מלמעה אחוך ועולה ומוכב על שניה: מהדר אתרי וחד ואע"פ דהלתא בחד קינא כל שכן דכשר הואיל ונפק מפומיה דרב כהנא: אלא להכנס אתרי וחד הוה שוה קרי ליה: מצראה הוה מצרי אלש בני עלין ולכל בד ג' עלין לחין דבגיר מעלש לא הוי עבות: ונראה כל אחד שיהא עלין לחים בראשי הבדין אבל באמצעו לאו הוה הוה: ועלתה בו תמרה כמין תמרה כעין המצלת בעלין של ערבה פעמים שנמצא בעלה כמין פרי ירוק ונוטעים אבני בו את לעשיפון: אלא שתורות שבענבים שחורים והעלין ירוקים כן: מיני הדס בינוני שהילכן קומין לו: אהומות

ורבינו נסים

ר"ל כשהיו

ר"ל מי

ר"ל

אלש כ"ם

ר"ל

ר"ל

ר"ל

פחתר שרשה בשתלה תשתו אפסק כרבנן דפליגי דר״שב״ג בברכות בתתן לם רגה לקרו׳ ק״ם לילה הרחשון קורה והבית סיום לדברי מבריתא זו אפסר שרוגה לותר שמכתן ים לגמוד סאש״ם
דעתו של תתן מכוון עלו לם רגה לכוון וכול שהרי אנו מחייבן לותו בכך ״ם אף״ם אפוטרין לותו בכך ״ם כן נתנלו״ם תתם אבל לא מנאנוה לו בתשובותיו ולכי דעתינו אלא בתב״ה לוה תשלום וכי מה נורך לבטיה ראיה אלון הבל בדבר
יתיר אבל רבוים ותין לסתוך על התשובות הנתלות אח״כ ובוקמה רבא בתוספת יומא תשום דהוו להו פירי ופירי לא כפי שוכה

המאור הקטן

תנו רבנן חגן והסוסכינן וכל בני חוסה פטורין מן התפילין ותייבין בק״ש
פי׳ה״ר שלמה ז״ל דהני תנאי בין לא״ק ״ל בין לר״ שילא ליה לרו השוסק בתנוה בבא
התנוה ולא נרסי׳ בבא ומבל מנות אחוורות בתורה ולא קיימא לן כותיה לא בסתמא דגמרא
דתנן שלוחי מצות פטורין מן הסוכה דבל השוסק בתנוה פטור מן בתנוה ובתנוה דפטרי
ושבחה דת״ק דפטר לבו לתתן ובל בני חוסה מן התפילין ותן התפילין תנוה ובל
ושבחה שברות ושתחה וקלות דאם בין בבתולה בין בשאנה הם בלתי״ם ובא בלתים
אפשר אבל בל״ם ר״ח ובפסוק ראשון ואפשר ביהבי דעתיהו בחד פסוק ומבוני ובברייתא
בר עקביה נרסי׳ ומבל תנו׳ אחוורות בתורה לקיים דברי ר׳ יוסי הגליל׳ וקיימא לן בר׳
הגלילי אתם״ג הלה קיימא לן בברייתא קמיתא לענין ק״ם בקישין מינה לתפילין ואתפילין
ובל סוסכינן ובל בני חוסה פטורין בל יתי בשתחה תנו׳ דשבחה שברות וקלו דאם ובלו
בק״ם חון מן הראשון בוסם בתולה שפטור לילה ראשון עד תוצאי שבת ובן תן הסוב בולן בבו
בל ר׳ תשוס בבתיב תשבו בעין תדורו והריף ז״ל בתב שתי הבריתו׳ ולא הפרים בייבין דוחה
בתשובה שלה תשתו שפסק בבבון דפליגי עליה דר״שב״ג ובברבות בתתן תם רגה לקרות
לילה הראשון קורה והבית סיום לדברי מבריתא זו דפליגי רבנן עליה דר׳ שילא וקיימ״ל בר
ורבים הלבה בדבי׳ ודברי׳ בוה תיבום בבוים הייבי קא מייתי דתיים מחוכה לרבו׳ ליבה בבבו
תתני׳ תתן דתתייב ליה לתתן בק״ם בדקא תני בבריתא הילבדליתא הברית׳ תקבי׳ תתני׳ בבבו
ובדפרש׳ והלין בריתא דיבן תרם בתפלין ובתרה דעליהו עד סוף פרקא לא בתב הרי״ף ז״ל
לא בתקו׳ הוה ולא בהל׳ תפלין ובולן הלבו גדולות הן בקישבן מ״ביהו דבייבה לבו לתתן
בדיבים לא ייבן בהן לא שיבת ערתי ולא שיבת קבע ובייב דתבתי תרייבים יבן שיבת ערתי תבל
שיבת קבע ובילבה דברים שורדה בעליהו יבן בהם בין שיבת קבע בין שיבת ערתי ובתם
ערתי׳ בבי הילוך תתה תמה ות״ל לבייבה ראשו בין בדבי דבל דבה בתרה בתרה שתבי׳ תלבי
הבך לוקבייתתן דקתתי דאתקיתי בתיבר שבתו לתתרי׳ ובתיבים דאשו בין בדבי׳ ובבבבו לשב
שבת ערתי׳ דבה חולן דלה תנים בבלילה חולן ולבינו תנים ובילבי׳ תם בבתיבבתבן תלבלבבבבו
בין בין בבלן ובבבל קדי׳ תנים׳ לבבייה תפ״לין ותם שבת ותתם תבתו בתפלבתבו חולן בבבבבבבו
ולא בבלבבה עד שיטול ידיו ויטבל מפני שבודי׳ שבקבו׳ הן נדרתי׳ לתבם תתבתי׳ דוחר שבבבבבב

המאור הקטן

אבל עולה כר חיבת בקטים רחמו ובלתה בו תורה אבל אמר כתב הרי״ף ז״ל ואיפשר שלכל
לקחו כר טרפון לחתר לחי׳ שלשתן קשורים ויש אומרים להיות לחתרי לחי׳ שלשתן
אמרי׳ עלה שיהא בקטים רחמו אלא בגון שקשורו מן הבקעות שעצמי הדם תלוין בה ונפשחו
הבנים הכהנים וזיינו לחתרי׳ בגון שקשורו אלא יהיו קשורין בסוסן ומופשחין אלא גזוזין מן הקרקע לון
הקשורין כיון שהגיעו לבתחלה אלא יהיו קשורים עבות אלא קרוב דהא דבעי ר׳ רמיה בקטים רחמו ובו׳ אינו
מלאן מהם אם שור ב׳ שהיה עבות אלא קרוב דהא דבעי ר׳ רמיה בקטים רחמו ובו׳ אינו
שהיה בתחם בהו בקטים רחמו תערב יום טוב ואין לה גרסי׳ אלא בקטים רחמו ושלשה בו
אמרו כי׳ מהו ים דמוי לה מה דומה לדיסוי אל כסוי הדם לחייתי׳ עלה שם זה ברחה
אמרה כי׳ מהו ים דמוי לה מה דומה לדיסוי אל כסוי הדם לחייתי׳ עלה שם זה ברחה
אמרה הוא דאיכא חוזר וגרמא לא תיפשוט תיבה אם עבר ולקט עבדי׳ אל הדם בי״ם אם הבאירו מעי״ם
אמרה אם בהמה בי״ם אם בהמה בי״ם אם בהמה בי״ם

ואמר רב פפא ואדומות כשחורות דמיין דאמ׳ רבי חנינא ראי שחור אדום הוא אלא שלקה: ואם מיעטן בשר ואין ממעטין בי״ט: תאנא ואם עבר וליקטן כשר תניא לולב בין שהוא אגוד בין שאינו אגוד כשר: ור׳ יהודה ״אומר״ אגוד כשר ושאינו אגוד פסול מ״ט דר׳ יהודה ילף לקיחה לקיחה מאגודת אזוב מה להלן אגודה אף כאן אגודה ורבנן לית להו לקיחה לקיחה והילכתא כרבנן דאמרי לולב אין צריך ״אגד מידו אגדינן ליה להדורי בעלמא דת״ר לולב מצוה לאגדו לא אגדו כשר ואמרי׳ מאי מצוה משום זה אלי ואנוהו התנאה לפניו במצות בלולב נאה בסכה נאה בשופר נאה בטלית נאה: גרסינן בפרק ארבע אבו נזקין א״ר זירא ור׳ הידורי מצוה עד שליש במצודה במערב׳ משמיה דר׳ זירא אמרי עד שליש כמישרו מבאן ואילך משל הקב״ה והשתא דקימא לן דלולב אין צריך אגד אי לא אתנחי׳ ברושענא מערב י״ט מנח ליה בי״ט ושפי׳ דמי ואי אגיד ליה בי״ט לא אגיד ליה אא כאגוד של ירק ששוזר שני קצוות של הוצא ונעיין לדו מרע גבי הושענא אי נמי דעניב להו מעגב מתני׳ ״ערבה גזולה ויבשה פסולה ושל אשר ושל עיר הנדחת פסולה נקטם ראש ונפרצו עליה והצפצפה פסולה כמישה אי שנשרו למקצת עליה ושל בעל כשרה: גמ׳ ת״ר ״ערבי נחל הגדלות על יהנחל ד״א ערבי נחל שעלה שלה משיכי׳ כנחל תניא אידך ערבי נחל הגדלות על הנחל פרט לצפצפה הגדלה בין ההרים ת״ר אי זו היא ערבה ואי זו היא צפצפה ערב קנה שלה אדו׳ ועלה שלה משיך ופיה חלק עפצפ׳ קנה שלה לבן ונע׳ שלה עגול ופיה דומה למגל והתניא דומה למגל כשר ודומה למסר פסול אמר אביי כי תניא ההיא בחילפ גילא ואמר אביי האי חילפא גילא כשר להושענא: מתני׳

רש״י

אדומות כשחורות דמיין דאמ״ר הנינא לענין דם שחור נחש׳ אדום הוא אלא שלקה׳ לפיכך עשאוהו כלקנו תמשה שמאים בחשה אדום כיעשאוהו וכו׳: וכי תנא׳ליה ביום טוב לא תבר ליה אלא כאגודה של ירק שאמר׳ מסכת דרבי׳ אלוב קטר גמור שיקטור שני רחשי׳ האחד והאחוגדו׳ כאגודה של ירק לאו תכול׳ היא ואמי׳ רבנן דקלינ׳ פליה דרבי יהודה ואמרי׳ לולב אינו אגיד כשר מכל מקום מהו דעבוד לאוגדו כדקניא לעיל משום זה אלי ואנוהו ואוקימנא ליה כרבנן: מתני׳ ערבה גזולה ויבשה פסולה דדמיה ללולב ולכם תכלו קרי׳: של אשר׳ ושל עיר הנדחת פסולה דכיון דלעדיים קרי׳ כתוקי מבא׳ שיעורי׳: נפלפה כמין ערב׳ ונעלה שלה עגול כדאמרי׳ לקמן ופסול מקראי: כמושה פליטש״ ריש: ושל כעל שה׳ מגדילה בשדה שלה על הנחל ומן דיקיטינן מתני׳ כל׳ בנות ותני לולב בלאמי נפשיה והדם נאמי נפשיה וכן ערבה וכן אתרוג ולא עריב ותני להו מצו׳ ריש בכל אחד מה שאין בחבנו דלולב אינו מיר הר סכרול לא שייך אלא בלולב ובנגיע בטמרונים מעלין לא שייך אלא בהדס ונפלפה לא שייך אלא בערבה ועלים ותרומה לא שייך אלא באתרוג הולכך תיפרוזינהו: גמ׳ קנה שלה אדום וכיי הלק עליו הלוקות ואינן בשוויה כמיטות פגיטו׳ דקני׳ פין דומה למגל כשר: מגל קציר פגיטוקיה נטוות כולן לגד אחד עקומות כלפי ניס יד שלה: מסר מגירה מקורין שיירא ופגיטוקי׳ פולכות נכתן ולא ב׳ עוקלין אחד מכאן ואחד מכאן כמגיטות סכין: חילפי גילי מין ערב׳ כשרה ופיה דומה למגל אחד שאר ערב׳ פיה הלק: שלטה

בחלף זה ולהדור מצוה מסקי׳ דעל ידגיב מן מצות דצריכי נחל שלים בדמי׳ יקר יותר כדי להדרה שבתוכין כמוכרים והקם אכמייה לן שלים מלבר לו שלים מלגיו והר׳ חלפסי ז״ל מסקם לה סקומי כי היכי דנגקוע לחומרא שלים מלבר דסכיי ודאי שבי עדיף: מכאן ואילך של הקב״ה כלומר לו עלי ואני פורש: והשתא דקיי׳ לן לולב אין צריך אגד אי לא אתנחי׳ בדרור מצוה שר שלים בשבי׳ בסוטעל׳ מער׳ י״ט מי׳ בתגד הסדם מנח ליה בי״ט ושפיר דמי׳ וזהו לשון סדר אלפסי ז״ל ופירוש דאלו בשאר כל המצות שנאמר׳ זה היה צריך אגד הוה מיתסר מטו׳ מלאכה כיון דבלאו הכי לא מתכסר בחנות שמה סכה נאה פלגי׳ ולקחנן אין ממעבין אוקן ביום עוב לשמן ביי׳ נאה בקלגים אבל הסתם דקייא לן אין צריך אגד בלולב אוקן ביום מבוקר אגד לא כלום קא עביד דהא אי אינקע כל חד וחד לחודי׳ נמי כפיף בא לסוקף: ופרש״ת לכרור מאיר לו כמה מן הסלסלין: מנה בחוי *לאכילה ולאו מוקלס מן בחדים כמו שנות כב׳ ק׳ הוהי לי נמי דעניב ליה מיעבד דלא מסרא לכמנה: ג. מיתו׳ מכם ר׳ מרק קטומה קייא לן כר׳ יהודה דאמר דעבוד: ד. בתב ר״ם מם מכרית לקי׳ סיתנו קטירה: מתני׳ ערב׳ גזולה לא מסקיר חלא מלם אחר ויבשה פסולה בלולב ולכם תכולו אבר אחר כסר ולא אמר׳ כ׳ קלי׳ וגזולה ודאי פסולה אפילו בבדם ומשום הרחם ז״ל: ירחה דעבוד מאסר רוב: במדינה כל שנעשה מצוה מצוה לשון רש״ו הנאה בעבירה אבל יבשה איכא ובראם בכיבו אחת״ם אלא למיחר דבערה בגבולין מרשון בשאיר בם אלא ה״ל בבר ודאילך ואיכא למיחר דבם לא עלי׳ שאר בערה ובמה מיכו׳ דאוקן הסברות שבתנאי לעשות בלולב: של אחרה ושל עיר הנדחת בקונטרס בראשון: ה. וסבדלים על הסיי׳ מי׳ אלא בסולה כמו שפירשתי בלול׳: בפלפ׳ של מנו׳ בסר׳ זרוע הבמרשי מין ערבה: ובכרי׳ בגמר׳ אפורסין פירשו שבנחלים טר׳ לחוור אחר סולדם בם בחיים אלא: סימנים ובפלי׳ לה בגמרא מקראי שבדרשבד ילא לה כולל עקבמוס׳ מוא הדין לשא׳ ע׳ינין דבמוסי׳ הכרי׳ ומרא״ם בם׳ דלבקה׳ בחרים דבא׳ ינכם הכן בהו דבסול מדברי׳ ומיתון מבבר ערבי׳ הא כמוס כשר ובבדי׳ הכן בגריתא בחל׳ בלאחר בחור׳ אין כל בגמרא דבולן כמוסין בחרין יבסין דבר בעבל של בחל׳ בשר אלא מין ודבם הבקרא ערבי בחל׳ דריב מין יש נדל בבחל׳ ואפי׳ פסולין אלא לגבי ערבה אלעריך לאחרים בחל׳ נחל כמוסה לא בחרים בשרי׳ גדל בחרבר לא בחרים בשרי׳ לשון רש״ו שבלה בשדה אלא על הנחל ובגמ׳ ערבה שדרבה לגדל בנחל אלא בחרים בחל׳ ולא מנא לן דבשר בעל קרקע אם״ם בחרים בחרים בבבם שדרבה לגדל בין בחרים חב״ם אחבה בחל׳ בחל׳ בחלה בחלה:

מלחמת ה׳

ומקרנמי׳ קרי כמה דמיקב עולם עם בחולקא: והא דכליפי לה מקבי׳ בחרבנא בני ובנא לולב בחבי נבסיה והדם בחבי נבסיה וכן ערבה וכן אתרוג ולא עריב ותני להו משום דים בכל אחת ואחת מה שאין בחבירו דאלו אינו מעלין לא שייך אלא בהדס ולפלפה לא שייך אלא בערבה וערבה ותרומה לא שייכי אלא באתרוג הילכך אינו מרוגין מעלין לא שייך אלא בהדס כמים ר׳ שמעון אומר אמר׳ בכל כשרה ומפי׳ בגמ׳ מדבריהם בני׳ לשון רבים אסעלה שלה מסיבנגתל ולא עבוד כלפלפה: וכתבו בהו׳ כבין המוכחת בגמרא של בכל מרבוית דערבי ילפינן ומוכח מאר הקם דמערבין לא דרשי מדפרבינן ורבנן מקדם מנא להו ומוכח נמי בגמ׳ ממלן דבעי שלשה הדסים וערבי׳ ערבות ליף להדס מדבסיב ובנף בן עבוה וליף ערבה מדבתיב ובערבי נחל שתים הילכך כיון דלקמן פסקי׳ כר׳ שרשן לאחר אחי׳ שלשה קשומין ופסעת המילקה מסמע דבעינן שלשה ודרים עלו׳ למקרא׳ כדדרים לסו ר׳ ישמעאל מעיקרא מקמי דאחור כו כדלאיקה בגמ׳ ומוקים רבוא דערבי נחל לשתי ערבות ליה לן לרבוי של בעל ושל הרי׳ ולפי זה לרבי׳ ב׳ דשתים לן הנחל קשוא׳ ולא קתני אחר אחר אלא המילקה בפלונתא דערבה לא סבי לן נחתא לו בעינן שתים הוה ליה שתים ואחר כך מחלוקת ואין הלכה בשתים כל זה דמקרנמי׳ ומל בכל כשרה הא קליא מילקה בפלונתא דערבה לא סבי לן נחתא לו בעינן שתים הוה ליה שתים ואחר כך מחלוקת ואין הלכה בשתים כל זה משום אלמת אלמלת אלא אחר אחר רבי׳ ומינו נכתוב עוד דעת אחרת שפוסקין כר׳ עקיבא דסבי בהדס אחד וערבה אחת ולפי זה פם ליה ערבה לאיקרוי שרשן אשלי שבשין דלשון של בעל ושל הרים: קנה שלה אמנם בן שלה ומיה הלק אודן של עלין הלק ואינו עשוי פגיטוקי פגיטוקי: והא קנים דומה למגל כשר מגל קציר פגיטוקיה נטוות כולן לגד אחד עקומות כלפי ניס יד שלה: מסר קטרין ופגיטוקי הולכות נכתן ולבן שני עוקלין אחד מכאן ואחד מכאן כפגיטות הסכין: כי קנים הנאה בחילפא גילי מין ערבה כשרה היא ומיה דומה למגל אבל שאר ערבה פיה הלק הילכה בשבעה אף מכאן ואחד מכאן כמגיטות הסכין: כי קנים הנאה בחילפא גילי מין ערבה כשרה היא ומיה דומה למגל אבל שאר ערבה פיה הלק הילכה בשבעה אף ע״ב דאית ליה שם לגוי דחילפא היינו סמיה ונילא היינו שם לגוי ואחר׳ הכי כשרה ערבי נחל אמר רחמנא מבל מקום ונחלבה גילא ערבה להיות כדי אמרינן דבלה על הנחל ובין שבן לגוי שבן לגוי אע״ג דאית ליה שם לגוי דחילפא גילא אין לגוי הרבה מבכר הילכה גילא ערבה לגוי בעלי הקוסטות ז״ל בכל בעל ושל הרים דרבנות ערבי לרבוי מינין מוקמינן ליה ולא לרבוי הרבי ערבות בלבד:

מתני׳

מתני' ר' ישמעאל אומר ג' הדסים וארבע ערבות ולולב א' וארבע א' ואפי' ב' קטומים וא' שאינו קטום ר' טרפון אומר אפילו שלשתן קטומים ר' עקיבא אומר כשם שארבע אחד ולולב אחד כך הדס אחד וערבה אחת: גמ' אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' טרפון: תניא

רש"י

מתני' ג' הדסים נגמ' מפרש לה לקמיה ועוד עוד עכוון לאפילו אינו קטום: וכשהי ערבות כתיב: ואפילו אינו קטומין הדסים קאי וגנמ' פריך מה נפשך אי קטום פסול ואם נריך שלשה לינבי כלומר שלמי' ואי קטום כשר ליכשר שלשה קטומים ומאני חזר בו רבי ישמעאל מחלק בדברו שהיה מלריך ג' ומכשיר נחד ומיהו סלור נעי: ר' טרפון אומ' אפילו שלשתן קטומין פלא נעי הדור: גמ' יכול

מאשר מינין ובוד מדאמרינן בתורת כהנים ומייתי לה בירושלמי שהי לישה ואחת שהיה קטומה הרי שקרא לקטומין לישה ומשמע שאינן קטומין הראש דמה עניין לקרוקן לישה ובוד דא"כ אדהי ליה שהם מתני' דלעיל דהתם נמי בולה שמעתא דשקלינן ורינן בנקטש ראשו ועלקה בו תמרה ומיהו אפשר שאינו כל לוקה סוגיא דחוייה מהלכה וכי תימא דאפ"ג דטרפון לא דרשינן ליה בפרקא מפני שמעה בשאינו קטום לחדור מטה והיינו דלא נמי שמואל למדרש ליה כדאיתא גמרא ולהכי בו קטום ר' עקיבא ורבנן דלא נמי שמואל לא מדרש ליה שקלינן ורינן בנקטש ראשו ועלקה בו תמרה אי אמרינן ליה דהוא לא מדינא קטום גלא תמרה כשר ומשמע דאדהי ליה לשמעתא דש

אלעזר דכי אמר מכי לאו מטוס דאיכא לאפוקי אלא מטוס דמיקל לאפוקי אלא לשעה הרמ"בן ז"ל דלא מספקינן כלל במאי דאמרינן דאיכא לאפוקי אלא
דמרכינן אדרדרים להו כרכי ערבון מטוס דמיקל לדרוס לפו עקיבא דמיקל טפי מיכי סייד ליטלא דאיכא מקלת מטחתי
דלא נרסינן אלי טעמא אלעזר דאיכא אלא מטוס דמיקל דלא נרסינן ולדרוס להו כרכי עקיבא ווו הגירסא ולאי אם היתה עקרים מורה כדברי ז"ל אבל בכל
הנסחאות אלנו כתיב בכן מאי טעמא אלעזר מטו דמיקל ווו הגירסא אינו יכול לישנה על פי פירוש: תניא רבי אליעזר הגדול אומ' יכול יאגדם

כולם כאחת ואם אי אתה אומר אגד כולם כאחד אבורת וכי נאמר וכפות והלא לא נאמר אלא כפות ומנין שמעכבין זה את זה ת"ל ולקחתם לכם שתהא לקיחה תמה: תניא ר' מיני שבלולב אין פותחין מהן יואין מוסיפין עליהן מן מעכבין לא מצא אתרוג לא יביא לא פריש ולא רמון ולא דבר אחר ותנא נמי במתני' ר' מיני שבלולב מעכבין זה את זה ואמר רב חנה בר אבא לא שאנו לא שאין לו אבל יש לו אין מעכבין אע"ג דנטל כל חד וחד לחודיה נפיק ידי חובתיה דקיימ"ל לולב אין צריך אגד: מתני' אתרוג הגזול יהוכיח פסי של אשרה ושל עיר הנדחת פסול של יערלה פסול ושל תרומה טמאה פסול ושל טהורה לא יטול ואם נטל כשר ושל דמאי ב"ש פוסלין וב"ה מכשירין של מעשר שני בירושלים לא יטול ואם נטל כשר: גמ' ת"ר אם פרי עץ הדר עץ שבעצו ופריו שיה הוי אומ' זה אתרוג ואימא פרפלין לא אפשר היכי ליעביד לינקוט חדא חדא לא מינברא לקיחת לינקוט תרי או תלת פרי אחד אמר רחמנא ולא שנים ושלשה פירות הילכך לא אפשר: מתני' ערלתה חזויה על רובו ניטלה פיטורו

נקלף נדרך

מפי ר' יעקב בר יקר ודומהו הפיטמא של ריטון: נקלף נסדק נקב והסר
על שהו פסול נקב והסר כל שהוא חדא מילתא היא: ניקב

ר"ש

יכול יאגדם כלם כאחד ואחרונ עמהם תמרק וכי נאמר וכפות המרים דנהוי ו"ו מוסיף לענין ראשון לגרפו עם פרי עץ הדר והלא לא נאמר אלא כפות ומנין שמעכבין זה את זה ת"ל ולקחתם לכם שתהא לקיחה תמה: תניא ר' מיני שבלולב אין פותחין מהן ואין מוסיפין עליהן יש מפרשין אין מוסיפין עליהן אפי' מאינון דפקיקי לפי דה אלא להוסיף בהם ולא להתמרינן בגמ' אמר להו שמואל לבנהו דמזגני אסא אשור הכא אין מוסיפין עליהן דוקא מאין אחר אבל ממינן אפיר דמי ולי לא קליף מילא בין מינן ומין אחר דהא מבשרין ניחוניו ואל אחר דהא מבשרין הוא אלא בלבלוהו הלי דכיון דלרבנן דאמרינן לולב אין צריך אגד ליכא לאיתא מטוס בל קופיף אלא מדרבנן במן שבתבתי נהדוסי כל לבלוהו לא גזרו ולפיכך נקב פר"ס נמו"ל בם שביעי מהלכות סוכה־ וסוכה ולולב שאם רצה להוסיף בהדס אז בערבה

כדי שיהא תנובה בהולה מוסיף וגוויי מצוה הוא אבל אחר המינין אין מוסיפין על מינין פירוש מטוס דבהנהו ליכא נוי: לא מצא אתרוג לא יביא פרים ולא רמון בגמרא שיילינן פשיטא ומהדרינן מהו דקימא ליתי כי היכי דלא ליסקבה קורא לאתרוג קא משמע לן דאתי למיסרך ומשמע דדוקא פרים ורמון הוא דלא יביא אבל לא מצא אתרוג כשר מביא אתרוג פסול והוא הדין לשאר מינין ובכי מוכח בגמרא דאמרי' ובולין במוסין כשרין ובסין פסולין ר"יאלף אבא אמרי' ואם אי אתה אומר אגד אמר רבי אלעזר אמר רבי אבא אמר רבי אלעזר אמר רבי אבא אמר רבי אלעזר אמר רבי אבא

רש"י

נקב ולא חסר כגון שחתך בו מחט והוציא כשר : ניטל עוקצו ונטע כמו עוקצי האתרוג : הכוסי שבת מאחרן כוס ושתו הוא : כשרתי כרים שיש פו"ר בלגו : נטל בוכנתו היא פיטמתו לפי שהוא חד ועשוי כעין בוכנת פילון בלע"ז הוא לשון מורי הוקן ר' יעקב בר יקר אבל רבי יצחק הלוי הני שניה נוטנו כמו שמרים רב אפס ולשון רבינו יעקב נ"ל לרש"י דלא אלינו פיטם בשו מקום עוקן : אלי איקרונא לחיגליד נקלף : כאהיג' שוקת קטרה אדומה אף זה אחר שנקלף נהפך לאדמומיתו כדרך כל הקלוף בפירות : נטולה כשר במקלף פסול דמיחזי כמגומר : ור"אף פי' להפך ופי' שעמיה : נקב מחולש אבל לא לא פסול נקב שאינו מחולש כאחר כגון שחתך בו יקר ענה : סרוח ריח רע : בנוס

נסדרק ניקב וחסר כל שהוא פסול עלתה הזזית על מיעוטו ניט עוקצו ניקב ולא הסר כל שהוא כשר אתרוג הבושי פסול הירוק בכרתי ר' מאי' מבשיר ור' יהודה פוסל : גמ' ניטלה פטמתו תאני ר' יצחק בן אלעזר ניטלה בוכנתו פירוש פיטמתו דד של אתרוג והוא הומטו כדרגנן פיטמה של רמון והיא שושנתו ופירש בוכנתו קצה העץ הנתון באתרוג שהו' תליי בו באילן ובעיקר העץ סביבותיו כמין אסיתא והעץ יוצ' ממנה ונמצא העץ יוצא מרחוכה כמו בוכנא באסיתא ואם נעקר מן העץ שהיא בוכנתו מעיקרו ולא נשתייר ממנו באסית' כלום נמצא מקומו כמו גומא שהוא כאסיתא ונראה כמו נקב והסר ולפיכך פסו' ואם נתתך העץ מלמעל' כמעט ונשתייר כל שהוא בתוך האסיתא כש' וזרו ניטלה עוקצו כשר : נקלף אמר רבא האי אתרוגא דאיגליד באהיג' סומק' כשר והא דגן נקלף פסול לא קשיא הא בבולה הא במקצתה אם ינקלף כולו ולא נשתייר ממנו כלום פסול

ואם נשתייר מקצתו כשר כמו הגלוד שמקצת מתיר בה : ניקב תאני עולא בר הניג' ניקב ינקב מפולש במשהו נקב שאינו מפולש בכאיסר : עלתה הזזית דעל מיעוטו וכו אמר רב חסדא לא שאנו אלא במקו אחד אבל בשנים ושלש מקומות הוה ליה כמגומר ופסול אמר רבא ובחיטמו אפילו כל שהוא פסול

תניא

מגומר כמיעוטו בלבד אע"פ שהיא כשנים ושלשה מקומות כשר : ונעל עוקצו לדברי מי שמפרש שפטמתו היינו מה שנכנס בתוך האתרוג מלמעה כבוכנת באסיתא האצל נעל עוקצו לאשמעי' דדוקא בשנעל מה שנכנס בתוך האתרוג פסול אבל בשנעל העוקץ היוצא כשר ולדברי מי שמפרש דפטמתו היינו הבוכנה הנה נעל עוקצו לאשמעי' שאף הבוכנה בכלל הפסול ולא הדר בלבד שאין בו דבר שנטל וכשר אע"פ שאינו מגוף האתרוג אלא עוקצו בלבד ואם דקתני נקב ולא חסר כל שהוא לדברי מי שמפרש דנקב וחסר כל שהוא לעיל תרי פסולי נינהו ונקב נקב מפולש אמי' לא חסר כל שהוא פסול תנא הכא נקב ולא חסר כל שהוא לאשמועי' דנקב נקב שאינו מפולש כשר ולדברי מי שמפרש דנקב וחסר כל שהוא חד פסול הוי הכא ניטל ולא נשעי ונעשה דריסה תרי פסולי נינהו : גמ' קנים ר' יצחק בן אעזר נטלה בוכנתו פי' הרב אלפסי ז"ל דפטמתו היא הבוכנה כמו שקורין פטמה של רמון לשון ונעשה דריסה נטלה פטמתו קמן אמרין שושנתו ונטלה בוכנתו דקנים ר' יצחק בר אעזר פסולא אחרינא הוא אם נטל הרמון לשון שושנתו של רמון אינו אלא הדר שבראשו שבפרח בן שמו דהא תקן בעשה של רמון והכן שלי אמא קרי מילי נינהו ודירוש שפי' פעמתו לאמיר נטלה בוכנתו פסול שהרי לא בא ללמד פירש הפסול האמור במשנתינו אלא אבא ללמדנו פסול אחר ושוב שלא מלינו לשון פטמה על הפרח כי אם בשנינו פטמת של רמון אינו שושנתו של רמון

רבינו נסים לרב הגזול פרק שלישי

תניא אתרוג תפוח שנתפרץ ונרקב מצמון פרוח מפני שקלפתו קיימת לו סמ' פרוח מבחוץ: כגון נחומון לו בחרל שלוק מבושל ביום ברוחתין: כדי לקנן מש': כדור העשוי כמו כדור עגול פולנ"ש: הקיוס שני דבוקי יחד: אתרוג הבוסר שאינו נגמר אלא כבוסר קיום ואפ"ג דעבדי דפי כעין הרשים: אי תמר אתרוג שנקבוהו עכברים וכו' דסמ' ר' חנינ' מעגל ביה ונפיק מי מן האתרוגין שהיו לו לאכיל' היה אוכל מקלחן ויולא בשאר למחר אבל באתרוג של מצוה ודאי אסור שהרי הוקלה מצוה: הא בי"ע דאשון הא בי"ע שני פרש"ו"ל דבי"ע דאשון קמה מצוה גרס' שסוכר הרב ז"ל דבולהו פסולי דפסלי מקום הדר כי היכי דפסלי בי"ע דאשון פסולי ביום שוב שני ובלאמרי' ברי' פירקי' בשלמא יבש בעינן הדר וליכא ופירש רש"י ז"ל דפסול מקום זה אלי ומנוהו אבל פסולין שפסלה תורה ולאו מעשה הדר' אלא כגון שאול דמפסי' מלכתי' לכם מעלכם ואסר דשפסיל מקום דבעינן לקיחה קמה הני בלהו אתרוגין שהיו בני אל דבריהם ולפיכך אתרוג שנקבוהו עכברים כיון שמה שנאסר ממנו מהודר הוא הדר קרינא ביה והיינו דאמרי' נגמ"ת ר"ל אמר רב זה הדר ולפי זה ר"אלי לתוס לאתרוג הגדל בחרן כוש באתרו' בעל חזיק אף בשני של דבריהם ומיהו כי שרי אתרוג אסר בי"ט שני דוקא בשרוגן קיים דשמו כאוסרים ס הולכים לגמו בכל עניינו הא לאו הכי לא דאתרוג אמר רחמנא ולא אלי אתרוג: מתני' וסנגזל כדי שיאחז שנים בידו אחת ר' יוסי אומר אפי' אחת בשתי ידיו הגירים במקלם הנשחאות אבל אינם נגונה דלכי זה ענין ישער רבי אבהו שהוא כשיעור שיאחז שני אתרוגין בידו אחת ואבלא אינו אריך ואמי לבתלאם מוחר ביומו אומר רק שישאר מתנו לכך לפיכך עקר הגירים כמו שנאמר משנין ישנו ונגדול כדי שיאחז שניה' בידו אחד כלומר הגלב ואתרוג שנקבוהו עכבריס לא מועמת דבריס נגמר בריס פירקין ובכיון דאמר רבא לולב בימין ואתרוג בשמאל ויאמנין המחליף ליה כלומר שלאו אתרוג בימין ולולב בשמאל ואריך להפכן מיד ליה ולפיכך אריך שיוכל להחזיר בידו אחת הלולב ואתרוג באותה שעה ואי לא אינא אות כבר אמר אמר לו ר' יוסי וכי נאמר ופטום ארוך בתיתי פסול ולפלי קמרים שיוכל אריך לישול שניהם אם כיון גדול ור"ו ווה"ם כאח' שאתה משער נכך ואלא לא אמרת אלא כמות אפילו זה בידו אחת מבכיהם ולא בשאת בקלמוד ברבריסם כמנוחר בקנ"ר הם בידו אחת אמר אפילו בשתי ידיו לאו דוקא שיוכל לישול שניהם אפילו אינו אלא אפילו הוא גרי שתי ידיו לאתרוג אח' בלבד אלו שהוא אריך לישלו על כתפו ולא שכיון שאין מעכבין זה אלא זה בשתי לו נוטל הלולב ואחר כך נוטל האתרוג וכיון דפרבי בגמ' לר' עקיב כשהכו אין זה הדר דאלמא ר' יוסי מכשיר אפי' באתרוג שאינו גדול, ומה: מתני' אין אוגדין את הלולב אלא במינו דגמ' דגדלי הוסבגת אוגדין אוקמו אלמעלה לגמי: גמ' דגדלי הוסבגת אוגדין לולבן לשון גדילים שיירים יד מקחים לאגד שלא יקחנו מהם במקו' אוגדן קסבר אין לאגד מן המוקה כדרבנן דאמרי אין לריכה אגד אלא נהנו אינלקין היה להוסב' ואין זו לקיחה': לא לידון אינו אלא בהוסבגת לולבא בהוסבגת לאחר שיאגד הערבה והדס יחד [לא] יקחנו הלולב מלמעל' בתוך האגד: דילמא נשרי שרפי הלולב משיר עלי ההדס והערבה ומשתיירי באגד ואולין בין מין למין ואינו אוגדין יחד לשיון קיחה אחת: אמור

ר"ש"י

כגון נחומון לו בחרל שלוק מבושל ביותר ברוחתין: כדור העשוי כמין כדור עגול כדור פלו"ש: הקיוס שניס לכרקי': ונחוטמו בשני נוטנו שנוטפע מהם ווורד לגר לאחו אפי' כל שהו פסול שנרחה שם לעינים יוקר מאחר מקומות שנו שפאוקו עוני אדם נוקן עיניו יוקר מנשאר מקומו: הבוסר קטן כמול לכן: גדל: בדפוס שנעשה לו בדפוס כשהוא קטן ונתנו בתוכו בתוכו וגדל כמו' הדפוס דפוס שור"מא כמין בריה לאחרים שאינו דומה לאתרוג כלל: דומה לכוסי שגדל כאן והרי הוא שחור פסול דגמ' הוא קונט"ר רביע בלעז אבל בוסי פלאו היינו אחרהיה וכשר: לא קשיא הא לקוחה לפו ולשון מתני' כוסי פלאו פסול לבני ארץ ישראל אתרוגי אחרן כוס פסול וכל שנו דומה לבוסי לבני בבל הקרוכי מבוסיים ורגילין בם ומ"מ גדל כאן ודומה לבוסי בלאה הוא פסולא: לפי דפי כמין קרפיס ותמעינן רבא דבריהו הוא: הא מאא כאן רבי חנינא מעגל בה ונפיק אוכל מקלם' ונפיק ובריך עלי' ואם נקבו מעגל שכל מתכלם ע"י טעול כדאמרינן בפסחים הסמם מטבל בנני מעיים ר' ל. ק מעגל ביריקי: כי"ע דאשון קמה דבתיב ולקחתם לכם קיחה קמה: כי"ט שני נמיק ביום רבי חנינא אב"ג דלא הוי שלם: כתרנ' הוא של מעיה"ג דלא הוי שלם: ניסוניות הוטי זהב: במינו אוגדי' אוקמו מלמע' ומלמעלה לגי: גמ' דגדלי הוסבגת אוגדין לולבן לשון גדילים שיירים יד מקחים לאגד שלא יקחנו מהם במקו' אוגדן קסבר אין לאגד מן המוקה כדרבנן דאמרי אין לריכה אגד אלא נהנו אינלקין היה להוסב' ואין זו לקיחה': לא לידון אינו אלא בהוסבגת לולבא בהוסבגת לאחר שיאגד הערבה והדס יחד [לא] יקחנו הלולב מלמעל' בתוך האגד: דילמא נשרי שרפי הלולב משיר עלי ההדס והערבה ומשתיירי באגד ואולין בין מין למין ואינו אוגדין יחד לשיון קיחה אחת: אמור

תניא אתרוג תפוח שנתפרץ ונרקב מצמון פרוח מבפנים כבוש שלוק כושי לבן ומנומר פסו אתרוג כדור פסול ויש אומרי' אף התיום כפסו אתרוג הבוסר ר' עקיבא פיסל וחכמים מכשירין עלתה חזזית על רובו נטלה בוכנתו נקלף נסרק והסר כל שהוא פסו עלתה חזזית על מיעוטו ניטלה עוקצו ניקב ולא חסר כל שהו כשר גדלו בדפו ועשאו כמין בריה אחרת פסיל כושי פסול והרתניא כושי כשר דומה לכושי פסול אמר רבא לא קשיא הא לן והא להו פי' לבני ארץ ישראל כושי פסול וכל שכן כושי הרבה הדומה לכושי שהוא פסיל ולבני בב שאתרוגיה כושיי הכושי כש והכושי הרבה שהוא דומה לאדם כושי פסול: גדלו בדפוס ועשאו כמין בריה אחר פסול אמ' רב' לא שנו אלא כמין ברי אחר אבל כמין ברירתו כש אע"ג דעבריה דפי דפי אתמר אתרוג שנקבוהו עכברים אמר רב אין זה הדר ולא היא דהא ר' חנינ' מטבל ביה ונפיק ביה כלומר שהיה איכל ממנו כפי צור' שעה והשאר יוצ' בה ידי חובתו ולר' חנינ' קשיא מתני' דתנן חסר כל שהוא פסו' לא קשי' מתניתין בי"ט ראשון ורבי חנינא בי"ט ב' וכן הילכת': מתני' שיעור אתרוג קטן ר' מאיר אומר כאגוז רבי יהודה אומר כביצה וגדל כדי שיאחז שתים בידו אחת דברי ר' יהודה רבי יוסי אומר אפי' בשתי ידיו והלכת' כר' יהודה בקטן וכר' יוסי בגדול: מתני' אין אוגדין את הלולב אלא במינו דברי ר' יהודה ר' מאיר אומר אפי' במשיחה אמר ר' מאיר מעשה באנשי ירושלים שהיו אוגדין את לולביהן בגימוניו' של זהב אמ' לו ר' יהוד' משם ראיה במינו היו אוגדין מלמטה: גמ' ר' יהוד' לטעמיה דאמר לולב צריך אגד ואי אגיד ליה במינא אחרינא היו להו מינין וקימא לן כרבא כר' מאיר אמר להו רב' להנהו דגדלי הושיענא דבי ריש גלותא שיירו בה בית יד כי היכי דלא ליהוי חציצה רבא אמר כל לנאורתי אינו חוצץ אמר רבה לא לינקט אינש הושענא בסודרא דבעינן ולקחתם וליכא רבינא אמר לקיחה על ידי ד"א שמה לקיחה ואמר רבה לא לידון אינו' לולבו כהישענא דנתרי טרפי ודהו חציצ' רבא אמר מין במינו אינו חוצץ והלכת' כבלהו

כרבא ואמר

כגון נחומון לו בחרל שלוק מבושל ביותר ברוחתין: כדור העשוי כמין כדור עגול כדור פלו"ש: הקיוס שניס לכרקי': ונחוטמו בשני נוטנו שנוטפע מהם ווורד לגר לאחו אפי' כל שהו פסול שנרחה שם לעינים יוקר מאחר מקומות שנו שפאוקו עוני אדם נוקן עיניו יוקר מנשאר מקומו: הבוסר קטן כמול לכן: גדל: בדפוס שנעשה לו בדפוס כשהוא קטן ונתנו בתוכו בתוכו וגדל כמו' הדפוס דפוס שור"מא כמין בריה לאחרים שאינו דומה לאתרוג כלל: דומה לכוסי שגדל כאן והרי הוא שחור פסול דגמ' הוא קונט"ר רביע בלעז אבל בוסי פלאו היינו אחרהיה וכשר: לא קשיא הא לקוחה לפו ולשון מתני' כוסי פלאו פסול לבני ארץ ישראל אתרוגי אחרן כוס פסול וכל שנו דומה לבוסי לבני בבל הקרוכי מבוסיים ורגילין בם ומ"מ גדל כאן ודומה לבוסי בלאה הוא פסולא: לפי דפי כמין קרפיס ותמעינן רבא דבריהו הוא: הא מאא כאן רבי חנינא מעגל בה ונפיק אוכל מקלם' ונפיק ובריך עלי' ואם נקבו מעגל שכל מתכלם ע"י טעול כדאמרינן בפסחים הסמם מטבל בנני מעיים ר' ל. ק מעגל ביריקי: כי"ע דאשון קמה דבתיב ולקחתם לכם קיחה קמה: כי"ט שני נמיק ביום רבי חנינא אב"ג דלא הוי שלם: כתרנ' הוא של מעיה"ג דלא הוי שלם: ניסוניות הוטי זהב: במינו אוגדי' אוקמו מלמע' ומלמעלה לגי: גמ' דגדלי הוסבגת אוגדין לולבן לשון גדילים שיירים יד מקחים לאגד שלא יקחנו מהם במקו' אוגדן קסבר אין לאגד מן המוקה כדרבנן דאמרי אין לריכה אגד אלא נהנו אינלקין היה להוסב' ואין זו לקיחה': לא לידון אינו אלא בהוסבגת לולבא בהוסבגת לאחר שיאגד הערבה והדס יחד [לא] יקחנו הלולב מלמעל' בתוך האגד: דילמא נשרי שרפי הלולב משיר עלי ההדס והערבה ומשתיירי באגד ואולין בין מין למין ואינו אוגדין יחד לשיון קיחה אחת: אמור

הדס

דילמא נקרי שרפי הלולב משיר העלין מההדס והערבה ומשתיירין באגד ואולין:

הדס של מצוה אסור להריח בו דגמרי' מסוכה דיומי' כפ"ק דחול מס שמים על פני סוכה דחול והוקבר למצוה: כי מקצי ליה משאר הנאתו ומצינו ומזמינו למצוה מריחה שפוא דרך הנאתו מקצתו: ומסתבר' דהוא סדון להדס שנתקנו בסוכה דמריחה מקצי' אבל יש חולקין וחומרי' שלא אמרו כן אלא בהדס שבלולב שכיון שהוא דרך למצוה ולא אסור אלא בו לריחיה שהוא עומד אקציה אבל הדס של סוכה כיון דשורי' ליה בעלים בעלמא אסור אלא אם כן בלבד מפשם ושהנערה בלהוב אקצייה שלא יפחות שפוכה אבל מדיה אלא אקצייה: אמר רבה הדס בתחובר לענין שנת נקט לה כל יפות הסג: אי סריח לי כלום אמ"ב דסריח לי אי סריח לי אלא אי אקצי לי אמר רבא הדס של מצוה אסור להריח בו מ"ט הדס דלריח' עביד כי קא מקצי ליה מריח'קא מקצי ליה אתרוג דלאכילה קאי כי קא מקצי ליה כאכיל'קא מקצי ליה: ואמר רב "הדס במחוב' כיתר לריחה בו אתרוג במחובר אסור לריחה בו מ"ט הדס דלריחה עביד אי שרית ליה לא אתי למקצייה אתרוג דלאכילה עביד אי שרי' ליה אתי למקצייה: ואמר רבא "לולב ביכמין ואתרוג בשמא מאי טעמא האי תלתא מצות והאי מצוה הדא אמר לידה ר' ירמיה לר' זירא מ"ט מברכין אלולב היאיל ומינו גבוה מכולן: מתני' והיכן הוא מנענע בהודו לה' כי טוב תחלה וסוף ובאנא ה' הושיעה נא דברי ב"ה ב"ש או אף באנא ה' הצליחה נא אמר ר' עקיב' צופה הייתי ברבן גמליאל ורבי יהושע שכל העם מיטרפי בלולביהן והם לא נענעו אלא באנא ה' הושיעה נא בלבד: גמ' כיצד הוא מנענע בדאמרינן התם לענין שתי הלחם ושני כבשי עצרת כיצ' הוא עושי' מנית שתי הלחם על שני הכבשים ורגיח ידו תחתיהם ומניף מוליך ומביא מעלה ומוריד אמר רבי חייא בר אבא אמר ר' יוחנן מוליך ומביא למי שארבע רוחות שלו מעלה ומוריד למי שהשמים והארץ שלו במערבא מתנו להו הכי אמר רבי חמא בר' עקיבא אמר רבי יוסי בר' חנינא מוליך ומביא כדי לעצור רוחות רעות מעלה ומוריד לעצו' טלל' רעים אמר רבא וכן לולב וכן המנדג ואיבא מאן דאמר צריך לנענע שלש' פעמים בהולב' ובהבאה הוץ ממוליך ומביא מעל' ומוריד וגמיר לה מגמרא דבני מערב' דגרסי' התם רב חייא בר אשי בשם רב המשכי' לצאת לדרך מביאין לו שופר ותוקע ולולב ומנענע מגלה וקורא בה וכו' תנא צריך לנענע שלשה פעמים על כל דבר ודבר ר' ועירא בעי הכין חד והכין חד או דילמא הכין והכין חד כלומר הדולכה אחד וההבאה אח' או דילמ' הולכ' והבאה שניהם אחד אמא ניענוע זה הוץ ממוליך ומביא ומעלה ומוריד הוא: מתני'

ריש"י

ואמר רבא "הדס של מצוה אסור להריח בו מ"ט הדס דלריח' עביד כי קא מקצי ליה מריח'קא מקצי ליה אתרוג דלאכילה קאי כי קא מקצי ליה כאכיל'קא מקצי ליה: ואמר רב "הדס במחוב' כיתר לריחה בו אתרוג במחובר אסור לריחה בו מ"ט הדס דלריחה עביד אי שרית ליה לא אתי למקצייה אתרוג דלאכילה עביד אי שרי' ליה אתי למקצייה: ואמר רבא "לולב ביכמין ואתרוג בשמא מאי טעמא האי תלתא מצות והאי מצוה הדא אמר לידה ר' ירמיה לר' זירא מ"ט מברכין אלולב היאיל ומינו גבוה מכולן: מתני' והיכן הוא מנענע בהודו לה' כי טוב תחלה וסוף ובאנא ה' הושיעה נא דברי ב"ה ב"ש או אף באנא ה' הצליחה נא אמר ר' עקיב' צופה הייתי ברבן גמליאל ורבי יהושע שכל העם מיטרפי בלולביהן והם לא נענעו אלא באנא ה' הושיעה נא בלבד: גמ' כיצד הוא מנענע בדאמרינן התם לענין שתי הלחם ושני כבשי עצרת כיצ' הוא עושי' מנית שתי הלחם

[לחלה] נהנפתו: יעול

לתורוחי לאלקר דמשום אסור קחומים נלהוד לא נעיל כדי שיעשו משום דאסור קחומין קיל ואינו שוה לכל שהאסור לוה מוחר לוה שמפני טעם זה הבא בשביל ישראל זה מוחר ישראל אחר כמו שהקנתי נפרק אין בדין נפ"ז ואם"ס מסקינן דצריך נכדי שיעשו הכיון שנעשים נכאן נזיזה שהיא מלאכה בחורה ואי אפשר לנו ליהנות ממנו על שיגוז ויוכל לכאן אם אסור קחומין לנדנו אלא אסור מלאכה בחורה שאסורה לכל אחי' לאי אלא נעשה בשביל וצריך להמקין נכדי שיעשו: כיצ'. והיכן הוא מנענעין פירוש על הניענועים שנעשה קרילה הכלל שיילינן דאלו בשעה נעילה לולב מסיעת שיש לו לנענע שזהו עיקר מצותו כדאמרי' התם הבנים לצאת לדרך מביאין לו שופר ותוקע בו ולולב ומנענע בו ואמרי' נמי בגמ' דרב אחא בר יעקב כי מייתי ליה ומעטי ליה אמר גירא בעיני דקשנא ובורקי בשעה נעילתו היה אומר בן דאלו נשעה ההלל לא היה מפסיק: בהודו לי' אחלה וסוף מי' נהודו לי' שבתהלים פרשה ובהודו לי' שבסוף הפרשה ונקבו בתוס' שבשו שהלבור עונין הודו אחר שהחזן אומר יאמר נא ישראל ויאמרו נא ביה אהרן ויאמרו נא יראיי' צריכין הלבור לנענע על כל פעם ופעם שאומרים הודו אבל שליח לבור אינו מנענע (אלא) בשאמר יאמר נא ישראל ויאמרו נא אז אפשר שכיון שהלבור מנענעים כשנוטים אחריו אף הוא מנענע זה דעתה ר"ל ואינו מחוור שכיון שהוא הלבור הודו אינו אלא כדי לעתה מיאמר ויאמרו נא ויאמרו נא בשם שיאמר נא אין צריך נענוע כך בעניין הודו אינה צריכה נענוע ולפיכך אין מנענעין בהודו לב' שבתהל' אלא פעם אחת אבל בהודו לי' שבסוף שבוקלי' אומר ס"ל והלבור מנענעין בו על כל פעם ופע' וכן נאמר יי' הושיעה נא וכן נהגו: גבי' כיצד הוא עושה שהוא צריך לחיפס יחד כלכתיב לחם בכורים ואינה הכהן אוקה אל לחם הבכורים קרוקה על שני הבכשים חיים והלחם יחדו מניח הלחם על שני הבכשי' כלכתיב לחם בכורים על שני בכשים ומוליך ומביא לאי סד' רוחות שלו ואמע"כ דין לנענע בשתי רוחות שעמל' הוא מוליך מעלה בתרנע אלא שמכוון לאי שתרנע רוחות שלו וכן נהגו: אמר רבא וכן לולב כלומר שמוליך ומביא מעלה ומוריד וגרסי' בירושלמי תני צריך לנענע ג' פעמים על כל דבר ודבר רבי זעירא בעי הכין חד והכין חד או דילמא הכין והכין חד תמן תנינן צריך "לנענע ג' פעמים על כל דבר ודבר: ר' זירא בעי הכין חד והכין חד או דילמ' הכין והכין חד אמר לו בלולב אינו צריך לא מוליך ומביא מעלה ומוריד כך משמע פשוט המימרא דרבא דאמר וכן בלולב ואינו צריך שרוף אחת ולפי דבריהם יהיה פי' הירושלמי כך צריך לנענע על כל דבר ודבר ג' פעמים כלומר בשעה נעילה ועל כל אחד משקומות ההלל שמנענעה בהן ובקר הכי אמרינן לן הכין חד והכין חד כלומר בשעה לן דמעלה ומוריד לא הוצי אלא חד שכיון שיעלה הלולב אי אפשר לו אלא יורידנו הלולב ומורדה הוא מוליכה היא ומביאו אהולכה והובאה אם אתה לן מי אמרינן דאינהו נמי הוא מוליכה הוא וכיון דאמרינן דצריך לנענע ג' פעמים על כל דבר צריך שיוליך ויביא ויעלה ויורד ויחזור עוד ויוליך ויביא אז דילמא הכי דמעלה ומוריד לא הוצי אלא חד הולכה והובאה אבל אם אמר דמעלה ומוריד ולפי שעה זו כיון דהתם לא אפשרי אחיכן נמצאת דילן אלא אמר דמוליך ומביא פעמים משמע דהולכה והובאה אבל מעלה ומוריד ולפי זה אין צריך לולב כשהוא נשרוף אלא מוליך ומביא מעלה ומוריד בלבד וכן כתב הרב רבי יצחק אבן גיאת ז"ל:

רבינו נסים לולב הגזול פרק שלישי

אבל אין זה נכון שאם כן למה הצריכו נגמ' שיהא הלולב יוצא על הדרום שפת כדי לנענע בו ולא בכל שהוא בין בגזול בין קטן ראוי להוליכו ולהניחו
אלא ודאי לכי שצריך לערוף הלולב ולכשכשו נעצמו הצריכו בו שפת עורף כדי לנענע בו וכן דעת הר"ם ז"ל מהל' שופר וסוכה ולולב
שיש לו לערוף הלולב שלשה פעמים כשמוליך וכן כשמוריד וכן כשמעלה ונראה שהוא ז"ל היה מפרש הירושלמי דכי תאמר צריך לנענע
על כל דבר וכתר היינו על כל קנוקה של הולכה והנוקה והעלאה והורד' ונקר הכי מצטיא ליה אם מוליך ומניח אשנב אחד ואין לו לנענע בשניהם
אלא שלש הנושות קטנות וכן נמצא:

ר' מנחה

ומוריד לו כל אחד מהם אשנב אחד ואין לו לנענע ג' קטנות קטנו' בכל
אחד ואחד' מהם וכיון דלא איפשיטא
בגמרא לומרא ומנענע ג' פעמים
בכל דבר וכתר זה היא שאם הרב
אלפסי ז"ל ואחרי' פירשו הירושלמי
על דרך אחרת לפי שטה זו שמצרך'
לערוף הלולב ג' פעמי' חוץ ממוליך
ומניח ומעלה ומוריד ואומרי' דכי
אמרי' צריך לנענע על כל דבר
היינו על כל המקומות מהכלל ועל
שאת הנטילה שמנענעי' כגון שצריך
לערוף את הלולב ג' פעמי' בקנוקו'
קטנות חוץ ממוליך ומניח מעלה
ומוריד ואח"כ שלו נאותן הנוקות
קטנות אם ההולכה הקטנה הסיבה אחד וה הנוקה קטנה הסיבה אחד וסני
ממוליך ומניח ומוליך בהנוקות קטנות אם דילמא בהולכה וההנוקה' לא
הסיבה אלא אחד וצריך ג' עוגות של הנוקו' קטנות מהולכה והנוקה ונהדי
פירוש אחי שביר עמי אם שדמו אותה שם ואמרו אמן הינן צריך
לנסכם ג' פעמים על כל דבר וכתר ומתניתין היא במס' נדה בפ' האשה
דתנן הקם שנע' סמנין מבגירין על הכתם רוק תפל ומי גריסין וכו'
וצריך לנסכם ג' פעמים בכל אחד ואחד ואיבעיא לן בגמ' הקם אמעויי
ואתעויי אחד אם דילמא אמעויי אחד ואתעויי אחרין והיא בעיין דירושלמי
דנני' הכין אחד והכין אחד ומשמ' דכי היכי דנעין הקם היא על הנסכום
בעצמו אם הולכתו והנאתו הסיבי אחרין אם אחד כך נעיין הלולב על
הנטנוע הקטן בעצמו אם הולכתו והנאתו הסיבי אחרי אם אחד וכיון דלא
אפשיטא נקישינן לומרא ונמצא על זה סדר נטילת לולב מוליך ומניח
מעלה ומוריד על כל דבר וכתר ואח"כ ישרוף את הלולב ג' עוגות של
הנוקות קטנות וכן דעת הרמב"ן ז"ל: כתתני' מי שבא בדרך ולא
היה בידו לולב לכשיכנס לביתו ישוט על שלחנו אם שבח ולא נטל קודם
תפילה צריך להפסיק סעודתו וישוט לולב ומרבי' עלה בגמרא דתנן
במס' שבת לא יצא אדם לבית הספר' ולא לחטול סמוך למנחה ואם התחילו

ר"ש"י

כתתני' ישוט על שולחנו אם שבח מיי' פ"ו דיי
ולא נטל קודם תפילה' צריך להפסיק לולב מהלי
סעודתו וליטול לולב: מקרין אותו מ"ח פ"ו מהלי
כך היו נוהגין אחד קורא אם הקהל מיי' פ"ח מהלי
ומוליא את הרבי' אם היה עבד אם חיובה מאין
אשה אם קטן אוחיל ואינו חייב מ"ח מ"ו שם
בדבר' אינו מוליא את המחוייב בדבר
ידי חובתו הילכך שנה אחרין כמו מיי' פ"ו שם
שהוא אומר: ואינו לו מאחרים אלא בראשון מאי
למד ואם למד קבא לו מאחר שמבנו' שבחן פ"ו מהלי
את קונו לעשות מקרין מלאו: מ"ח מ"ו שם
עוגה אחרין הלולב' על כל דבר שהו' אמר ואכי אמר לה נמס' שוטה כילד
אמרו ישראל שיהא הנוטל מקרא בן קטן: גמ' מתני' מי שבא בדרך ולא היה בידו לולב לכשיכנס בביתו יטול על שולחנו לא נטל שחרית יטול בין הערבים שבל היום כשר ללולב מי שהיה עבד או אשה קטן מקרין אותו ועונה אחריהם מה שהן אומרי' ותבא לו מארה ואם היה גדול מקרא אותו עונה אחריו הללויה: גמ' תנו רבנן באמת אמרו בן מברך לאביו ועבד מברך לרבו ואשה מברכת לבעלה אבל אמרו חכמים תבא מארה לאדם שאשתו ובניו מברכין לו אמר רבא הילכתא גוברת איכא למיגמר מינהגא דהלילא

רש"א

ופסק עונין אחריו הללויה: גמ' בן קטן: לאביו מברך לאביו ברכת
המזון כשהגיע לחינוך בתיובתא דרבנן דאלו מדאוריתא לא מיחייב עד
דשנע דבקיה ואכלה ונשבע וברכה הילכך אתי דרבנן ומפיק דרבנן:
שאשתו ובניו מברכין לו משום דלא למד הוא: הלכתא בגדולה הלכות
גדולות: ממנהגא דהלילא שאנו רואין שמהנים עבדיו בשמינו בזקני
בנסיות ובנאי מדרשות כדברים ואחיל שהיו מהנין לעמוד הללויה
שני פעמים ולא יותר ואומרים כל הללויה עם המקרא עד הודו ועונין
הודו אחריו ותחרין וקורין עמו עד אנא יי' הושיעה נא אנא יי' הצליחה
ועונין אחריו כמו שאנו עושין ואין זו בקריאת הראשונים שהיו עונין
הללויה על כל דבר בראמרי' הכא נמתני' ונשועה וקאמר רבא ממנהג
של עכשיו אנו למדין מה הוא עיקר קריאת הלל בתקנה ראשונה
בשתקנה תחיל' לפי שאין כולל בקריאתו בקריאתו והכל חייבין בו ותקנו
אחר קורא ואחרים שומעין הכל ועונין מקלת ועכשיו שהכל בקיאין
וקורין אותו בולו ואעפ"כ הם עונין הללויה והודו ואנא ומכאן אנו
יכולין ללמד מה תקנו ראשונים לעמוד בקיאין ולמי שאינו בקיאין:
הוא

מלעו ליחלק אלא רצה לנאת בברכתן של אלו שקבא

לו

לו מאלה : אמר רבא הלכות גדולות ממנהגא דהלילא שאנו רואין מהגים עכשו בנתי כנסיות כדמפרש ואזיל שהין נוהגין לומר הללויה שני פעמים ולא יותר אומר כל ההלל עם המקרא עד הודו ועונין אחריו הודו ואחרין עמו עד אנא ה' הושיעה נא אנא ה' הצליחה נא ועונין אחריו כמו שאנו עושין ואין זו בקריאת הרשעי' שהין עונין הללויה על כל דבר ודבר כדאמרי' במתני' ואמר רב' ממנהג של עכשו אנו למדין מה היא עקר הקנ' קריאת ההלל כשהקהל חייבים בקריאתו ואין בכל נקיאין בו ואקנו שיבא אחד קורא והכל שומעין ועונים אחריו הללויה ודאי שפרק שלישי

רש"י

הוא אומ' הללו' והם אומרי' הללויה מכאן שמצוה לענות הללויה : הוא אומ' הללו עבדי ה' והן אומרי' הללויה מכאן שגדול מקרא אותו ועונה אחריו הללויה : הוא אומר הודו לה' והן אומ' הודו לה' מכאן שמצודה לענות ראשי הפרקים אתמר נמי אמר רב חנן בר אב' מצוה לענו' ראשי הפרקי' הוא אומר אנא ה' הושיעה נא והן אומרי' אנא ה' הושיעה נא מכאן שקטן מקרא אותו ועונה אחריו מה שהוא אומ' : הוא אומר אנא ה' הצליחה נא והן עונין אחריו אנא ה' הצליחה נא מכאן שאם בא לכפול כופל הוא אומר ברוך הבא והם אומרים בשם ה' מכאן שהשומע כעונה בעי מיני' מר' חנינ' בר אבא שמע ולא ענה מהו א"ל חכימי' וספריא ודרושיא ורישי עמא אמרי שמע ולא ענה יצא איתמ' נמי א"ר שמעון בן פזי אמר ר' יהושע בן לוי משום בר קפר' מנין לשומע כעונה שנ' את הדברים האלה אשר קרא המלך יאשיהו וכי יאשיהו קראן והלא קראן שפן דכתיב ויקרא שפן את הדברי' לפני המלך אא מכאן לשומע כעונה :

מתני'

הוא אומ' הללו' והם אומרי' הללויה מכאן שמצוה לענות הללויה

בתר רש"י ז"ל ממה שאנו נוהגין שבתקרא פרקא הללויה ואנו שוקקין ועונין אחריו הללו' והוא שוקק ואין אנו מקחילין לקרות עמו בסדר שאנו נוהגים עמו שאר הכלל למדין אנו מכאן לומ' הללו' בפיוטו ואפי' לנקיאים הוא אומר הללויה הללו עבדי ה' והם אומרים הללויה ממה שנוהגין עכשיו לכנו' עוד הללוי' פע' שניים ושל' הלל קורי' כולם עמו אנו למדי' קנ' ראשונ' שמי שאינו נקי אנו נקי ואינו נזמרו אלא סומ' עלהמקר' [דין] לענות הללויה על כל דבר ודבר לפיכך החזיקו עכשיו במנהג זה לשמו' בהללו עבדי ה' על המקר' ולענות הללו' לדעת הקנה ראשונ' ולא קשה שמוק' בכל ההלל לשמוך עליו ולענו' הללויה אפי' למי שהוא בקיאו' אומ' הודו והן שוקקין ועונין אחריו מכאן שבר אפי ספרקי' דריכין לענות ראשי פרקים עצמן ולא שני להו בהללויה ומיהו אנן דנמריגן כולי' לא דריכי' וכזה לא הדריכו אלא אלא שלא הסמה קנה הראשונה למי שאינו גומ' : הוא אומ' אנא והם עונין אנא אחריו ואין זה מראשי פרקים בזה החזיקו לדיות סימן לתקנת עיקר למי שסמוך על המקר' שפעמים שצריך לענות אחריו על כל דבר ודבר שהוא אומר ואיני למי כנון מי שהיה קשן מקרא אותו כדתנן במתני' : הוא אומר אנא ה' הצליחה נא והן שומעין ואחר כך עונין : סימן זה החזיקו לדעת שהרוב' לכפול יכפול אם כל הלל כמו זה נכפל שהרי השומע כעונה כדלקמן ואלו שומעין ועונין הרי זה כפולה והרי מכאן דקתר רבא מכאן קטן המקרא בו' ומכאן שאם בא לכפול לאו דווקא דה"ה למי לימר איכבא מאנא הושיעה נא שאם בא לכפול מאנא הצליחה נא קטן המקרא אלא אשמועי' שלא אם הנם החזיקו אלו שנומרין אם הכלל לענות דברים אלו אלא ללמוד מהם הקנה הלל שהקנו בניאים לישראל: הוא אומר ברוך הבא והם אומרים בשם ה' ונברוך הבא שומעין ואין עונין לא הקינוה עצמן ולא הללויה מכאן נלמוד שמי שאינו יודע לא לקרות ולא לענות אם שמע וכוין לשמוע אם"פ שלא ענה יצא וכן למתפללין בגבור וש"נ אומ' קדוש' אז יהא שמיה רבא ישקוקו מתפללן ושמעו והרי הן עונים ולבי בעור הקדוש' יחזרו לתפללן וכן יסד רב יהודאי גאון בה"ג : הכימיא כמשמעו וספריא מלמדי הינוקות : אשר קרא המלך וגו' בספר אשר מצא הלקיהו בהכן משתני קרא בספר מלכים : שנהגו

שלא עשו סי' לדבר עד הודו שהרי בפ' ראשון הבא אחר ראש ההלל היה להם לעשות פי' זה ומה שאנו נוהגין עכשו הש"נ אומר יאמר נא ויאמרו נא ומבאר עונין על כל מ' ומ' הודו לא מצינו מנהג זה בתלמוד ואיכסר שנהגו כן לרמוז שמצוה לענות ראשי פרקים על פי זה הפי' האחרון שבתנתי ולפי שהוא פסוק של הודאה ושבח נהגו כן ומ"מ יוצאי' בו מיאותן הפסוקים שאומר ש"נ השומע כעונה : הוא אומר אנא ה' הושיעה נא ואין זה מי ראשי פרקים בזה החזיקו לדיות סי' למי שסומך על המקרא שפעמים שצריך לענות אחריו על דבר ודבר שהוא אומר והיכי למי כנון מי שהיה קטן מקרא אותו כדתנן במתני' הוא אומר אנא ה' הצליחה נא והם אומרים בשם ה' הצליחה נא ומבאר שהרי שומע כעונה כדלקמן ואלו שומעי' ועונין הרי זה כפולה : והכי מכאן דאמר רבא מכאן לקטן המקרא וכו' מכאן שאם בא לכפול לאו דווקא הכין למני למימר איכבא מאנא ה' הושיעה נא שאם בא לכפול ומאנא ה' הצליחה נא קטן המקרא אלא אשמועי' שלא על הנם החזיקו אלו שנומרי' אם כל ההלל לענות דברים אלו אלא כדי ללמוד מהם הקנה הלל שהקנו נביאים לישראל ואע"ג דאמרי' בגמרא דאין מפסיקין בפסוק אלא לחימוקים של ביאת רגל והבא מפסיקין באנא ה' הושיעה נא ובאנא ה' הצליחה נא והפסיק אחד הוא היינו שעמא לפי שאמרוהו שני בני אדם כדאיתא בפ' ערבי פסחים : הוא אומר ברוך הבא והם אומרים בשם ה' ובברוך הבא שומעין כלין ואין עונין לא החיבו עצמן ולא הללויה מכאן נלמוד למי שאינו יודע לקרות ולא לענות אם שמע וכוין לבו לשמוע אע"פ שלא ענה יצא : חכימיא כמשמעו וספרי' מלמדי הינוקות : אשר קרא המלך וגו' בספר שמצא הלקיהו משתני קרא בספר מלכים : וכתב רש"י ז"ל המכאן למתפללין בגבור וש"נ אומר קדוש אז יהא שמיה רבא ישקוקו מתפללן ושמעו והרי הן כעונין ולבשגמור הקדוש יחזרו לתפללן וכן יסד רב יהודאי גאון ז"ל בהלכות בהוקה עליו מדאמרי' בפ' מי שמתו הנכנס לבית הכנסת ומצא לבור שמתפללי' אם יכול להתחיל ולגמור עד שלא יגיע ש"נ לקדוש אז ילמודים יתפלל ואם לאו אל יתפלל ואם איתא יתפלל כדרבן וכשיגיע ש"נ לקדוש ולמודים ישקוק אלא ודאי אם היא שוקק כאין ששמע כעונה הוא מפסיק תפלתו

ואין

מתפסרי מיני שהרי הם אומרים אם ש"נ אומר ואם איכפ' להו אם אמרו אבא ולמיכך רבו להשוות בלבן בראש ההלל כדי שילמו שמצוה לענות הללויה וכיונו שעמא דאמרינן הכא מכאן שמצוה לענות הללויה ולא אמרי' מכאן שאם היה בהול מקרא אותו כדאמרינן בתר הכי לפי שמצוה :

ו אף על הנקיאין שאין אדם מקרא אותם היא מעשה דאמרן :

הוא אומר הללו עבדיה' והם אומרים הללויה ממה שנוהגין עכשו לענות עוד הללויה פעם שניה ושאר הכלל קורין עמו אנו למדין תקנה ראשונה שהי שאינו גמרו אלא שומך על המקרא דין לענו' הללויה על כל דבר ו[illegible] לפיכך החזיקו עכשו במנהג זה לשמוך בהללו עבדי ה' על המקרא ולענות הללויה כדי לומר תקנה ראשונה שמוכר לשמוך עליו בכל הלל ולענות אחריו הללויה : הוא אומרים הודו לה' והם אומרים הודו לה' מכאן שמצוה לענות ראשי פרקים הוא אומר הודו והם שוקקי' ועונין אחריו הודו לה' מכאן שבראשי פרקים צריכין לענו' ראשי פרקים עצמן ולא שני להו בהללויה כך בתב רש"י ז"ל מכלל דסניר ליה שבשאר הפרקים גם כן עונה הללו' תוך אראם הפרק ואינו נראה' כמסכ' סוטה נפר' כשם דנרסי' הכא בילד אמרו ישראל שירה על הים בגדול מקרא אם ההלל והם עונים ראשי פרקים מה אמר אשירה לה' והם אומר' אשירה לה' וכו' ומדאמרינן וכן עונין ראשי פרקים משמע שמענה כל פרק ופ' הוא ראש פרקו ונראה שמחלק ההלל ועד הודו פ' אחד כיון

מתני' מקום שנהגו לכפול יכפול לפשוט
הלוק׳לולב מחברו בשביעית נותן לו אתרוג
במתנ׳שאינו רשאי ללקחו בשביעית: גמ׳ תנא
ר׳כופל בה דברים רבי אלעזר בן פרטה מוסיף
בה דברים מאי מוסיף אמר אביי מוסיף לכפול
מאודך ולמטה: לברך אחריו יברך וכו׳ אמר
אביי לא שאנו אלא לאחריו אבל לפניו מצוה
לברך דאמר רב יהודה אמ׳שמוא׳ כל המצות
כלן מברך עליהן עובר לעשייתן מאי משמע
דהאי עובר לישנא דאקרומי הוא אמ׳רב נחמן
בר יצחק דאמ׳קרא ויר׳ן אחימע׳ן דרך הבב
ויעבו את הבושי אביי אמר מהכא והוא עב׳
לפניהם ואי בעית אימא מהכא ויעבר מלכם
לפניהם ויי בראשם: מתני׳ בראשונה היה
לולב ניטל במקדש ז׳ובמדינה יום א׳משחרב
בית המקד׳ חתקין רבן יוחנן יבן זכאי שיהא
לולב ניטל במדינה שבעה זכר למקדש ושיהא
יום הנף כולו אסור: גמ׳ מנא לן דעבידנא זכר
למקדש אמר רבן יוחנן אמר קרא כי אעלה
ארוכה לך ומכותיך ארפאך נא׳ ה׳ כי דורש
אין לך טכלל דבעיא דרישה: מתני׳ יום טוב
הראשון של חג שהל לרוות בשבת כל העם
מוליכין לולביהן לבית הכנסת למהר כל אחד
ואחד מכיר את שלו ונוטלו מפני שאמרו אין
אדם יוצא ידי חובתו ביו״ט יד׳ראשון של חג
בלולבו של חבירו: ובשאר כל ימות החג יוצ׳
אד׳ידי חובתו בלולבו של חבירו: גמ׳ מנא ה״מ
דת״ר ולקחתם שתהא יקחה תמה לכל אחד ואחד לכם משלכם לרוציא את
הגזול ואת השאול מכאן אמרו אין אדם יוצא ידי חובתו ביו״ט ראשון של
חג בלולבו של חברו אא״כ נתנו לו במתנה ומעשה ברבן גמליא ור׳ יהושע
ור׳ אלעזר בן עזריה ור׳ עקיבא שהיו באין בספינה ולא היה לולב אלא לרבן
גמליא בלבד שלקחו באף זוז נטלו רבן גמליא ויצא בו נתנו לר׳ יהושע במתנה
נטלו ר׳יהושע ויצא בו נתנו לר׳ אלעזר במתנה נטלו ר׳ אלעזר בן עזריה ויצא בו
נתנו לר׳ עקיבא במתנה נטלו ר׳ עקיבא ויצא בו והחזירו לר״ג למימ׳
החזירו לר״ג מילתא אגב אורחיה קמ״ל דמתנה ע״מ להחזיר שמה מתנה
וכדרב דאמ׳ רבא בפ׳יש נוחלין הילך אתרוג זה במתנ׳ יעל מנת שתחזירהו לי
נטלו ויצא בו והחזירו יצא לא החזירו לא יצא וגרסינן נמי התם אמר רבא בר

רב הונא האהין

שקנו

ר״ש״

מתני׳ שנהגו לכפול על כל פסוק
ופסוק ונהגו כך מפני שיש בו פרשה
שכולה כמלה הודו חלילה ושוף
יאמר נא׳ פעמי׳ ה׳ לי שוב לאסוף
סבבוני גם סבבוני סבוני כדבורים
דחה דחיתני ויהי לי לישוע׳ קול
רינה וישוע׳ ימין יי׳ ימין יי׳ לא אמ׳
ולמו׳ לא נתנני שערי צדק זה פשער
אבל מאוד׳ למעשה אינו כוסל ויש״
דאמר לקמן מוסיף: הלוקח לולב
מחבירו לי נראה דהלוקח לולב מעם
האדן גרסי׳ דהא נעם פתרן קמיירי
כדאמרי׳ נגמ׳ ועם האדן לגבי חבר
לא קרי חברו דאי הלוקח מעם האדן
מי ניים לך לאחזיר חברו נחשוב
אתר לנו לדיק הוא כאחד מכם
ונתנו חשוב ממנו ליקח לו אתרוג
במתנ׳: נוטן לו אתרוג במתנה חבר
שקנה בו הושענא מעם האדן
בסביעי׳ יבקש ממנו ליקח לו אתרוג
במתנה: גמ׳ כופל בה דברים
מאבל נמי כופל: מוסיף לכפול על
כפילותו [שלרבי] מאוד׳ ולמעה
כדפי׳ לעיל שכל המומו׳ כפול מרחשנו
ועד סופו: לא שנו דקליא כרבא
במנהנה אלא של אחרון: עובר קודם:
ויעבר הכוסי קמנו לרון לפניו:
מוליכין לולביהן מע״ס: מנה ה״מ
דאין חדש, ונאלנו בלולבו של חבירו:

שקנו

ר״ש״ בראשונה היה לולב ניטל במקדש שנעה כדגרסי׳ ליה בהרוא בהנים מו׳ המחתה לפני יי׳ אלדיכם שנעה ימים ולא
נה נפרק ערבי פסחים: מתני׳ בראשונה היה לולב ניטל במקדש שנעה כדגרסי׳ ליה בהרוא בהנים מו׳ המחתה לפני יי׳ אלדיכם שנעה ימים ולא
בנגלים שנעה ימים: נמדינה בירושלים שאף היה בנגלים שנעה ימים: ולפיכך קראוה נרכה אשר ונחלקו
משקרב העומר היו אוכלין חדש בן יום בכל מקום ומשקרב הבית אסור בלא הקרבה ובכהרב הבית אסור בלא הקרבה ומשקרב הבית אסור בלא הקרבה ומשקרב הבית אסור בלא הקרבה
ר״ה אמר מנין שלא יהא אדם אוכל חדש בן יום בכל מקום ומשקרב הבית אסור בלא הקרבה ומשקרב הבית אסור בלא הקרבה
ר״ה אמר מנין שלא יהא אדם אוכל חדש בן יום בכל מקום ומשקרב הבית אסור בלא הקרבה ומשקרב הבית אסור בלא הקרבה

ויש שלמדו מכאן שנטילת לולב לאחורינו בי"ט ראשון שהם מקו' על מנת להחזיר היא ולומרכ' דמוכח היא ת"ש דלא כי' שאין לדם מקריבין מאליהו ולא יצא ונוטלן לאחרי' דהא הכא שהם נתנו להם ותא"ם אמר בקא"ל דמתנה על מנת להחזיר' שמה מקו' ופל' זה שהכו לולבו לאחרינו בי"ט שהם ושעמיד דמסקבר הוא תא"ם שאין בכאן ראיה מברה' ומסקבר' דכי אמרי' שחזירו' ילא דוקא בשהחזירו בענין שיכול עדיין לנטלו בו בא אם שהחזירו לא יצא דמשמע דמעכבו לא הכי הוא וחזרה דמיה כבא ודאי אמרי' בפרק מי שאחזו דבל מנת שתתן לי אלעזרי אלעזרי דוקא קאמר (דלעזריה קא מיכוין) וכ"ש הכא שלריך לנטלה בו ידי חובתו ואיכא למידק כי אמר ר"מ שהחזירו לי מיהת יצא בו ואם לא מצי מקדיש ליה דמירי בחזי ליה קאמר כיון דאמר לי בדיקה בפרק יש נוחלין ואמריינן בגדרי כל מתנה שאינ' שם הקדש אינה מקדשת אינה מתנה ומכי זה כתב ר' שמואל ז"ל שם בגבה בקרא הכן ראוי לעשות כה"ת קוי' הלולב לאחר מן הסכור לו שיתנו שיקנו בתחונו לו שיתנו שרשים לתן בתחנה וכזה יקבלו בתנכה ומכ"ם הראשון וכל אתנה אתנה לא תן הזקנים אל אתנה לחזרו בתנה' עד סוף לדי אתנה בכרתם בתנה' :

לשון רש"ו

שהיה שקנו אחרונה בתפיסה הבית נטלו אחר מהן ויוצא בו אם יכול לאוכלו יצא ואם לאו לא יצא ודוקא דאיכא אחרון לכל אחד ואכל פריש או רמון לא יצא (א) וש"מ דהני בי תרי דזבני לולבא בשותפות לא נפק ביה חד מניידה ידי חובתיה ביומא קמא ערב דיהבי חד לחבריה מנתא דיליה ואי לא לא נפי' א"ל מר בר אמי' לרב אשי אבא מצלי ביה ואותיבנא לי מיהא דתני' לא יאחזו אדם תפילין בידו וספר תורה בזרועו ויתפלל ופריק התם לאו מצוה הוא וטריד הכא מצו' הוא ולא טריד תניא אמר ר' אליעזר ברבי צדוק כך היה מנהגן של אנשי ירושל' אדם יוצ' מביתו ולולבו בידו נכנס לב"ה ולולבו בידו קורא ק"ש ומתפלל ולולבו בידו קור' בתור' ונושא את כפיו מניחו על גבי קרק' לבקר חולים ולנחם אבלים ולולבו בידו נכנס לבית המדרש משגרו ביד עבדו או ביד בנו או ביד שלוחו: מתני' רבי יוסי אומ' י"ט הראשון של חג שחל להיות בשבת שכח והוציא את הלולב לרשות הרבים פטור מפני שהוציאו ברשות: גמ' אמ' אביי לא שנו אלא שלא יצא בי אבל יצא בו חייב כי לא יצא בו אמאי פטור והא מדאגבהיה נפק ביה אמ' אביי כישהפבוליה דאמר חזקיה אמר ר' ירמיה משום רבי שמעון בן יוחאי כל המצות כולן אין אדם יוצא בהן אלא דרך גדילתן שנאמר עצי שטים עומדים ותניא נמי הכי עצי שטי' עומדי' שעומדים דרך גדילתן רבא אמר אפי תימ בשלא הפכן והא במאי עסקינן כגון שהוציאו בכלי והא רבא הוא דאמ' לקיח ע"י דבר אחר שמה לקיח ר"מ דרך כבו' אבל דרך בזיון לא: מתני' מקבלת אשה מיד בנה או מיד בעלה ומחזרת למיס בשבת ר' יהודה אומר בשבת

שקנו אחרונה בתפיסת הבית נטלו אחר מהן ויוצא בו אם יכול לאוכלו יצא ואם לאו לא יצא ודוקא דאיכא אחרון לכל אחד ואכל פריש או רמון לא יצא (א) וש"מ דהני בי תרי דזבני לולבא בשותפות לא נפק ביה חד מניידה ידי חובתיה ביומא קמא ערב דיהבי חד לחבריה מנתא דיליה ואי לא לא נפי' א"ל מר בר אמי' לרב אשי אבא מצלי ביה ואותיבנא לי מיהא דתני' לא יאחזו אדם תפילין בידו וספר תורה בזרועו ויתפלל ופריק התם לאו מצוה הוא וטריד הכא מצו' הוא ולא טריד תניא אמר ר' אליעזר ברבי צדוק כך היה מנהגן של אנשי ירושל' אדם יוצ' מביתו ולולבו בידו נכנס לב"ה ולולבו בידו קורא ק"ש ומתפלל ולולבו בידו קור' בתור' ונושא את כפיו מניחו על גבי קרק' לבקר חולים ולנחם אבלים ולולבו בידו נכנס לבית המדרש משגרו ביד עבדו או ביד בנו או ביד שלוחו: מתני' רבי יוסי אומ' י"ט הראשון של חג שחל להיות בשבת שכח והוציא את הלולב לרשות הרבים פטור מפני שהוציאו ברשות: גמ' אמ' אביי לא שנו אלא שלא יצא בי אבל יצא בו חייב כי לא יצא בו אמאי פטור והא מדאגבהיה נפק ביה אמ' אביי כישהפבוליה דאמר חזקיה אמר ר' ירמיה משום רבי שמעון בן יוחאי כל המצות כולן אין אדם יוצא בהן אלא דרך גדילתן שנאמר עצי שטים עומדים ותניא נמי הכי עצי שטי' עומדי' שעומדים דרך גדילתן רבא אמר אפי תימ בשלא הפכן והא במאי עסקינן כגון שהוציאו בכלי והא רבא הוא דאמ' לקיח ע"י דבר אחר שמה לקיח ר"מ דרך כבו' אבל דרך בזיון לא: מתני' מקבלת אשה מיד בנה או מיד בעלה ומחזרת למיס בשבת ר' יהודה אומר בשבת

רש"י

אחרונה בתפיסת הבית נטלו אחר מהן ויוצא בו אם יכול לאוכלו יצא ואם לאו לא יצא ודוקא דאיכא אחרון לכל אחד ואכל פריש או רמון לא יצא (א) וש"מ דהני בי תרי דזבני לולבא בשותפות לא נפק ביה חד מניידה ידי חובתיה ביומא קמא ערב דיהבי חד לחבריה מנתא דיליה ואי לא לא נפי' א"ל מר בר אמי' לרב אשי אבא מצלי ביה ואותיבנא לי מיהא דתני' לא יאחזו אדם תפילין בידו וספר תורה בזרועו ויתפלל ופריק התם לאו מצוה הוא וטריד הכא מצו' הוא ולא טריד תניא אמר ר' אליעזר ברבי צדוק כך היה מנהגן של אנשי ירושל' אדם יוצ' מביתו ולולבו בידו נכנס לב"ה ולולבו בידו קורא ק"ש ומתפלל ולולבו בידו קור' בתור' ונושא את כפיו מניחו על גבי קרק' לבקר חולים ולנחם אבלים ולולבו בידו נכנס לבית המדרש משגרו ביד עבדו או ביד בנו או ביד שלוחו: מתני' רבי יוסי אומ' י"ט הראשון של חג שחל להיות בשבת שכח והוציא את הלולב לרשות הרבים פטור מפני שהוציאו ברשות: גמ' אמ' אביי לא שנו אלא שלא יצא בי אבל יצא בו חייב כי לא יצא בו אמאי פטור והא מדאגבהיה נפק ביה אמ' אביי כישהפבוליה דאמר חזקיה אמר ר' ירמיה משום רבי שמעון בן יוחאי כל המצות כולן אין אדם יוצא בהן אלא דרך גדילתן שנאמר עצי שטים עומדים ותניא נמי הכי עצי שטי' עומדי' שעומדים דרך גדילתן רבא אמר אפי תימ בשלא הפכן והא במאי עסקינן כגון שהוציאו בכלי והא רבא הוא דאמ' לקיח ע"י דבר אחר שמה לקיח ר"מ דרך כבו' אבל דרך בזיון לא: מתני' מקבלת אשה מיד בנה או מיד בעלה ומחזרת למיס בשבת ר' יהודה אומר בשבת

נגיס

חדושי אנשי שם

א מרן שפירא

לאחרונה לאחרים מתן פלג ליה י"ל דהכא בחיים שאינן מקדישים זה על זה עסקינן והילכך כיון שאף להם יש מקדישים בכך אבל אם אין להם אלא פרש או רימון ולאו מקדישין הם שאף הם רוצין לקיים מצוה כמותו: אבא. מצלי ביה בשהיה הלולב בידו ולא יצא ידו אדם חפילין בידו ויתפלל מפני שטרוד הוא ואין דעתו מכוונת עליו בתפילתו נתיבו ושריד נשלמן בידו תינה מצוה ולהני שריד עליהו עד שיניחם אבל הכא שאינה אלין המצוה אין משלה ומשורה בכבר עליו ולא שריד: קורא בקורה לריך לחניח הלולב לפי שנולל ספר תורה ופתחו: נכנס לבית המדרש ערוך בשמעתא ויפול מידו: מתני' שהוציאו בראשון ברשות בתלה ומחשב ומסתכב ומסתר לעשות ומחוך כך שעה ושכח שכח המקדש קיים: גמ' לא שנו דפטור אלא שלא יצא בו ידי חובת נשילתו קודם שהוציאו דהשתא שריר בתנה אבל בו קודם מה לא שעה בדבר מצוה וקהני פטור אמר חביי כשהפכו כשהגביהו הפך העליון למטה והתנד למעלה הני מילי דרך כבוד כגון כורך ידו בגבורה דאמרינן לעיל ודרך בזיון כגון בקערה: ומדברי' כיון דאגבהיה נפק ביה ואמריכיון לשנויי שנויי דחיקי בשהפכו לו בשהוציאו בכלי ש"מ דה"ל מצות אין בריבות טובה ומיהו איכא למידק למה ליה לחביי לשנויי בשהפכו הא בסוף דאמר מצות אין בריבות טובה ומיהו איכא שונר לעשייתן ואי מברך עליה בתר דאגבהיה אין זה שונר לעשייתה הא אמרי' הכא דמלאגבהיה נפק ביה ואין זה נברא' הויתך ומרך עליו בעודנו מונח בכלי והא אמרי' בפ' הקומץ רבה תפילין מצוה מעשה הנהה עד שעת הסירה אלמא כל זמן שאין המצוה מוזמנת לו בעשוקה אינו מברך עליה ואחרים אומרי' שמעולו אלא דדרך גדילתו עד שעת נרבה ודלאמר בשהפכו כלומר דלמעבלה למעבה לפי שכל המצוה כולן אין עוגלין נהן אלא כדרך גדילתן ואם זה אינו מהוור דבר"ק דרפסחי' מוכח שברכת לולב בתר דאגבהיה ונפק ביה הוא דמוקמינן הכא ש

וביום עוב מוסיפין אבל לא מחליפין דעורה הוא לקקוני מנא וכשובר מחליפין וגאולו של מועד מעה לפחליף : כל קטן שיש בו דעת לנענע חייב בלולב מדרבנן משום חנוך : גמ' יודע לשמור ידיו מהורה שאם ידיו שנוגו עליהן להיות שניות אלא א"כ יודע לשמרן שמנעל שהרגיל לא נגע בשום דבר המטמא את הידים ואם לא נזהר ונגע ליגע בטהרות נוטל את ידיו אוכלין על ידו עהרות שנגעו ידיו נגמר : ואיכא ר"מחי דגרסי יודע לשמור אוכלין אוכלין על ידו עהרות והא קמ"ל שאם הוא יודע לשמור אוכלין משומא' כלומר שיודע לשוש אל לבו אם נגע בה עומאה

תוד"אור

ולומר לנו אוכלין על מי שמירתו עהרות אף ע"ג דקטן לא מהימן באיסורי דאורייתא כדאמרינן בפרק קמא דפסחים כיון דבדיקת חמץ מדרבנן מתגיהנו רבנן בדרבנן דאמרה בדאורייתא' לא מהימני ואמרי' נמי לקמן והוא שבדול עומד על גביו אלא אי לאו הכי לא סמכי' אליה לומ' דבריו שאמר כדאמר הני מילי במילתא דקיימא בחזקת אסור שאין סומכין על הקיבוק להעמידה בחזקת היתר אבל לעמיד דבר על חזקתו בשמירת עהרות מהימן ומכאן יש ללמוד שסומכין על הקטני' לשמור דברים המוקרים ומיהו דוקא בידו אבל בגיל נכרי לא אלא למדנו על עבו' קטן לשמו' מה שביד אחר : יודע ליטול שאם טולין אותו נגעה בטומאה זו יודע [להשיב הן או לאו אם אמר אינו יודע] ברשות הרבים שפקו עהור ואם שאלוהו ואמר איני יודע בדבר ספקו עמא הכי נמירי לה הלכתא מסוטה : יודע לפרוש כפיו הולקין לו תרומ' בניה הגרנו' ומקמי הכי אין הולקין לו תרומה בגורן אבל משגרין לו בביתו אם יודע לשמרה בעהרה הכי קניא בגמר' דנושאין על האנוס בינמות עשרה אין הולקי' להם תרומה בניה הגרנות חרש שוטה וקטן וכולן משגריגן להם בביתן בניה הגרנות אין הולקין לו שאין רואין בקיאין בו שיודע לשמו' אותה אבל לביתו משגרין לו אבל משיודע לפרוש כפיו ופורש הכל יודעין שהגיע פתי שערות שאין קטן פורש כפיו כדאמרי' במגלה היולכי' לו כך פרש"י ז"ל ואחרי' פירשו דהכא בקטן אמש קאמר ולא שיהא פורש דהא קטן במסכת מגלה קטן קורא בתורה ומקרבים אבל אינו עובר לפני התיבה' אלא יודע לפרוש קאמר דכיון שיש לו דעת לפרוש הולקין לו תרומה בניה הגרנו' [והשיא דאמרינן בינמות חש"ו אין הולקיים להם תרומה בניה הגרנות וכו'] בשאינו יודע לפרוש אי נמי דהכא פורש אף כפיו אמש קאמר ולא בפני עצמו אלא שמנשש בקול עם אחיו הכהנים ובענין שאמרו בערכין שהיו לוויסקטנים מפיוצין לבהונים בשיר ובערי פנים הין נקראים : יודע לשחוט לאחן אף ידיו לשחיטה אף על פי שאינו בקי בהלכות שחיטה מוקר לאכול אשחיטתו כדמפרש רב הונא והוא שבדול עומד על גביו ורואה שלא שהה ולא דרס דאמרי' אי לאו הכי לא סמכי' אליה לומ' דבריו לאחן בשחיטה אבל בכל כיון שיודע לאחן אחרים רואין שחיטתו כשרה י"ל דהתם דיעבד אבל לכתחלה לא כדאמרי' עלה התם בגמ' ואף אומרת אין מוסרין לבן הולין לכתחל' אבל בכל כיון שיודע לאחן אף ידיו לשחוט אפי' לכתחלה : ואם יכול לאכול כזית דגן כל המשא המינין קרי דגן חטי' ושעורי' וכוסמין שבולת שועל וזיפון מרחיקין מלאחו משאכל כזית אכילה שעולה מינין הללו מסרחת אחוה לענין ק"ש ותפל' והוא שיכול לאכול כזית בכדי שיעור אכילת פרס אבל אם לרי' לשהות יותר מכן הרי הוא כאוכל מעכשו אלי זית ולמח' הני זית שכך הלכ' לאח מסיני שאין אכילה מצטרפת לשהיה מדרבנה מה פרס אלי כבר ששערו בו מזון שתי סעודות לפרוש פרוסה פלגא בדתקון בשם עירובין אלה לאם המנוגע לשהיה בזית המנוגע לבנות בגדים שתלאם הכתלאם בשהיה שעור אכילה בדאכיל ובאוכל בזית יכנס בגדיו : אם יכול לאכול כזית אלי יש שיכול לאכול כזית מבוטל ואין יכול לאכול כזית אלי משעריגן בגלי לפי שהפסח אינו נאכל אלא אלי : שוחטין עליו את הפסח ממנין אותו עם בני חבורה ואי לא דבקי' אים לפי אכלו הקבוצו הראוי לאכילה ר' יהודה אומר עד שיודע ספרה אכילה דבשר רבי יהודה קרינא ביה לפי אכלו ושוחטין עליו את הפסח הא לאו הכי לא :

בר מצוה

בשב'מחזירין בי"ט מוסיפין ובמוע'מחליפין וכל *קטן שיודע לנענע חייב בלולב : גמ' ת"ר קטן היודע לנענע חייב בלולב והיודע בציצית חייב בציצית והיודע לשמור תפלין *אביו חייב ליקח לו תפלין והיודע לדבר *אביו *מלמדו תורה וק"ש תורה אמ' רב המנונ' *תור' צוה לנו ק"ש פסוק ראשון היודע לשמור ידיו אוכלין על ידיו טהרות יודע לישאל ברשות היחיד ספקו טמא בר"ה ספקו טהור לפרוס כפיו חולקין לו תרומ' בבי' הגרנו' היודע *לשחט אוכלין משחיטתו אמר רב הונא והיא שגדול עומד על גביו ואם יכול לאכול כזית *דגן מרחיקין מצואתו וממימי רגליו ארבע אמו' אמ' רב חסדא והיא שיכול לאכלו בכדי אכיל' פרס אמר רב חייא בר אבא בריה דרב אויא ונדול אע"פ שאינו יכול לאכלו בכדי אכיל' פרס דכתי' *ויוסף דעת יוסף מכאוב אם יכול לאכול כזית צלי שיחטין עליו את הפסח מאי טעמא לפי אכלו כתי' ר' יהוד' אומ' עד שיודע הפר' לאכיל' ביצד נותנין לו צרור וזרקו אגוז ונוטלו:

רש"י

בשבת מחזירין שהרי מכאן נשלוש ביום אבל לא מוסיפין וכ"ש שאין מחליפין משמחליפים המים לשמוח אלו ולאח אשר אחרים לומנין מהן לעורה לקקוני מנא : וכמוסיר מחליפין בחולו של מועד מעה לפחליף : חייב בלולב לאחנו במעלה לדבריהם : גמ' עשין מן לשמור תפילין שלא יכנס בהן לביאת הכס : היודע לשמור ידיו שמנעל' אינו נוגע בשום דבר ס"ק אינו נגע בטמא ידיו אם לא נזהר ונגע ליגע בטהרות נוטל את ידיו : אוכלין על ידיו טהרו שנגעו ידיו בהן : והיודע לישאל אם שואלין אותו נגעה בטומאה זו ויודע להשיב הן אולאו אם אמר איני יודע בר"ה אפיקו עהור ואם אמר איני יודע ברה"י הלכתא ספיקו טמא אבי נמירי ליה הלכתא בשוב בדאמרי' במסכ' שוטה מכאן אתה בן לשרן בו' : היודע לפרוש כפיו חולקין לו תרומ' בניה הגרנות ומקמי הכי אין חולקין לו בגורן מבגרין לביתו דהכי קניא בגמרא דפ' מוסאי' על האוסה בינמו' עפר' אין חולקין להם תרומ' בני הגרנות חש"ו וכולן מבגרין להן בביתה אך בניה הגרנות אין חולקין לה' שביניהן תרומה הוא שאין כל רואין בקיאין בו שיודע לשמר' אבל לביתו מבגרין : ומי שיודע לפרוס כפיו הכל יודעין שהגיע פתי שערות לכך חולקי' בו : והיודע לשחוט לאחן ידיו לשחיט' אע"ג שאינו בקי בהלכות שחיטה מוקר לאכול משחיטתו כדאמר' רב הונא והוא שבקי עומד על גביו ורואה שלא שהה ולא דרס : דגן כל המשא המינין קרוי דגן חטין שעורין כוסמין שיבולת שועל זיפון : מי שאכל כזית מאלו המינין אלו מסרחת : ד' אמות לענין ק"ש ותפלה : והוא שיאכל כזית בכדי שיעור שביתתו בכדי אכילת פרס אבל אם שהה יותר מכאן הרי הוא כאכל אלי זית עכשיו ולמחר אלי זית שכך הלכה למשה מסיני שאין אכילה מצטרפת לשהייה מדרבנה בזאת פרס אלי בכר ששערו בו מזון ג' סעודות לעירוב לפון פרוס פלגא בדתקון בשם עירובין אלה לאם המנוגע לשהייה ניח המנוגע לשהייה בגדים שתלאם הכתלאם בשהייה אכילה בדאכיל ובאוכל בזית יכנס בגדיו : יוסף מכאוב ומסריח : שוחטין עליו את הפסח ממנין אותו עם חבורה דאי לא לא בדאכיל אים לפי אכלו הקבוצו הראוי לאכילה :

הדרן עלך לולב הגזול

לולב וערבה שהם נקרבים כלו׳ לולב לנטילה וערבה להקיף לה׳ המזבח כדלקמן בפירקין: ו׳ו׳ פעמים שבוחים שבת והם שבעה ופעמים שלוחין והויל לכו׳ שם ישים ולקמיה מפ׳ לכו׳ ואוזיל: הכלל נמצר כל ח׳ כך תקנו נביאים הראשונים ונברכין (דף ו׳) מפר׳ מלוי שבת מפסח תמני שיעלקתא תליגין בקרבנותיו: ובשמחה לאכול בשר שלמים וק׳ל בפסחים (דף קט) נזמן שניה המקדש קיים אין שמחה אלא בשר שלמים ותחלת שם ופ׳ל בהשלי קדש לאו כרגלי. כתיב דבר ברייתו ובהר ברגליו שמחה כתיב ועיגל כתיב מיהו ברגלים שמחה כתיב ומשמח בחגך:

לולב

רש״י

לולב וערב׳ נוהגי׳ במקדש בלו׳ לולב לנטילה וע״ג הקיף לה׳ המזבח כדלקמן בפירקין ו׳ו׳ פעמים שבוחים ולקמיה מפ׳ לכו׳ ו׳ פעמים שלוחין לוחות ו׳ ימים ולקמיה מפ׳ וחויל: הכלל לגמרו כל ח׳ כפרקתנו נביאים הראשונים ונברכין בפ״ם מפסח תמני שיעלקתא תליגין בקרבנותיהן: בשמחה לאכול בשר שלמים בדרך ל״ל בפסחים נזמן שניה המקדש קיים אין שמחה אלא בשר שלמים ותחלת שם ומשמח ותמ״ל בהשלי קדש לאו בזבחים כתיב ובהר ברגליו ובהר עיגל כתיב מיהו ברגלים שמחה כתיב ומשמח בחגך: סוכה ליבש בסוכה: ניסוך המים בחמישי המב שחריבלא ערבית בלחמרי׳ בפ׳ שני: בחלול שמחת בית השואבה בית המקדש בחלילין ובכנורות ואוקמו בחלול תינו הוסה לפני׳ ״ט הילכך פעמים שבוחים חמשה ימים בחב נגון שלא חל ״ט הראשון בשבת הכיון דלא בחי׳ ״ט ב״ש שבת אל חולו של מועד פשו להו ה׳ ופעמים שבוחים שבה נגון שחל ״ט בשבת הבשו לכו שבה אל חולו מועד הבזמן מקדש אין ״ט שני: לולב ו׳ דר׳ ראשון בחי שבת: ושאר הימים שחל בהם ״ט ראשון ומשלאת שבת בחולו של מועד לא בחי׳ ״ט ראשון ומשלאת שבת בחולו של מועד לא בחי׳ ״ט בלבד ו׳ במקדש מן התורה דכתיב ושמחתם לפני ה׳ אלהיכם לא בפ״ב לא בחי׳ בדרי עמ״ל וכן ערבה בכתיבי ובגמ׳ מפ״ש שניני כלי לפרשה שהיא מן התורה וכ״ר מייתי לה דורייתא הן ולינה למיגזר משום הרגה: גמ׳ שלמן בעלמא הוא אין לה איסור אלא שמשלמל עני׳ וכיון דמן הסורה הוא במקדש בלו׳ לחם אסרוהו מה סייג לתורה מלחו בו: ללמוד בעונותיו לו ברכתו: ושבירנו ל׳ אמות בר״ה ה״ה דמלי למיפרו׳ ולמו מר״ה לר״ה לא שברבל מקומו׳ ובעינים אין לחו׳ לחולאה בגון אם היה מגיה בכרמלית בקרפיף לו בגינה ואין כאן איסור הוצאה דאוריי׳ ויש כאן איסור להעברה בר״ה לו אם הבגיהו ע״מ לישול ולא להוציאו ונמלך עליו להוציאו אם לא עמד לבוש בינתיים אינו חייב משום הוצאה בלחמ׳ בחמ׳ שבת: אלא דאמר דאמרי׳ בעילתו דאמרי׳ בגבולין לא בגזרו ביה רבנן לא בגבולין ולא במקדש אבל בשאר שאינו מן הסורה אלא במקדש לא חשיבא בעילה דילהו ובגזרו רבנן משום חומרא דשבת אף במקדש ואם תאמר נמצאנו ב״ד מתנין לעקור דבר מן הסורה הא אין בינן בינמות ושבינו שב ואל תעשה אמרי׳ אי הכי מבו׳ דאיתיה בגבולין לא בגזר ביה: אחינה נמי לידחי ״ט ראשון אם הבשבת: לא יהבינן בקבועא דירחא שמא אין ״ט ער למחר דהוה לן למיעבד אנאל מעובר: אינהו נבי ח״ל ״ל שבדיין מקבשין על פי הראיה בדאו לבו בומן הזה: ביום

אינהו דידבי בקבועא דירחא בומן הזה: כיון דאתן לא דאמרינן מעשה בקבועא דירחא לא דחו שבת אינהו נמי לא דחו שבת

ראשון דאית ליה עיקר כון התורה בגבולין מנא לן דתניא ולקחתם שתא לקיחה לכל אחד ואחד לכם משלכם להוציא את הגזול ואת השאול ביום ואפילו בשב ראשון ואפילו בגבולין הראשון מלמד שאינו דוחה אלא א"ט ראשון בלבד: אמר מר ביום ואפילו בשבת פשיטא טלטול בעלמא הוא איצטריך קרא לכשירי טלטול אמר רבא לא נצרכא אלא למכשירי לולב ואליבא דרבי אליעזר דתניא לולב וכל מכשיריו דוחין את השבת דברי ר' אליעזר ר' אליעזר אמר קרא ביום ואפילו בשבת ורבנן סברי ביום ולא בלילה: מתני' ערבה שבעה כיצד יום שביעי של ערבה שהל להיות בשבת ערבה שבעה ושאר כל הימים ששה:

רש"י

ביום ואפי' בשבת דמשמע כל דהו יום דקר' יקיר' הו' דמלי למיכתב ולקחת' ולקחת' לכם בראשון: הראשון ס"ת מיעטי כלו' הראשון לחודיה דאמינא דאמינא דלקחת' בשבת דמשמע

גמר׳ : איתמר ר׳יוחנן ור׳יהושע בן לוי חד אמר ערב׳יסוד נביאים היא וחד אמר מנהג נביאים היא ואסיקנא אמ׳איבו הוה קאימנא קמיה דר׳ אלעזר בר צדוק ואייתי דהוא גברא ערבה קמיה שקיל ״חביט חביט ולא ברוך קסב׳מנהג נביאים היא ואמנהג׳ ״לא מברכינן אמר ר׳אמי ערבה׳צריכ׳שיעו׳ואינה ניטלת א״א בפני עצמ׳ ואין אדם יוצא ״ידי חובתו בערבה׳שבלולב ורב חסדא אמר רבי יצחק אדם יוצ׳ידי חובתו בערבה שבלולב וכמ׳שיעו׳אמ׳רב נחמן שלש׳ בדי עלין לחין ורב ששת אמר אפי׳עלה אחד

רש״י

יסוד נביאים הוא הקנים האחרונים הני זכריה ומלאכי סהיו מסדרי הקנון ישראל מאנשי כנסת הגדולה : מנהג הנביאו ולא הקנון לסס ונפקא מינה דלא נטיל ברכה דליכ׳ למימר ונוגו דאפי׳ בכלל לא קסור ליתיה : וכמה שיעורן דאמר לעיל צריכה שיעור : ג׳ בדין סים לכל א׳ וא׳ עלין לחין עלה א׳ בגד א׳ : העושה לולב עי״ש לעצמו ולא לאחרים :

רב

בבד אח׳ : ת״ר ״העושה לולב לעצמו אומ׳שהחיינו נטלו לצאת בו אומ׳בא״ אק״בו על נטילת לולב וא״עפ שבירך י״ט ״ראשון ראזר ומבר׳י״ט שני והעושי ״סוכה לעצמו אומר שהחיינו נכנס לישב בה אומר בא״ אק״כו לישב בסוכה ואסיקנא דכל ׳שעה שנכנס לישב בה מברך לישב בסוכ׳דגמרינן לה ״מתפילי׳ דתניא תפילין כל זמן שמניחן מברך עליהן דברי ר׳ וקיים לן כותיה דהא רבא כל אימת דמנח להו מברך ור׳ מרי נמי אמ׳ דכל אימת דמנח להו מבר׳עליהו וכן הלכה : ת״ר ״העושה סוכה לעצמו אומר שהחיינו היתה עשויה ו׳ע׳מדת אם יכול לחדש בה דבר מברך מיד ואם

לא קסור ליתיה וכלמסקי׳ בהכוח גברא דאייתי׳ ברכה קומי רבי אלעזר בר׳ לוקח וסקל חביט חביט ולא ברוך כלומר שנענע אוקה בלולב ברכה דקסבר מנהג נביאי׳ היא בנבולים ולא יסוד נביאים אפי׳ אינ׳ לריכה ברכה ויש שלמדן מכאן דלא מברכינן אהבלל דר״ח שאינו אלא מנהג בעלמא כדאמרינן בפ׳ בקרא דקבעיה (ד׳כה) דרב אוקלע לבבל בר״ח וחזנהו דהוו קרו הלילא סבר לאסקוקינהו וכיון דחזנהו דמלבני אמ׳ס״מ מנהג אבוהון ״ביריח״ ור״ק ״ל אומר שאין רגילה ברכה לבלל הערבה כיון דלא הוה קנקסת אלא מנהגא לא חשיבא למיקבע לה ברכה אבל קרייתא הבלל חשיבה ומברכי׳ עלה דהא אשכחי׳ דמברכי׳ אשני יא״ע של גליות אע״פ שאינו אלא מנהג בעלמא כדאמרי׳ בפ׳ קמא דביצה אבוהיכם ביריחו ובקום ובקום דהו׳ רגילים זו משום שעמא דלא מברכי׳ למאן דאמר מנהג נביאים הוו׳ ולא אפס׳ לומ׳ ״ל אומר שאין רגילה ברכה לבלל הערבה כיון דלא הוה קנקסת אלא מנהגא לא חשיבא למיקבע לה ברכה אבל קרייתא הבלל חשיבה אע״פ שאינו אלא מנהג בעלמא ״ל אומר שאין רגילה ברכה לבלל הערבה כיון דלא הוה אלא מנהגא בעלמא ״ל אומר שאין רגילה ברכה לבלל הערבה אע״פ שאינו אלא מנהג

מיכרסי בירושלמי דאיתי במתן דאמר בחוקת תפילין הנקוט מדבר כלומר דלילה לתן זמן תפילין וקרא סבי דאמר ושמרת את החוקה וגו' מימיה אמיתה כלומר שלא יהו עליך אלא ביום ומשום סבי שייך למימר תקיע אבל בעינדנא למשמעי בהו היכי שייך למימר נראה לי שהיו מברכין עליהן לשמור את התפילין כלומר מהסת הדעת או כיוצא בזה ולא ידעתי למה הסמיטוה פוסקי ההלכות להא דרבנן דרב אבי ואיתיסר דהיינו משום דאינשי הוה קים להו בחוקת כמה שיעור של זמן אדם חייב למשמש בהן. אבל אתן דלא קים לן אם נגרר כל שעה שנמשמש בהן איסר חיוב

ר' מעיר

ונמצינו מברכים לבטל' ומי מברכין דכל איסור דממשמשי היינו בסילקו ממקומן לחזירן במקומן: כתבו בתוספת שם מצות שתקנו בהן שהחיינו בסוכה ולולב בדאיתא בכל המקרא מגלה בדאיתא במגילה (דף כח) ופדיון הבן בדאיתא בפוסף פרק ערבי פסחים (ד' קנא) ומי מנו שלא תקנו בהן שהחיינו בתפילין דהא בפ' הקבל' (ד' מב) דייק מדאמר ר' יוחנן על התפילין של יד אות' אף' נו לחייב תפילין לעשות תפילין לא מברך מלא תסיב ליה הן' ומנו כן יש לדקדק מנו' דשהחיינו לא מברך ליה מלא תסיב ליה התם ובפ' רבי אליעזר דמילה (ד' קלו) בהדי ברכו מילה אבל לא פירש מפני מה תקנו במקומן שהחיינו ובמקומן לא תקנו ולי נר' דשהחיינו דמצות בזמן תלי בדמוכח בפוסף פ' בכל מערבין (דף מ) דאמרי' בר"ש בי"ש לכיון דמזמן לזמן קתני אומר עליהן זמן הילכך סוכה' ולולב ומקו' מגילה מזמן לזמן קתנו ופדיון הבן אע"ב דלאו מזמן לזמן קתני אפ"ה כיון שהיא מצוה קבועה בזמן ל' יום של תיקוף שלא מכלל נפל ונכנס לכלל קי מצוה ויום שמיר שייך לברוכי ביה מנהג יום טוב דהוא יום שמיני עצרת ועבדינן דהומרא

אמר רבי יוחנן אומרים

ואם לאו לכשיכנס לישב בה מברך שתים: אמר רב אשי הזינא ליה לרב כהנא דמסדר לרו כולהו אבא דקידושא גרסינן בפ' החליל איתמר רב אמר סוכה ואח"כ זמן ורבה בר בר חנה אמר זמן ואח"כ סוכה: ורב ששת בריה דרב אידי אמר סוכה ואחר כך זמן והילכתא סוכה ויאח"כ זמן: ת"ר היו לפניו מצות הרבה מברך אשר קדשנו במצותיו וצונו על המצות ר' יהודה אמר מברך אחת אחת בפני עצמה א"ר זירא ואיתימ' רבי חנינא בר פפא הלכה כבר' יהודה א"ר יוחנן אחרונ בשביעי אסורה בשמיני מותרת סוכה אפילו בשמיני אסורה ולדידן דאית לן תרי יומי דיכוי עבדינן אמר אביי אחרונ שמיני ספק שביעי אסורה תשיעי ספק ה' נמותרת וכן הלכה דהפריש שבעה אתרונין רז' ימים רב אמר כל אחד ואחד יוצא בה ואוכלה לאלתר ורב אסי אמר כל א' ואחד יוצא בה ואוכלה למחר וק"ל כרב אסי דהא ר' יוחנן קאי כותי': ולענין מיתב בסוכה בשמיני הילכתא מיתב יתבינן ברוכי לא מברכינן והיינו טעמא דלא מברכינן דכיון דיום שמיני עצרת הוא דלא אפשר לברוכי לישב בסוכ' דסתרו אהדדי אי יום סוכה הוא לאו שמיני עצרת הוא ואי שמיני עצרת הוא לאו יום סוכה הוא ומשום דמספקא לן בתרוייהו עבדינן לחומרא יתבינן ולא מברכינן ונוהגין ביה מנהג יום טוב דהוא יום שמיני עצרת ועבדינן לחומרא

רש"י

רב אמר סוכה ולא"כ זמן ושמעת מפר' כפ' החליל דיומא עדיף ורבה בר מנה אמר זמן ולא"כ סוכ' ושמעת קדיר ושלחנו קדיר קדיר קול': בשביעי אסור לאוכלו ואפילו לאחר שיג' בה כדמפרש טעמא דקסבר' לשמנים הימים איתקלאי: אפילו בשמיני אסורה דהוא לבין השמש' שסרי מצוה כל היו' ראי' אקלע ליה סעוד' בעי למיתב ומנו לאיתקלאי לבין השמשות איתקלאי לגולי יומא דשמיני: פז"ר

מתני' ל"ל לולב מזון בעון ל"ל מזון מזון מזון

אומרי׳ זמן בשמיני של חג ואין אומ׳ זמן בז׳ של פסח וכך אמר רב נחמן אומרי׳ זמן בשמיני של חג ותני נמי הכי שמיני לענין פז״ר קש״ב פיים בפני עצמו זמן בפני עצמו רגל בפני עצמו קרבן בפני עצמו שיר בפני עצמו ברכה בפני עצמו פירוש ברכה בפני עצמה שאומר בתפל׳ ובברכת המזון את יום שמיני חג העצרת הזה רגל בפני עצמו למאי הילכתא לענין אבל כראמר רבינא יום אחד לפני החג והחג וחג עצרת הרי כאן עשרים וא׳ יום לענין שלישי׳ :

מתני׳ ״ההלל והשמחה שמונה כיצד מלמד שאדם חייב בכבוד י״ט האחרון של חג כשאר ימות החג סוכה ז כיצד גמר מלאכול לא יתיר את סוכתו אבל מורי׳ הוא את הבלי׳ מן המנחה ולמעלה בשביל כבוד י״ט האחרון : גמ׳ אין לו מקום להוריד את הכלים מהו רב חייא בר אשי אמ׳ פיחת בה ד׳ור׳ יהושע ב״ר אמ׳ מדריך בה את הנ׳ ולא פליגי הא ר״ן דר״ט הוא ואסור לפחות בה ארבעה מדריך בה את הנר ולבני ארץ ישראל דהולו של מועד הוא פיחת בה ד׳ וה״מ סוכה קטנה דמיפסלא בשרגא אבל סוכ׳ גדולה עייר לנוה מאני מיבלא ומיפסלא דאמר רבא מאני מיבלא לבר ממטרלת מאני משתיא במטרלתא :

סליק פירקא וסליקא מסכת סוכה

דקתני סיפא אבל מוריד הוא הכלים מן המנחה ולמעלה מפני כבוד י״ט האחרון של חג כלו׳ אע״פ שאריך כל שבעה לעשות סוכתו קבע יש לו כלים נאים ומצעות נאות ראוי שיהו בסוכה כל שבעה אע״פ מפני כבוד י״ט האחרון של חג ראוי להוריד : גמ׳ אין לו מקום להוריד כלים מאי י״ט האחרון של חג ראוי להוריד : גמ׳ אין לו מקום לעשות המצוה עליו לעשות סוכה ת״ ימים : רב אומר פחות בה ארבעה טפחים ופוסלה : ורקשי׳ נמוס׳ ואי זה שיעור הוא ארבעה בעיא מנו׳ איכירא ומיהו בעינן נמי דמפסל ביה אחת מהם לא סני בפחיקה פוסל נב׳ אמי׳ בסוכה גדולה כדאית׳ בפרקין ולי נראה ארבעה בעיא מנו׳ ארבעה ולפיכך כתב רש״י ז״ל ופוסלה : מדליק בה אחת הנר לפי שנומן סוכה אסור לבטיחו אם בשבה שהוא חולך אינ׳ היכירא : ולא כליני הא לן ומו׳ ותע״ג דר׳ חייא בר אמי הוה מבבל ור׳ יהושע ב״ל היה מתרץ ישראל דרכן של קלמידי חכמי׳ שבבבל לסדר הבריסם לקלמידי ת״ י היושבים לפניהם וכן אותם של ת״ לקלמידי בבל וכבי מוכה בפרק האגרס דרבי יוחנן אמר דילכון אמרי שלחו הבי בשבה גדולה סיבה ר׳ יוחנן אומר לקלמידין שמבבל אחת מתרצים דבריו כהנא אמר הכי כשפיר׳ כל שפקוקין כדאיתא סוף בנא קמא : אבל בסוכה גדולה מעייל בה מאני מיבלא ולהי לאו דוקא אלא נפסלה מהכשרה בכך אלא יצא בה אחת מהם לבטלה לגמרי מהכשרה אחרי שלא יצא בה כזיתא אם בשמיני ומיהו אין לו מקום

מרדכי ממסכת סוכה

סוכה סהיא גבוהה וכו׳ וכן *הלכתא דאם גבוהה מעשרי אמות ליכא למיגזר והכי משמע בסוגיא דקאמר בסוטה תקרה קא מיפלגי ואף לשמואל דרי כ״ה מ״מ שמתכוין לבטל התקרה ולקרן התשות אף בראש׳ תרבא וכ״פ בפסה״מ דהלכתא כשמואל והלכה כר׳ יהודה דמסיר אהל בם״ פוסק רבינו אליעזר מגיון כרב וכר׳ אליר כגדולתיה : סכך פסול כאמצע בר׳ כו׳ ואויר פיסל כר׳ וכפרק גבו פשוט מייתי לה האלפסי ופי׳ רי״ב דוקא כגון שהאיר לו הסכך פסול עוברי׳ כל דורך הסכך כדיפון האמצעי מעבר לעבר דמתמא אויר לו סכך פסול תפיסה הסכך פחין לחח״ן הסכבים אלא פני דפנות עשויין כמין גגות הסכך דהא לא מתמא כלפי דופן הלמצעי אלא סוכה קטנה מתפסין לרוחבה לא דייק שתחתיו כשר דהא אית לה פנאה דפנות אלא אפילו תחת הסכבין דמשפסין כשר דלא גרע מתפסל ראוה מן הסוכה דגדון כסוכה ולעיל נמי תנן סתים כהלכתן ופרשת אפילו טפח ואפילו יושב אלא במקום טפח פטיר דמי : רבינא לקולא והלכתא כותיה ויש לומר בחמצע הגג והלפנין ב״ע חודו דיש לבוד בחמצע כו׳ כדאמרינן נכי סבת תקיעין בקנים ובלבד אלא יהא בין קנה לקנה ג״ טפחים ותנן פ״ק דשרוכין מקיפין בקנים ובחבלי׳ : מתלת אל שיפה ולא נמי גדולה מסבכין בה כי׳ רבינו אליעזר כ״מ : ומה דאל שיפה ולא נמי אינם מקבלי טומאה כי אם מדרבנן והא דקתאמרינן פרק קמא דב״ק מפץ בתת תנין קל וחומר ומה סכין קטנים כו׳ רבינו תם פירש דהכא מפץ אל כף דאיירי אהל אל שיפה ונמי אפילו מיוחדין ליפשה טטרון מחדרם הוב מידי דהוה אהלי נגלים ובני מכנים :

סליקו להו סוכה שהיא

היישן נ״ל *קשיא כאן מלתמנה כאן מלמטה רש״י ורבינו תם פירשו מה שפירשו אבן בספר המצות פסק דפרק דשמוחל מותר בדמשמע פרק קמא דעירובין : והגלגל מגנה פטורין בין ביום בין בלילה נראה נראה ר״ה מ״ד דשנאמרים ויבאים בלילה להאתיבולין מגה לעשות לאחר טפי ויהי הכל בכלל עוסק מצו : דקא מבטר כריש דפירי דפירי ולהכתא בדבה ותים יהודים שבורים לתקן יין בסוכות ושוכים שם דמי לבריש דפירי דחיכין בסוכה אבי שמעון לאחר רבא מבטער פטור מן הסוכה כתב רבינו אליעזר מתין כמ״ו פי׳ שיש לו בער מן סוכה ובכאתו יבלל בכמין דירה כמינו ואין דרך בני אדם לעמוד בדירתם בבער ושיעור לבער בדתנן ירדו נמים אתיתתי ל״ו לו ביסות כו׳ אחי אחינו בקי בזה האיעור יתן לבו אם הוא מבטער בתותו שנין שבבער זה היה ובאם מכיתו הוא ראבי לבאת אסוכתו ובזקא שאשה שכתו פטור מתחלה בתקון הראחי לאכול ולשתות ולישן בה ובולד לו הבער אחר כך אל עשאה מתחלה בתקון הראחי להבטער בהבלאתו אם בתיתו לו בשינה בנין אינה מנבנים ומלמטי׳ לא מיבעיא דלא מיבטר בה אלא אפי׳ אין בתקון הראחי בשינה ובאתיה אלא בשינה לא יבא י״ח בכלל אפי׳ אתילה דהא בנין דירה בשינן אין אחיו יכול לעשות בה כל בדבריו אבל ובשאינה ובשינה בלא בער אתחלה לא הוה סוכה כיון דלבטוחי קיימא : מהכלא שראי חון לסוכ׳ אבנים בתוספת׳ פרק שני אחר ר׳ פב״ח׳ אבנים היינו בתים מגיער׳ אינר בן שמעון אבל ר׳ יוחנן בן נורי בבית שערים והיינו אוכלים מבנים חון לסוכ׳ וכן הלבה לאמות לאכול פירו׳ ולשתות יין חון לסוכ׳ ים בני אדם שתחתיהן אלא לאכול סוס דבר ולשתו׳ יין חון לסוכ׳ ומבל מקום אין לברך ליסב בסוכ׳ ונם מסקינן בסתמתין מאסור ליסן חון לסוכה אבן סוכבין העולם על דבר זה שיראים מן הנגע והוי בחולה אין בו בבבה דבטו׳ אין הסוכ׳ אי נמי שתבטער דבטור מן הסוכה : *שתינוקות שותין את הגלגלים ואוכלי׳ אבל אין תרועיהן פי׳ רש״י הגבולי׳ שותין את גולבי תינוקו׳ בבביעי חיד תינוקו׳ ואין בדבר לא תבו׳ גזל ולא תבו׳ הרבי שום ואבלי אתרוגי תינוקו׳ אבן בתבו תבו׳ אתת׳ בר בתן בשון הבי׳ ב *ובתב רבינו שתשון ריש לגמוד מבתן לאותם בחורים הרובבים בסוסים לקרחת תתן ובלה אבל ובלאחוי׳ אם בם זה וקורע ריש בגדי חבירו אם מקלקלו שהן עשורין הואיל ובגבו בן תתחת אחת חתן ובלה : אין *שאחה לא בחופה מבתן מדקדק בספר ח״ז שאם יבא בחתן מבופתו ואפילו אבל כלתו עתו ובולבין לאבול בתקון אחר אבא בבית בחופה אין מברבין אבאתחה בתבונו ולא ברבת אחנים ופרק קמא דבתובו׳ בתי אתרינן מברבין ברבת אחני׳ בבית אחנים מבת׳ בתקו׳ חופה אבאה שיקר ישבת אחן ובלה בל אבבה יתי המשתה ובבר היה מעשה אילה ושבר אחתן ושובבינו ואמרתו אבא בתקון חופתו ולא בביאם ר״י בר׳ אברהם בבבר אבאתחה בתבונו רחיה מבתבתין דפ׳ קיבן ג אחנם מבהיה דפרק קמא דבתובות אין מבם רחיה דדילמא אתי לאבוקי תדבר יהוד׳ אחת׳ אף בבית אחירבן מבבר אותה ובריך לבקבק אחי בתקו׳ חופה דאי בתקו׳ אברהו אחבה ברבת בי אחתן קרי חופה הבא לבתיתי׳ אפי׳ בבדאם בבבר אותה מרובין ואין יבולין לבבם בלא בבבר בי אחתן אבל אין בבבר אבאתחה אבא בתקו׳ חופה בבאם

ואחרים אחים טבשתא דאין אדם מתבטר בדבר הבא בתבירה אחים אשו עבירה נעבי ביד ישראל
שבבר בגלות בלא רבא ואמינא: "גולב מנוח לאותנדו לא אמנדו בסר ראש" ס אנרך אלמנדנו שני
קדרים ואם בל זה לתיבת הות אותנדו כיום טוב אותנדו בתנדה אלמנדה אל ירק ואמינו אמנדו כאחל
לאמנדו אמר "ה ומזקי לא ביבת הדבנן דאין מנוה לאותנדו ואמינו אסור אלא אם שני קדרים זה על זה דהוה של קיימת
יש לאותנדו תגר המאסר בשבת ויום טוב ואמינו אסור אלא שני קדרים זה על זה דהוה של קיימת
בדברי פרק בלב גדול דתרמי "ה אתב אמנבנגין בקבר אל גולב ונם בקבר בל ביבי לקבור פעם
ג' אמר אתמגל ובורבו סביב ואתוך בך אמרוקן יפה כשו קדרו בבני דתרמי "ה אתבב שני פעמים:
"הלבה בדבי מרבן ואמינו אי בבי עבדה אמי מרבי עקיב" דאמר אד דלא קנים ובן בי "ה"ן
ואבן בבינוק ליטול ערבה בתנין גולב ושלשה קדרים בבנד פלשה אבות אמנה אמנה אמנה

תוספתא ממסכת סוכה

סוכה סכיכה שנכרכה לשמה חייבת׳ אמה בסוכה ר׳ יהודה מחייב אחר רבי יהודה
מעשה בסוכת הלולי בלוד שהיתה נוטה יותר מדאי׳ אמרו לו אין אנו מקיים אלא
ויטלון אגלה אחר אחר ואחר לתוכו לכל דבר אחרו לו אמרי׳ אם אין אתה חייב בסוכה אתה
לעם ואם אינה אמר׳ בנים אמרו לו אין לה חזקה ברוחים אמר׳ אם אינה מעמדת מעשה כו׳ ר׳ אליעזר אומר׳
פסולה בד׳ ח׳ ר׳ יהושע אומר׳ אם הן הנדרי׳ מפי׳ פסולה אלא׳ אחה כמ׳ שיכך כ׳ נ׳ ונשה ונפל נבי אילן
שהן נכונים׳ ר׳ שמעון אם היה מרוכ׳ת אחת׳ כשרה אם לא פסולה׳ סוכת הרועי׳ סוכת
הקיטין וסוכה גאוה פסולה שיהיה כחלים ונפרעי׳ ביחיר כשרה שיהיה בחלים׳ שתקבר
בעצמי פשתן בסוכה בקנים ובחוטים אינו׳ ר׳ שמעון זה נדה בשרה שיהיה כאמלין אם ר׳
הקם חרוסה שלו הדגן בשרה ואם לאו פסולה ר׳ יוסי הל׳ אחר שכבה כבלאי כלי כשרה:
מסכנין בשרים דברי ר׳ יהודה חכמים אוסרין עד שיהא בינו לחברו כחלמה אחר ר׳ יהודה
מעשה בשנת שבנה שיהיו שוקשין כחלמה ומסכנין על גגיהן בשרים ויצאו׳ מחיצין אמרו לו
אין בנות הסכנה ראויה אלא הכל בשרים אם אין בנסר מרבנים שהיה אינו לבין חברו
כמלמה׳ תנה בה אחים חברים קולות ורחוקים הגלגלות פיבלי עגבים ובטרות של סנגלן
בשרה לא יאכל הרן אינו׳ מי שאחרון׳ ר׳ שמעון אומר׳ אם הם התנה עליהן שיאכל הרן כ׳ א מותר:
חגר גדול׳ שנקבע שנמדון הרי שאחרון בשרה ובשנת שנה מדם לת חברו לרבן כדי שיאכל ונשתה
ונישן ולא שוב׳ אלא מרוים שוקע לת המעשה ומרים על ה׳ הדין׳ הדי שלא תכנס חחה לא על
הקולים ולא על הת מרים חכמים׳ לא׳ אליעזר אמר׳ שיהא אמר׳ ר׳ אליעזר אומר׳ אם רגלין בריך לומר
בשנת הבחנים׳ אחרים שנתרבו בשנת ולא בריך לומר׳ ר׳ ט׳ : מעשה בר׳ אליעזר שיהיה
ת סב בסוכתו אל ואחנן בן אליעזר בן אליעזר הרבים׳ אמר אחר לו אמרו לכרום עליה סד ואחר ל
אין לך כל בסנה ואבנו שלא הבחתה בבית הנבים אמר לאחר בסוכה אחר לו מרבי לכרום עליה סדין
אחר לו אין לך כל בסנה ואבנו שלא הבחתה אל הלך גדולה מסכנו בה אמר לו מרבי אמר ר׳ אליעזר
הבנים אמר בנגיו בל ר׳ אליעזר נטל את הסדין וכרכו על גבי סוכה והסכיל את רגליו ר׳ אליעזר
והלך לו: המשה סוכה כמין גרף לו בסמוכה לו׳ רבי אומר׳ אחר אמר אמר ר׳ אליעזר אחים יש בנגלן שמה
לו בסוכה נגורה הן אחרן בשה סיאו כשרה אחלת׳ בל המשה ובל אחר בנגלה׳ מסכנין בה
קטנה אין מסכנין בה בל קנים ובל אלף גדולה מסכנ׳ בה אם לרוכה אין מסכנין אחר׳ אמרו
בר׳ אמר׳ אחר אמר אחר לו אחרונה מסכנין בה דבן היה ר׳ יוסה אומר׳ בדברי׳ מיכן מלעבר אחר
מעלה אינו בנגה בשרה ר׳ אבי בר׳ אומר׳ אחר אמר אמר רבי יוסי אין אין אחר אמר אמר אמר
אמר׳ בשרה בנגה הן אחרן בשה סיאו כשרה אחלת׳ בל המשה ובל אחר לו אמר אמר אמר
קטנה אין מסכנין בה בל קנים ובל אלף גדולה מסכנ׳ בה אם לרוכה אין מסכנין אחר׳ אמרו
בר׳ אמר׳ אחר אמר אמר אמר לו אחרונה מסכנין בה דבן היה ר׳ יוסה אומר׳ בדברי׳ מיכן מלעבר אחר
מעלה אינו בנגה בשרה ר׳ אבי בר׳ אומר׳ אחר אמ

סליקא לה תוספתא ממסכת סוכה

מסכת מגילה עם פירוש הרב רבינו נסים ועם פירוש רש"י

מגילה נקרא' בי"ח בני' עשר וכו' פעמים בי"ח ופעמים בי"ב ולקמיה מפרש ואזיל: לא פחות ולא יותר לא פחו' מי"ח ולא יותר מע"ב: מימות יהושע בגמרא ליף לה וס"ה נמי דהוה מלי למינקט מימות משה אלא לפי שיהושע הנחיל את הארץ נקרא' הנחלה על ידו לא נקט משה: אלא שהכפרים בלומר כיון דמוקפין חומה בש"ו ובעיירות בי"ל והיינו בולי עלמא בי"ב ובי"ח היכי משכחת לה דקרו אלא משכחת לה שהכפרי' שאין להן עשרה בטלנין ואין להן חזן הכנסת ושליח צבור שיקרא להם מגלה מקדימין ליום הכניסה דהיינו יום שני ויום חמישי שמתכנסין בעיירות לקרות בתורה בתקנת פירא שתקן לקרות בתורה בשני ובחמישי ומפני שהן מספקין כל הצבור ביום הכנים שנכנסין בהם בעיירות מים ומזון ליומן שיוצאין שם שהן דרך בני עיירות להתפרנס מבני הכפרים הקלו עליהם ליום קורין שם מגל בשני ולא בחמישי שלבני הפורים ולא יטרחו לחזור וליכנס שם ביום הפורי לשמוע מקרא מגיל בעשרה ומגלה בלילה ליום אפשר ללא קרו לה בני כפרים דמגלה ביום עקר כמו שהקהל לפניהם בכל שעתא דשמי: וכשם שהקלו על בני כפרי לקרא בן הקלו עליהם אלא לקרות אלא מגלה של יום לא יפשר שקורין תוקה בלילה ביחיד ולאחר קורין תוקה בעיירות בעשרה:

"נקראת באחד עשר בשנים עשר בשלש עשר בארבעה עשר בט"ו לא פחות ולא יותר כרכי המוקפי חומה מימות יהושע בן נון קורין בט"ו בפרים ועיירות גדולו קורין בארבעה עשר ואם שהכפרים מקדימין ליום הכנים ביצד הל להיו בשני בפרים ועיירו גדולו קורין בו ביו ומוקפין חומה למחר הל להיות בשלישי וברביעי בפרי מקדימין ליום הכניסה ועיירות גדולות קורין בו ביום ומוקפין חומה למחר הל להיות בחמישי בפרי ועיירו גדולו קורין בו ביום ומוקפין חומה למחר הל להיו בערב שבת בפרים מקדימין ליום הכניסה ועיירות גדולות ומוקפין חומה בו ביום הל להיות בשבת בפרים ועיירות גדולות מקדימין ליום הכניסה ומוקפין חומה למחר הל

ביצד כלומר כיצד נקרא בי"ח בני"ב בני"ג בני"ד בט"ו הל להיות יום י"ד שהוא עיקר לבני שרוב העולם קורין בו ומשום הכי קתני ליה קמאי ומני בשבת יום הכניסה הוא: בפרים ועיירו גדולו קורין בו ביום בדינן ומוקפין חומה למחר בדינן: הל להיות בשני ובחמישי ובריביעי בפרים מקדימין ליום הכניסה הל י"ד להיות בשלישי בפרים מקדימין ליום הכניסה דהיינו יום שני והוה ליה יום הליסר [וכשהל ברביעי בפרי"ב מקדימין ליום הכניסה דהיינו יום שני והוה ליה קריסר] הל להיות בחמישי אם הל יום י"ד להיות בחמישי: בפרים ועיירות גדולות קורין בו ביום והוא גופיה יום הכניסה ומוקפין חומה למחר: הל להיות בערב שבת אם הל י"ד להיו בערב שבת: בפרים מקדימין ליום הכניסה שהוא יום חמישי והוה ליה הליסר: ועיירות ומוקפין חומה בו ביום משום ליום של מוקפין חומה דהיינו יום ט"ו: בשבת נמין קורין מגלה בשבת בוודאי משום יעלנה בירו ויעבירנה ד' אמות בר"ב כדאיתא בגמ' ומשום הכי מדחו מוקפין ליומא דלקמיה שהוא יום י"ד שקורין בו בעיירות גדולות והוא יום קריא לרוב העולם והכי עדיף להו עפי מלקרות ביום הכניסה בהני בפרים: הל להיות בשבת בפרים ועיירות גדולות מקדימין ליום הכניסה דהיינו יום ה': ומוקפין חומה למחר שהוא יום ו' בשבת שהוא יום ט"ו וכדינן ועיירות בחוליה שעמד ומחר ליום הכניס מיהו הכיון דיום י"ד לתי בשבת לא סגיא הלא לילו ובערב שבת לא תיפסר לעיקרו מיהו דלתו יום קטע לשום תדם הילכך מידחו ליום הכניסה שהוא ומן הכפרים מיהת:

כרכים וכרכ' ולא היו יושבין מעורבבין אלא זהבי' בפני עצמן וכספין בפני עצמן ונרדיין בפני עצמן ובשמי' בפני עצמן ובחי' בפני עצמן וכל כך לא היה כדי שיהא אכסניי כח ונטפל לאותן אכסניי פרנסה אומה: הגיה בכבורות ובכבלי' וכל כלי שיר אמר אמר אמר' שיר המעלות הוה כדאמר' אים מהן אמרי' אמו ידיכ' קדש וגו' וכסנפטרין זה מזה היו אומרי' ברכך ה' מציון וגו' אים מהן אמרי' אמו חל פרות בדים קרא הגבר תקנו וכריעו ותקנו אמרו הגיעו לשער הלים תקנו אים כנו' אמו' שתי חל פרות בדים קרא הגבר תקנו וכריעו ותקנו אמרו הגיעו לשער הלים תקנו אים ר' יהודה אומר ר' יהודה אומר אין פחות מן שבע לפת חת שבעי' הלות אים אמר אמר חתן היו אומר על נשיאתן אמות' על נשיאתן אמו אמות' על פתיחתן ב' לפני מזמה אמות' לפני מזמה אמו אמות' לפני מזמה אמו אמות' לפני מזמה אמו